

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Tertia Pars, Quæ Continet Explicationem Omnium Capitvm Regvlæ Alberti, Vsque Ad Exhortationes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

TERTIA PARS, QUÆ CONTINET EXPLICA- TIONEM OMNIUM CAPI- TVM REGVLÆ ALBERTI, VSQVE AD EXHORTATIONES.

CAPUT PRIMUM.

De electione Prioris.

TEXTVS.

ILLVD in primis statuimus, ut unum ex vobis habeatis Priorem, qui ex unanimi omni-
umque assensu, vel maioris & sanioris partis, ad hoc officium eligatur: cui obedientiam
promittat quilibet aliorum, & promissam studeat operis veritate servare, cum castitate,
& abdicacione proprietatis.

GLOSSA I.

De elec-
tion. Pri-
ori 2. p.
statuor-
um Car-
thusi. 2.
De elect.
Generalis
& obli-
entia ei
prestan-
da, ac de
professio-
ne trium
votorum
agit Reg.
B. Francis
c. 1. & 8.
De obli-
& pau-
per. Reg.
Solut. 7.
sup 3.
constitu-
tionum c. 1.
De obed.
item, ca-
stitate &
pauper.
Reg. mo-
nachorum
ex scriptis
D. Hier.
tractata,
cap. 1. 3.
& 4. &
Regul.
Mona-
chorum
D. Hier.
ad scripta
cap. 2. &
3. & 9.
Vitam
Eremiti-
cam SS.
Partes
commen-
dant, &
magnis
extollant
laudibus.
Non ca-
ret mul-
tis incom-
modis &
periculis.

CAPIT hoc duas continet partes: prima de
Priore habendo, & de modo in ejus electio-
ne servando: secunda verò de obedientia ei pro-
mittenda, & de alijs votis, ex quibus professio re-
gularis constat, breviter tractat.
Circa primam hujus Capituli partem in primis
annotare oportet, olim apud nostri Ordinis pro-
fessores Anachoreticum institutum multorum
annorum spatio usque ad Aymerici Antiocheni
cap. 1. 3. Patriarchæ tempora floruisse: ut constat ex iis,
& 4. &
Regul.
Mona-
chorum
D. Hier.
ad scripta
cap. 2. &
3. & 9.
Vitam
Eremiti-
cam SS.
Partes
commen-
dant, &
magnis
extollant
laudibus.
Non ca-
ret mul-
tis incom-
modis &
periculis.

choreticæ incommoda & pericula D. Basilii in
regulis suis, quasi 7. enumeravit.
Qua in re utriusque vitæ oculatum testem Ab-
batem illum Joannem producimus, quem Cassi-
anus Coll. 9. Cap. 3. triginta annos in cenobij con-
gregacione, deinde alios viginti in solitudine egre-
ses utrosque verò summa sanctitate ac perfectione
ac demum in illa ætate provecta ad priorem vitæ
communitatem se se ultro tenuisse commemorat.
Et, ut omittam alia, quæ Basilii ubi sup. & hic Jo-
annes apud Cassianum de solitaria vitæ pericu-
lis docent, hoc unum adjiciam; quòd in hac as-
dua nostræ vitæ super terram militiæ, ac incessabili
pugna, & quidem de tanta re, quanta est vita æter-
na, nihil periculosius esse potest (ut Bernardus
serm. 3. circumcisions ait) quam solum lucrare vellet;
nihil verò tutius, quam multorum unâ pugnan-
tium manibus adjuvari.
Confirmant hoc multorum solitariè degentium
tristes exitus, qui cum multis annos in solitudine,
jejunijs, vigilijs, ac summo viæ rigore peregerint,
tandem à callido & versuto hoste decepti, miserè
perierunt. Nec opus est hic amplius in describen-
dis cœnobialis vitæ emolumentis, ac solitariae pe-
riculis detegendis immorari: quia de hoc (favente
DEO) in Tractatu de professione monastica latiore
sermone instituemus. Sufficiat nunc lectori no-
visse, solitariam istam vitam sociali in perfectione,
ac puritate eminere: hanc verò securitate, jucundi-
tate, facultate, ac alijs perfectionis fructibus solita-
riam vincere. Aymericus igitur his & alijs vitæ com-
munis utilitatibus accensus, Fratres nostros ex
anachoretarum vivendi norma ad cœnobiale
institutum redegit, ita tamen, quòd Eremiticam
vitam ad formam communem redactam, (ut
nunc est apud Camandulenses; strictiorem tamen,
quam apud Carthusianos) servarent. Et sic ab eo
prudenter illa strictissima nostrorum Anachoretis
fuit temperata, & ad mitiorem, verèque commo-
dio.

A qui-
bus im-
munitis
vita cœ-
nobialis.
Compa-
ratio in-
ter vitam
solita-
riam &
cœno-
bialem.

Thom. à Jesu Oper. Tom. I

...a IESU
... Spirit.
... II
... VIII
... 2. 6

diorem Ecemitarum vitam, ut in Regula Alberti depingitur, revocata.

Quando Hoc igitur tempore postquam Aymericus Carmeli-meli Anachoretas sub prædicto vivendi modo...

Quando Priorum nomine nuncupatos habere. Quare Bertholdum hunc ob prædictam rationem primum superior Priorem Generalem Ordinis monumenta recen-

Ex quo factum fuit, quòd, cum Fratres novum vivendi modum ab Aymerico traditum libenter assumerent, novam sibi vivendi regulam fore necessariam conspicientes, (neque enim Regula Joannis Patriarchæ ab eis jam pridem suscepta tunc eis sufficere poterat, cum anachoreticæ vitæ institutum, de quo ipsa ferebatur, jam esset extinctum,)

Circa illa verò priora verba, unum ex vobis habeatis Priorem, forsitan aliquis hic hæsitare poterit, de quo Priore, an de Generali, vel Conventuali illa accipienda sint? Cujus dubitationis solutio facilis est ex his, quæ Ordinis historię repetunt. Omnes enim affirmant (ut videre est apud Paleonydorum, libro 3 Cap. 1. & in Speculo Ordinis, & nos nuper attingebamus) Bertholdum fuisse primum Præpositum, sive Priorem Generalem, cui Brocardus in Generalis ministerio successit. Hic ab Alberto Regulam hanc poposcit: & hunc in Regulæ initio & sine Alberto alloquitur; & Priorem appellat. Quare cum hic tunc esset Generalis Prior, & Regula mentionem faciat, de Priore eligendo, fit, ut de Generali sit intelligenda. Quod ex eo confirmari potest, quia tunc licet plura essent, in Syria, & fortè per totam Ægyptum dispersa monasteria, Prior tamen Conventualis montis Carmeli simul erat omnium Generalis, sicut nunc contingit in pluribus monachalibus, ubi Prior certæ ac peculiaris domus simul ut Generalis toti Ordini præsidet; quamvis non incongruè secundò interpretari possimus prædicta verba, tam de electione Prioris Generalis, quam Conventualis, cum utriusque possint commodè adaptari,

Ex quo fit, ea omnia, quæ in Regula nostra de Priore absolute proferuntur, tam ad Priorem Generalem, quam ad Conventuales spectare, dummodo singulari singulis debite accommodentur: ita, ut ea, quæ ad monasterij administrationem reducuntur, ad Priorem Conventuales referantur: illa verò, quæ ad totius Ordinis regimen spectant, ut sunt, domos recipere, & similia, Generali Priori convenire omnino asserendum sit.

Secundo circa illud verbum, Unum ex vobis, &c. locus erat examinandi, qualis regendi forma in Religionibus commodior sit; an Monarchicæ, quæ ad unius principatum & dominationem tendit, solaque unius nititur voluntate & imperio: an Aristocratice, in qua sceptrum optimates tenent; vel forsitan Democratice, quæ à totius populi, sive Communitatis suffragijs, tanquam à potissimo principio dimanat? At quia nos breviter hic commentarij se, quæ utiliora, & selectiora sunt, tradere festinamus: omisiss alijs, quæ hinc inde adducta longiorem hanc tractationem redderent: id primum in hoc dubio absque controversia ex omnium fere Philosophorum sententia constituo: ex natura rei, seculis alijs circumstantijs (de quibus infra,) Monarchiam omnes alias regendi species antecellere. Probat id inter alios doctissimè Angelicus Doctor, opusculo de Regimine Principum lib. 1. Cap. 3.

Secundum est, (idque ut certum multi gravissimi auctores tradidèrunt) quòd hominum fragilitate inspecta (sumus enim omnes natura nostra in vicia proni, estque humana conditio majoribus quotidie corruptelis infecta,) utilius est & convenientius imperium ex Monarchia & Aristocratia mixtum: ita Dlyus Thom. 1. 2. questione 95. art. 4. & ibi omnes ejus Expositores. Tradit quoque id ipsum ex sua & aliorum sententia Bellarminus, Tomo 1. tractatu de Romano Pontifice, statim post initium. Hæc autem mixta regendi forma tunc consurgit, cum unus qui aliorum existit Princeps, sive Prælatas, de eorum consilio decisivo universa moderatur. Dixi, decisivo. Nam si aliorum suffragia tantum sint consultiva, potius Monarchicæ, quam Aristocratice speciem retinet: utonitur enim omnes Principes, qui Monarchicæ impetio fiuntur, multorum consilio, & prudentia. Et quia istorum consensus necessarius non est requisitus, ideo absolute Principes & Monarchicæ dicuntur.

Nostræ verò Religionis gubernandi forma magis ad Aristocratiam accedit, sive (ut verius dicam) ad Monarchiam mixtam. In ea enim Generalis, ex sententia & consensu Definitorum, omnia graviora disponit, gubernat, & præcipit: quamvis hodie Generalis auctoritas non sine rationabili causa fuerit amplius extensa, Definitorumque coarctata: ita ut non nisi in gravissimis rationibusque casibus, eorum consensus requiratur. Hujusmodi autem regendi formulam, nostris temporibus, Religionibus bene institutis maximè convenire, pulchrè ostendit Navarrus, in cap. Nullam 18. questione 2. numero 10. & præcipuè numero 15. cujus verba libuit hic referre: Concedimus (inquit) absolute quidem & simpliciter optimam regendi speciem esse Monarchicam, qua Reges utuntur, in qua unus solus gubernat, secundum Aristotelem receptum à D. Thom. libro 1. de regimine Principum capitulo 3. 4. & 5. licet soleat in Tyrannidem degenerare, quæ est pessima species mali regiminis secundum eundem. Concedimus item, Patrem nostrum Augustinum per suam regulam significasse,

se, quod Democ... esse id... modum... quom... subdi... gustin... & Mo... dica... in qu... insti... Et, q... signat... pra... P... fra fl... valde... la tra... mor... Prio... Qua... à no... T... hatis... men... fuer... for... jure... Cap... in 6... pro... bet... ma... vit... cor... gul... se... Po... à F... ga... no... m... fo... Vid. An... tonij à Spiritu S... directo... rij Regu... lar. part. 2... Traç. 3... dist. 6... scd. 2... num. 258

se, quod potius Monarchia, quam Aristocratia, vel Democratia in suo Ordine servaretur, veriusque esse id, quod antea diximus, nempe, sanctius commodiusque monasteria gubernari per unum, quam per multos, si Prælati essent Augustini, & subditi Possidonij. At quia Prælati longe ab Augustino, & subditi à Possidonio degeneraverunt, & Monarchia absolutæ omnium fere non mendicantium in tyrannidem degeneraverunt: ideo in quamplurimis Religionibus loco Monarchiæ instituta est Aristocratia, aut certe Monarchia stricta, quæ unus de consensu multorum ad idem designatorum gubernat. Hæc Navarrus, ubi supra.

Præterea hujus regiminis, quod nunc in nostra floret Religione, vestigia quædam, etsi non valde expressa, adumbrata tamen in nostra Regula traduntur. Nam Cap. 2. & 3. statuitur, ut in domorum receptione, & cellarum assignatione Prior Fratrum consensum requirat, & sequatur. Quæ verba de Priore Generali intelligi, jam supra à nobis probatum manet.

Tertio circa prædicta verba, Unum ex vobis habitum Priorem, observandum est, nostræ Regulæ mentem fuisse, ut ille, qui in Priore eligendus fuerit, sit ex nostris, & Regulæ primitivæ professor, ut constat ex illis verbis, Ex vobis. Quod etiam jure Canonico cautum esse video, ut constat ex Cap. nullus de electione in 6. ubi decernitur, in Abbatem non debere eligi nisi illum, qui expressè professus sit Regulam eorum, quibus præesse debet. Quod novissimè Sessione 25. cap. 22. de reformatione Regular. Concil. Tridentinum approbavit. Confidimus (inquit) Romanum Pontificem curaturum, ut his, qui suos conventus habent, Regulares personæ ejusdem Ordinis expressè professæ præficiantur. Quibus juribus adducti Romani Pontifices, Gregorius XIII. Sixtus V. & Clemens VIII. à Prælati Fratrum nostrorum, qui Regulam mitigatam observant, & eorum jurisdictione omnino nos separati, & ex ipsi D. scilicet ac Regulæ primitivæ professoribus Generale in nova hac Reformatione assumi, sanxerunt.

Qui ex una nisi, omniumque assensu, vel majoris ac sanioris partis, ad hoc officium eligatur. His verbis brevis formula in electione Prioris Generalis servanda, à Regula describitur, statuendo, electionem fieri debere ex consensu omnium Fratrum, vel majoris, & sanioris partis. Circa hoc, illud scire oportet, Capitulum generale, quod nunc in usu est apud omnes fere Religiones, olim non viguit.

sed mortuo Priore Generali, qui per totius vitæ spatium perdurabat, alter à majori parte omnium Religiosorum eligebatur. Nunc tamen, sicut in alijs Religiosorum congregationibus, à majori parte capituli Generalis, ut jura & canonice sanctiones disponunt, nominatur, qui tantum in Ordine per sexennium durat, ut in Bolla Sanctissimi Domini nostri Clementis Papæ VIII. decernitur. De forma autem in electione (juxta Concilij Tridentini. decretum) servanda, non est hic disserendi proprius locus: videndi sunt Summi verba, electio.

Cui obedientiam promittat quilibet aliorum, & promissam student operis veritate servare, cum castitate, & abdicacione proprietatis.

Hæc est secunda hujus Capituli pars, in qua de Dehis professione & ejus forma agitur, statuendo, ut votis omnibus, dum proficiuntur, Priori Generali obedientiam cum castitate, & abdicacione proprietatis egregie expressè promittant. Et quamvis ad stabilitatem dilecti in professionis sufficiat, ut quis tantum obedientiam suis in Re-promittat, aut conversionem vitæ, aut Regulam gul, Com-absolute, nec requiratur ad ejus solemnitatem, mentar. quod exprimitur paupertas, vel castitas: imò nec supra la- obedientiam, ut latius in Tractatu de professione dice- mus: olim tamen hæc veritas non erat ita con- Francis- stans, & recepta, ut nec est apud Autores. Quare Majoris nostri, cum in Regula Alberti nulla men- tio fieret de paupertate & castitate, apud Innocen- JESU tium IV. qui prædictam Regulam declaravit & MARIA part. 2. mitigavit, dubitare cœperunt, an ad observan- disciplina tiam paupertatis & castitatis ex vi Regulæ tenerentur Monastica cap. 5. 6. seu potius, (ut proprius, & verius loquat,) ad tol- & 7. lendas scrupulorum occasiones, ab ipso postula- Et Em- rant, ut castitatis, & paupertatis expressè mentio in JESU hoc Cap. traderetur: & sic Innocentius IV. in hoc MANUEL à Cap. illa verba adiecit, cum castitate, & abdicacione JESU proprietatis. Quæ olim in Regula Alberti non ex- MARIA stabant. Circa hæc igitur hujus Cap. partem, utilis & tribus votis, quæ fundamenta sunt, in quibus ro- tulus Religionis aedificium superstruitur, suscipien- da à nobis esset, nisi de his nos alibi longam & peculiarem disputationem sus- cepturos speraremus.

Cap. de electio- ne in 6.

Vid. An- tonij à Spiritu S. directo- rij Regu- lar. part. 2. Tract. 3. disp. 6. scilicet. 2. nam. 258

De Jesu

Spirit. II. II. VIII. 2. 6.

JESU MARIA part. 2. disciplina Monastica cap. 5. 6. & 7. Et Em- manuel à JESU MARIA & tribus votis, quæ fundamenta sunt, in quibus ro- tulus Religionis aedificium superstruitur, suscipien- da à nobis esset, nisi de his nos alibi longam & peculiarem disputationem sus- cepturos speraremus.

De consil.
à Fratri-
bus exspe-
ctando
Basilus in
brevior.
Reg. 48.
& optime
Bened. c. 5
sua Regu-
la. statuta
Caribus.
2. p. ca. 4. dire.
& regula
Mona-
chorum
c. 7.

CAPUT SECUNDUM.

De Receptione locorum.

TEXTVS.

Loca autem habere poteritis in eremis, vel ubi donata vobis fuerint, ad vestra Religionis observantiam apta, & commoda, secundum quod Priori, & Fratribus videbitur expectanda.

GLOSSA II.

CUM Carmeli grex & devota virginis Familia in dies magis augetur: tum ob loci angustiam, tum etiam ut Carmeli vinea versus omnes terrae partes suas mitteret radices, ac palmites extenderet, alias adire regiones, & nova experiri loca, Fratres ad id usque temporis in Provincia Syria commorantes decreverunt. Quare ab Innocentio IV. dispensationem petierunt, ut sibi liceret ubique terrarum monasteria erigere: nam ex vi Regulae Alberti tantum in eremis hoc eis videbatur permissum. Unde totum hoc Cap. 2. additum est ab Innocentio IV. in quo duo potissimum statuit. Primum, habitationem nostram in solitudine, vel eremo, vel in alijs locis ad nostrae professionis observantiam aptis esse debere. Secundum, quod praedicta loca arbitrio Prioris, & aliorum Fratrum ad nostrum propositum, sive institutum judicentur idonea.

Tria ex hoc Reg. textu necessario observanda deducuntur, & declarantur. Consultend. circa hunc Reg. textum Jo. à JESU MARIA part. 2. disciplin. monast. c. 8. & 9. nost. supra citat. Antonius Francisc. à S. Elia à pag. 135 usque ad p. 161. & Emmanuel discurs. 77. & 5. subseqq. in

Ex hoc igitur Cap. tria licet manifestè deducere. Primum, non solum in eremis, sed alijs quoque locis nostras domos constitui posse. Secundum: non quaelibet loca ad nostrarum domorum constructionem admitti posse, sed ea tantum, quae ad Regulae observantiam visa fuerint convenire. Tertium, nullum locum recipi posse, nec debere, nisi ex arbitrio Prioris Generalis, & aliorum Fratrum (nempe Definitorum.)

Circa primum horum, illud se offert animadvertendum dignum, quod hic praerendum non est, quantum (scilicet) nostrae Regulae & professionis solitudo & eremus conveniant. Id enim est proprium, & potissimum, quod Regula intendit, dum ait, *Loca autem habere poteritis in eremis.* Imò, quod alibi licet erigant, id potius extensio quaedam, sive Regulae indulgentia videtur. Nec mirum est, quod Fratribus, quos Eremitas Regula appellat, eremi habitatio magis, quam urbium quadret.

Circa secundum verò, statim obvia est dubitatio, quae (scilicet) loca possint dici ad nostrae Religionis observantiam apta, & commoda? Cujus solutio ex Regula patet: nempe, ea esse, quae Prior Generalis & alij Fratres apta & convenientia judicaverint. Sed quae sint circumstantiae & conditiones, quae debeant concurrere, ut prior Generalis & ceteri Fratres debite id arbitrentur, & sine periculo Ordinis discernant, id non facile erit unicuique explicare.

Pro cujus declaratione primò certum est, hoc arbitrium sive iudicium peccandum esse ex commoditate loci recipiendi. Quae autem dici possint, & verè sint commoditates loci ad nostrae Regulae observantiam? Haec sine dubio regulandae,

& desumendae sunt ex fine, & speciali nostri Ordinis scopo sive instituto. Ex fine enim, & non aliunde, mediorum proportio major vel minor mensuratur. Quare, cum finis specialis, & primarius nostrae Religionis sit (ut ex dictis in Regulae praefationibus constat) assidua divinae legis meditatio, sive frequens, & sine intermissione ad DEUM oratio (hic enim ante omnes alios scopus est, in quem omnia nostrae militiae vela diriguntur) secundarius verò & veluti minus intentus sit verbi divini praedicatio, & saluis proximorum cura (ut superiori loco dicebamus) sit, ea loca à Prelatis, ut aptiora praeter alijs eligenda esse, quae ad hos consequendos fines, servata uniuscujusque dignitate & principalitate, magis proportione judicaverint. Ea nimirum, quae ad contemplationis quietem & aliqualem proximorum curam utiliora repererint. Ita tamen, ut licet potissimum illud attendatur, hoc tamen nequaquam praetermittatur.

Similia loca ad suorum monasteriorum constructionem D. Basilium elegisse, ex Nazianzeno in ejus vita accepimus. Cum enim (inquit Nazianzen.) animadvertisset, eos, qui in communi vita (id est, monachos, qui degunt inter saeculares) monasticam licet abstinentiam servant, alijs quidem utilis, sibi verò nequaquam existere, cum in multis eos necesse sit versari malis, quae vitae perfecta, ac plane quieti contraria videntur: eos verò qui in solitudine procul ab his agunt, firmiores quidem proposito, magisque DEO conjunctos, quam supradictos vidit, tamen sibi tantum utiles, utrumque vitae genus conjungere conatus est. Quamobrem Monachorum canonibus haud procul ab his, qui in hominum societate vivunt, edificari iussit, nec omnino separavit, ut & propinquitate, cum opus charitatis exprosceret, adesse possent; distantes alioqui proprijs terminis, ne quiete eorum, aut pax interrumpi per multitudinem posset: ut & sic nec ipsi Monachi actionis merito, quod ex impendenda alijs pietate esset, privarentur; neque rursus eorum actio per sumulus inuisili efficiatur. Haec Gregorius, ubi supra.

Ex quibus colligere licet, duo potissimum in domorum nostrarum erectione esse consideranda. Primum, ut earum situs contemplationi aptus, & congruus sit; & ita à saecularium conversatione & cohabitatione aliquantulum distet. Nam, ut optime Bern. Epist. 78. ad Sugerium Abbatem rescriptit, *fuge silentium, & ab omni strepitu saecularium perpetua quis cogit caelestia meditari.* Nam multum quidem (ut aiebat Gregor.) deorsum ducimur, dum loquutione continua saecularibus admiscemur. Confirmat hoc Casianus Collatione 19. ubi per totam solitariae vitae finem esse contemplationem, & illam ad hanc medium esse optissimum demonstrat. Nam cum medium optimum ad contemplationem

nem sit, habere animum collectum, & à rebus omnibus abstractum: huic rei mirum in modum solitudo deservit, quæ omnem strepitum rerum, quæ mentem distrahere possunt, procul arceat. Quod aded esse verum scribit D. Hier. lib. 2. contra Iovinianum, ut etiam multi Philosophi solo naturæ ducti in desertis habitaverint, imò & quidam sibi oculos eruerint, ut sine distractione contemplari possent.

Secundum est, ut construenda monasteria ab hominum convictu & vicinitate procul non erigantur: tum propter opera charitatis, prædicationibus, & confessionibus à nobis concivibus exhibenda; tum etiam propter elemosynarum retributionem, quam nos pauperes & mendici à secularibus ad nostrum quotidianum victum expectamus: nec non ob alias varias necessitates, quibus pauperes frequentius urgeri solent. Quare, sicut mendicus homo, qui aliorum misericordiâ viveret, ab hominum omnino separari consortio non posset, aliâs magna pareretur incommoda: ita nec pauperum Conventus longè ab urbibus construendi, nec oportet, nec debent: sin minus, majora incommoda sentient. Medium igitur inter duo extrema sumendum est, ita ut nec in mediis urbibus, nec procul ab eis, loca ad monasteriorum fabricam recipiantur: ut sic utroque finem, scilicet, orationi vacare, & proximorum saluti studere, possimus amplecti. Hunc verò esse oportunitatem nostris domibus solum, experientia ipsa (optima rerum magistra) edocemur. In illis enim domibus, quæ simul sibi & distantia gaudent, ut sunt oppidorum Palstranæ, Granatæ, & Vallisoleri, Religiosos majore perfrui quiete, ferventiori oratione, & spiritu ambulare compertum est. Et utinam, si id fieri commodè posset, in secretioribus remotioribusque locis monasteria nostra erigerentur: ubi DEO tantum vacandi ejusque consortio fruendi locus esset.

Satis fit contra-
riæ obje-
ctioni.

At dicet quis: Proximorum saluti commodius consultatur, si in urbibus nostræ domus erigantur. Nam cum ibi secularium sit major frequentia, & concursus, plus nostro exemplo edificabuntur, & confessionibus nostris, ac prædicationibus proficiant. Hæc tamen evasio fortè dæmonis est versutia, qui sub specie recti, à nostro instituto & proposito nos revocare nititur: ut ex æquo utrumque finem amplecti cupientes utriusque fructu privemur, & neutrum consequamur. Nam cum finis noster sit in proximorum cura, sed in assidua oratione, vel meditatione: quæ lex quoque consilium postulat, ut prætermissio principaliori scopo, vel eo saltem nitium periclitante, minus principalem summo studio, & diligentia curemus? Ubi quæso in nostra Regula de proximorum salute perquirenda, aut de concionibus ad populum habendis mentio fit? Ubi confessionum aut prædicationum ministerium præcipitur, consultatur, aut saltem indicatur? At, ut intra cellulas nostras manentes frequenter oramus, & noctu diuque legem divinam meditemur, id nostræ regulæ centrum, & fundamentum est. Oportet igitur, illud ita facere & præstare, ut hæc, quæ potissima sunt, nequaquam aut pereant, aut in aliquo minuantur.

Secundò ex dictis infero, quantum in hac parte circumspicctos esse oporteat Ordinis prælatos, curantes, extra muros & hominum frequentiam Conventus erigere. Nam aliâs Ordinis puritatem & primitivum rigorem magno (sine dubio)

Ihom. à Jesu Oper. Tom. I.

relaxationis periculo exponunt. Quia, quantum in se est, occasionem præbent, ut in his domibus Religiosi nunc, vel successu temporis secularibus negotiis occupati, varijs distrahantur curis, hisque implicati devotionis spiritum amittant, orationis fervorem extinguant, & denique omnia alia spiritualia illis in nauseam & rædium vertantur.

Tertiò adhuc licet inferre, nostræ intentionis non esse hic, damnare eremi domos, quas longè ab hominum conspectu secretissimis in locis in unaquâque Provincia construere, à nostro admodum Religioso Patre Generali Elia à S. Martino, simul cum Capitulo Generali, nuper sancitum est. Hoc enim potius laudandum, ac vix omnibus commendandum est: cùm monasteria hæc columen sint, ac Ordinis decus, ac Regulari observantia fundamentum: & denique veluti ossa ac nervi, quibus hoc spirituale Religionis ædificium sustentari debet. Loquor igitur nunc non de his eremiticis, in quibus eremiticæ vitæ puritas ac perfectio omnino servatur, sed de illis tantum Monasterijs, quæ frequentius in Ordine eriguntur, in quorum fundatione prædictum modum observandum dixi. Quia per illum Regiæ menti, & Ordinis utilitati, ac Religiosorum profectui satis consulitur.

Circa tertium, quod Regula præcipit, nempe loca recipi debere de arbitrio & dispositione Prioris, & de assensu aliorum Fratrum, supposito, quòd hic Regula de Priore Generali loquatur, ut sup. capite præcedenti statuimus, restat nunc examinandum, quo jure Prior Generalis auctoritatem habeat ad novas domos in Ordine fundandas, vel ad deferendum jam antè fundatas.

Pro cuius resolutione primò constituendum est, Ordinis Prælatos, etiam si de Generali loquamur, ex vi juris communis non posse sine auctoritate Apostolica Conventum aliquem erigere: quia hoc expressè cavetur Cap. Unico de excessibus Prælatorum in sexto. Imò & præter auctoritatem Pontificis prædictam, requiritur Episcopi diocæsanæ licentia, ut decretum fuit à Tridentino Sessione 2. 5. de reformat. regul. cap. 3. in si. in quo statuitur, ut prædicta loca minime erigantur sine auctoritate Episcopi diocæsanæ, &c. in qua erigenda sunt. Quare utraque & Summi Pontificis & Episcopi facultas ad nova monasteria constituenda præcedere debet. Nec decipiatur quis existimans, nunc, post editum Concilium, auctoritatem Apostolicam de jure non prærequiri, cùm de illa Tridentinum non meminisset: nam ab illustrissima Cardinalium congregatione declaratum fuit, adhuc post concilium, auctoritatem Apostolicam esse necessariam, per hæc verba: *Monachi non possunt edificare monasterium in Parochia, in qua id non habent sine cognitione, & licentia Papa.* Quæ declaratio maxime videtur juri consentanea: nam in prædicto Tridentini decreto minime abrogatur dispositio juris communis antiqui, secundum quam licentia Papæ prærequiritur, ut patet in dicto Cap. unico de excessibus Prælatorum libro 6.

Quærit tamen mentio potest, post prædictam Cardinalium declarationem, quæ licentia Papæ præquiratur, & an uti liceat Religionibus suis privilegijs, quibus eis indulgetur, ut possint sine nova Papæ licentia monasteria erigere? Quod concessum fuit Ordini nostro à Sixto IV. & novissimè à Sixto V. & idem Minoribus Julius II. & Urbanus IV. concesserunt, ut in compendio Men-

Te 3

dican-

Cap. uni-
co. de ex-
cessibus
Prælat. in
6.

Dist. cap.
unic. de
excessib.
Prælat.

Poll ha-
jus Opè-
ris pri-
mam e-
ditio-
nem re-
vocata
sunt hæc
Regulae

rium pri-
vilegia
à fac.
cong. eg.
sub Gre-
gorio XV.
& Urba-
no VIII.
ac proin-
denunc
aliter lo-
quen-
dam est.
legendus
de his
nost. An-
dreas à
Maire
Dei Tom.
4. curs.
Theolog.
moralis
Tract. 18.
cap. 3.
punct. 4.
§. 1. qui
tria his
tempori-
bus pro-
erigen-
dis novis
monaste-
rijs ne-
cessario
servanda
esse tra-
dit, quæ
apud il-
lum vi-
deri po-
terunt.
Cap. uni-
co de reli-
gios. do-
mibus.
Cap. unic.
de excessi-
bus Præla-
torum.
De hac
etiam
quæstio-
ne con-
sulendus
jam lau-
datus
Andreas
Maire
Dei loco
citato
punct. 4.
§. 3. qui
doctissi-
mè has
similes-
que diffi-
cultates
resolvit:
& docet
in tran-
slatione
mona-

dicantium habetur verbo (*adificare*) Respondetur, hujusmodi privilegia non esse abrogata, neque à Tridentino, cum nihil contrarium ejus decretis contineant similia privilegia, neque à congregatione Cardinalium, quia hæc tantum declaravit mentem concilij, attento communis juris rigore: unde licet ex vi juris sine licentia Papæ non possint Religionum Prælati nova recipere monasteria, possunt tamen ex vi privilegij illis concessi, vel ab alijs Ordinibus participati.

Extendenda tamen aliqui ex junioribus volunt hæcenus de fundatione novorum monasteriorum dicta ad translationem monasterij de uno ad alium locum, etiam intra eandem dioccesim vel civitatem, in quo requirit, præter Papæ licentiam, etiam Episcopi fatentur. Quia (ut ipsi ajunt) non videtur major ratio de uno, quam de alio: & jam hoc usus Religionum videtur fuisse receptum: tene que Emmanuel Rodriguez, in Summa verbo (Prælatos) Cap. 29. Conclusio. & sic isti censent, ex vi Concilij Tridentini, Episcopi licentiam esse necessariam. In hac re illud mihi videtur certum, ex vi juris non requiritur licentiam, neque Pontificis, neque Episcopi ad transferenda Monasteria de uno loco ad alium: loquitur nunc de illis monasteriis, quæ post decretum Bonifacij VIII. in dicto Cap. unico de excessibus prælatorum sunt erecta. Probatur aperte: quia si id in aliqua juris parte esset stabilitum, maxime vel in Cap. unico de Religiosis domibus, vel dicto capite etiam unico de excessibus Prælat. Nullibi enim nisi his locis fit mentio de hoc. Sed in primis id nulla ratione colligitur ex Cap. unico de Religiosis domibus. Nam quamvis ibi, in hijs (confirmatos.) Religiosis Medicantibus interdicitur, novam domum adquirere, vel antiquam mutare: tamen ibi loquitur de illis Ordinibus Mendicantibus, qui per decretum Concilij Lugdunensis extincti sunt. Et expressè ab hac decisione ibi excipiuntur sacri Carmelitarum, Eremitarum sancti Augustini, Dominicanorum, ac Franciscanorum Ordines. Quare textus ille nullatenus comprehendit has Religiones, nec ullas alias Mendicantes, quæ post dictum Concilium approbationem à Sede Apostolica meruere.

Præterea in d. Cap. unico de excessibus Prælatorum, quamvis ibi expressè caveatur, ne Religiosi Ordinum Mendicantium denuo ad habitandum domos recipiant, vel eas absque Sedis Apostolicæ licentia mutare præsumant: adhuc tamen hæc decisio non extenditur ad domos, quæ post illam edictam fundatæ sunt. Nam quamvis quantum ad hoc, quod est, novum erigere monasterium, semper requiratur ex vi illius juris, summi Pontificis auctoritas, quia id sine ulla limitatione, prædicto Cap. statuitur; quantum verò ad illud, quod decernitur de transferendis, aut mutandis domibus jam receptis, expressè in d. Cap. declaratur, intelligendum esse tantum de domibus ante prædictum decretum receptis, non verò de recipiendis, ut ibi expressè observat Glossa fere in principio: imò id concessum est ad majorem firmitatem Ordinibus Mendicantibus, ut patet in compendio, verbo (*adificare*.) ubi Leo X. id concessit monialibus sanctæ Claræ: & ex consequenti per communicationem omnibus alijs.

Potro supposito, quòd Religiosi habeant à Sede Apostolica hanc transferendi sua monasteria ad alia loca facultatem, non video, quo jure teneantur Episcopi licentiam expectare. Nam certè Tridentini decisio, loquens de nova monasteriorum fundatione, non est, cur extendi debeat

ad translationem intra eandem dioccesim. Primum quia cum ista constitutio sit odiosa, ac juris communis correctoria, minime extendi debet ad casum in ipsa non comprehensum. Imò limitari debet ejus decisio, per tex. in d. Cap. unico de excessibus Prælatorum. Nam leges generales, etiam posteriores, intelliguntur & limitantur per leges speciales priores. Cujus exemplum quotidianum est in lege Sciendum, ff. qui satidare cogantur, & in aubten. offeratur, Cap. de litis contestat. Ubi Glossa communiter receptæ idem asserunt. Ex quibus fit, mentem Concilij exponendam, & intelligendam esse juxta dictum Cap. ita ut non extendatur ad translationem: sed tantum ad novam Conventionem erectionem. Tum secundo, quia minime in jure idem sunt, fundare, & transferre monasterium, ut patet expressè ex d. Cap. unico de exc. prælat. ubi Bonifacius prohibet non solum novam loci erectionem sine Pontificis licentia, verum & quæcumque ejusdem mutationem: ubi annotavit Glossa, minime unam comprehendit sub alio, & expressè in casu, de quo loquimur, nobiscum sentit. Tum tertio quia cum Patres Concilij non ignorarent prædicta jura, quæ Religiosis Mendicantibus interdicitur erectionem novam, vel translationem, sive aliam quamcumque mutationem suorum monasteriorum, miram est, ipsorum mentem fuisse (ut contrarij asserunt) comprehendere etiam domorum translationem, & id non expressisse, cum id in simili casu exprimeret, antea necessarium visum sit, & Concilio Lugdunensi, & Bonifacio Pontifici, ut referunt iuris supra adductis. Tum etiam quarto, quòd auctores contrarij sententiæ affirmant, non requiri Episcopi licentiam ad defertionem monasteriorum. Et certè, si res attentè perpendatur, magis includitur sub mente Concilij Trid. defertio, quam translatio: quia res per eandem causam nasci, & dissolvi debet: ac proinde eadem videatur utriusque ratio. Unde non video, qua ratione ducti fateantur, requiri Episcopi licentiam ad translationem, minime verò ad defertionem.

Ex his ergo constat, Religionis Prælatos, licet ex vi juris ad erectionem novæ domus habere debeant tam Papæ, quam Episcopi licentiam: tamen ex vi privilegiorum suorum nunc tantum obtinere debent Episcopi licentiam, quam fatemur ex vi Tridentini ad fundationem novam esse necessariam, non verò ad translationem domus jam constructæ, quando intra eandem dioccesim hæc translatio fit.

Secundo & principaliter statuo, quòd quamvis ex vi juris communis non sit specialiter decretum, ad quem facultas hæc recipiendi novos conventus pertinet; an ad Generalem, an verò ad Provincialem, ac proinde ad utrumque spectare videatur: tamen ex vi nostræ Regulæ, imò & nostræ constitutionum, in nostro Ordine ad Generalem spectat, non utcumque, sed simul cum consilio Definitorum: ut sic hoc Regulæ mandatum melius adimpleatur, in quo præcipitur, ut nova loca ab Ordine non aliter recipiantur, quam si Priori Generali, & alijs Fratibus visa sint profissioni nostræ expedire.

Quod & novissimè auctoritate Sixti V. in Bulla, quæ incipit, Cum de statu, ac bono regimine, fuit confirmatum: ubi sic dicitur: Ita tamen, ut Priores Provinciales, aut alij Fratres novas domos aut monasteria recipere, erigere, aut construere minime audeant.

Ter-
dos Co-
Provin-
ciam e-
nam
Papæ,
jos est,
jus, si-
nova
Cap. de-
lin. 26. q. 1.
cap. loco-
tam de
enferat.
di. 1.
Quæ-
nam ob-
servanda
steri-
fuit,
quando
monaste-
rio, a
nem,
ligio
univ-

Cap. de-
lin. 26. q. 1.
cap. loco-
tam de
enferat.
di. 1.
Quæ-
nam ob-
servanda
steri-
fuit,
quando
monaste-
rio, a
nem,
ligio
univ-

Cap. de-
lin. 26. q. 1.
cap. loco-
tam de
enferat.
di. 1.
Quæ-
nam ob-
servanda
steri-
fuit,
quando
monaste-
rio, a
nem,
ligio
univ-

Cap. de-
lin. 26. q. 1.
cap. loco-
tam de
enferat.
di. 1.
Quæ-
nam ob-
servanda
steri-
fuit,
quando
monaste-
rio, a
nem,
ligio
univ-

Cap. de-
lin. 26. q. 1.
cap. loco-
tam de
enferat.
di. 1.
Quæ-
nam ob-
servanda
steri-
fuit,
quando
monaste-
rio, a
nem,
ligio
univ-

Cap. de-
lin. 26. q. 1.
cap. loco-
tam de
enferat.
di. 1.
Quæ-
nam ob-
servanda
steri-
fuit,
quando
monaste-
rio, a
nem,
ligio
univ-

Cap. de-
lin. 26. q. 1.
cap. loco-
tam de
enferat.
di. 1.
Quæ-
nam ob-
servanda
steri-
fuit,
quando
monaste-
rio, a
nem,
ligio
univ-

Tertio constituto, quod licet ad novos erigendos Conventus officia ex vi juris, Generalis, vel Provincialis auctoritas, tamen novam Provinciam erigere, & fundare, vel erectam dividere, aut unam Provinciam alteri subicere, sine licentia Papae, Praelati Regulares non possunt. Ratio huius est, quia cum de similibus idem servandum sit, sicut, quod prohibitio, quae facta est a jure, ne fiat nova constitutio Sedis Episcopalis, nec ejus divisio, nec subiectio abque facultate Papae, ut patet ex *Cap. Felix, 16. q. 1. & Cap. locorum* de consecratione d. 1. & tradit Sylvest. verbo (*casus*) casu 9. & 10. accommodari debeat. & extendi ad erectionem, divisionem, & unionem Provinciarum Religiosorum. In qua re consulenda sunt propria uniuscujusque Ordinis privilegia.

Quarto & ultimo circa deletionem monasteriorum dicendum est, attento juris rigore, non posse Praelatos Ordinum Mendicantium deletere Conventus, jam in suo Ordine erectos sine licen-

tia Papae. Ita expressè habetur dicto *Cap. unico de excessibus praelatorum in 6.* Habent tamen Mendicantes à summis Pontificibus impetrata privilegia, ut absque nova licentia Sedis Apostolicae, possint proprias domus, cum expedire viderint, derelinquere. Sic *Sixtus IV.* concessit Generali Minorum, ut haberet in *Cõpendio*, verbo (*adificare*), & *Sixtus V.* nostrae Reformationi, ut ea loca, quae Fratris suis minus commoda esse cognovit, possit dimittere in manibus Ordinatorum, illa licet deleterendo, prout eis visum fuerit expedire.

Ubi nota Provinciales, imò nec totam Provinciam sine licentia praedicti Generalis id posse facere; alias incurreret Excommunicationem contra Religiosos, propriorum locorum desertores laram, cujus meminit Sylvester verbo (*casus*) casu 8. & verbo (*excommunicatio*) §. 20. Et hæc de deletionem, translationem, ac erectionem locorum dicta sufficiunt.

rium aliquod deferendum est, planius exponit jam citato loco, noit. Andreas punct. 4. §. 4.

Cap. Felix. 16. q. 1. cap. locorum de consecrat. di. 1. Quare nam observanda sint, quando monaste

Camaldulen. Constit. Et Carthus. cap. 14. Reg. Monach. c. 2. in valla Relig. reg. familia statutum

CAPUT TERTIUM.

De Cellis Fratrum.

TEXTVS.

PRÆTEREA juxta situm loci, quem inhabitare proposueritis, singuli vestrum singulas habeant cellulas separatas, sicut per dispositionem Prioris ipsius, & de assensu aliorum Fratrum eadem cellulae cuique fuerint assignatae.

GLOSSA III.

Præcedenti capite postquam à Regula desita loci recipiendi dictum est, jam ab hoc Cap. de dispositione, & forma Conventus incipit agere, Circa quod duo in illo connotantur, sive præcipiuntur. Alterum est, ut Eremitarum cellulae adinvicem separentur, ut unusquisque sibi designatam singulariter inhabitaret: alterum vero, ut hæc cellula unicuique de Prioris, & aliorum Fratrum consensu designetur.

Circa primam hujus Capituli partem recollendum est, quod olim, ut ex ijs, quæ in Regulae introductione adducebamur constat, Religiosorum habitacula potius eremiticam, quam cœnobiticam conversationem, imitabantur: & sic ad illius vitæ & conversationis normam Fratrum tabernacula edificabantur. Quare tunc non intra cœnobij claustra Religiosi coninebantur, sed intra alicujus magni spatij terminos, distinctas, ac separatas cellulas, sub unius tamen Prioris obedientia incolebant. Et sic sensus prioris partis hujus capituli patet, dum inquit: *Præterea juxta situm loci, quem inhabitare proposueritis, singuli vestrum singulas habeant cellulas separatas.* Hoc est, ut secundum capacitatem loci cellulae distent inter se. Vel sensus sit: *juxta situm loci, id est, pro loco, quem inhabitare proposueritis, & non longè ab eo* (ut antea sic i solebat), cellulae adinvicem separentur, & solitarie, sive sigillatim ab unoquoque habitentur.

Notandum præterea est, quod non solum præcipit Regula, singulos singulas habere cellulas, sicut nunc inter nos, & in multis alijs Religiosis servatur: sed addit, separatas, ita, ut & unusquisque solus in cellula vivat, & insuper cellulae quoque aliqua distantia loci ab altera separetur, ut nunc in nostris eremi domibus, & apud Camaldulenses consuetudine & usu receptum est.

Hujus igitur statuti eam rationem veram & fundamentalem reddimus, quia, cum ferè omnis nostra institutio ad contemplationem dirigatur, & tendat: ea media, quæ ad hoc propositum magis conferunt, à Regula commendantur. Medium autem potissimum est solitudinis quies, quæ in nullo alio, quàm in separatione ab aliorum cohabitatione, & consortio, sita est. Et præterquam quod ratio id manifestat, & ex his, quæ in superioribus tradidimus convincitur, id expressè de nostra Regula tractans tradit noster Waldensis de *Sacramentalibus* tit. 9. Cap. 76. In *Carmelitarum* (inquit) *Regula singuli habent cellulas separatas. Hoc autem ornatum est propter orationes clandestinas. Unde in Epistola ad Eustochium de monachorum conversatione loquens Hieronymus, sic ait: Et quia nocte, extra orationes publicas in suo cubili unusquisque vigilat, circumvent cellulas singulorum, & aere posita, quid faciant diligenter explorant. Antiquior igitur usus hoc habet in usu, quod habet modo, juxta quem habuit Christus in usu, solus orare, ut ex illo Matthei constat, ubi discipulis secessit solus orare, in quem locum Chrysostomus Homil. 83. ad populum: Hoc enim (ait) faciebat, erudiens nos in orationibus quietem construere nobismetipsis in solitudine multa. Hucusque Waldensis.*

Ex hac igitur prima capituli parte duo inferenda sunt: alterum, ut omnes solitarie absque ulla societate in designata sibi cellula habitent: alterum vero, cellulas adinvicem separatas, & loco distantes construendas esse: ita, ut cellulae quoque solitariae & singulares sint ad eam normam, & modum, quem Camaldulenses servare diximus.

Quæret tamen aliquis, quæ sit causa, cur nos hunc Regulae articulum ad unguem, non servemus? Respondetur, id ita fortè contingere, quia forsitan in hac parte (imò & id valde probabiliter apparet) antiquitus correctæ Regulae fuit. Et licet id nobis expresso testimonio non constet: ex eo tamen

de eremitica vita reperitur. De assensu fratrum requirendo Basil. & Bened. ut in c. præced.

Cur non observetur hoc tempore, hic Regulae articulus

men conjici potest, quod quando ab Eugenio 17. hæc Regula fuit mitigata, inter alia, quæ summus Ecclesiæ Pastor tunc temperavit, illud potissimum fuit, ut Fratres extra suas cellulas per monasterij claustra deambulare liberè possent. Ex quo non obscurè infertur, jam tunc antiquam illam Eremitarum vivendi normam ad communem cœnobiticam, sive claustralem vitam redactam fuisse.

Circa secundam verò hujus capitis partem, nempe, quod Prior de aliorum Fratrum assensu unicuique suam cellulam designet, maximè, expendendum est, quanta cura & studio Majores nostri ea, quæ spirituales Fratrum & Religionis profectum concernebant, soliti sint examinare, ut in una cellula assignanda, non solum prioris, sed & aliorum Fratrum assensus expectaretur. Quod non sine admirabili & divino illorum Seniorum consilio factum esse existimemus. Sciebant enim ipsi, quantum ex sinistra vicinitate aut contortio detrimenti unicuique, etiam optimo Athletæ, provenire poterat. Et ideo inspecta unicuique complexione, ac spiritali profectu, aliisque pensatis circumstantiis, (quod maturius sit multorum, quam unius consilio,) cuique cellula propria arbitrio tam Prioris quam Fratrum designabatur. Et insuper hoc ea causa fuisse sancimus credamus, ut inspectis ætatibus & necessitatibus, senioribus & inferioribus commodior cellula concederetur. Obiter tamen sciendum est, quod cum jam hic separatim vivendi modus cessaret, etiam cesset hoc Regulæ decretum, saltem quantum ad illam partem, quod Prior in concedendis cellulis teneatur aliorum consensum requirere.

Cur in Reg. Fratrum habitatio non cella penuncietur? Ultimo tandem circa hoc cap. illud occurrit addendum, in Regula nostra tam in hoc cap. quam in alijs, dum habitations Fratrum mentio fit, eam *cellularum* potius, quam *cellarum* nomine appellari: ut insinuetur, habitacula arcta & stricta, parum exulta & expolita, & ex consequenti paupertima ac simplicissima fuisse, & demum talis

conditionis, ut non *cella* nomen, sed *cellule* tantum sibi possent vindicare. Hujus enim aliusmodi Regulæ professoribus non congrue sumptuosa, aut magnifica domorum, aut cellularum constructio, nostro quæ paupertatis, humilitatis, ac simpliciteris instituto minime convenire dignoscitur. Nam ædificiorum superfluitatem nobis representat, & reprehendit Bernar. in *Epistola ad Fratres de monte Dei*, quod Paleonydorus noscitur docuit, epistolam illam Divi Bernardi ad *Fratres de monte Dei*, fuisse ad Carmelitas, qui tunc eo in monte debebant, rescriptam; quamvis contrarium verius existimem: constat enim ex ipso epistolæ contextu, eam ad Carthusienses, quibus tunc familiariter utebatur Bernardus fuisse missam. Ergo nostri Ordinis Fratres, sive alijs quibusvis nulla sit: ejus tamen doctrina Religiosis omnibus quadrat. *Item* (inquit ille) *de arte alieno subintravit sumptuosa, & quantum pudor fuit, ambitiosa cellularum edificatio: & abjecta sancta simplicitate, & rusticitate, quasi religiosus quosdam nobis creatas habitations honestates, dimissam nobis à Patribus nostri jure hereditario formam paupertatis, & sancta simplicitatis speciem, & verum decorem DEI alienantes ad nobis &c.* Et paucis interjectis, ubi admonet, ut unusquisque sibi propriam cellulam ædificet, addit: *Ergo obsecro in peregrinatione hujus sæculi, in militia hac super terram, ædificemus non domos ad habitandum, sed tabernacula ad deserendum, ut ipse tunc in deo vocandi & migraturi in patriam. Et mita: Credite Communes Fratres, quia pulchritudines ista, & forentes honestates, cum virile propositum intravit, & masculinum animum effeminant. Idcirco Patres nostri in Ægypto & Thebade, sancta hujus vite ardentissimi amulatores, in solitudinibus degentes sibi cellulas ædificabant, in quibus recti tantummodo, & circumsepti à turbine & pluvia subsistant. Hæc Bernar. Quibus antiquorum monachorum habitacula, cellulas appellat, & eorum paupertatem demonstrat. Plura alia his addici possent, quæ nos latius in *Tractatu Paupertatis* addidimus.*

CAPUT QUARTUM.

De communi refectioe.

TEXTVS.

Ita tamen, quod in communi Refectorio ea, quæ vobis erogata fuerint, communiter aliquam lectionem sacra scriptura audiendo, ubi commode poterit observari, sumatis. Nec liceat alicui Fratrum (nisi de licentia Prioris, qui pro tempore fuerit) deputatum sibi locum mutare, vel cum alio permutare.

GLOSSA IV.

Hæc Regulæ pars, sive articulus uno contextu eum præcedenti legendus est; illi enim annexitur, & jungitur: & ita ejus interpretatio ex antedicta num. v. rior Cap. desumenda est. In capite igitur antecedenti, ut vidimus, singulos Fratres singulas habere cellulas præceptum erat: hæc tamen distincta cellularum habitatio ita statuitur, ut ad commune Refectorium omnes simul convenire teocantur. Unde verba posita in initio hujus capitis, scilicet, *Ita tamen, quod in communi Refectorio, usque sumatis,* legenda sunt per modum Parenthesis: & suble-

quia verba, nempe, *Nec liceat alicui Fratrum &c.* continuanda sunt cum ultimis verbis præteriti capitis. Et sic sensus utriusque capitis erit, quod Religiosi, sicut per assensum Prioris eis fuerint cellulae assignatae, singulariter separatim inhabitent cellulas: (ita tamen, quod in communi refectorio omnes jungantur:) nec alicui liceat (sine ejusdem Prioris placito) deputatam sibi mutare vel permutare mansionem. Quo præmissis fundamentis, ad majorem hujus Capitis explanationem accedamus.

Ita tamen, quod in communi Refectorio, ea, quæ vobis erogata fuerint, communiter sumatis. Olim in Regula

De comm. Refect. Aug. c. 8. R. G. Bined. c. 39. 40. & 41. Pachon in Regul. sibi ab Aug. gelis tra. dita num. 11. usque ad 18. & Reg. 60. sicut 3. p. consil. c. 1. n. 5. Regul. monachor

c. 2. Monachor. c. 35. Statut. Carth. c. 9. Dilectio in mensa concordat Aug. 4. l. & Bernar. c. 38. Basil. in brevior. Reg. 180. & Reg. facit. ut sup. Reg. Monachor. c. 37.

Regni nostris bis... & ex... van... mod... poss... d... serv... bis c... præc... Tri... ferum med... hic Re... gule... nas ob... servanda... proponit... (con... & f... pect... bus... quæ... fuer... met... om... nib... ran... per... Pa... &... Re... or... nit... Que SS... PP... resti... ut... motijs... con... h... man... ta... c... n... n... se... c... c... t... Plura S... PP... aff... ta hoc... confir... mantia... produ... cunt h... loco n... Franci... in suis

Regula Alberti communis mensa Anachoretis nostris omnino erat interdicta, ut patet ex illis verbis: ita tamen, ut in deputatis cellis singuli maneat, & ex his, quae sibi distributa fuerint, singulariter vivant. INNOCENTIVS vero praecavens in commoda, quae in futurum ex hac tam singulari vita possent oriri, vel forte quia jam Fratres tam arctam vitae eremiticae semitam, tepescente spiritus fervore, perficere non sufficiebant, praedictis verbis commune refectorium indixit. Quibus tria praecipue commendantur.

Triaprae-
ferim
hic Re-
gulae tex-
tus ob-
servanda
proponit

Primum, ne quis aliquid extra Refectorium comeda: sed id tantum fiat in Refectorio communi Monasterij omnibus ad id deputato. Secundum, quod omnes simul tempore comestionis conveniant: id enim exprimitur illo verbo (communiter.) Nam non solum dicit, ut in communi Refectorio cibaria sumantur: sed insuper consulto additur (communiter,) ut denotetur communis omnium & simultanea mensa. Tertium, quod in Refectorio peculiaris cibus extra id, quod communiter omnibus erogatur, a nemine vel sumatur vel postuletur: quod colligitur ex illis verbis: Ea qua vobis erogata fuerint, communiter sumatis. Quae tria communem mensam constituunt: ad quam maxime spectat, ut omnes simul illic assistant, & eidem & communibus reficiantur cibus. Quae omnia, quia non parum ad communem vitam, & ex consequenti ad perfectam Religionis observantiam conducunt, Patrum testimonij, & ratione ipsa confirmanda & ornanda erunt.

Primum, ne quis Religiosorum aliquid extra Refectorium comedit, praecipitur in quodam decreto Oxoniensis Concilij numero 45. ubi sic decernitur: Quoniam inter alia vitia, in apertis gula viros Religiosos praecipue non mediocriter infestat: decernimus, ut nec Monachi, nec Canonici Regulares, nisi statuta locis (scilicet in Refectorio) & horu comedant aut bibant. Et insuper addit: Si quis vero striverit, impetrata licentia, Refectorium regulariter intret, ut sic necessitati subveniat. Idem docent Cassianus lib. 4. instit. c. 18. summa diligentia servari apud Aegypti Monachos: Antequam (inquit) vel postquam legitimum refectioem percipiant, summa cautione servatur, ne extra mensam quicquam cibi penitus ori suo quisquam indulgere praesumat: ut incenditibus per horros & pomaria cum passim blandique per arbores poma pendentia, non solum se objiciant peccatoribus transeuntium, verum etiam strata per terram concolcanda pedibus se offerant, sacrilegium ducatur, non solum quicquam ex eis degustare, verum etiam manu contingere, absque eo, quod palam conditis in communi se reficientibus exhibetur. Idem quoque Cassianus Cap. 16. ejusdem libri inter monachos illos, extra ordinariam ac furtivam cibi refectioem plagis emendari, & purgari testatur.

Quae SS.
PP. testi-
monij
confir-
mantur.

Unde inter alia, quae monachus ad perfectionem festinant, observare debet, illud potissimum hic sanctus commendat, ut non potus quicquam, non elus voluptate devictus, ante stationem legitimam communemque refectioem horam, extra mensam percipere sibi meritorius indulgeat: sed, nec refectioem transacta, ex his praesumere sibi quantumcumque permittat. Huic observationi Sanctus etiam Benedictus in sua Regula Cap. 43. subscripsit, dum praecipit, ne quisquam praesumat, ante statutam horam vel postea quicquam cibi vel potus percipere. Recte igitur nostra Regula, Patrum sanctionibus adhaerens, statuit, ut

Plura SS.
PP. affecta
hoc confir-
mantia
produ-
cunt hoc
loco nos-
trae Fran-
cisc. in suis

in communi refectorio ea, quae Religiosis erogata fuerint, sumantur. Quod insuper & Constitutionibus Ordinis roboratum, & confirmatum, in prima earum parte, capite quinto reperies.

comment.
pag. 451.
& seqq. &
Emma-
nel dis-
cur. 85.

Secundum vero, quod omnes tempore comestionis conveniant, ita, ut nullus a communi mensa, & refectioem deficiat: & insuper, quod peculiaris portio, sive ferculum praeter id, quod omnibus erogatur, nemini sit conferenda, ratio vitae communis id maxime postulare videtur. Nam vitae communis aequalitas potissimum in communi mensa relucet, quae minime servari poterit, si plures diversis locis sternantur mensae, ac proinde non simul eodemque loco religiosi reficiantur. Quare magna est in monasterijs abusus, gravisque & non contemnenda transgressio, si plures parvae mensae parentur, aut alij, quam communibus, in eadem cibus quis reficiatur. Per haec enim destruitur & corrumpitur, aut certe magna ex parte debilitatur praecipuum Religionis fundamentum, in communi vita consistens. Et ideo hanc communem, & aequalem vitam, omnes Religionum fundatores passim clamant, dicentes: Sint vobis omnia communia. Communia autem esse non possunt, quae divisa, & propria facta sunt, ac non aequae omnibus impertuntur. Ex quo & innumera mala, plus quam dici queat, in Religionibus retul-
tant.

Vid. an-
notat. in
hunc reg-
textum
nost. An-
tonij loco
supra cit.
num. 306
& seqq. &
Joan. a
JESU
MARIA
Cap. 12.
discipl.
monastica

In primis enim, ex eo, quod non omnes simul conveniant, magna praebet Religiosis occasio, ut aliis a communitate urantur ferculis, & ea avide procurantes, proprietarij tandem evadant. Similiter monasteriorum ministri his partialibus ac distinctis mensis valde gravantur. Fit etiam, & non raro, ut abstinenciae quoque termini facile contemnantur, ac silentium in Refectorio, & aliae Religionum a Majoribus inductae consuetudines relaxentur: & denique ex privatis & separatis Religiosorum refectioibus multa & magna ac periculosa vitia oriantur, ut recte annotavit Cassianus de reformatione claustr. articulo 18. his verbis: Inurgitatio sive loquacitas, dissolutio, saturitas, delictatio sensualis, consolatio carnalis, ex quibus sequitur concupiscentia, & inflammatio corporis, fastidium divinum, somnolentia, scurrilitas, levitas, perditio temporis, infructuosa atque inderosa & negligens divini operis permissio.

Ob dicta incommoda (et si quae sunt alia, & erunt non pauca) iam sacra concilia, quam Religionum Patres has peculiare mentas, & privilegias ac singulares portiones in suis monasterijs detestantur, & communem refectioem distictae praecipiant. In primis, vetus quoddam Concilium Coloniense, titulo de monachis, & eorum conversione & vita, sic ait: Statuimus, quod omnes monachi in communi refectorio comedant, nisi infirmitas vel alia legitima causa excuset. Idem habetur in Concilio Moguntino, anno Domini 815. celebrato, Cap. 9. cujus titulus est: De regulari observantia Canonico-
rum. Simul (inquit) manducant & dormiant: ubi his id faciendi facultas suppetat. Et Concilium Oxoniense numero 48. circa Canonico-
rum Regulatum Refectorium commune sic statuit: Et in uno Refectorio simul edent, nec per se cuilibet, sed communiter omnibus visualia preparantur, & numero 42. p. dixit: Omnem singularitatem interdictimus in refectorio, ut cibus aliter uni, quam alteri preparetur: sed qui praestitit videat, ut si licet interdum alia preparentur, de quibus aliorum debilitas vel infirmitas valeat relevari. Hoc etiam admonet Concilium Cameracense, titulo

comment.
pag. 451.
& seqq. &
Emma-
nel dis-
cur. 85.

...a Jesu
... Spirit.
... II
... III
... 2-6

Titulo de monasteriis Cap. 3. & 4. his verbis: Quia mensa communio charitatis unionem designat, & à patribus antiquis statutum observatumque fuit in benedicti cenobii, ut omnes eodem loco cibum simul caperent, statuit sancta Synodus, ut superiores severè prohibeant privatas cenas, coganturque omnes, qui legitime non fuerint impediti, ad unum convenire Refectorium, communis Refectionis gratia. Et denique Synodus Provincialis Hydruntina, titulo de monasteriis, capitulo 4. id quoque decernit: Privata, inquit, mensa prohibeantur, cogantque superiores omnes, qui legitime non fuerint impediti, ad unum convenire Refectorium, in eodem loco, eademque mensa cibum capere: cum mensa communio charitatis unionem designet.

Præterea S. Joannes Chrysostomus, homilia 58. ad populum, sui temporis monachos his & aliis verbis commendat: *Una (inquit) mensa & ministerium suscipientibus, & exhibentibus, eadem secula, eadem indumenta, habitacula eadem, eadem vita. &c.* Hanc verò communem mensam in suis monasteriis servandam supponit Divus Augustinus, cum in sua Regula, cap. 8. ait: *Dum accedis ad mensam, &c.* Idem evidenter colligitur ex Cassiano libro 4. Cap. 18. superius relato. Basilios quoque in regulis brevioribus, interrogazione 136. maximo rigore præcipit communem refectionem. Inquit enim prædicta interrogazione hoc modo: *Num necesse est omnes hora prandij congregari? eum, qui reliquerit, ac post prandium venerit, quomodo tractabimus?* Respondet idem Basilios: *Si, cum venire potuisset, non festinavit, veluti qui negligentia crimen incurrit, impransus maneat usque ad horam constitutam sequentis diei.* Hæc Basilios. Qui etiam interrogazione 131. valde eos reprehendit, qui cibos Communitatis, quibus ceteri monachi refici solent, stomachantur, ac fastidiunt, & alios delicatiores quærunt.

Advertendum, quanto per Relegationem, legulatoris inculcent ac cellum omnium ad communem mensam, & qualiter sint puniendi in hoc negligentes.

Accedat denique Archipater Monachorum Benedictus, qui cap. 43. sua Regula ita circa commune refectorium scriptum reliquit: *Ad horam vero refectionis, qui ante versum non occurrerit, ut simul omnes dicant versum, & orent, & sub uno omnes accedant ad mensam: qui per negligentiam suam aut vitium non occurrerit usque ad secundam vicem, pro hoc corripatur: si devoto non emendaverit, non admittatur ad mensam communis participationem: sed sequestratus à consortio ceterorum, reficiatur solus sublata ei portione vini, usque ad emendationem.* Idem etiam supplicium contra dilcedentes à communi mensa ante gratiarum actionem eodem capite decernit.

In hac tamen communis refectionis regula nolumus legitime impeditos, aut infirmitate oppressos comprehendere: nam & illi occupatione legitima à communi refectionis hora excusantur; his verò propter aegritudinem, neque ad communem mensam accedere, neque eisdem cum alijs uti cibis permissum est. De his nec Concilia, nec Patres loquuntur: imò expresse eos à prædicta generali Regula excipiunt. Unde Basilios dicta interrogazione 139. *Eos (ait) qui, ob aegritudinem aliquam, vel aliam necessitatem, alijs cibis utuntur, & scriptura sacra, in qua legitur Act. 4. distribuatur unicuique prout opus habebat, salvat.* Videndi etiam etiam idem Basilios dicta interrogazione 131. Benedictus Cap. 34 & 37. sua Regula, Augustinus Cap. 8. sua Regula. Qui omnes nuper adducto scripturæ testimonio, ita volunt in suis monasteriis omnia esse communia, ut tamen unicuique juxta propriam necessitatem & indigentiam, distributio fiat; quod & in nostra Regula, eadem cautione, infra Cap. de non habendo proprium, commendatur.

Unde eos tantum communis mensæ obser-

vatores esse Patres voluerunt, quæ obediencia tunc sint occupati, nec morbo aliquo gravati. Contra hos enim, qui optima corporis valetudine præstant, si alia, præter communia condimenta, requirant; aut communia, quia vilia vel foetida palato insipida, rejiciant; aut ob aliam rationem de appositis cibis murmurent aut contumeliantur, vanda-

acriter sancto Religionis zelo & fervore præfati Patres insurgunt. Divus Basilios, ut supra interrogazione 132: *Qui dicit (ait) nocet mihi hoc, & contristatur, si aliud datum non fuerit, quid est? Responso apparet, quod non novit dilectionem ejus, cui omnium, & ipsius cura commissa est. In summa autem, neque de nocente, neque de adjuvante cibo aliquis sibi ipsi probationem permittere debet, sed præalato ad probandum quod unicuique utile est, qui principaliter utilitatem animæ requirit: atque ita secundaria ratione, ea, quæ ad corporis usum necessarium pertinent, dispensat.* Eximie dicitur interrogazione 133. addit: *Si verò murmuraverit propter cibum? Respondeo: Judicium eorum, qui in desiderio murmuraverunt, habet. Dicit enim Apostolus: Nolite murmurare, quemadmodum quidam illorum murmuraverunt, & interempti sunt ab exterminatore. Quibus accedit Bernardus, qui Serm. 30. in Cantica prope finem, molles ac delicatos monachos his verbis capit: *Qui voluerit (inquit) animam suam salvam facere, perdet eam. Quid hic vos dicit, observatores ciborum, morum neglectiores? Hippocrates & sequentes ejus docent, animas suas salvas facere in hoc mundo: Christus & ejus discipuli, perdere. Quemnam vos è duobus sequi magistrum eligitis? At manifestum se facit, qui sic disputat: hoc oculis, hoc capiti, & illud peccatori, vel stomacho nocet. Professio quod unusquisque à suo Magistro didicit, hoc in mundum profert: Caro & sanguis revelavit tibi hanc sapientiam, non spiritus Patris.**

Et infra: Epicurus atque Hippocrates, corporis alter voluptatem, alter bonam habitudinem præferit: meum magister (nempe Christus) utriusque res contemprum prædicat. Et paucis interjectis, addit: *Quid verò prodest temperare à voluptatibus, & investigandis divitiarum complexione, ciborumque varietatibus exquirendis, quorundam expendere curam? Legumina (inquit) ventosa sunt: Causæ stomachum gravat: lac capiti nocet: potum aqua non sustinet peccus: caules nutrium melancholiam: choleram porri accendunt: pisces de Regno, aut de luto aqua meæ penitus complexionem non congruunt. Quæ est hoc, ut in totis fluvij, agris, hortis, cellatiive repetiri vix possit, quod comedas? Puta te, quæso, monachum esse, non medicum: nec de complexione judicandum, sed de professione: parce obsecro primum quieti tuæ: parce deinde labori ministrantium: parce gravamini domus; scandalizatum enim in tua singularitate frater, judicans te superstitiosum, tanquam superflua quærentem; aut certe me durum causans, qui non perquiram victui tuo necessaria. Frustra sibi quidam blandiuntur de exemplo Pauli, hortantis discipulum non bibere aquam, sed modo dico uti vino, propter stomachum, & frequentes suas infirmitates. Qui attendere debet primum quidem, Apostolum minime sibi ipsi rem istiusmodi suaderi: sed nec discipulum æque exposcere sibi. Deinde non Moraxæ hoc intimitati, sed Episcopo, cujus vita tenera adhuc & pernascenti Ecclesiæ pernecessaria erat. Da mihi alterum Timotheum, & ego cibabo eum (si vis) etiam auro, & potabo balsamo. Ceterum tu tibi ipsi dispelas, miserus tui: suspecta est mihi frater, tui ipsius in re dispensatio, & vereor tibi illud, sub regimine*

&c

& nomine discretionis, à carnis prudentia. Quibus Bernardus optimè, ut solet, monachorum delicatiorum mores depinxit. Sed quod in majorem admirationem trahit, illud est, quòd Patres tantam voluerint hujus communis mensæ in suis monasterijs haberi rationem, ut non obscure indicaverint, ad infimos & valedudinarios fratres suo modo extendendam fore, sicut in eo sensu, ut ipsi nihil de cibis sibi necessarijs solliciti sint, neque extraordinaria condimenta plus, quàm status paupertatis exigit, anxie sibi procurant. Quod clarè colligitur ex Divo Bernardo, ex ultimis verbis nuper adductis; claris tamen monet id epistola 327. ad Fratres de Sancto Anastasio. Quod ex Basilio & alijs infra à nobis adducendis in Capitulo 12. manifestus fiet.

Et denique his omnibus de communi mensa allatis tandem accedat, prædicta omnia de communi mensa districtè in nostris Constitutionibus præcipi, & districtius forsitan à Prælati & subditijs cum DEL adjurorio observari. Quòd omnes ad Refectorium simul accedant, libro 1. cap. 5. Constitutionum cavetur. Alteram verò, quòd aliquid singulare nemini (etiam Generali) apponatur, eodem Cap. numero 1. & 3. summo rigore decernitur. E denique, quòd extra Refectorium nihil cibi vel potus assumatur, eodem quoque cap. admonemur.

Priusquam ulterius progrediamur, juvat seraphicæ M. TERESIÆ cæthica documenta, quæ suis tradidit alomais, hic subjongete, per que supraddicta confirmari videntur. Non nisi, inquit, horis solitis & statutis edito ac bibico, ac tunc quoque Domino singulariter gratias ages. Nunquam de cibo, sive ut bene, sive male coctus sis, conquereris, JESU Christi sel & acetur recogitando. In mensa neminem alloquaris, neque oculos ad aliquem alium aspiciendam attallas: sed considerabu mensam castem, ejusque cibum, qui est DEUS Opt. Max. nec non munitos, qui sunt Angeli, ad illam mensam oculos sustollis, ad illi aspiciendum & accumbendum anhelans.

Aliquam lectionem sacra scriptura audiendo. Antiquissimus est Religioni mos, reficientibus se Fratribus sacras aliquas, aut devotas lectiones in Refectorijs recitari, quem morem non de Ægyptiorum typo, sed ex Cappadocum Monachorum instituto dimanasse, docet Cassianus lib. 4. institutionum cap. 17. Hanc verò lectionem, cum ob spiritualem animæ refectioem, tum (idque præcipue) ob compescendam superfluitatem, otiosamque inter edendum confabulationem, à Patribus fuisse statutam, ibid. Cassianus tradit. Quod autem ob duos prædictos fines sit lectionis inter edendum introductus usus, ex Concilij, & Patribus comprobabitur. Primò synodus Hydruntina titulo de monasterijs capitulo 4. Servato (inquit) silentio, in communi mensa sacra lectio adhibeatur, us una cum corpore sumat quoque mensa cibum. Et infra: nulli sermones irrisipi si immisceantur, & B. Benedicte in Regulæ 38. Mensis (ait) Fratrum edoniam lectio d'esse non debet. Summum silentium fiat ad mensam, ut nullus nisi ratio vel vox, nisi solus legentis, ibi audiat. Hieronymus, de vitginitate ser. vanda, Unaquaque (ait) Monachorum decuria cum suo parente pergit ad mensam: nullus ibi in cibo strepitus est, nemo comeditis loquitur. Et D. Augustinus in sua Regulæ cap. 8. Cum accedatis ad mensam, donec inde surgatis, quòd vobis se laudem consuetudinem legitur sine tumultu, & conturbationibus audite: ne sola vobis fauces cibum sumans, sed & aures esuriant verbum DEL.

Cassianus, ubi supra, Apud Ægyptios (ait)

tantum silentium exhibetur, ut cum in unum tanta numerositas Fratrum refectioem obtentu confederit, nullus nec mutire quidem audeat præter eum, qui suæ Decaniæ præest. Tantaque silentij hujus disciplina servatur, ut, cucullis ultra oculos palpebras demissis, nihil amplius intueantur, quàm mensam & appositos cibos, ut quemadmodum, vel quantum se reficiat alius, nullus invicem noceat. Ob quæ Innocentius III. Cap. Cum ad monasterium, de statuta Monachorum præcipit, in Refectorio semper silentium observari. Silentij etiam apud Elnicos tanta observantia fuit, ut Persarum, ac Medorum, atque Chaldeorum Regna (ut Origenes refert libro 3. in Job, Tomo 2.) & gentes omnes, pariter pusilli & magni, cum manducaverint, non loquantur, cum biberint, non sermonecinentur, maximam notam irrationabilitatis hanc esse æstimantes, si manducans quis loquatur, vel bibens concionetur. Idcirco in ecclesijs ac potibus os non aperitur ad loquendam, neque qui ministrat, neque quibus ministratur: sed nuribus omnibus ministrantibus præcipiunt, hanc consuetudinem pro mandato à prioribus accipientes, & velut legem hanc cum sollicitudine observantes: & qui hanc violaverit, tanquam maxima transgrediens jura torquetur.

Hujus præterea in mensa lectionis D. Basilius in Regula brevioribus meminit, dum interrogatione 180. querit. Quæ animi attentione, & affectione ea debemus audire, quæ ad mensam accubantibus nobis legitur? responder, Majori multò cum delectatione, quam cum quantæ, aut edimus, aut bibimus. Idque, ut appareat, mentem nequaquam distrahi ad corporis voluptatem, sed majorem se in modum in verbis Domini oblectare. Quod ille faciebat, qui dixit, Dulciora super mil & farum. Quibus omnibus Conc. Tolos. tertium, ut refertur d. 44. Cap. pro reverentia, merito adjungi potest: ubi de sacerdotali convivio agens, sic ait: In convivio sacerdotali, divinarum scripturarum lectio seroper habeatur: primò, ut non solum homo exterior, sed etiam interior, DEL verbo pascatur. Secundo, ut anima divina lectioni intenta à delectatione ciborum utcumque trahatur. Tertio, ut nociva verba & contentiosa, quæ in convivij oriri solent, evitentur. Quibus Concilium breviter explicuit rationes, ob quas à Patribus inter edendum lectio sacra est introducta.

Sed antequam ab hac communi mensa discedamus, non erit abs re, nostri Ordinis laudabilem, ne dicam, necessariam consuetudinem, referre ac commendare simul. Præcipitur enim 1. p. Constit. cap. 5. in si, ut post prandium, cenamve, aut collationem, omnes Fratres in aliquem communem locum convenientes, ibi per unam horam de rebus spiritibus: sive honestis confabulentur. Hæc autem confabulatio, sive animi quies, aut recreatio, ut facilius diuturni Ordinis labores sufferantur, ab initio reformationis statuta est. Nam sicut homo corporali quere ad corporis sustentationem indiget (continè enim laborare nemo potest: Ita etiam (ut eleganter monet D. Thom. 2. 2. q. 168. ar. 2.) ex parte animæ, cujus operationes etiam laboriosæ sunt (præcipue si contemplationi vacet) aliqua quere uti necesse. Adducitque D. Tho. in hujus confirmationem illud, quod in Colationibus Patrum legitur de B. Joanne Evangelista, qui, cum quidam scandalizarentur, videntes, cum cum discipulis ledere, mandasse ferri uni eorum, qui arcum ferebat, ut sagittam mitteret: quod cum pluries fecisset, quæ vivit, ut idem hoc continè face-

Vid. nos. Emma-nuelem discurs. 88. & Francisc. comment. pag. 155. & seqq.

Com. Telet. a. pro reverentia d. 44.

Benedict. in Reg. cap. 38. Aug. c. 8. Basilius breviorib. Reg. 180. & alij ut supr. de commun. Refect.

LESU

Spirit. II. II. VIII. 2. 6.

te posset. Respondit, quod si hoc continuè faceret, arcus frangeretur. Cui B. Joannes sobintuli: similiter anima hominis frangitur, si nunquam à sua intentione relaxetur. Hæc autem animi relaxatio dicitur *jucunditas*, sive *Eutrapelia*, quæ est virtus consistens in dictis vel factis ludicris, in quibus tantum queritur delectatio animalis, eo tamen fine & intentione, ut postmodum strenuè & viriliter ad spiritualia rediri possit.

Hunc etiam esse antiquorum monachorum morem, faciliè in primis ex D. Hieron. ad Eustochium colliges: ubi de monachis sui temporis, postquam de eorum prandendi modo scripsit, sic ait: Hinc consurgunt, (nempe à mensa) patiter, & hymno dicto, ad præsepia redeunt: ibi usque ad vesperam cum suis unusquisque loquitur, & dicunt: Vidistis illum & illum, quanta in ipso sit gratia? quantum silentium? quam moderatus incessus? Si infimum viderint, consolantur: si in DEI amore ferventem, cohortantur ad studium, &c.

Præterea Cassianus *Collat. 24. Cap. 20.* loquens de remissione in abstinentia, & jejuniis, quam Eremitæ in hospitium adventu charitatis causa servare consueverant, sic inquit: *Licet mollis sit vobis, ac fugienda hæc remissio videatur: tamen quàm sit utilis ac salubris, tam corpori, quàm spiritui vestro, patienter attendite. Sape accidit, (non dicam Novitiis, & infirmis, sed etiam expertissimis, atque perfectis,) ut nisi mentis eorum directio atque censura quibusdam mollitia fuerit vicissitudinum laxamentis: aut in tempore spiritus, aut certè in perniciosam corporis valetudinem collabatur.*

Et infra, hujus interdum necessariæ remissionis causam reddit: *Primum (ait,) quia provocat nos avidius semper solitudinis desiderare secreta: nam quodammodo cursum nostrum, dum interpolare creditur, infatigabilem jugemque conservat. Qui, si nullo interdum obice tardaretur, usque ad finem contendere indefessa pernicitate non posset.* Hæc Cassianus.

Cujus sententiæ fundamentum maximè pensandum est: ex eo enim clarè colligitur, nostras interdum remissiones, si debite assumantur, ad spiritus profectum maximè conducere. Nam, ut optime Seneca *lib. 1. de tranquillitate prope finem*; Nec in eadem intentione æqualiter reinenda mens est. Et infra: Danda est remissio animis: meliores acrioresque requiem surgent. Ut fertilibus agris non est semper imperandum: citò enim exhaustet illos nunquam intermissa fecunditas: ita animorum impetus assiduus labor frangit: vires recipient paululum resoluti, & remissi. Nascitur ex assiduitate laborum animorum hebetatio quædam & languor. Legum conditores festos instituerunt dies, ut ad hilaritatem homines publicè cogentur: tanquam necessarium laboribus interponentes temperamentum. Et infra: Indulgendum est animo, dandumque subinde orium, quod alimentum ac virtutum loco sit. Hactenus Seneca.

Hæc tamen idèò adducta sunt, quia aliqui, fortè sancto & laudabili Religionis zelo, hanc animi post communem mensam relaxationem, quam

nos Recreationem vocamus, è medio tollere, tanquam omnino spiritum extinguentem, non parum conati sunt. Quorum in hac re iudicium non alienum à veritate videretur, si in his recreationibus notabilis aliquis excessus, ut putà, si verba nociva, si iræ, nugæ, contentiones, vel saltem verba omnino otiosa interverirent: aut si aliæ animi gravitas vel religiosa modestia totaliter resolverentur: vel saltem, si secundum decentiam nostræ professionis & status, aliæ circumstantiæ vel temporis vel loci non adessen. Ob quæ S. Tho. ubi supra, virtutem *jucunditatis* sive *Eutrapelias*, in vitium verti meritò affirmat. In hoc enim casu similis animi remissio non parum esset Religionis nociva. Nam, ut refert Thalesius in *lib. institut.* inter alia, de quibus Christus Dominus apud quendam virum perfectum, de suis amicis querebatur, illud etiam erat, quod simul congregati de rebus vanis vanissimè loquerentur, nec de suo nomine ullam mentionem facerent. Quare Christus Dominus (teste Ludov. Blot. in *spirituali morali*, Cap. 8.) præscribens B. Birgitæ ac familiæ ejus quasi regulam quandam vivendi modum, concedit, ut post horas silentio, orationi, & alijs spiritualibus exercitiis deputatas, liberè inter se colloquantur, de honestis tamen, minimeque DEO contrariis rebus. Imò eidem Birgitæ beatissima virgo MARIA in spiritu dixit, Amicos DEI posse quandoque, seu certo diei tempore consolationem externam recipere, verba tamen edificatoria profertendo, & honestè moderateque se recreando, ad honorem, & laudem DEI. Si enim pugnis semper tenetur clausus, contrahuntur nervi, & manus debilitantur. Idcirco moderata læticia propter carnis infirmitatem placeat DEO.

Ubi commodè poterit observari. Hæc verba non adlectionem Scripturæ referenda sunt: sed potius ad id, quod jam dictum est, nempe, quod in communi Refectorio omnes conveniant: (*ubi commodè id poterit observari.*) Quod ideo additum est, quia, cum cellulæ aliquæ à communi Refectorio distarent, fortè ob temporis importunitatem & injuriam, aut ob alias justas causas, non ita facilis Fratibus hora solita ad Refectionem accessus coningeret: & ideo ponitur, (*ubi commodè poterit observari.*) Similia verba invenies, quocirca Regula præcipit, ut omnes simul conveniant.

Nec liceat alicui Fratrum, nisi de licentia Prioris &c. Hoc intelligendum non est de loco Refectorij, sed potius de cellula unicuique designata: ut in principio hujus capituli adnotavimus. Nam cum ex *Cap. præcedenti* constet, Priorem unicuique propriam cellulam assignare debere: hoc caput, quod præcedenti annexitur, de hac loci seu cellulæ mutatione apertissimè loquitur procul dubio.

CAPUT QUINTUM.

De situ cellulae Prioris, & de ejus gubernatione circa res
Monasterij.

TEXTVS.

Cellula Prioris sit juxta introitum loci, ut venientibus ad eundem locum primus occur-
rat: & de arbitrio, & dispositione ipsius postmodum qua agenda sunt cuncta proce-
dant.

GLOSSA V.

In duobus Capitibus precedentibus actum est
in Regula de situ & forma monasterij, de cellis
Fratrum, & qualiter unicuique assignanda sit: in
hoc Cap. in prima ejus parte de cellula Prioris Re-
gula tractat, & de ceteris, eam juxta vestibulum
Monasterij constituendam esse. In secunda vero
parte, quasi constituto, & diviso jam Monasterio,
& cellulis ad habitationem, tam Priori, quam
Fratribus deputatis: incipit jam de regimine mo-
nasterij, & de iis, quae in eo observanda sunt, de-
terminare: ut patet ex illis verbis, *De arbitrio &
dispositione ipsius, qua agenda sunt, cuncta proce-
dant.*

Cellula Prioris sit juxta introitum loci &c. Cir-
ca hanc primam capituli partem duo te offerunt
potissimum consideranda. Primum est, cellulam
Prioris juxta Introitum loci eo sine praecipue eri-
gendam decessi, ut Prior secularibus ad eremum
domus accedentibus primus occurrat: & ipse so-
lus cum illis res & negotia tractet: ne cuilibet ad-
venienti facilis ad Fratres pateat accessus, praeca-
vens in hoc, ne Fratres ad contemplationis quiete,
& a dulci orationis somno turbentur. Solent enim
saepissime advenientes hospites tumores varios &
novitates perferre: & sic mundum ipsum in mo-
nasterium utrumque inducunt, Religiososque cogunt,
aut certe invitanti, ut rerum mundanarum,
quas oblivioni tradiderant, de novo recordentur, &
eorum menti imprimantur, quibus spectibus eorum
animi depicti & informati, orationis fervorem
devotionemque facile remittunt.

Quare sanctus Benedictus in sua Regula
caute praecipit, ne hospites novatum rerum nuntia
in monasterium referant. Cap. enim 67. sua Regula
sic ait: Nec praesumat quisque alij referre, quae-
cumque foris monasterium viderit, aut audierit,
quia plurima destructio est: quod si quis praesump-
serit, vindicta Regulari subiaceat. Quod & in ve-
teteri Pachomij Regula, ei ab Angelo tradita num. 48.
decebitur: *Cavendum est aatem, ne quis de domo in
alteram domum verba transferat, nec de monasterio in
agrum, nec de monasterio in monasterium.* Et num. 49.
*Si quis ambulaverit in via, vel navigaverit, non loqua-
tur in monasterio, quae ibi geri viderit.* Hae Pachomius,
sive pontius Angelus Pachomio tradidit. Et
forte ob hanc rationem, in admitendis his extraneorum
sive saecularium hominum congressibus
aut confabulationibus magnam adhiberi a monachis
cautionem, Basilus voluit, ut late prosequitur
ipsem Constitutionibus monasticis, Cap. 6.

Ibidem. à Jesu Oper. Tom. I.

Secundò certum est, Praelatum non constitui à
Regula domus janitorum tantum enim praecipit,
quod ejus cellula sit juxta introitum eremi. Et forte
ideo non dixit juxta januam Monasterij, quia
tunc cum Religiosorum habitacula per eremum
dispersa essent, non erant aliqua saepe conclusa
sicut & modò coningit in Camaldulensium eremo.
Quare facit saeculares illas cellulas, quae juxta
primum introitum erectae erant, adire poterant &
ob id decessit Regula, ut ea, quae Prioris est, in primo
loco construatur. Ex quo etiam inferre licet,
cum nostratum domorum jam nunc diversa sit
forma & dispositio, non teneri Priorem suam
habitationem juxta Monasterij ingressum habere.

*Et de arbitrio, & dispositione ipsius postmodum,
qua agenda sunt, cuncta procedant.* Statuit jam ab hoc
loco de Prioris potestate, praecipitque, ut omnis
Monasterij dispositio & gubernatio Priori velin-
quatur, ita, ut omnia ejus voluntate & judicio de-
cernantur & fiant.

Circa hanc Regulae partem oportet examinare, Legendam
an omnia monasterij negotia tantum Prioris arbitrio
& consensu peragenda sint, an vero in aliis
quibus spectandas sit aliorum Fratrum, vel laicorum
majoris partis Capituli consensus? In qua dubitatione
pro parte affirmativa, nempe, voluntatem
Prioris solum sufficere, expressè militant Regulae
verba nuper adducta. Auctoritas igitur Prioris sola
sufficit. Nec difficultatem evadet, si quis dicat, in
nostra Religione praedictam Prioris potestatem
Constitutionibus nostris restrictam ac limitatam
esse: caveatur enim in 2. parte earum cap. 5. & 8. ne
Prior circa bona Conventus, neque circa alia
majoris ponderis, disponat absque interventu &
voto trium Clavariorum, aut in defectu, vel discordia
istorum sine majoris partis Capituli assensu.
Nam nulla Constitutio fieri potest Regulae
contraria: ut praecipitur in Bullis Gregorij XIII. Sixti
V. & Clementis VIII. Non igitur obstat constitutio-
nes, quò minus Prior Conventualis plenaria
potestate fungatur.

Secundò, quia de jure communi tota potestas
gubernandi monasterium, tam quoad temporalia,
quam quoad spiritualia, ad Priorem sive alium
quemcumque immediatum Praelatum spectat. Ita
expressè docetur in Cap. Nullam 18. quaestione 2.
ubi Pelagius Papa scriptum reliquit: De cetero
universa, quae vel ad divini cultus reverentiam, vel
utilitatem ejusdem Monasterij pertinent, Abbatis
solicitudo (ad quem potestas tota pertinere con-
venit) debet adimplere. Ex quo loco hanc partem
efficacem.

Vv

efficacem.

De arbor.
& cum
obidiam.
Prælati
omnia in
Monaste-
rio pertra-
genda esse,
Benedict.
cap. 49.
& 57. sua
Reg. &
consor.
Cap. Nullam.
lam. 18.
9. 2.

Obidiam.
Dicitur
jam

8. præ-
regula-
ut post
suis ex-
tatur, de
ritijs re-
MA-
usudo-
inter-
profes-
do, ad
semper
tus de-
er carnis

ba non
d potius
in com-
commo-
tum est,
fectorio
atem &
a facilis
accessus
de poterit
Regula

a Priori
efectio-
ta: ut in
am cum
ue pro-
t, quod
ellu-

CAP.

efficaciter probari, docet Navarrus d. Cap. nullam num. 4. & consilio 76. de Regularibus: à quo nullus Canonistarum dissen- tit.

In hac d. abitatione primò certum est, jure communi auctore probabilis esse, Abbatem sive Priorem Monasterij per se solum hanc potestatem habere, & exercere posse: ita, ut ipse solus omnia ferè, tam quæ ad personas, quàm quæ ad res monasterij spectant, gubernet, & ordinet. Ita expresse habetur in dicto Cap. nullam. Dixi (ferè omnia) nam aliqua sunt, quæ, utpote nimis ardua, solus Prælati absque consilio & consensu Conventus expedire non potest: qualis est alienatio bonorum Monasterij, quæ Capitali consensum prærequirit: alia verò sunt, quæ licet non consentum Capitali, ejus tamen consilium desiderant, ut optimè adno-

Cap. sine cessat. 12. consilio maiore adducit Cap. sine cessatione. 12. q. 2. 6. quest. 2. Cap. Noli de rebus eccles. non alienari. Cap. Noli de Novit. & Cap. Quanto, & Cap. Ea noscitur, de his, quæ sunt à Prælati.

Secundò certum est jure noviori, seu (ut clarius loquar) communi omnium ferè Religio- num consuetudine, teste Navarro dict. cons. 76. nu- mero 1. hanc Prælatorum potestatem maxima ex parte fuisse restrictam, ita, ut bonam partem eorum, quæ ad Conventus regimen spectant, teneantur facere Capitali, aut Consiliatorum, vel Discretorum consilio, sive consensu. Idque expresse in nostris Constitutionibus dicta 2. parte cap. 5. notatur. Caveat enim ibi, ut Prior ex consensu trium Consiliatorum quos nos Clavarios vocamus, ea, quæ ad regimen Conventus spectant (præcipue circa bonorum custodiam) expediat: & in casu, quo prædicti Clavarij dissentiant, teneatur Capitulum consulere, & majorem & sanio- rem sequi. Imò & ea, quæ ardua & majoris ponderis sunt, cum solis Clavarij determinare non potest: sed convocare tenetur omnes Patres, vel sanio- rem partem Conventus consulere, ut ibidem præcipitur.

Quare magni illi monachorum Patres Basilius ac Benedictus in suis monasterijs, Abbatibus, ut aliorum Fratrum requirant consilia, commendaverunt. Basilius enim in brevioribus question. 48. præcipit, ut Abbas seniores monasterij ad consilium ac considerationem de rebus communibus necessariò adhibeat, persuasus ab admonitione ejus, qui dixit, Cum consilijs omnia facio. Hæc Basilius. Et Benedictus in Capit. 3. sua Regule. Quoties aliqua (aut) præcipua agenda sunt in monasterio, Convocet Abbas omnem congregationem, & audiens consilium fratrum, tractet apud se prudenter, & quod utilius judicaverit, faciat. Ideo autem omnes ad consilium vocari diximus, quia sæpe juncti DEUS revelat quod melius est. Et infra: Si qua verò minora agenda sunt, saniorum tantùm utatur consilio: sicut scriptum est: omnia fac cum consilio, & post factum non penitebis. Ex hoc est quod in nostra Regula bis aut ter repetitur, quod Prior de assensu aliorum fratrum aliqua expediat. Nec est cur immoremur in investigandis utilitatibus, quæ ex multorum adhibito consilio sequuntur.

Tertiò constat, Prioris potestatem, etiam quantum ad electionem aliquorum officiorum monasterij, in nostra Religione esse coarctatam: nam Prior solus Superiorem & Clavarios constituere non potest: sed eorum electio vel ad Provinciale simul cum ipso, vel ad Conventum spectat. Alios verò Monasterij officiales ad nunquam creare

& amovere potest: ad hoc enim ejus jurisdictio diminuta non est. Pertinet etiam ad ipsum, utpote quod ad regimen Conventus spectat, ordinare ea officia designare, quæ administrationi tam domus, quàm Chori deserviunt. Et quamvis id Superiori (ne Prior multis gravetur) commissum sit: proprium tamen munus & jurisdictio Prioris est. De cujus arbitrio & dispositione, quæ ad optimam Monasterij administrationem conducunt, gerenda sunt.

Officia verò minora hebdomadibus singulis denuo religiosis injunguntur, vel injuncta confirmantur: & sic quolibet Sabbato Tabula communis legitur, qua imicuique illius hebdomada exercendum munus denunciat. Quæ majori ex parte tantum per septimanam in nostra Religione perdurant, ut nemo ab eis excusari ullo modo possit: idque valde usitatum fuit apud antiquos monachos. Nam ut auctor est Cassianus libro 4. institut. capitulo 19. Per cunctam Palestinam, & Mesopotamiam, & Cappadociam, & ceterorum Orientem singulis hebdomadibus vicissim fratres ad hæc officia sibi reddenda succedunt: ita, ut secundum Cœnobij multitudinem ministrorum quoque numerus depreceur. Et Hieronymus in Epistola de custodia virginum, de monachis sui temporis loquens, Per singulas (inquit) hebdomadas vicissim ministrant. Idque D. Benedictus sæpissimè in sua Regula monet: præcipue Cap. 37. Fratres (inquit) sibi invicem serviant: & loquitur, ut ex sequentibus patet, de obsequio per septimanam durante. Hujus ministerij, per septimas vicissim inter Monachos impensu, rationem reddit D. Basilius serm. 4. ubi postquam docuit, hujusmodi munera & obsequia debere ab omnibus per hebdomadam circum exerceri, rationem assignans, inquit, Ut humilitatis merces communis sit, & non liceat alicui, ne in bono quidem suspicari congregacionem, & requiri ex æquo omnibus contingat: nam partim defatigari, partim verò quiescere, insensibilem laborem tacit.

Denique attenda nostra Regula, clarè etiam colligitur, Prioris potestatem esse restrictam, & limitatam, ita, ut ea, quæ graviora videntur, ex aliorum Fratrum consensu disponat. Idque ex eo præcipue probatur, quia in duobus antecedentibus capitalis (nempe in secundo de receptione locorum, & in alio de cellis Fratrum,) Prioris facultas non extenditur sine Fratrum assensu, neque ad recipiendas domos, neque ad cellulas deputandas. Quæ ergo ratione credi potest, in hoc Cap. ita ampliam ei concessi facultatem, ut omnia ipse solus gubernet, solus tractet, aut solus perficiat. Ceterò limitanda sunt hujus Cap. verba per ea, quæ superius dicta sunt, nempe ut omnia, præcipue si graviora sunt, Fratrum consilio disponat: & monasterij regimen exerceat, ut in nostris Constitutionibus decernitur. In qua re etiam si Regula oblatet, sufficeret nostræ, & aliarum Religionum in contrarium communis, & recepta consuetudo, auctoritate Pontificum comprobata.

Neque obstant in contrarium adducta. Nam prioris argumenti solutio facilis est, si attendas, tum communi consuetudine, tum nostris Constitutionibus à Summis Pontificibus confirmatis, in hac parte Regulæ derogari: imò (ut melius dicam) illam exponi & declarari.

Ad secundum simillima est responsio: juri communi derogari contraria Religionum consuetudine rationabili, & usita recepta.

Ex

Prælati de hoc argu- mento dicunt. null. Em- manuel. lib. 89. varij adductis SS. PP. Scien- tija. De ma- jore in cella 2. p. 1. Ar- riam Ceribuf. 6. 1. 4. n. x simile de reg. & continua et. apud illum Reg. quæ impo- nitur. Consilium tamen B. Franc. 6. 10. & 6. n. 1. Et iterum. in Reg. d. Monacha a. 2. 6. & t. habetur in Reg. J. Mon- asterium 6. 1. 4. Videtur per laudatum 2. part. di- rectij Reg. Tract. 3. d. 6. s. 2. n. 321.

Prælati
de hoc
argu-
mento
discutit
nost. Em-
manuel.
loc. cit.
dis. 89.
varijs
adductis
SS. PP.
Senten-
tijs.

De man-
sione in
cellula 2.
p. statu-
torum
Carrus.
6. 1. 4. n. 1.
Simile
præcepti
de iugi &
continua
orat. apud
illam Reg-
nam in
Constitutio-
nem B.
Franc.
6. 1. 6. &
Aug. 6. 6.
Eustach.
in Reg.
Monach.
6. 2. 6. &
habetur
in Reg.
Monach.
6. 1. 4.
Vid. au-
tem lau-
datum 2.
part. di-
st. 1. 1. 1.
Reg. Tract.
3. dist. 6.
sic. 2. n.
321.

Ex prædictis autem Regule verbis aliud ul-
timum confectarium elicitur, quod sine Prioris
obedientia, & voluntate, nihil sine magnum, sive
parvum in monasterio agere liceat: id enim clarif-
simè sonant illa verba: *Ex de arbitrio & dispositione
ipsius postmodum, qua agenda sunt, cuncta procedant.*
Et quidem in monasterio tam in spiritualibus,
quàm in corporalibus, tam in internis, quam in
externis operationibus nihil esse aggrediendum
sine prævia Prælati autoritate ac obedientia, ubi-
que Patres docent. Isidorus enim libro 2. de officiis
cap. 15. laudans Religiosorum vitam, inter alia sic

ait: *Neque aliquid ab eis sine vultu Paterna jurisdictionis
assumitur: & Divus Benedictus in Regula Cap. 49.
Ergo cum voluntate Abbatis omnia agenda sunt: &
Cap. 67. ait: Similiter correctioni Regulari subiaceat,
qui aliquid quamvis parvum sine iussione Abbatis face-
re presumpserit. Plura de hoc, eaque huic proposito
aptissima, infra in Epilogo Regule, dubitatione
secunda, à nobis adducuntur.*

CAPUT SEXTUM.

De mansione in cellulis, & de iugi ac continua oratione.

T E X T V S.

Maneant singuli in cellulis suis, vel juxta eas, die ac nocte in lege Domini meditantes, &
in orationibus vigilantes: nisi alijs justis occasionibus occupentur.

GLOSSA VI.

Hucusque in nostra Regula tantum, vel sal-
tem præcipue actum est de Eremico loco, & si-
tu, ac de potestate Prælati, & dispositione mona-
sterij: jam ab hoc Cap. subditorum obligationes, &
nostrum institutum, sive scopum incipit aperire.
In primis igitur hoc Capite præcipitur, ut singuli
die ac nocte in nostris cellulis maneamus, nisi alias
ab eis aliqua justa causa cogamur recedere. Præ-
terea, quod in eisdem cellulis, die ac nocte, divinæ
legis meditationi & assidue orationi studeamus.
Juxta hæc igitur duo præcepta, hujus capituli com-
mentaria in duas dividemus partes. In quarum
prima de mansione in cella: in secunda de medita-
tione & oratione, DEO dante, dicemus.

*Maneant singuli in cellulis suis, vel juxta eas, die ac
nocte, &c.*

Ex his primùm collige, non utrunque præ-
cipi à Regula in cellis manere, sed & præterea
consulò addi (singuli) ut denotetur, unumquem-
que singulariter & totum in propria cellula habi-
tare debere, ut melius orationi vacet, juxta ea, quæ
superius Cap. 3. adnotavimus.

Secundò collige, prædictis verbis denotari
& præcipi, unumquemque omni tempore in cel-
lula commorari debere: quod significant illa ver-
ba (*die ac nocte*): idque nisi alijs justis occupationibus
ab eis compellatur exire. Ex quo obiter nota, non
quamlibet occasionem sive causam sufficere, sed
eam tantum, quam justam vel obedientiam, vel ne-
cessitas, aut alia rationabilis causa reddat.

D V B I V M I.

Dubitat tamen aliquis primò, an illa verba
(*die ac nocte*) referenda sint ad anteriorem
Capitis partem, scilicet, ad mansionem in cellula,
an fortè ad secundam, hoc est, ad meditationem,
& orationem assiduam? Respondetur, sine dubio
prædicta verba ad utramque Capitis partem re-
ferri debere: utramque enim aperte copulata, &
Ib. à Jesu Oper. Tom. 1.

connectunt: & ita ad utramque relata optimum
reddunt sensum, nempe: *Maneant die ac nocte in
cellulis manentes in lege Domini, ita, ut die ac nocte
tam ad unum, quàm ad aliud referatur.* Et hoc pri-
mò constat ex communi consensu & interpreta-
tione Ordinis. Ita enim ab initio ab omnibus re-
ceptum est, non solum ad continuam orationem,
sed etiam ad perpetuam cellæ commorationem,
omnes ex instituto nostro teneri.

Præterea, ex ipso Regule contextu non ob-
scure hoc ipsum patet: nam his verbis, *Maneant sin-
guli in cellulis suis die ac nocte*, quæ est prima hujus
Cap. pars, rectè junguntur, & correspondent se-
quentia verba: *In lege Domini meditantes, & in ora-
tionibus vigilantes*: ita, ut die meditentur, nocte ve-
rò, in qua vigiliæ præcipue exercentur, in oratio-
nibus vigilant. Tum etiam, quia prioribus Capitis
verbis quasi ipsa materialis clausura præcipitur:
posterioribus verò modus, quo in cellis manere
& exerceri debeant, describitur, nempe *meditando,
&c.* Unde illa determinatio, *die ac nocte*, pariformiter
utrumque respicit, & determinat. Nam in
jure receptum est, quod una determinatio respi-
ciens plura determinabilia, pariformiter ea debeat
determinare.

Præterea tertio, quia quando hæc Regula
mitigata fuit, inter causas mitigationis ea præcipue
fuit *Eugenio IV.* ob oculos posita, quod fratres te-
nebantur ad orationem, & meditationem conti-
nuam: & insuper ad commorationem cellularum
perpetuam, ut patet ex Bulla mitigationis in præfa-
tionibus adducta.

D V B I V M II.

Circa illa verba, *juxta eas*, multos dubitasse vi-
di, an Religiosus absque Superioris permittu
& licentia possit extra suam cellulam, prope eam
tamen, manere. Cujus dubij negativam partem
non parum urget mitigationis Bulla, in qua indul-
getur, ut possint Fratres liberè & licite exire ad
claustra: ergo id non erat antea ex vi Regule per-
missum; & ex consequenti neque hoc tempore,
quo

quo non regulæ puritatem, & primitivum rigorem in hoc observamus.

Secundò pro hac eadem parte facit: quia cum olim diversa esse Monasteriorum dispositio & situs, ut constat ex Cap. 2. & 3. ita, ut cellulæ ad invicem distantes, & separatae essent: oportebat tunc, ut Fratres extra proprias cellulas per aliquod spatium parum ab eis distans, possent exire & deambulare. Hoc enim maximè ad orationem & contemplationem illos sæpe juvaret. At nunc alia est Monasteriorum forma, & dispositio, cum omnes cellæ simul in uno dormitorio jungantur, & sic quæ antea Eremum, nunc cœnobium representent. Quare cum immutata sit Monasterij forma, non mirum, imò necesse est, ut & jus & regula in hoc etiam immutetur. Ita enim superius sumus philosophati de cellula Prioris. Et confirmatur, quia hæc licentia prope cellulas exeundi, modò supposita cœnobiali disciplina, contra Regulæ intentionem pugnare videtur: nam certè si unicuique liberè licet, extra cellulam manere, facillè in utilibus confabulationibus ansam alijs præbibi: & sic finis Regulæ aut extinguetur, aut valde immuetur, cum se in se impossibile sit in multiloquio orationem conservari.

Negativam huiusmodi quæstionem non ostendunt nos Franciscus, loc. cit. Emma-nuel dist. 91. & Anton. ubi supra num. 325 juxta editionem Coloniensem. qui ibidem producit utriusque congregationis constitutionum verba, & eximij P. N. Ferdinandi à S. Mariae testimonium.

Confirmatur secundò, quia ferè omnes Prælati, præcipuè timorati, subditos cum extra cellulam vagantes conspiciunt, eos increpare solent, & ad cellas redire præcipiunt: neque in hoc Prælati animadvertunt, an subditi prope an longè sint à cellulis, neque unquam subditi ibi neque aibi excusantur: quæ à posteriori magna est conjectura, prædictam Regulæ exceptionem sive indulgentiam jam inter nos ex communi interpretatione cessasse.

Ultimò, si Religiosi possent prope cellulam existere, & omnibus hoc permissum foret, & ita de facto fieret, ut omnes in dormitorio extra cellulas manerent, aut per alia monasterij loca deambulare: quid in Religione nostra absurdius fingi aut excogitari posset? Manifesto ergo constat, dictam limitationem nunc, sine magna Religionis deformitate, & relaxationis periculo, locum habere non posse.

Pro parte verò affirmativa in primis urgent ipsius Regulæ clara & indubitabilia verba, à quibus minimè licet recedere. Secundò, quia etiam aliqui Prælati, viri pii & prudentes, non multum in hoc existunt scrupulosi. Tertiò, quia in 1. par. constitut. Cap. 7. ita dicitur: *Ut melius servetur regula nostra, que præcipit, Fratres nostros manere in cellulis vel juxta eas, præcipimus, &c.* Ergo Capitulum Generale, in quo ea Constitutio edita fuit, eam Regulæ limitationem admittit & approbat.

In hac dubitatione, quæ non parvi ponderis videtur, illud in primis constituo, Religiosos non posse absque necessitate ad claustra pergere, aut per ea deambulare. Id evidenter colligitur ex prima ratione pro contraria parte adducta; aliàs enim nos Regulam in hac parte mitigatam servavimus. Nam si ambulare per claustra relaxatio Regulæ est, non potest id nobis sine relaxatione licere. Et idem sciendum est de deambulatione & progressu ad monasterij hortum: id enim sine superioris licentia minime fieri potest, quia hoc non est juxta cellulam manere, sed longè ab illa discedere. Præterea, quia si nobis licet libere hortum adire, cur etiam non liceat ad quæcumque alia Monasterij loca pergere, & per omnia vagari? cum frequenter hortus magis à cellula, quàm alia

loca, distent. Unde ad omnia, quæ intra Monasterij ambitum continentur, accessus non prohibebitur. Quid igitur est quod Regula præcipiat, ne exeamus per plateas & vicus sine licentia? Optima certe erit cellulæ clausura, si per totum monasterium, aut per majorem ejus partem licet discurrere. Quare, aut dicendum est, nos non teneri aliqua strictiori obligatione ad manendum in cellulis, quàm ceteros Religiosos; aut testigenda est hæc facultas à cellula exeundi eo modo quod dixi, nempe, ut non liceat claustra, hortos, aut alia Monasterij loca adire, nec per ea sine licentia discurrere.

Secundò mihi valde probabile videtur, posse nos aliquando juxta cellulæ januam exire, & prope eam manere, dummodo alia incommoda non sequantur, quale erit, si omnes cellule simul essent in uno dormitorio: nam tunc turpe esset, & valde irregulosum, si omnes vel aliqui juxta proprias cellulas considerent. Ubi verò prædictum inconveniens cessat, vel aliud simile, (scilicet, quando Prælati ob alias causas rationes juxta cellulas esse prohiberet,) possunt licite Religiosi in mediocri distantia ex tra cellam, vel ad si vendum sole, vel ad commodum studendum, vel ob aliam rationabilem causam egredi.

Neque contra hanc resolutionem utriusque partis argumenta obstant. Nam ad primum pro parte negativa nos libere fatemur, non esse licitum ambulare per claustra, vel ad alia loca similia exire. Ad secundum respondetur, quod et si mutata sit domorum dispositio, servari tamen debet Regula in eo, quod commode potest, præcipue quando nullum incommodum sequitur.

Ad confirmationem Respondetur, quod in casu, quo Regularis disciplina & silentij custodia periclitetur, tunc justa est causa, ut Prælati possint, & debeat hujusmodi egressus impedire.

Ad secundam confirmationem respondetur, Prælatos justè præcipere id, quando prædicta experiantur incommoda.

Ad ultimum jam dictum est, quod (licet in dormitorio considerere inconveniens sit) tamen quando cellula non est in dormitorio, tunc prædictum inconveniens cessat: imò quando dormitorio esset prope aliquod solarium, rectè possent eo accedere, si non esset periculum confabulandi, aut alias committendi inutiles contentiones.

Ad ea verò, quæ pro parte affirmativa obijciuntur, Respondeo ad primum, quod Regula intelligenda est, quando nullum sequitur inconveniens: & sic pii Prælati id absque scrupulo permittunt. Et sic patet ad secundum, & tertium, quod constitutio Ordinis non est contra nostram sententiam. Nam nos etiam concedimus, eam indulgentiam non esse ablatam, sed potius nunc permanere, ea tamen moderatione, qua supra dicto Cap. 1. & 2. explicata est.

Ex his inferitur verus intellectus, & genuina & litteralis expositio prioris partis hujus capituli. Ultra verò progredi & inquirere libet causam, ob quam à Regula tam stricta cellulæ clausura præcipiatur. Et ideo sic tertium dubijum.

D VBIUM III.

Quæ sit ratio, cur in nostra Regula ita strictè cellulæ custodia præcipiatur.

In hoc dubio præmittenda sunt ea, quæ de jugi cellulæ habitatione Patres docent, ut ex his clausuræ fructus unicuique pateat: simulque animadvertendum, quam nostra institutio, antiquorum Monachorum, seu (ut verè loquamur) Majorum nostrorum vivendi ritui conformis sit. Deinde in secunda hujus dubij parte rationem & causas colligemus, ob quas nobis tantopere cellæ custodia commendetur.

Quantum ad primum, Ægyptijs Monachis (quos nos non immeritò ut Patres, & majores colimus) ex Cassiano, qui eorum instituta exoptat, ea optime novit, constat, magnam die ac nocte in suis cellulis jugiter perseverandi fuisse curam. Nam ut hic li. 2. in 1. Cap. 15. scribit, Nullus audeat & quidem per totum diei spatium è cella sua progredi, aut deserere opus in ea solitus exercere: nisi forte cum fuerint ad officium necessarii cuiusque operis evocati. Et li. 4. Cap. 10. docet, eos sine licentia minime è cella progredi audent. Et in opte 16. Cap. ejusdem lib. sic inquit: Sifinita Synaxi non revertebatur quis statim ad suam cellam, punitetur. Plura alia de hac continua cellæ habitatione passim idem tradit Cassianus, præsertim li. 2. 3. 4. & 10. & alijs etiam locis infra citandis. Hæc igitur Majorum nostrorum commorandi in cellula cura, ad unguem, ut ab ipsis custodiebatur, à nostra Regula commendatur.

Basiliius etiam hanc cellulæ mansionem, sermone secundo exercitationis, his verbis commendat. Si itaque contigerit, te juxta circumstantiam negotiorum aliquam, è cella proficisci, armatus in pectore timore DEI, & inserta in manu charitate Christi, devotissime per omnem continentiam voluptatum incursumque, statim necessitate expleta restit, ne immoretur: seu velocibus alis utere ad reditum, velut innocens quædam columba ad arcem, quæ te emittit, transfugiens, sicque perseverans tuis cogitationibus, contingere tibi non posse in ullo alio loco salutarem requiem. Et in fine ejusdem sermonis. Persevera (inquit) in cella, non dies, neque menses, sed multorum annorum circuitus, Hymnis & alestibus Dominum celebrans in nocte, & in die, imitans opera Cherubim. Recolendus est idem Basiliius in consilio. Monast. Cap. 7. & 8. ubi stabilitatem cellæ monacho amplectendam, vagationesque sine justa causa fugiendas præcipit.

Mirum etiam est, quàm frequens sit D. Bernardus in hoc proposito consulendo: hic enim ad Fratres de monte Dii (nempe ad Carthusienses sive (ut alij volunt) ad nostri Ordinis Fratres) scribens, sic monet: Propere hoc, secundum formam propositi vestri habitantes in celis, potius quàm in cellis, excluso à vobis toto seculo, otios vos inclusistis cum DEO. Et infra: Omnium bonorum officina est cella, & stabilis perseverantia in ea. Et paucis interiectis Regat sanctæ obedientia Regula bonam voluntatem, illa verò corpus, & doceat illud posse consistere in loco, cellam pati, seu quæque morari. Impossibile est, hominem fideliter figere in uno avinum suum, qui non prius alicui loco perseveranter affixerit corpus suum. Et denique inf. addit: Alia cella tua exterior alia interior: exterior

Thom. à Jesu Oper. Tom. I.

est, domus, in qua anima tua cum corpore tuo habitare interior est, conscientia tua, quam inhabitare debet omnium interiorum tuorum interior DEUS cum Spiritu tuo: dilige ergo interiorem cellam tuam, dilige exteriorem, & unicuique suum impende cultum. Hæc Bernardus. Quæ verò de causa, cellæ commoratio tam arcta & assidua antiquis Monachis fuerit injuncta, varijs in locis explicat Cassianus, præcipue tamen li. 3. 4. & 10. institutionum c. 3. ubi hanc ostendit: quia Spiritus acedite maxime solet Monachos infestare, ut paulatim protraheret cella, actus suæ professionis incipiant oblivisci, qui non est aliud, quam intuitus & contemplatio divinæ puritatis; quæ non alibi potest, nisi in silentio, & jugi cellæ perseverantia, ac meditatione conquiri. Quo quid aptius nostro proposito dici posset, ut cellæ utilitas appareat, ut constet, nostrum institutum, & professionem ab antiquis illis Ægypti, & Palæstinæ monachis deducta fuisse.

Præerea idem Cassianus, Collatione 24. cap. 3. latè docet, ad interiorem hominis puritatem, pervigilem cellæ solitudinem maxime conducere. Nam variæ ac effusæ cogitationes à nemine profusus, quam vis sollicito, ac vigilantia, vel caveri poterunt, vel videri, nisi qui corpus atque animum jugiter intra parietum septa concluserit: ut ita quis velut piscator egregius victum sibi Apostolica arte prospiciens, in tranquillissimo cordis sui profundo agmina cogitationum natantia, intentus, atque immobilis caperet: & tanquam è prominenti scopulo cutiosè profunda prospectans, quas ad se hamo trahere debeat salutari; quas verò tanquam malos ac noxios pisces negligat, ac refuret, sagaci discretione diducit. Et Cap. 4. prosequitur: In hac ergo unusquisque custodia perseverans efficaciter illud implet, quod per Habacuc Prophetam factis evidenter exprimitur: Super custodiam meam stabo, & ascendam super petram, & speculabor, ut videam, quid loquatur in me, & quid respondeam ad arguentem me. Huculque Cassianus.

D. Bernardus hanc cellæ commorationem ad cordis puritatem & orationem, latè prosequitur, ut sup. Cella, inquit, & calis habitatio cognata sunt: quia sicut calum & cella ad invicem videntur alii quam habere cognationem nominis, sic & pietatis. Nam à celando calum & cella nomen habere videntur: & quod celatur in calis, hoc & in cellis: quod geritur in calis, hoc & in cellis. Quidnam est hoc? Vacare DEO. sicut Mitifica DEO. A cella enim in calum saps ascenditur: vix autem custodiæ unquam à cella in infernum descenditur, nisi sicut dixit cellæ bo-Psalmissa, Descendant in infernum viventes: videlicet, na & ne descendant morientes. Moriens autem vix aut nunquam aliquis à cella in infernum descendit: quia vix unquam nisi celo prædestinatus in ea usque ad mortem persistit. Et infra: Cella, terra sancta est, & locus sanctus, in qua Dominus & servus ejus saps colloquuntur, sicut vir ad amicum suum: in qua crebro fidelis anima verbo DEI conjugitur sponsa sponso sociatur, terrene celestia, humana divinis ununtur. Siquidem sicut templum sanctum est DEI, sic cella est servi DEI: & in templo, & in cella divina tractantur, sed crebris in cella. Et aliquibus in re: potius addit: Otiosum non est vacare DEO, imò negotium negotiorum hoc est, quod quicumque in cella non agit fideliter & ferventer quodcumque agit, quod propter hoc non agit, silicet, ut DEO serviatur, in eo quod agit, otiaur. Hæc & plura alia ibidem, ut optime solet, tradat Bernardus. Ac denique Basiliius 7. suarum Constitutionum, cellæ quietem, ac diurnam cohabitationem ad mentis puritatem obtinendam ordinari, testatur.

V y 3

Nec

Nec hanc solum, verum per multas alias hic sanctiss. Patet commemoratio in cella utilitates & commoda producit opus. de laud. vit. solitar. his verbis: O cella negotiorum celestium apotheca, in qua videlicet illarum mercium summa reconditur, quibus terra viventium possit reparari. O cella spiritualis exercitij mirabilis officina, in qua certè humana anima Creatoris imaginem in se restituit, & ad sua originis redit puritatem: ubi sensus obtusi ad subtilitatem sui acuminis redeunt, & pro vitata natura sinceritatis azyma reparitur! O cella spirituale prorsus habitaculum! namque de superbis factus humilis, de gulosis sobrios, de crudelibus pios, de iracundis mites, de otiosis reddis in divina charitate ferventes! Tu diosque lingua franum: tu luxuriosis rumbus nitida castitatis adhibes cingulum: tu facis ut levis quique ad gravitatem redeant, ut jocosos scurrilutibus percaut, ut vaniloqui & procaces se sub districti silentij censura castigent.

Neque hæc duntaxat commoda, & bona in cella repetiuntur, verum & plurima alia, inter quæ non infima, quod per illius custodiam à multis & magnis periculis liberemur. Nato ut jam laudatus Basiliius, serm. 2. sup. accit, inquit: Egressus es de cella tua, reliquisti continentiam, oculos transmissisti in mundum. Quare admoneat (ut supra retulimus) ut exeat quis, quando necesse fuerit, de cella Dei timore armatus, & ad eam quàm citissimè redeat. Unde Theodorus Abbas apud Casianum Collat. 6. Cap. 13. hoc ipsum monet: *Fugis cella commemoratio retinenda est. Toties enim etiam reversus quis, velut novus in ea & incipiens habitator titubabit, atque turbabitur, quoties ab eadem fuerit evagatus. Illam namque, quam in cella residens acquirerat intentionem animi, si fuerit relaxata, recuperare rursus non sine labore poterit, ac dolore. Et per hoc reductus retrò, non de amisso cogitabit profectum, quem super adiacere potuit, si cellam non fuisse excessus: sed gaudebit potius, si illum statum, de quo recedit, semetipsum senserit recepisse.* Quod & ipsa experientia compertum est: hoc ipsum scilicet quod Abbas præfatus docet; varias enim perturbationes, contentiones, judicia, innumeratasque alias labendi occasiones cellæ inclusionem vitamus.

Ex his jam patet propositæ dubitationis resolutio, quare (scilicet) in nostra Regula in cellula, nocte dièque persistere moneamur. Nam cum nostræ Regule peculiaris finis, a si dua sit divinæ legis, nocte dièque meditatio: nullum aliud medium efficacius, & ad hujus finis consequutionem convenientius, ac proximius excogitari potuit, quam diuturna, & stabilis cellæ commemoratio: ut ita, intrantes cubiculum nostrum, ut Dominus docuit *Matth. 6. Cap.* clauso ostio, ad celestem Patrem orationes fundamus. Ibi enim cum omnium cogitationum sive sollicitudinum strepitu cotinuum careat, purè & familiariter DEO colloquimur. Undè non incommode cella, domus orationis dici potest: tum, quia jure orandi studium exigit: tum etiam, quia commoditatem tribuit id optimè exequendi: cum curas omnes tam internas, quam externas removeat. Quæ cum ita sint, sine dubio cellæ habitatio ad continuam meditationem maximè confert.

Hanc verò cellæ indefatigabilem custodiam ut rectè servavimus, nostra Regula potissimum medium advenit, laborem manuum, qui ad hoc propositum maximè conducit, ut latè Casianus lib. 10. instruit, per totum, ac varijs alijs

In locis: de quo nos quoque infra latius dicemus.

Die ac nocte in lege Domini meditates, & in orationibus vigilantes. Hæc est hujus Cap. secunda pars, in qua continua divinæ legis meditatio nobis imponitur. Hic est potissimum nostræ Regule scopus, ut supra latius sumus prosequuti quem nostræ militiæ tela veluti scopum respiciunt. Quæ tamen hic potest, quare nostra Religio inter alias, hunc finem à nulla alia Regula intentum ita acchè proficiatur? Responderetur, eam potissimum fuisse causam, quia cum in nostra Regula vita eremitica, ac suo modo solitaria instituitur, & hæc respiciat veluti finem, DEI & celestium rerum contemplationem (ut ex Casiano patet *Collation 19.* idem quæ est de fine vitæ Eremiticæ) fit, ut austeræ & solitariæ vitæ, quæ in Regula decernitur, nullus alius finis congruentior esse possit.

Quare ad hunc finem, (ut supra dicebamus) noster principalis debet tendere conatus: & quidquid ab hoc diverlum est, quamvis aliàs magnam, importunum tamen aut certè noxium judicandum est. Omnis igitur alijs, quæ de hoc fine, nempe de oratione, ac meditatione, ac de ejus utilitate & fructibus, à Patribus & varijs alijs Authoribus scripta sunt, (nam hæc, & similia, quæ dicentè ad nostræ Regule expositionem non conduxerint, prætermittenda decernimus;) tria in hoc capite erunt investiganda. *Primum*, quid intelligatur nomine orationis, & meditationis. *Secundum*, an sit homini possibile, die ac nocte in lege Domini meditari, & orationi assidue vacare. *Tertium*, quæ sint, quæ facere, quis teneret, ut huic nostro fini, & scopo satisficiat: & an forte quis ob aliquam justam causam ab ejus adimplentione exculatur.

D V B I U M I.

Quid significetur his verbis, in lege Domini meditates, & in orationibus vigilantes?

Cum duo in nostra Regula distinctè præcipiantur, meditari scilicet in lege Domini, & in orationibus vigilare: oportet primo loco, quid oratio, & quid meditatio sit, explicare, ut sic Regulæ mens clarè ab omnibus percipiatur. Et, ut ab oratione incipiam, licet oratio multas habeat acceptiones, propriè tamen & in rigore accipitur pro deprecatione sive petitione. Quia ratione ex mente Damasceni eam definit S. Tho. 2. 2. q. 83. art. 1. dicens, *Oratio est petitio decentium à Deo.* Cui consonat D. Basiliius, oratione in Juliam. *Oratio (inquit) est boni cuiusdam petitio, quæ à pijs ad DEUM effunditur.* Gregorius Nyssenus oratione secunda de oratione Dominica, *Oratio est petitio bonorum, quæ Deo cum supplicatione offertur: & Divus Augustinus, Oratio (ait) quædam petitio est.* In prædicta igitur Damasceni definitione petitio ponitur loco generis; *Decentium* verò, loco differentie: ut excludantur petitiones inutiles à ratione vitæ orationis deficientes.

Unde

Quomodo de cella egredendum.

Legend. nost. Ermanuel loc. cit. qui optime de SS. PP. hæc omnia pertractat.

Matth. 6.

Quid sit meditatio

Quid sit meditatio

In quo differat meditatio ab oratione

Meditatio alia generata, alia specialis

Psal. 1

Quid sit oratio

Unde oratio in hac acceptione usurpata pertinet ad intellectum practicum, estque illius actus & operatio: quod & testatur idem S. Thom. ubi sup. Nam oratio nihil aliud est, quam exprimere mentem nostram, illamque DEO dicere ac manifestare, & ab eo aliquid petere, sive postulare. Petitio autem, cum sit intimatio ac loquutio, ad orationem necessarium pertinet. Nam cum intellectus & voluntas ad orandum simul concurrant; voluntas concurrat desiderando id bonum, quo caret; intellectus verò illud desiderium explicando, & proponendo, eiusque adimpletionem postulando: & in hoc consistit formaliter oratio: quemadmodum in rebus corporalibus, cum re aliqua indigemus, per appetitum prius rem illam desideramus; per linguam verò (quæ est appetitus interpres) necessitatem alteri aperimus, & rem illam ab eo efflagitamus: & in hoc secundo consistit petitio.

Præterea oratio, quantum ad præsens attinet, alia est mentalis, quæ mente tantum concipitur: alia verò vocalis, quæ ultra hanc mentis conceptionem, vocem addit. Mentalis utilissima est, præcipue cum quis privatim orat; quia tunc ferventior solet esse, quam si vox corporalis addatur, ut Concilium provinciale Mediolanense parte 3. Cap. de divini officii docuit: ubi sic scripsit: Quia mentis oratio tantò præstantior est eâ, quæ solum ore exprimitur, quanto animus est excellentior corpore; plis incredibile solatium affert, & fructum. Huius autem excellentiæ supra vocalem ea est ratio: quia per mentalem nos sæpe toto cordis ictu DEI aures melius attingimus, cum ab omni strepitu corporali vacamus, quam si voce simul & corde orare velimus. Quamvis interdum vocalis etiam utilissima sit, Idque pluribus de causis, quas adducit S. Thom. ubi sup. ar. 12. De oratione igitur mentali, quam vocali, Regula accipienda est, cum universaliter loquatur: ita, ut huic præcepto fiat satis, sive vocaliter, sive mentaliter oratur. Et hæc de Oratione.

Quid sit meditatio

Est autem meditatio, Authore S. Thoma, 2. 2. questione 180. artic. 3. processus sive discursus intellectus, in veritatis inquisitione occupati: & idem est (secundum Divum Bernardum in libro de consideratione) ac consideratio: imò (secundum Aristotelem) omnis actus intellectus, consideratio dicitur. Et in hoc sensu loquimur etiam nos de meditatione, prout comprehendit quemcumque actum intellectus speculativi, circa inquisitionem & indagatio nem veritatis.

In quo differat meditatio ab oratione

Quo supposito, meditatio differat ab oratione: primò, quia meditatio est alicujus veritatis consideratio: oratio verò est petitio à Deo: præterea meditatio est actus intellectus speculativi; oratio verò est actus intellectus practici.

Meditatio alia generalis, alia specialis.

Meditatio est duplex. Alia est generalis, quæ est circa quamlibet veritatem consideratio: & sic Philosophi naturales meditari dicuntur: & omnis, qui aliquam veritatem proprio labore cupit adipisci, eam illam meditari dicitur. Alia est specialis, quæ tantum est circa divinam legem, secundum illud Psal. 1. *Beatus vir, qui in lege Domini meditatur*: & illud: *In lege eius meditabitur die ac nocte.*

Psal. 1.

Quibus prænotatis, primò constituendum est, Regulam nostram illis verbis, *die ac nocte in lege Domini meditates*, præcipere ac velle, mentem nostram debere esse occupatam ferè semper in divinæ legis consideratione. Per divinam autem

legem duo intelligi possunt. Primum, quæcumque ad DEUM & divina beneficia pertinent, ut sunt bonitas, charitas, misericordia, ceteraque DEI attributa, & præterea eius erga homines beneficia, ut sunt creationis, Redemptionis, Fidei, inspirationum, vocationum per se vel per alios, expectationis ad penitentiam, præservationis à tot periculis animæ & corporis: & denique plura alia unicuique propria & maxima beneficia. Secundum, defectum & culpæ propriæ consideratio: ad quod etiam pertinet labilitas ad peccandum, dissipatio propriæ substantiæ, nuditas à virtutibus, vulnera ignorantie, malitiæ, infirmitatis, & concupiscentiæ, & alia quæ exactè licet breviter prosequitur Cajetanus, 2. 2. quest. 82. articulo 2. Quæ omnia considerans, ideo dicitur in lege DEI meditari, quia ista per legem divinam & factas scripturas nobis innotescunt, & ex earum meditatione, veluti ex intrinseca causa, in nobis gignitur vera devotio; quæ reddit promptam voluntatem ad divinum obsequium, ut docet S. Tho. dicto art. 2.

Præterea, ad meditationem divinæ legis reddi potest quodcumque Theologiæ & scripturæ sacræ studium, imò & Logicæ ac Philosophiæ, si eo sine talibus scientiis vacamus, ut melius divinas scripturas & legem DEI cognoscamus.

Secundò existimo, quòd nomine orationis in Regula positi intelligantur postulationes, sive obsecrationes, aut gratiarum actiones: hæc enim sunt partes orationis, ut constat ex Apostolo 1. ad Timoth. 2. ubi quatuor constituit quasi species sive partes orationis, cum ait: *Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes, orationes, & postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus.* Per obsecrationes enim Theodot. in Commentariis huius loci, & Augustinus Epist. 59. ad Paulinum questione 5. intelligi dicunt deprecationem malorum, nempe, remissionis peccatorum; per orationes verò exponunt petitiones bonorum, ut gratiæ, & gloriæ: at per postulationes (teste Augustino ibidem) quæcumque postulatio significatur: & denique per gratiarum actiones, id quod sonat: ita ut sensus Divi Pauli sit, orandum esse DEUM pro malis avertendis, & bonis accipiendis: & quidem utraque postulanda esse in futurum, & pro jam impetratis gratias esse exhibendas. Quicumque igitur hoc vel illo modo oraverit, in orationibus vigilabit, & Regulæ satisfaciet.

Tertiò certum existimo, ex vi Regulæ omnes nos teneri non solum ad meditandum, sed etiam ad orandum die ac nocte in sensu, quo in sequenti dubio declarabimus. Hoc dictum probatur: quia id expresse in Regula cavetur illis verbis, *In lege Domini meditates, & in orationibus vigilantes.* Non ergo unum aut alterum sufficit, sed utrumque ad perfectam adimpletionem requiritur: præcipue cum ex dictis constet, aliud esse meditari in lege Domini, aliud verò in oratione persistere, ac vigilare.

D V B I V M H.

An sit possibile id, quod Regula præcipit, ut die ac nocte in lege Domini meditemur, ac in orationibus vigilemus.

PRO parte negativa hujus dubij in primis apparet, de hac frequenti ac jugi oratione minime posse ferri præceptum. Primum, quia hoc est impossibile. Nam, ut Cassianus loquitur *Collatione 1. Cap. 3.* Inherere quidem DEO cogitare, & contemplationi ejus inseparabiliter copulati, impossibile est homini, ista carnis fragilitate circumdato. Nam quis unquam (ut ejusdem Cassiani *Collatione 23. Cap. 5.* verbis utar) *quamvis præcipuus omnium justorum atque sanctorum, hujus corporis vinculo colligatus, summum hoc bonum ita possidere potuisse credendus est, ut nunquam à divina contemplatione discedens, nec parvo quidem tempore ab eo, qui solus bonus est, ceterent cogitationibus putetur abstractus?* Et infra: *Ipsum illum Apostolum Paulum, qui omnium Sanctorum Laborem, passionum numerositate transcendit, nequamquam hoc implere potuisse confidenter adstruimus.* Hæc Cassianus. Quia ergo ratione credi potest, Regulam nos ad hanc plusquam humanam contemplationem voluisse ligare? præcipue cum hoc sanctissimis viris fuerit in observabile, & impossibile.

Secundò, quia Regula non potest ferre præceptum de re putè interiori, cum neque ecclesia, secundum receptam omnium sententiam, id possit. Sed oratio & meditatio, de quibus hic loquimur, actiones sunt immanentes, & operationes animæ omnino interiores: ergo hoc non est Regulæ præceptum, sed potius putandum est consilium, sive directio quædam.

Tertiò & ultimò: quia in nulla Religionis Regula simile præceptum invenies. Quare signum est, rem adeo necessariam à Patribus prætermittam idèd fuisse, quia de ea in suis Regulis præcepta edere non poterant.

In hac difficultate, quæ circa diurnitatem orationis potissimum versatur, in primis ex jure divino tanquam certum supponimus, nobis non esse aliquod determinatum tempus ad orandum. Ita docet S. Thom. in *4. dist. 15. quæstion. 4. ar. 1. quæstioncula 3.* & communiter alij. Quamvis autem nullus certo & præfixo tempore teneatur orare; omnes tamen, quando ad usum rationis pervenerint, præcepto naturali & divino obligantur aliquo tempore orare, Ita sentire videtur S. Thom. ubi supra: quia oratio medium quoddam est præcipuum ad obtinendam spiritualem salutem, quam tenentur omnes procurare: quamvis difficile sit, ut ex Paludano docuit Navarrus *Cap. 3. de oratione, num. 9.* determinare, quando quis peccet mortaliter non-orando, sistendo solum in prædicto jure naturali, & divino.

Secundò suppono, nos per Spiritum Sanctum sæpe ad jugem, & continuam orationem vocari: quod Dominus verbis & parabolis sæpe perit ad studium. Nam *Luc. 11.* parabolam narrat illius, qui, ob importunitatem assidue petendi imperavit, quod voluit, & *Luc. 18.* expressis verbis ait: *oportet semper orare, & nunquam deficere.* Et continuo adjecit parabolam viduæ, quæ sola precum perseverantia, à judice ferè inexorabili sententiam, judiciumque extorsit. Et *Luc. 21.* *Vigilate utique, omni tempore orantes.* Quam doctrinam

Luc. 18.

Luc. 21.

apud Ecclesiast. legimus *capite 8. Ne impediaris orare semper: & apud Apostolum primò ad Thimotheum. ultimo: Sine intermissione orate.*

His præmissis, hujus dubitationis nodus in eo consistit, quid velit Scriptura, quando nos semper vel sine intermissione excitat ad orandum: ex hujus enim solutione facile erit perspicere, quid etiam nostra Regula illis verbis significet, *Die ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes?*

Prima est aliquorum sententia, qui sentiunt eos semper orare, qui semper bene operantur & vivunt: & videtur esse de mente G'ossæ, & Cajetani ibidem, & Navarr. ubi supra numero 7. At quamvis aliqua ratione, opera bona genus quoddam orationis dici possint, his enim à DEO sæpe misericordiam impetramus: tamen si propriè & in rigore loquamur, hic sensus longè distat à vero & literalis sensu illorum Christi verborum: *Oportet semper orare, & nunquam deficere.* Nam ex adjunctis parabolis de vidua, & de judice evidenter colligitur, ibi sermonem esse de oratione, prout petitio quædam est.

Alij verò exponunt, ut semper orare nihil aliud sit, quam mentem cum DEO per amorem, & desiderium assidue conjungere. Hujus sententiæ imprimis est Divus Augustinus *Epistola 121. ad Probam, Capite 9.* & in *Psalmum 37.* in illa verba: *Domine ante te omne desiderium meum;* ubi sic ait: *Ipsum desiderium tuum, oratio tua est, & si continuum desiderium contemplativa oratio: non enim dicit frustra Apostolus. sine intermissione orantes. Nunquid sine intermissione genua flectimus, aut manus levamus? Orare hoc pacto sine intermissione, non possumus facere. Est alia interior oratio sine intermissione, oratio, quæ est desiderium. Si non vis intermittere orare, noli intermittere desiderare. Continuum desiderium tuum, continua vox est. Tacebis si amare desistas. Flagrantia charitatis, clamor cordis est: si semper manet Charitas, semper clamor: si semper clamor, semper desideras. Hæc Augustinus. In quem locum notet Waldensis, de *Sacramentalibus titulo 7. Cap. 2.* intelligit per hoc desiderium continuum, orationem mentalem, & continuum affectum placendi DEO. A quibus nec sentire videtur magnus Basilii in *oratione ad Julianum* quo loco probat, non esse impossibile præceptum semper orandi: *Quia non est (inquit) impossibile, rem vehementer dilectam semper desiderare.* Nam amatores hujus sæculi, sive comedant sive bibant, rem amatam cum desiderio cogitant, & etiam inter dormiendum cum ea somnando versantur. Et in hanc quoque sententiam inclinat S. Thomas 2. 2. q. 83. art. 14.*

Sed certè, quamvis hæc civilis & congrua sit expositio, adhuc tamen non videtur propriè sensum literalem explicare ejus, quod ad litteram Christus Dominus significare voluit. Parabolæ enim ab ipso adductæ, propriè sumptæ orationi adaptantur: quia ratione oratio non est simplex desiderium, sed potius expressio, & manifestatio desiderij per verba interiora vel exteriora.

Tertia expositio commodior, & verior alijs Expositio 3. quæ melior ac verior videtur. Legendi. Annotatio in hoc Reg. Cap. videtur, quam sequuntur Chrysostomus, & Theophylact. in illa verba Pauli, *Sine intermissione orate,* & Cassianus *Collatione 9. & Collatione 23.* docentes, illis Scripturæ sententijs, quibus edocemur, vel semper, vel sine intermissione orandum, nihil aliud commendari, nisi perseverantiam, & assiduitatem orandi quam maximam habere possumus. Id enim propriè declarat Parabolæ de vidua

Prima est positio illorum verborum, oportet semper orari.

Alteri illorum verborum expositio.

Expositio 3. quæ melior ac verior videtur. Legendi. Annotatio in hoc Reg. Cap.

noft. An-
tonij 2.
part. di-
vini
Regul.
Tracl. 3.
diffut. 6.
fecl. 2.
num. 329

dua apud judicem instante, & de amico tres panes importune postulant. Quorum exemplo, non solum certis horis, sed omni tempore, obliata occasione, tum noctu, tum interdiu orationi vacare debemus. Et forte Divus Augustinus & Basilus hoc ipsum volunt, per continuam desiderium. Nam quantum ex ipsis colligi potest, non loquuntur de desiderio ita metaphysice & strictè, ut excludant loquutionem, sive clamorem, & petitionem. Et sic Augustinus intelligit per desiderium, continuam orationem mentalem. De quo omnino videndus, & attentè legendus Waldensis, ubi supra.

Vid. Com-
mentar. in
Regul.
noft.
Francise.
pag. 170.
Et ab hac
pag. us-
que ad
190. de
eximia
excellen-
tia exer-
citijs ora-
tionis,
ejusque
maximis
inimicis
ritique
fructibus
atque ef-
fectibus
ex SS. PP.
proximus
accura-
tiusque
differit,
idem
præstat
noft. Em-
manuel
& multo
diffidius
Tom. 1.
Fructuum
Carmeli
discurs.
92. usque
ad 100.
secl. 2. pag.
931. usque
ad pag.
1090.

Jam ex dictis sit prima propositio. *Non est impossibile in lege Domini meditari, & die ac nocte semper orare, dummodo hoc intelligatur secundo aut tertio modo ex dictis.* Hæc conclusio constat ex auctoritate & testimonio Patrum, & præcipue eorum, quos nuper citavimus. Et maximè confirmatur: quia Regula nostra non ita strictè loquitur, ac Scriptura facit: nam hæc tantum de oratione, Regula verò, de oratione & meditatione vicissim facienda loquitur: multò autem facilius est, aliquando meditari, & aliquando orare, quàm semper orare, cum meditatio sit quædam speculativa consideratio, quæ in nobis plus perdurare & facilius exerceri potest, quàm oratio, quæ est quædam petitio. Igitur si Scripturæ, & Christi Domini consilium, sive præceptum de oratione non est impossibile in eo sensu, quo prædicti Patres exponunt, multò minus credendum est, impossibilem esse jugem meditationem vel orationem quamvis, si mathematicè loquamur, neutrum semper exerceri possit. Nam, ut rectè Cassianus dicta Collatione 23. c. 5. *Quis unquam inventus est, qui nunquam ullam cibi, ullam indumentis, aliarumque rerum carnalium gesserit curam? unquam de fratrum susceptione, de loci commutatione, de cellulae constructione sollicitus, operam aliquam humani concupiscentiæ adiunxit?* Et in hoc sensu loquitur primam argumentum, quo probatur, impossibile esse, nobis hac corporis fragilitate circumstantiis, ab hac œlesti theoria sive contemplatione aliquando non divelli.

Secunda propositio. *Id quod Regula præcipit de meditatione & oratione continua, intelligendum est de continuatione & perpetuitate morali, in eo sensu, quo loquuntur Chrysostomus, Cassianus, & Theophylactus; non verò de mathematica & physica continuatione.* Ita expressè hunc Regulæ nostræ articulum interpretatur noster pietissimus et eruditissimusque Thom. Waldens. de Sacramentalibus, titulo 9. Cap. 76. numero 3. Et patet primò: quia cum Regula semper præcipiat orare, neque illum tempus speciale designet, manifestè pro omni tempore, tam diurno, quàm nocturno, nos ad orationem hortatur. Secundò, quia Egyptij Monachi, ex quorum instituto nostram regulam promanasse non dubito, (ut ex Cassiano pluribus locis constat) omni tempore orationi vacabant. Tertio, quia in hoc sensu nostræ Regula ante mitigationem, (ut ex Waldensè constat) fuit intellecta, & post reformationem (ut omnes nos testes sumus) in eodem sensu semper recepta est. Et denique ex medijs, quæ in Regula apponuntur, præcipue verò ex continua & jugi cellulae custodia, quam ad assiduam quoque orationem præcedenti dubio ordinari probavimus, aperte colligitur, mentem ipsam Regulæ fuisse, sine intermissione eo modo, quo possibile est, ad orationem & meditationem nos excitare.

Ad Primum in o. positum Respondetur, id non esse impossibile, si intelligatur de assidua aemoralit: Patres verò, quando censent esse impossibile semper orare, loquuntur de continuatione mathematica, qua ratione præceptum est omnino impossibile: non verò primo modo, quia sic possibile est, varijs modis adimpleri, vel meditando, vel orando, aut divinæ scripturæ, vel alijs scientiis ei deservientibus studendo. Modus tamen aprior & compendiosior, quo Patres utebantur, ut huic præcepto satisfacerent, erat frequens, & creberrimus brevium orationum, quæ jaculatoriæ vocantur, usus. Huncque fuisse morem antiquorum Monachorum, D. Augustinus dicta Epistol. ad Probam, & Cassianus lib. 2. institutionum Cap. 20. docent. *Quam ob rem*, ait Cassianus, *utilius censent, breves quidem, sed creberrimas orationes fieri. Hoc quidem, ut frequentius Dominum aspiciant, jugiter eis coherere possimus: illud verò, ut insidiantis jacula, qua infligere nobis tunc præcipit cum oramus insistit, succincta brevitate vitemus.* In quem Cassiani locum præfatus Waldens. de Sacramentalibus, titulo 1. Cap. 12. num. 5. advertit, omnes istas orationes, non obstante intermissione ista frequenti, posse unam constitui orationem per seque modum ponunt: Logici unam speciem quantitatis dicunt simpliciter per se unam.

Ad secundum argumentum sufficiebat Ecclesiæ & tot summorum Pontificum auctoritas, qui nostram Regulam confirmarunt. Sed, ut omni scrupulo averteretur, facilius illud solvamus, dicentes, quòd quamvis actus interiores non possint nobis absolvi præcipi, neque aliqua lege mandari: possimus tamen nos libere aliquo voto ad eos obligari, & aliquam legem amplecti, ubi hi præcipiantur: & utrumque horum coningit in professione nostræ Regule, in qua ex duplici capite ad ea, quæ in ipsa præcipiuntur, sive interiora, sive exteriora sint, obligamur. Primò quia profitemur obedientiam secundum Regulam. Ex hoc capite tenemur ad omnia Regulæ præcepta, ut communitate Doctores docent. Secundò, quia etiam si votum non intervenisset, nos liberè sub hac lege & Regula cum vivere decrevimus, ex contequenti etiam volumus, omnes ejus leges & mandata in suo robore, & ut in ipsa jacent, acceptare.

Ad tertium dicimus, novum non esse inter monachos institutum semper orandi: imò, Cassiano teste Collatione 9. Cap. 1. Omnis Monachi finis, cordisque perfectio ad jugem atque indissruptam orationis perseverantiam tendit: & quantum humana fragilitati conceditur, ad immobilem tranquillitatem mentis, ac perpetuam nititur puritatem. Unde Chrysostomus seipsum noster Joannes Hierosolymitanus opere perfecto in Matthæum Homilia 8. *Non est ista (inquit) fulgidum calum vario stellarum choro, ut Eremus.* Et infra loquens de assidua illorum Monachorum oratione ait: *Neque enim quando jejunt & vigiliant, vacare post diem dignum existimant, sed noctis quoque sacris Hymnis & Vigilijs, dies autem in orationibus & manuum operationibus consumunt.* Et Gregorius Nazianzenus lib. 7. de reconciliatione: *Disiderabam (inquit) videre sanctum illum psallentium chorum, gloriam offerentium DEO in Ecclesia, cupiens aspicere illos, qui in lege Domini meditantur die ac nocte, & exultationes DEI sunt in gutture eorum, qui ad exemplum, & communionem melioris vite ceteri omnibus vivunt, legu Dei, atque Evangelij Christi*

Solvuntur argu-
menta contra-

An & quomodo actus
interiores præcipi
valeant

IESU
Spir.
II
VIII
26

lem, sed potius aliqua ratione sit aptus & capax. Ita in nostro proposito dicendum est de eo, qui intentionem habet, si possit, semper orandi, & aliquando orat.

Notandum est, amen, quod hic, licet non esset transgressor finis Regulae, quia ad ejus adimplerionem sufficit intentio exequendi illum, sine dubio peccat venialiter, in quantum transgreditur Regulae preceptum, quo statuitur, ut omni tempore Orationis, & meditationi vacemus.

Quid de
Fratribus
laicis?

¶ Dico secundo, probabile esse, Fratres laicos non ita stricte ad orationem continuam teneri, sicut Clericos & Choristas. Ratio est: quia officium laicorum & eorum destinatio potius est laboribus manuum, vel exercitiis corporalibus deservire, quam orare aut contemplari: & hoc omnium Religionum consuetudine servatur, ut in ad ministeria vitae activae precipue recipiantur. Et ob hanc rationem alibi nos docebitur, non posse ad actionem Religionem intuitu majoris perfectionis transire: quia in unaquaque Religione eundem scopum habere debent, scilicet, opera vitae activae, quae eorum est finis principalis. Et ob id docuit

Sylvest. verbo (*Hor. Canon.*) Fratres laicos peccare mortaliter, si in ministerii vitae activae negligenter se gerant. ¶ Verum (quicquid sit de hac re & opinione Sylvestri) adhuc probabilius existimo, eos ex vi nostrae Regulae aequè ac ceteros Choristas ad orationem teneri. Tum quia in Regula aequè omnibus indicitur labor manuum, & Orationis mentalis. Tum etiam, quia inter nos communi interpretatione receptum est, eos aequè ac reliquos ad orationem obligari.

Unde ad rationem in oppositum adductam responderetur, eam procedere de fine medio, & remoto, non verò de proximo ac immediato. Tum etiam argumentum non arguet: quia illud Theologorum Axioma intelligendum est de fine actu moralium. Nos verò hic non loquimur de fine actu, sed de fine status ac professionis monasticæ: de quo noster sermo procedit.

De off.
div. Aug.
Reg. c. 6.
Bene. 2. c.
8. q. 2. Reg.
usque ad
20.
Franc. c.
30. & 2.
par. stat.
Cathol.
cap. 1.
Reg. Mo-
na. bar.
c. 23. 7. 2. 4.
B. Franc.
c. 3. Reg.
agit de of-
ficiorum.

CAPUT SEPTIMUM.

De Horis Canonicis.

TEXTVS.

H I qui Horas Canonicas cum Clericis dicere norunt, eas dicant secundum constitutionem Sanctorum Patrum, & consuetudinem Ecclesiae approbatam. Qui eas non noverint, XXV. vicibus Pater noster dicant in nocturnis vigiliis, exceptis Dominicis & solemnibus diebus, in quorum vigiliis praedictum numerum statuum duplicari: ut dicatur Pater noster vicibus quinquaginta. Septies autem eadem dicatur oratio in laudibus. Atque in alijs quoque Horis septies similiter eadem dicatur oratio sigillatim, praeter officia vespertina, in quibus eam quindecies dicere debeatis.

GLOSSA VII.

POST orationem mentalem, de vocali sermonem Regula instituit, utpote de re maxime ad illam conducente. Nam ut author est D. Augustinus in Epistola ad Probam, Ne desiderium respicias, instaurandum est crebro aliquibus certis verbis. Et in eadem Epistola Cap. 9. ait: Interdum voce nos ipsos ad devotionem ac rursus excitamus. Et ob id docuit etiam Cassianus, (in Cap. praecedenti adnotavimus,) facile morem antiquorum monachorum, breves quidem & creberrimas orationes jacularitias fundere: nam non solum interiori mente, sed etiam corpore, & lingua debita servitutis obsequium DEO reddendum est. Quare oratio vocalis valde utilis ad exercitium mentalis, imò & necessaria & obligatoria est, quando ex precepto Ecclesiae, vel aliorum Superiorum, certas preces recitare jubemur, ut in praesenti Capite Regulae praecipit.

Ex hoc Cap. tria eliciuntur. Primum, quod tam Clerici, quàm reliqui, qui ut Horarum officium noverint, ad ejus recitationem tenentur. Secundum, quod officium divinum in Ordine recitandum est secundum Constitutionem sanctorum Patrum. Tertium, quod Fratres Laici, vel hi, qui Horas Canonicas nondum recitare noverint,

tenentur eorum loco certas orationes vocales in hoc Cap. assignatas dicere.

Hi qui Horas Canonicas cum Clericis dicere noverint. Circa priora verba, nempe, Horas Canonicas, notandum est: primum certas preces, quae in septem partes principales dividi solent, nempe in Nocturnas, & Laudes, Primam, Tertiam, Sextam, & Nonam, Vesperas, & Completorium, appellari & Horas Canonicas, & divinum Officium. Ideo etiam hae Horas Canonicas dicuntur, quia certis horis prae scripta Canonum sanctiones recitandae sunt. Dicitur praeterea officium Divinum, quoniam proprium ministerium Clericorum & Monachorum, DEUM per certa & statuta tempora orare: & quia in ipso continetur id, quod facere erga DEUM debent, ob id appellatur officium: & in hoc dicitur Divinum, quia in eo divinae laudes continentur. Et hoc est, quod Regula intelligit per Horas Canonicas.

Secundò in illis verbis, cum Clericis dicere norunt, Dabimus se offerit circa eorum tantum instructionem. Videtur enim ex his verbis colligi, quod qui officium divinum recitare noverint, sive clerici sive laici, ad illud tenentur. Nam absolute Regula inquit, Qui noverint. Ergo si Laicus noverint, obligabitur.

Respon-

D. bij
inciden-
tis solu-
tio.

Respondetur, olim in nostro Ordine, neque in alijs Religionibus (loquor nunc de illis, quæ à multis retrò sæculis floruerunt) non fuisse inter Monachos, laicorum & Choristarum (ut nunc) adinventam distinctionem. Neque enim aliquis ex antiquis rerum Monachalium Scriptor, hujus rei mentionem aliquam facit: sed omnes indifferenter ad Religionem admittebantur. Et inter hos, qui legere aut intelligere Horas noverat, ad earum recitationem tenebatur: qui verò literas nesciebant, excusabantur, & ita credi potest, quòd si quis literarum ignarus admittebatur, & is postea temporis decursu literas didicisset; licet eo tempore, quo eas ignorabat, ab officii per solutione excusaretur, postea verò de officio divino instructus, ex vi Regulæ ad illud tenebatur. Jam verò in Religionibus omnibus inducta est consuetudo, ab admissione & tempore probationis monachorum, alios Choro, (& hi Choriste sive Clerici) alios verò monasterij obsequiis corporalibus (& hi laici) nuncupantur deputari. Illi ad Horarum per solutionem, hi verò ad certas vocales preces earum loco tantum adstricti sunt. Secundum ergo hunc Religionum morem interpretanda, & observanda Regula est.

De Horis canonicis plura à nobis dici possent: sed quia tantum quæ ad nostrum propositum necessaria sunt, in hac Tractatione edere curamus; ideo his prætermisissis, ad ea, quæ potissimum Regulæ expositioni conducunt, deveniamus.

D V B I V M I.

Qualiter à Regula Fratres professi obligentur ad officium Divinum.

PRIMO certum est, maximè fuisse rationi consentaneum, & ad Ecclesiæ sacram politiam conducens, aliquas instituere & designare personas, quibus proprio munere incumberet, ut quotidie DEO totius populi nomine psalmos, & laudes, orationesque offerrent. Nam si Respublica temporalis homines habet militiæ mancipatos, qui noctu diuque ad civitatis custodiam excubant; cur etiam Ecclesiæ, quæ spiritualis Respublica est, non habeat suos milites deputatos qui eadem ratione vigilent contra spirituales inimicos, eoque clamando ab Ecclesiæ finibus arceant? secundum illud Esai. 26. *Super muros tuos Hierusalem constitui custodes: tota die & nocte in perpetuum non tacebunt. Qui locus eo modo, quo Hieronymus intelligit, applicari etiam potest Ecclesiæ militibus, qui nec diebus, nec noctibus tacere debent, sed semper Domini clementiam deprecari.*

Isai. 26.

Secundò certum est, has personas deputatas, sive hos strenuos milites & custodes esse tam clericos (sive dicantur Clerici ratione Ordinis sacri, sive ratione beneficij Ecclesiastici) quàm Monachos. Et primò quòd ad Clericos pertineat officij divini recitatio, plura extant, tam Conciliorum, quàm sacrorum Canonum testimonia: de quibus videndi sunt Doctores Scholastici. Ad Monachos verò quando, & qua ratione hæc obligatio fuerit derivata, non satis constat. Cajetanus in *Summa* verbo (*Horæ Canonice*) fatetur, se nullo modo videre, qua ratione ad hæc Religiosi teneantur, nisi consuetudine, de qua utrum obliget necne, multum se dubitare ait Medina *C. de oratione, c. de ne-*

cessitate vocaliter orandi, oratione publica, absolventes, eos teneri. Loquuntur autem hi Authores, & nos etiam nunc loquimur de obligatione ex vi professionis: nam si aliàs per suam Regulam & statuta Monachi obligentur, nulla tunc erit controversia.

Communis sententia est affirmativa, quæ videlicet docet, Monachos omnes teneri ex præcepto Ecclesiastico ad divinum officium. Ita ferè omnes sentiunt tam Theologi, quàm Canonistæ, ut videtur est apud Sylvestrum verbo (*Hora*) & alios Summistas: docet D. Antoninus. 3. *par. tit. 13. Cap. 4. Soto lib. 10. de Justitia q. 5. art. 3. Quorum, & aliorum testimonia adducit, & amplificat Navar. in Enchirid. Cap. 7. num. 4. & cap. 21. n. 19. Cujus sententiæ fundamentum est, quia communis, & generali Ecclesiæ consuetudine, quæ legi habet vim, ita est declaratum. Sed præcipue, teste D. Antonino 3. *par. ubi supra*, ad officium divinum tenentur Religiosi, quorum institutum est vita contemplativa: quia hujusmodi (inquit) Religiones nos totum institutum sunt ad orandum pro se, sed etiam pro universalis utilitate Fidelium. Ad hujusmodi autem faciendam orationem in persona totius populi Christiani, sunt instituta Horæ canonicæ specialiter.*

Sed certè, quamvis hæc sententia, quantum ad monachos sacris non initiatos vera sit, horum enim obligatio sola consuetudine nititur: tamen quantum ad Monachos jam sacris initiatos, ut certius judico, eorum obligationem in jure Ecclesiastico fundari. Nam cum Monachorum, qui olim majori ex parte laici erant (ut colligitur ex S. Thom. 2. 2. *quæstione 199. ar. 8. ad 2.*) temporum successu fors fuerit immutata, & eorum major numerus Clerici essent, & olim esset à jure determinatum, ut Clerici sacris initiati in Ecclesiâ publicis vigiliis, & preceationibus adessent, ut patet ex *Cap. Clericos, & duobus sequentibus. q. 1. distinctio- ne*, fiebat, quòd cum clerici monachi commode Ecclesiæ secularium non possent adire, necessum esset, ut ipsi monachi in suis monasterijs publice divinum officium peragerent; Et ob hanc causam in singulis monasterijs præter erectæ sancte Ecclesiæ: & ex tunc Monasteria in duo Monachorum genera dividi cœperunt: alterum eorum, qui choro & divinis laudibus vacarent; quòd ex illis Monachis constabat, qui sacris erant initiati: alterum verò eorum, qui (ut dictum est) alijs obsequiis deputabantur, qui Laici sunt appellati.

Dico primò, sive ratione consuetudinis, sive ob fundamentum nuper adductum, Religiosi omnes Choristæ, sive sacris initiati sint, sive non, ad officium divinum tenentur: inter hos autem strictiori vinculo tenentur, qui jam sunt sacris initiati, quàm reliqui Choristæ, qui ad sacros Ordines nondum promoti sunt: Quia illi & consuetudine, & lege Ecclesiæ obligantur: hi verò tantum consuetudine, quæ non semper obligat ad mortale. Imò non deficiunt docti Neoterici, qui meros Choristas temel aut iterum divinum officium omitentes, à culpa mortali excusent. Et eorum fundamentum est: quia valde durum videretur, & à pietate Christiana alienum, mittere aliquem in infernum sine evidenti ac certa ratione. Quare, cum non consistat certò de obligatione talis consuetudinis, impium videretur eos ita facile condemnare.

Pro hac sententia, cujus modò examinanda non est locus, videndus est Arag. 2. 2. 9. 83. art. 1. 2. *duo. q. con. 3. cui maximè favet Soto lib. 10. de justit. q. 5. à S. Paulo*

9. 5. ar. diderit motos ideòq non d vinum summi prædi confi gnis luit, sunt. Sanc tis O Imò hone bus quib Cor bect 55. ad a pot Pon èan de h mel cor Re cio du re in di tu ta de lip P a o Vid. Em manuel. à Josa Maria disjurf. 101. Tom. 1. fruct. Carn. Coris lend d. rai. ing. lar. par. 2. Trid. 3. d. 6. s. 2. m. 339. Uti citatur è molis Jo. Sot. H. ronym. Grant. nus. Jo. Bapt. Lib. 2. m. 3. Franc. à S. Elia. Franc. Bonæ Spet. & Srephan. 9. 5. à S. Paulo

q. 5. ar. 3. Pro ipsius tamen quasi confirmatione addiderim, Choristas jam professos nondum promotos, qui in monasteriorum officijs occupantur, ideoque Choro interesse non possunt, aut qui alijs non docti sunt, aut minus experti, ut officium divinum commodè dicere possint, ex privilegio summorum Pontificum ad persolvendam integrè prædictum officium non teneri: sed Prælati habita consideratione subditorum, ultra officium B. Virginis, ad quod obligatos remansisse Pontifex voluit, aliquid aliud dicendum illis imponere possunt. Ita concesserunt Eugenius IV. Congregationi Sanctæ Justine, & Julius II. Congregationi Montis Olivæ: & Leo X. Ordini Camandulensium. Imò & prædictis Religiosis ob aliquam utilem, & honestam causam, officium præfatum omittentibus posse Prælaturam aliquas orationes injungere, quibus satisfaciant, indulget Eugenius Quartus Congregationi Sancti Benedicti Hispaniæ, ut habetur in *Compendio privilegiorum dicti Ordini num. 55.* ubi nullam eis imponit obligationem, neque ad officium Beatissimæ Virginis. Ex quo colligi potest, quòd, cum tam facilè in hac re dispensent Pontifices, non est credendum, ita arctam & strictam esse hanc obligationem. Ceterum (quicquid de hoc sit) illud inter omnes constat, eos, licet semel, aut iterum excusari possint, ratione tamen consuetudinis in universum omnes obligati.

Dico, Secundò, nostri Ordinis Religiosi ex vi Regulæ tenentur ad persolvendum divinum officium. Ita constat, & decernitur expresse in hoc Capitulo dicitur, *Hi qui horas canonicas cum clericis dicere norunt, eas dicant.*

Sed dices, An choro deputati nondum sacris initiati, qui ex vi nostræ Regulæ ad persolutionem divini officij tenentur, obligentur ad illud sub reatu mortali? Et ratio dubij est: quia Regula ex se tantum obligat ad culpam venialem, neque aliunde obligantur. Nam consuetudo, quæ in alijs Religionibus obligat, inter nos locum habere non potest. Quoniam nunquam nostri Religiosi, sicut alij, ratione consuetudinis compelli sunt divinum officium recitare. Quare tantum hæc obligatio orta est in Religione ex hoc Regulæ præcepto.

Respondet. Mihi probabile, videtur ob prædictam rationem, eos, qui choro deputantur, solum teneri sub culpa veniali Horas canonicas recitare, quamvis probabilius & certius credam, adhuc eos, sicut & reliquos Religionum Choristas, sub culpa mortali teneri. Nam quamvis in Regula primùm fundata sit hæc obligatio: tamen ejus qualitas & modus obligandi, etiam in nostra Religione, ortum habuit à consuetudine, qua communiter apud omnes inductam est, Choristas, etiam sacris non initiatos, Horas prætermittentes peccare mortaliter. Et hic communis omnium consensus vim habet consuetudinis. Ac proinde certissimum judico, nostros Religiosos adhuc sub mortali obligari.

Dico tertio, Religiosos laicos, neque jure aliquo communi, neque consuetudine aliqua teneri divinum officium recitare. Hæc est tum communis Religionum consuetudo, quæ eos ab hoc onere liberat, tum etiam est communis Doctorum sententia; quicquid Palolanus, & Augustinus de Ancona relati ab Antonino *ubi supra*, in contrarium dicant, eo fundamento adducti, quia eo ipso, quòd applicati sunt ad cultum divinum, habent quasi beneficium Ecclesiasticum interpretantur, scilicet, vivendix eleemosynis vel redditibus

Thom. à Jesu Oper. Tom. I.

bus Monasterij, qui Monachis conceduntur ratione applicationis ad cultum divinum: & ex consequenti censent, eos teneri ad Horas, sicut & ceteros Choristas.

Contrariam tamen sententiam, ut communem, omnes amplectuntur. Cujus potissimum fundamentum est: quia laici in Monasterijs, corporalibus exercitijs, & in obsequium Choristarum, ut ij liberius DEO vacent, mancipantur, & sic eorum principale institutum est, activam vitam exercere. Et quemadmodum possent in Ecclesia institui Religiones absque Choro, ad vitam activam tantum ordinatæ, ut testatur Sanctus Thomas *secunda secunda questione 188. articulo. 2.* ita intra easdem Religiones potuit, & debuit duplex monachorum genus institui: quorum unum contemplationi tantum, vel contemplationi & actioni simul alterum verò vitæ activæ tantum, vel saltem principaliter astringeretur.

Præterea, quia loco divini & Canonici officij, in omnibus ferè Religionibus, laicis imponitur certus orationum numerus, quem explere tenentur, & quod suo modo divinum officium dici potest: quod solet brevius & facilius esse, ut illi non impediatur à debitis obsequijs Monasterio exhibendis, ad hoc tamen officium persolvendum, non est cur mortaliter obligentur, cum neque ex consuetudine, neque ex jure, neque aliqua alia lege eos mortaliter obligari, constet.

Neque in contrarium adducta ratio pro Paladano & Ancona urget. Quia etsi Fratres laici ex eleemosynis vivant: suo tamen modo pro populo Christiano orare censentur, in quantum alios orantes adjuvant, eos à curis alijs, & solitudinibus excusando, ut rectius, & attentius DEO vacent. Quod sufficit, etiam si alijs ipsi non orant, ut justè monasterij eleemosynis sine redditibus vivant. Tenentur tamen Fratres laici ad officium divinum à Regula taxatum sub veniali tantum: nam non est aliunde, à quo obligentur, nisi à Regula. Hæc autem tantum obligat sub veniali.

Dico quarto, Religiosos teneri ad officium divinum, publicè & in communi in suis monasterijs peragendum, Hanc conclusionem docet Soto de *Justitia & Jure art. 4. ubi supra*, Navarrus de *oratione Cap. 5. nu. 11.* Sylvest. verbo (Hora) num. 10. & colligitur ex Clementina prima §. *ne igitur*, de celebratione missarum, & ex *Cap. 1. adjuncta glossa verbo (persolvat)* eodem titulo: ubi decernitur, Horas canonicas publicè in Ecclesia dici debere. Et ratione etiam constat: quia Monachi magna ex parte sunt sacris initiati: sed non est licitum, secundum jura (ut constat ex *d. Cap. clericos, & duobus sequentibus*) ut Clericorum conventus experts sit divini officij: ergo tenentur in communi Monasterio divinum officium recitare.

Ex quo inferitur, Prælatos Religionum teneri sub reatu mortali (si opportunitas adsit) divinum officium in suis monasterijs publicè & in communi persolvi curare. Dixi, Prælatos ad hoc teneri, quia hæc obligatio ad subditos non pertinet: imò neque ut horis publicè intersint, nisi alijs ex aliquo alio statuto sub reatu mortali obligentur. Quamvis Sylvest. (*ubi supra*) quem sequutus est Angelus verbo (Hora) existimet, eum, qui in consuetudinem duxerit Horis canonicis non adesse, vel si ob ejus absentiam, quando est sine rationabili causa, Ecclesia in celebratione divini officij magnam jacturam pateretur, ut putat, quia non sunt alij illud potentes competenter celebrare,

Xx

Vid. Ant. à Spiritu S. Dirs. Chor. Regul. loc. *supra cit.* n. 340. & seq.

Cle. 1. parag. Ne igitur, de celebra. Miss. c. 1. adjuncta glo. eod. titul.

Legend. Andreas nost. loco *supra cit.*

peccare mortaliter. Cujus in hac re opinio, quantum ad primum membrum, nempe quantum ad eum, qui ex consuetudine abest, mihi non probatur: quia consuetudo absque contemptu non inducit culpam mortalem, ut alibi latius diximus: licet de illis, ob quorum absentiam Chorus magnus & notabile patitur detrimentum, Sylvestri sententia probabilis appareat, quam sequutus est Cajet. verbo (*Hora*). Nam quamvis subditi, aliqua lege eos graviter obligante, adesse Horis non teneantur: tamen ex vi legalis justitiæ eorum absentia erit peccatum mortale: quia ex eorum negligentia Monasterium, notabile & magnum subit detrimentum, quando in ipso publicè divinum officium non recitatur, aut cum notabili irreverentia perfolvitur.

Illud tamen est certum, Religiosum legitime non occupatum si choro non interfit, peccare venialiter: tum primò, quia hæc est peculiaris Choristarum profectio: tum secundò, quia ex vi juris & consuetudinis omnes tenentur publicè Horas perfolvere: tum tertio & urgentius, quia id nostra Regula præcipit illis verbis, *Eas dicant secundum constitutionem sanctorum Patrum, & consuetudinem Ecclesie approbatam*: Consuetudo autem Ecclesie est, ut publicè omnes in Choro conveniant: ergo ad minus ad veniale ex hac consuetudine obligantur: tum ultimo, quia non caret culpa gravi, aliquem esse alicui muneris vel ministerio deputatum, & tale ministerium non adimplere.

Sed circa prædicta quæret aliquis, quæ opportunitas adesse debeat, ut Prælati id curare teneantur? Respondeo, de hoc satis apud Authores non constare; colligi tamen posse hanc opportunitatem, & judicandum fore de ea arbitrio boni viri ex pluribus circumstantiis, existimæ nempe, ex numero Religiosorum, ex temporis opportunitate, ex loci commoditate, ex populi scandalo, & alijs occasionibus. Quibus pensatis, prudens Prælati arbitrat, an expediat necne, pro tunc divinum officium solvere. Sed quia præcipua pars chori ex Religiosorum numero constat: merito quis d ubi abi, qualis numerus sufficiat, ut Prælati teneantur cum eis perfolvere?

Respondeo, difficile esse etiam in hoc certam mensuram aut Regulam tradere, cum pendat ex varia in Religionibus Chori qualitate. Unde numerus, qui in una sufficeret, in alia esset minime conveniens. Ceterum quamvis existimem, certam regulam constitui non posse omnibus Religionibus communem: hoc tamen intelligo procedere in perfolutione divini officij, quando cum cantu celebatur: sic enim in Religionibus taxari solet numerus eorum, qui ad minus adesse debent in choro, ut divinæ laudes cum cantu perfolvantur. Tamen ut saltem recitentur publicè & in communi, sufficiunt quatuor, licet quidam duos sufficere velint, qui chorum componunt, & tantum ipsis assistentibus, chorus propriè dici potest. Testatur enim D. Isidorus chorum, in lege nova certo ac determinato numero non constare: ait enim *lib. 1. de Chotis Cap. 3. Chorus propriè multitudo canentium est, quique apud Judeos non minus à decem constas canentibus: apud nos autem incerto numero à paucioribus pluribusve sine ullo discrimine constat.* Hæc Isidorus.

Dico quintò, Non solùm tenentur Prælati, ut publica officij divini in suis monasterijs recitatio fiat: verùm etiam, ut divinum officium debitis horis, & statutis temporibus perfolvatur: ita, ut

mortaliter peccent, si extra statuta tempora recitentur. Ita docent Cajet. Verbo (*Hora*) §. 4. Sylvest. §. 9. Medin. *Cap. de oratione questione de Horis Canonicis recitandis dubio 1.* Navar. *lib. de oratione Cap. 3. num. 49. 56. & 78.* Quod ita intelligendum est, non quòd uno aut altero die tempus non observetur: sed quòd sepe mutetur, vel taliter mutetur, ut gravis pervertatur in recitandis Horis contingat. Hæc autem conclusio colligi videtur ex Clementina prima de celebratione missarum: ubi concilium Viennens. sic ait: *Ne igitur transgressiones invaliscant hujusmodi, aliisque veniant in exemplum: sancimus, ut illi ad quos id pertinet, omni negligentia vel injuria penitus relegata, circa reformanda præmissa, & eorum singula corrigenda, nec non ut in cathedralibus, & Regularibus, & Collegiatis Ecclesijs, horis debita perfolvatur sollicitè curent assiduitatem adhibere.* Hæc tenet Concilium. Quæ autem sint horæ debite, agunt Summistæ verbo (*Hora*) & inter juniores doctò Bellarmin. *to. 3. lib. 1. de bonis operibus Cap. 11.*

Ultimò dico. Ex vi nostræ Regulæ tenentur Religiosi chorum pro divino officio recitando adire. Id in primis colligo ex illis Regulæ verbis: *Hi qui horas Canonicas cum Clericis dicere norunt.* Quæ verba significant, simul cum clericis alios etiam Horas Canonicas perfolvere, ac proinde omnes simul recitare. Secundò colligo ex *Cap. de silentio*, ubi dicitur: *Statuimus, ut dicto Completorio silentium teneant, usque ad Primam dictam sequenti diei:* consta autem hoc non esse intelligendum de Completorio, nec de Prima singulariter dictis: nam sic posset quisquam Completorium usque ad undecimam horam differre, & Primam simili modo. Quare supponit Regula tam Completorium, quam Primam communiter ab omnibus recitari: & idem censendum est de alijs Horis. Tertio, quia etiam expressè in Regula non caveretur, ut horæ canonicæ perfolverentur ab omnibus simul: tamen, etiam si olim ad omnes Horas non convenirent, nunc verò tenentur ex vi illorum verborum. *Eas dicant secundum constitutionem Sanctorum Patrum, & consuetudinem Ecclesie approbatam.* Quam supra esse diximus, ut in choro publicè divinum officium certis horis ab omnibus recitetur.

Eas dicant secundum constitutionem Sanctorum Patrum, & consuetudinem Ecclesie approbatam &c.

D V B I V M II.

Quid intelligat Regula per Constitutionem Sanctorum Patrum, & consuetudinem Ecclesie approbatam?

UT aperiamus Regulæ sensum, sciendum est, olim inter Monachos maximum dissidium fuisse circa modum Canonicis orationibus statuendum, ut patet ex Cassiano, præcipue ex *cap. 2. lib. 2. institutionum*. Per universam enim Ægyptum & Thebaidam certus & legitimus orationum modus ex Majorum constitutionibus (eodem teste Cassiano *Cap. 3. ubi supra*) observabatur. De hac ergo circa divinum officium Sanctorum Patrum constitutione fortè Regula loquitur, vel certè de ea, quæ apud Palæstinæ & Syriæ cenobis receptissima erat, de qua idem Cassian. *lib. 3. serm. per totum*

gotum loquitur. Et hoc mihi magis probatur. Nam cum Majores nostri per multa secula in Palaestina cœnobijis habitassent, credendum est, eos à Palaestina, & non ab Ægyptijs monachis constitutionem hanc accepisse. Qualis autem fuerit Palaestinarum in orando mos live constitutio, latius tractat idem Casianus lib. 3. per totum.

Secundò opere etiam declarare, quid significet Regula illis verbis: *Consuetudinem Ecclesie approbatam*. Cujus resolutio facilis est, si advertas id, quod nuper dicebamus: Ordinem nostrum initium in Palaestina partibus sumpisse. Unde Majores nostri semper Patriarchas Hierosolymitanos coluerunt, & Ecclesiam Hierosolymitanam, ejusque instituta, & præcepta in eo, in quo tenebantur, amplexi sunt. Quare et si in recitandis Horis antiquam Patrum Constitutionem amplecterentur: eam tamen secundum consuetudinem & formam Hierosolymitanæ Ecclesie observabant. Unde usque ad nostra tempora, nempe, usque ad annum 586, in quo Sixtus quintus nobis Breviarium Romanum indulsit, perduravit. Regula igitur, cum præcipit dicere divinum officium secundum consuetudinem Ecclesie approbatam, sine dubio de consuetudine Hierosolymitanæ Ecclesie est accipienda.

Sed cum jam prædictam Breviarium Hierosolymitanum non sit apud nos in usu, non est cur modò immotemur amplius in investigandis illis Patrum Constitutionibus, & Hierosolymitanæ Ecclesie usis, & orandi consuetudine: cum jam, loco istorum, Constitutiones Romanæ Ecclesie, ejusque ritus in recitandis Horis Canonici sequi tenemur. Qui verò sint hujusmodi ritus, & constitutiones, non est nostrum in hoc loco latius explicare: sufficere tamen, si breviter aliqua attingamus de his, quæ requiruntur ad officium divinum debite persolvendum.

Ea, quæ ad officium divinum, secundum Ecclesie Romanæ Canones, necessaria sunt, ad septem capita reduci possunt, nempe, ad integritatem, Ordinem, qualitatem, locum, tempus, attentionem, & devotionem: de quibus hæc Summissa. Primò ad integritatem divini officij spectat, ut nulla prætermittatur ex principalibus Horis, tam illarum, quæ ad diurnum, quam earum quæ ad nocturnum spectant officium. Præterea ad hanc reducitur, ut nulla ex minoribus partibus, ex quibus Horæ componuntur, prætermittatur: ut sunt Psalmi, Hymni, Lectiones, Orationes &c. nec non & alia minima partes, ex quibus hæc minores partes coalescunt, ut sunt versus, vel verba: in quibus omnibus, secundum majorem vel minorem quantitatem materiæ, magis aut minus delinquitur.

Secundò ut rectè officium persolvatur, ordo requiritur, qui in eo consistit, ut singula proprijs & debitis locis recitentur, ita, ut officia priorum Horarum prius, & posteriorum posterius persolvantur. Si autem hic ordo ab aliquo in particulari prætermittatur, non erit nisi veniale, si aliâ justa causa non adfuerit: nam si ob rationabilem causam fiat, nullum erit peccatum. Si verò à Communitate hic ordo non servetur, grave erit peccatum, nisi id aliqua urgens causa postulaverit.

Tertiò, de loco, in quo divinæ laudes recitandæ sunt, diximus dèbò præcedenti: dum loqueremur de Horis publicè persolvendis. Privatum verò peragenti officium non est certus deligendum.

Ihm. à Jesu Oper. Tom. 1.

natus locus, ubique enim id perfici potest: quamvis ut loca turpia vitemus, consilium sit D. Ambrosij in illa verba 1. ad Timoth. 2. *Volo vos orare omni loco.*

De tempore verò officia divina persolvendi, cum distinctione loquendum est. Nam si loquimur de his, qui publicè officium dicunt, ut debetè absque ullo peccato suo muneri satisfaciunt, debent officia sive partes totius officij statuta horis celebrare, de quibus diximus difficultate præcedenti. Orantes autem privatim, si sine justa causa tempora debita omittant, solum venialiter peccant.

Notandum est tamen, ex privilegio posse Generalem Ordinem cum Capitulo, vel saltem cum seniorum consilio, circa recitationem officij statutas horas determinare. Sic concessit Eugenius IV. Ordini beati Bernardi, ut in Compendio eorum haberetur verbo Divinum officium §. 1. & Martinus V. Cap. Generali Ordinis beati Hieronymi, ut haberetur in eorum Compendio, verbo officium divinum, §. 3.

Quintò requiritur attentio, quæ ab Authoribus triplex distinguitur: alia ad verba, alia ad sensum, tertia ad ipsam DEUM, qui oratur: de quibus latè Summissa, ubi supra.

Sextò Concilium Generale Lateranense requirit devotionem, ut divinum officium rectè persolvatur: ut patet ex Cap. dolentes de celebratione Missarum. Nomine autem (devotionis) intelligitur & interna mentis promptitudo ad DEUM laudandum, & externa promptitudo ad exteriores actus Religionis exercendos: ut ad genu flexendum, inclinandum, prostrandumve corpus. Hæc tamen devotio non cadit sub præcepto mortalis peccati.

Ad devotionem externam revocari potest, ut cum cantu divinum officium celebretur: hoc enim infirmorum animi excitantur ad laudes DEI, & tedium expellendum, quod ex prolixitate officij non raro oriri solet. Est autem cantus in Ecclesia utilissimus, ut latius contra hæreticos protulit noster sapientissimus Walden. Tom. 3. de Sacramental. tit. 2. & latissimè ferè omnes nostri temporis Controversarij.

Advertit tamen Waldensis Cap. 18. ubi supra, quòd, quamvis communi populo proficiat cantus, perfectis tamen viris interdum magis prodesse potest vox summissa, quam alta, ut ipse Augustinus libro 10. confessionum cap. 34. fatetur: ubi ait: *Tutius mihi videtur, quòd Alexandrino Episcopo archidiacono saepe mihi dicebat commemini, qui tam modico flexu vocis faciebat sonare lectorem Psalmi, ut pronuncianti vicinior esset, quàm canenti &c.* Unde D. Isidorus lib. 1. de officio cap. primo, Primitiva (inquit) Ecclesia ita psallebat, ut modico flexu vocis faceret resonare psallentem, ita, ut pronuncianti vicinior esset, quàm canenti. Propter carnales in Ecclesia, non propter spirituales consuetudo cantandi instituta est, ut qui verbis non compungitur, suavitate modulaminis moveatur.

Ultimò, qualitas quoque officij observanda est, ita, ut Clerici formam Breviarij Romani sequantur: alia verò Religiones sive Congregationes, quæ ex speciali privilegio specialem habent modum recitandi, illum sequantur. Ita enim cavetur in Bulla Pij quinti in initio Breviarij posita. Et ad hoc reducitur, ut festivitates propriæ alicujus loci, Congregationis, aut Religionis, etiam si in Calendario Romano non sint appositæ, dummodo

IN IESU
Spiritu
II

modo alijs in prædictis Congregationibus vel Religionibus conuenero fuerit, eas solemniter celebrandi, debeant iuxta formam & tenorem Breviarj Romani recitari, ut habeatur in principio Rubricarum Breviarj Romani. Sed quia nos noviter Romanum officium, Carmelitano relicto, suscepimus: congruum erit examinare hanc novam in Ordine subortam difficultatem de Sanctis, ac Solemnitatibus olim in Carmelitano receptis, & ex consuetudine antiqua recitatis, an possint nunc etiam sine Breviarj Romani præjudicio recitari.

DUBIUM III.

An festa omnia sanctorum, aliæque solemnitates sint celebrandæ, quæ olim Ordo celebrabat, & officia sint recitanda, licet in Romano Breviario non habeantur?

Suppono primò in Ordine nostro proprium fuisse orandi modum ac Breviarium: quod etiam adhuc in veteribus Carmelitis perdurat. Nam cum *Pius V.* in Bulla, quam de receptione Breviarj Romani edidit, exceperit à Romani Breviarj usum omnes illas Congregationes, quæ iam institutio dictum Breviarium ducentos annos antecesserat, dummodo constaret, illas alijs certis Breviarj usas fuisse: factum est, ut Carmelitarum Ordo proprium & antiquum Breviarium (etiam post editionem Romani) retinuerit: quod apud nos in reformatione etiam in usum fuit usque ad annum 1588. in quo à *Sixto V.* Romanum impetravimus.

Secundò præmittendum est, facultatem esse cuicumque Congregationi à *Pio V.* in dicta Bulla concessam, proprium omittendi Breviarium, & ad Romanum transfundi. Nam liberum est unicuique, proprio favori ac privilegio renunciare, & jus commune ac universale amplecti. Hoc tamen in Religione fieri debet, ut ibi præscribit *Pius V.* de consensu Capituli generalis, quod cum tunc habere non possent Fratres Discalceati, nec possibile esset talem facultatem à totius Ordinis Capitulo obtinere, à summo Pontifice similis facultas utendi Breviario Romano impetrata est.

Hac igitur facultate consequuta, statim exortum est in Ordine dubium, an Festa Sanctorum ac aliæ solemnitates, quæ in Carmelitano celebrabantur, quæ tamen non erant in Calendario Breviarj Romani, deberent Romano Calendario inseri, & secundum ejus modum ac formam celebrari?

Cujus quidem dubij solutio satis facilis videtur. Nam sub initium ipsius Romani Breviarj in Rubrica prima, qua declarat Pontifex, de quibus festivitibus in Breviario Romano officium fieri debeat, habetur: *Officium sit duplex in festis, in quibus in Calendario apponitur vox (duplex) & in festis Sanctorum, qui apud quasdam Religiones consueverunt solemniter celebrari cum eorum octavis consuetis. & officium proprium à sede Apostolica approbatus, aut ex ejusdem sedis auctoritate receptus, aut recipiendus, servata tamen forma hujus Breviarj: alioquin de communi, etiam si prædicta festa in Calendario Romano non sint apposta. Eadem etiam verba repetit infra Rubri-*

ca secunda de officio semiduplici. Hæc Breviarium Rom. ut supra.

Quibus verbis quinque clarè & manifestè indicantur. Primum est, Ecclesiam non solum præbere facultatem prædictis Congregationibus, propria Sanctorum festa celebrandi: verum & id præcipere. Patet hoc ex ipsis Rubricæ verbis, in qua eodem tenore præcipitur, festa in Calendario apposta, ac propria cujuscumque Congregationis recitare. *Officium enim (inquit) sit duplex in festis, in quibus in Calendario ponitur vox (duplex) & in festis Sanctorum, qui apud quasdam Religiones consueverunt solemniter celebrari &c.*

Secundò ex prædictis verbis dicendum est, posse in Religionibus recitari officia propria de his Sanctis, etiam si hæc officia à sede Apost. non sint approbata: dummodo digna sint officia, ut approbentur, vel Religio eis utatur, animò à Sede Apostolica confirmationem impetrandi: quod patet ex illis verbis: *Cum eorum officium proprium, sedis Apostolicæ auctoritate receptum aut recipiendum. Quod si ista festa proprijs officijs non gaudeant, recitanda sunt secundum Commune, ut constat ex illis verbis, Alioquin de Communi.* Quare existimo, si de communi officium fiat, non requiri aliam Apostolicæ Sedis approbationem, cum jam sit approbatum.

Tertiò licet colligere, tam in officio proprio, quam in alijs servandam esse formam à Breviario Romano præscriptam: quod indicant illa verba: *Servata tamen forma hujus Breviarj Romani.* Forma autem Breviarj Romani nihil aliud est, quam quòd servetur modus in divino officio celebrando in Rubricis assignatus: nempe, ut si festum sit duplex, officium verbi gratia matutinum novem habeat lectiones, & post quamlibet Responsoria apponantur: Antiphonæ ante Psalmos, & post illos integræ repetantur: & alia quæ in dictis Rubricis præcipiuntur.

Quartò in his verbis considerandum est, illa procedere de festis proprijs cujusque Congregationis, quæ apud illas consueverunt celebrari, etiam si in Calendario Breviarj Romani apposta non sint, ut ex ipso verborum contextu pliusquam manifestè patet.

Ex quibus ultimò fit, quòd quamvis Ecclesia non velit laudabilem Religionum propria Sanctorum officia recitandi consuetudinem de medio tollere: vult tamen, omnes Congregationes formam ac modum Breviarj Romani in recitandis officijs servare. Ex quo etiam inferitur (quod est maximè in nostro proposito considerandum) aliud esse in recitatione officij numerum Sanctorum, de quibus officium fieri debet; aliud verò formam, quæ in tali perolvendo officio servanda est. Quare liberum erat Ordinis Prælati, (imò & necessarium, ut infra demonstrabimus) post facultatem à *Sixto V.* recitandi Romanum concessam, proprias Ordinis festivitates, sicut & antea (servata tamen forma hujus Breviarj) cum officio proprio vel communi celebrare. At quia tunc visum fuit, Apostolicam sedem de re tam gravi consulere, à *Sixto V.* postularunt, ut hanc sibi aliàs à jure concessam facultatem confirmare dignaretur. Sæpe enim contingere solet, rem aliquam aliàs communi jure concessam in specie à Sede Apostolica impetrari, ut patet ex *Cap. 1. de rescript. & c. quamquam 23.* distinctione eam similibus. Et certè si quid aliud petiit fuit, hoc præcipuum esse videbatur, ut officia Sanctorum propria auctoritate

Cap. 1.
de rescript.
Cap. quamquam 23.
Ponu
dist.

Pontificis approbarentur : quod diximus supra prærequiri in officijs proprijs Sanctorum, quæ in Calendario Romano non reperiebantur. Quod autem hoc contineret Ordinis petitio Romano Pontifici facta, patet ex Bulla ejusdem Sixti Quinti in initio Quinterni Sanctorum Ordinis polita : ubi sic inquit :

Sed quia jam diu vetus viget in vestro Ordine laudabilis consuetudo, dies festos in honorem Beatae MARIE, & quorundam Sanctorum solemniter celebrandi, nobis humiliter supplicari fecisti, ut Religiosum istud institutum auctoritate Apostolica comprobare dignemur. Ex quibus constat, à Sede Apostolica non fuisse postulatum, ut aliquid de novo concederetur; sed potius, ut comprobaretur, id est, approbaretur sive confirmaretur id, quod antea jure communi concessum erat. Concessit igitur, & approbavit Sixtus Quintus antiquam Ordinis recitandi de proprijs festis consuetudinem, ut pater ex prædicta Bulla : & insuper adjecit ; Dummodo tam in Missa, quam in recitandis Horis canonicis diurnis ac nocturnis, modum ac formam descriptam in Quinterno seu libello per dilectos filios nostros, Antonium Sanctorum Joannis & Pauli, Cavassam, & Vincentium, Sanctæ MARIE in via titularum, Presbyteros Cardinales Montis Regalis nuncupatos, de mandato vestro reviso, correcto, & approbato, in hoc servetis, & nihil penitus addatur vel minuatur &c. Prædicti igitur Cardinales in dicto libello seu Quinterno Beatae MARIE Virgini ac quibusdam alijs, paucissimis tamen Ordinis festivitibus officia propria designarunt : & plures alias ab Ordine consuetudine receptas omittentes, ullam de eis mentionem non fecere.

Modò igitur præsens difficultas in eo sita est, an præter dictas festivitates in Quinterno à Cardinalibus designatas liceat in Ordine de alijs, quæ olim consuetudine erant receptæ, in Quinterno verò novo non sunt appositæ, propria aut communia officia recitare.

Pro parte negativa in primis urgent verba illa in prædicta Bulla appositæ *Modum ac formam descriptam per dilectos filios Cardinales &c. observetis, & nihil penitus addatur, aut minuatur.* Quare cum prædicti Cardinales numerum ac formam Sanctorum designaverint, minimè licere videtur, eis quidquam penitus addere vel detrahere.

Secundò, quia tempore Gregorij XIII. Romani pontificis, dum tota Religio reformaretur Carmelitanum officium, ab eo peiit, ut aliquas festivitates, de quibus fieri officium in Ordine consueverat, simul cum novo Carmelitano Breviario approbaret. Et quamvis Pontifex prædictum Breviarium confirmavit, festivitates verò alias, præter illas, quæ in illius calendario continentur, comprobare noluit. Igitur cum recitandi de his expresse sit à Sede Apost. denegata licentia, non videtur id nunc quoquo modo licere.

Tertiò, quia Ordinis Generalis Procurator fatetur, se alias festivitates, præter eas, quæ in Quinterno continentur, enixè procurasse, & obtinere à prædictis Cardinalibus non potuisse.

Quartò, quia olim celebrabantur festivitates plurimorum Sanctorum, qui secundum ab Ecclesia erant canonizati : quod secundum formam Breviarij Romani nunquam fit.

Quintò, quia illa Ordinis consuetudo fundamento ullo non innititur, ac ideo potius corripitela dicenda erit.

Ultimò, quia fortè, si de omnibus, de quibus

Thom. à Jesu Oper. Tom. L

olim erat consuetum, officium ferer, non esset locus ferias ullas recitandi, atque adeò non servaretur forma Breviarij Romani.

Prima conclusio, *In Ordine licitè fieri officium potest de illis festivitatibus, de quibus antea in ea officium fieri consueverat.* Primò probatur ex jure communi Rubricarum : nam hoc in Rubrica prima & secunda (ut in initio hujus difficultatis dicebamus) clarissimè decernitur : nec aliter exponi ullo modo illa verba possunt : nec credendum est, Sixtum V. in Bulla prædicta eis ullo modo contradicere voluisse : nec juris communis decisio abrogatur, nisi ei fuerit specialiter derogatum. At Sixtus V. in re lata Bulla non solum non derogavit communis Ecclesiæ Rubricis : verum eas expresse confirmavit. Nam postquam revulit Ordinis sibi factam supplicationem, ut laudabilem consuetudinem, dies festos beatae MARIE, & quorundam Sanctorum solemniter celebrandi, comprobaret, postea ait : *Nos itaque vestris inclinatis supplicationibus &c. ut officium prædictorum festorum ubique recitare libere & licitè possitis, auctoritate Apostolica indulgemus.* Ubi illa verba, *Prædictorum festorum*, referenda sunt ad illa, quæ in supplicatione continebantur, nempe : *Sed quia jam diu vetus viget in vestro Ordine laudabilis consuetudo, dies Beatae MARIE & quorundam Sanctorum solemniter celebrandi &c.* Quare cum in hac Ordinis petitione non fuerit Sanctorum numerus restrictus, nec limitatus ; sed eorum omnium, de quibus consueverant officia celebrari, mentio fiat : manifestè colligitur, quòd illa verba, *Prædictorum Sanctorum*, quæ de his relationem faciunt, non sint limitanda, sed potius referenda ad omnes illas festivitates, de quibus in Ordine consuetudo erat, divina officia recitandi. Et sic summus Pontifex in hac Bulla approbat consuetudinem Ordinis absque ulla restrictione.

Secundò quia rescripta Pontificum exponi debent, juxta juris communis regulas, ut constat ex *Cap. cum causam, de rescript. Cap. licet de prob. ubi communiter Doctores.* Quare hæc Bulla interpretari debet juxta communes Rubricarum Ecclesiæ universalis regulas. Præcipuè, quia ferè semper vitari debet juris communis correctio, nisi hoc expresse intendatur, *Cap. cum expediat de electione.* Quare in nostro casu, absque dubio Sixti Quinti Bulla juxta communes Rubricas intelligenda, atque interpretanda est.

Tertiò, quia secundum receptam juris regulam, Quod in gratiam alicujus conceditur, non debet in ejus odium retorqueri. *Cap. quod in gratiam de reg. jur. lib. 6. juncta lege Quod in favorem Cap. de legibus.* Ergo si summus Pontifex hanc Bullam, quantum ad officia Sanctorum, in favorem & privilegium Religionis edidit, ut patet ex illis Bullæ verbis, *Auctoritate Apostolica indulgemus*, quæ gratiam ac privilegium sonant *Cap. cum Ordine de rescript. Cap. in his, Cap. dudum de privilegiis, traidideruntque Abb. Innocen. Hosten. Felin. & Decius Cap. primo de rescriptis*, cum alijs etatis à Menochio *conf. 39. volumine primo* : non est cur quis credere debeat, ab Ordine nunc per hanc Bullam fuisse ablaram facultatem, quæ antea illi jure communi Rubricarum competeat : quia jam non hoc privilegium, sed potius odium & Religionis damnum videtur, cum non solum favorem aliquem specialem non præferat, verum & id, quod aliàs jure erat concessum, de medio tollat, ac perimat : quod minimè in simili casu secundum juris Regulas præsumendum est.

Cap. cum causam de Rescript. c. licet de Preben. Cap. cum expediat de Electione.

Cap. Quod in gratia de Reg. jur. l. 6. juncta lege, Quod in favorem, c. de legibus Cap. cum ordine de rescript. c. in his, cap. dudum de privil.

Ultimò: quia si ob aliquam rationem nunc non liceret hæc festa recitare, maxime ob illa verba Bullæ, nempe: *Modum ac formam descriptam in hoc Quinterno observetis, & nihil penitus addatur vel minuat.* Sed certè si prædicta Bulla, & omnia ejus verba attentè considerentur, expressè in ea nihil aliud cavetur, quam ut officium fiat de omnibus Sanctis, de quibus antea erat in Ordine consuetum, servata forma à Cardinalibus præscripta. Et ita potius videtur quædam declaratio sive confirmatio primæ Rubricæ Breviarij Romani, in qua decernitur, ut ea officia celebrentur etiam nunc post receptum Romanum, quæ consueverunt in Religionibus celebrari, servata tamen forma Breviarij Romani, in sensu, quo supra hoc nomen (*forma*) exposuimus. Et ut hoc rectius & tutius fiat, in dicta Rubrica præcipitur, ut officia Sanctorum propria à Sede Apostolica approbentur. Hoc igitur omnino est, & non aliud, quod Sixtus Quintus in hac Bulla decernit: in qua primò quidem approbat consuetudinem Ordinis antiquam; deinde tamen vult, ut in earum Festivitarum forma assignanda, sive in officio proprio (quod idem est,) servemus modum à dictis Cardinalibus auctoritate Pontificia præceptum. Modum (inquam) ac formam, non numerum Festivitarum. Nam hæc saltem, quæ in consuetudine erant, jam erant approbatæ, tum à Sixto Quinto in dicta Bulla, tum à generalibus Rubricis. Solum igitur vult, servari formam ac modum recitandi à Cardinalibus designatum.

Et confirmatur, seu potius amplius declaratur. Nam hæc sunt verba generalis Rubricæ: *Officium sit duplex in festis Sanctorum, qui apud quasdam Religiones consueverunt solemniter celebrari cum eorum officio propriis à sede Apostolica receptis, aut recipiendis: servata tamen forma hujus Breviarij, alioqui de communi &c.* Ecce, quomodo etiã in consuetudinem Religionum proprias festivitates celebrandi approbet, reservat tamen soli Sedi Apostolicæ potestatem, officia propria & eorum formam examinandi. Quid ergo est aliud, quod hic Sixtus Quintus statuit, qui primis nostri Ordinis consuetudinem confirmat, & postea formam in officijs proprijs Sanctorum servandam, Cardinalibus prædictis examinandam ac constituendam reservat: cui neque addendum, neque diminuendum præcipitur.

Secunda conclusio, *Prædicti Cardinales à Sixto V. designati, nulla ratione limitarunt festivitates olim in Ordine consuetas celebrari.* Patet primò, quia in toto illo libello, sive Quinterno talis limitatio, aut restrictio non invenitur. Neque est argumentum sufficiens, imò neque apparens, illas festivitates tantum designasse & non alias: quia illic tantum egerunt de illis Festivitatibus, quæ officium proprium habebant, ceteras verò prætermiserunt, ut de illis fieri possit in Ordine officium de communi, juxta prædictam Rubricam in illis verbis: *Alioqui officium de communi fiat.*

Et confirmatur, quia quando in aliqua dispositione, seu constitutione aliquis casus omittitur, de eo judicandum est secundum regulas juris communis, ut tritum jurisperitorum proverbium habet. Quare, cum iste casus prætermisus sit à Cardinalibus, de eo ferendum est judicium secundum communes Rubricarum Regulas: ac promde, licet de his Festivitatibus propria officia non dentur, communia verò eis minime debent denegari.

Secundò, Quia, etsi Cardinales vellent, fortè non possent sine speciali à Summo Pontifice ad hoc eis concessa facultate, consuetas in Ordine olim Festivitates limitare: quia Summus Pontifex ea in initio Bullæ confirmat, & tantum Cardinalibus relinquit ac delegat modum ac formam, proprium officium examinandi: quod valde diversum est, ut ex superioribus patet, ab hoc quod est, denuò Festivitates aliquas concedere, aut ex concessis derogare. Quare ipsi non possent, ultra hanc facultatem sibi concessam, quicquam prædictarum Festivitarum numero addere, vel minuere. Et confirmatur: quia Cardinales à sede Apostolica non habuere facultatem addendi aliquas Festivitates, præter eas, quæ in Ordine erant in usu: ergo nec potestatem acceperunt aliquam auferendi. Antecedens ex Bulla patet, ac præinde & consequens.

Tertia conclusio: *Non solum in Ordine nunc est facultas, consuetas olim officia celebrandi, verum ad id tenemur eo modo, quo obligamur celebrare ceteras Festivitates in Calendario Romano annumeratas.* Hæc conclusio patet ex Rubrica prima, in qua utrumque eodem verborum tenore præcipitur, ut patet ex his, quæ superius diximus.

Hæc tria à nobis dicta, cum alijs, quæ de proprijs Ordinis Festivitatibus supra attulimus, in Academia Complutensi, communi Doctorum calculo ac subscriptione propria, ut vera & certa anno 1592. confirmata sunt. Subicijserunt enim huic nostræ sententiæ ex Theologis, Doctor Franciscus Martinez, Primarius Cathedrae Theologiae, & nunc meritisimus Canariensis Episcopus, ac doctissimus Pater Vazquez Societatis Jesu; & ex Canonistis, Doctor Salzedo, in priorum Canonum Cathedra Regens, ac Felicianus, Cathedrae Decret. & alij inferioris notæ.

Quarta conclusio: *Hæc festa, de quibus in superioribus conclusionibus actum est, non est necessarium, quòd sint propria, id est, de Sanctis proprio aliqujus Religionis: sed sufficit, quòd de eis in tali Religione consueverit officium recitari.* Hæc conclusio patet ex verbis tam Rubricæ primæ, quam Bullæ Sixti V. ubi tantum præcipitur, ut sint Festivitates, consuetæ in Religione aliqua celebrari. Quare non est opus, amplius in hujus conclusionis confirmatione immorari.

Ad argumenta in contrarium posita, Respondetur. Ad primum evidenter patet solutio ex dictis, nempe, quòd formæ à Cardinalibus præscriptæ nihil addatur vel minuat. Ex hoc tamen non sequitur, (ut sæpius jam adnotavimus) non posse fieri officium de alijs Festivitatibus in Quinterno à Cardinalibus prætermisissis, dummodo fiat de communi.

Secundum Argumentum non ingerit. Quia id, quod Gregorius observantia Fratibus Breviarium Carmelitanum retinentibus negavit, potuit concedere, imò debuit Sixto V. novæ Discolleatorum Reformationi: quia in ea exceptus jam erat usus Breviarij Romani, in quo cavetur, ut Religiones eo utentes recitent Festivitates proprias, secundum consuetudines receptas.

Ad Tertium dico, quòd dictum vel confessio Procuratoris Generalis nihil obest: tum primò, quia standum est juri scripto, ex quo constat, nobis concessam fuisse hanc facultatem: tum secundò quia potuit Procurator in hoc decipi, & forte non percipere mentem Bullæ, nec Summi Pontificis. Quod viris sapientibus nonnumquam etiam contingere solet. Ad

Ad Quartum Responderetur, parum interesse, quòd in Ordine esset usus receptus recitandi officia aliquorum Sanctorum, qui nondum erant canonizati: quia hoc nonnunquam fit, & conceditur ab Ecclesia aliquibus Congregationibus: imò & olim antequam Sanctorum Canonizatio esset introducta, omnia officia fiebant de Sanctis non Canonizatis.

Ad Quintum Responderetur, iudicandum esse pro Religione quantum ad hoc, quòd maximum habuerit fundamentum recipiendi plura Sanctorum officia. Nam cum olim Ordinum Prælati potestatem haberent in suo Ordine proprium condendi Breviarium; non mirum est, si pij Sanctorum cultores proprijs officijs eos voluissent venerari: maxime quia cum Religio nostra, tum in Ecclesia Hierosolymitana, tum in Romana, pluribus annis florisset, necesse erat, ex utraque plures Sanctorum festiuitates recepisse. Et ut appareat hæc antiquissima Ordinis consuetudo aliquorum Sanctorum solemnitates recitandi, infra narrabimus, à quo tempore hæc festiuitates in Ordine consueverint celebrari.

Ad ultimum Responderetur. Adhuc, etiam si prædictæ festiuitates recitentur, locum ferijs relinquunt. Imò et si non relinquuntur, parum interest, dummodo seruetur forma Breviarij Romani. Imò hæc est mens ipsius Breviarij, ut dum officium duplex, vel semiduplex occurrerit, de feriis minime fiat. Sed oportet in hoc modum aliquem in Ordine seruari, & non ita amplè, ut fieri potest, hac uti facilitate. Quare hic annumerare decrevi, quæ sint festiuitates, quæ potissimum (eo modo quo antea) debeant observari: & similiter tempora recensere, ex quibus in Ordine recitantur. Quamvis de omnibus ferè festiuitatibus, de quibus olim consuevitur, nunc liceat officia celebrare: tamen oportet in hoc modum præfigere. Quia, etsi ut in plurimum vera sint, quæ superius probavimus; fieri tamen compellimur, amplam olim in Ordine fuisse licentiam, festa plura celebrandi. Quare oportet hic inter festiuitates discernere, & eas quæ maturè, & habito in capitulis Generalibus consilio olim fiebant, proponere, quibus absque ulla hesitatione aut scrupulo nunc uti liceat.

In primis, festiuitates omnes, quæ ad DEIPARAM Virginem MARIAM spectant, illis diebus & solemnitatibus, cum eorum octavis, quibus antea recitabantur, etiam modò recitandæ sunt. Nam cum sub sanctissimæ Virginis hujus tutela Religio nostra militet; eam semper speciali devotione & honore est prosequenda. Quoniam, ut rectè Germanus Patriarcha Constantinopolitanus, antiquus & grævis auctor, in oratione de Virgine DEI parente scripsit: *Quemadmodum continua respiratio non solum est signum vitæ, sed etiam causa: sic sanctissimum MARIÆ nomen, quod in DEI servorum ore assidue versatur, simul est argumentum, quòd sit vera vita.* Hæc ille. Quare hujus Virginis laudes semper in ore Fratrum nostrorum tam publicè quam privatim versabantur. Et, ut nunc alia Ordinis statuta omittam, illud notare par est cum Paleonydorolib. 3. Cap. 10. ab hinc annis ferè trecentis festum Conceptionis in Ordine solemniter celebrari, Tholozæ Anno 1306. statutum fuisse. Deinde aliæ etiam festiuitates Virginis semper fuerunt in usu, & debent nunc observari: de quibus in Breviario antiquo Carmelitano constat. Solum restat aperire, quòd officium, quòd semel in hebdomada de Domina nostra fieri solet, in Or-

dine fuerit introductum. Pro quo sciendum est: quòd in Capitulo Generali in monte Pessulano anno Domini 1369. celebrato ordinatum fuit, (teste Paleonydoro ut supra Cap. 12.) ut in Adventu semel in hebdomada fiat officium plenum de Beata Virgine: in quo capitulo fuit etiam designata forma officij. Idemque officium fieri in Quadragesima, statutum fuit in Capitulo Generali Podiensi, anno Domini 1375. præterquam in ultima hebdomada Quadragesimæ, ut idem auctor Cap. 12. narrat. Quando verò hæc immemorialis, & laudabilis Ordinis consuetudo, ut per totum annum semel qualibet hebdomada fiat officium DEIPARÆ, originem sumpsit, certè scriptum non invenio: fortè ita vetus est consuetudo, ut potius antiqua traditione, quàm scriptura aliqua niatur.

Præterea anno Domini 1342. in Capitulo Generali Lugduni celebrato decretum fuit, ut octavo fieret de Sancto Michæle. Paleonyd. lib. 3. Cap. 11.

Anno 1321. in die Pentecostes, celebrato Capitulo in monte Pessulano, statuerunt Ordinis Patres, fieri officium Novem lectionum de Sanctis, quorum nomina habentur in Canone Missæ; ac de sanctis Apollonia, & Barbara. Paleonydorus ubi supra.

Anno Domini 1339. in conventu Lemovicensi, Capitulo Generali habito, decretum fuit, ut de sancto Martiali, & Timotheo fieret festum duplex, sicut de uno Apostolo, & duplex festum etiam de sancta Ursula: insuper & novem lectionum de Sancto Mauro, & Saturnino. Paleonyd. ubi supra.

Anno Domini 1456. in Capitulo Generali Parisijs celebrato sancitum fuit, quòd de Sancto Lazaro fieret officium, sicut de uno Martyre & Pontifice. Paleonydorus lib. 3. Cap. 14.

Anno 1478. in Conventu Bixiensi statutum fuit, quòd fieret festum duplex, vel totum duplex de omnibus illis sanctis, & octavis, in quibus diebus & octavis concessa est indulgentia in Sixtina, hoc est, in Bulla Sixti IV. Et insuper quòd fieret festum 9. lectionum de Sancto Faustino & Jovita: de Sancto Honorato Episcopo & Confessore 24. Aprilis: de Sancto Erasmo Episcopo & Martyre 3. die Junij. Paleonydorus Cap. 15.

Præterea anno 1482. in Capitulo Generali Avenione habito ordinatum fuit, ut festum decem milium Martyrum esset duplex. Paleonyd. lib. 3. Cap. 14.

Hæc festa sunt, quæ usque ad sua tempora Paleonydorus scripsit. In quo quidem nescio, cui possit esse ambigendi locus, an possint nunc, sicut & antea, secundum formam Breviarij Romani de eis fieri officia: cum per tot annorum spatia in Religione horum Sanctorum festiuitates receptæ sint. Tum etiam omnes ferè in Calendario Romano annumerantur, licet non eisdem solemnitatibus, ac in ordine, celebrentur.

Præterea in secundo loco & gradu certitudinis recensere licet proprias Sanctorum Ordinis solemnitates, de quibus absque ulla hesitatione, etiam si canonizati non sint, dummodo in Ordine jam pridem sint recepti, eorumque festiuitates celebrandi viguerit consuetudo officium fieri potest.

In Tertio loco apponi debent omnes aliæ festiuitates Sanctorum, qui ab Ecclesia approbati seu canonizati sunt, quamvis in Calendario Romano non numerentur, dummodo eorum officia consueverint celebrari. Quæ autem sint hæc festiuitates,

tares in Ordine, & quando instituta, videndi sunt Ordinis Historiographi, qui à tempore Paleonydori acta & gesta in Capitulis Generalibus recensuerunt: quos ego neque invenire, neque videre potui. Possunt tamen hæc festivitates elici ex Calendario antiquo Carmelitano. Præter hæc festivitates, licet in rigore juris alia possent recitari, omittenda tamen meritò sunt: tum, quia ad eorum officia peragenda non est ita certum fundamentum, ac in festivitibus prædictis: tum, quia nullus relinqueretur locus officium parvum B. MARIE recitandi: quod certè alienum à ratione, & indecorum Religioni, quæ sub patrocinio Virginis militat, videtur.

D V B I V M IV.

An post Breviarii Romani usum, in Ordine dici debeat Officium B. Virginis, sicut in Carmelitano consueverat?

Hæc difficultas expeditam ac facilem habet solutionem. Nam Pius V. in Bulla, quam circa Breviarii Romani officium edidit, in primis licet ademerit omnibus recipientibus Breviarium Romanum obligationem recitandi in particulari officium B. Virginis: hoc tamen ira fieri voluit, ut in illis Congregationibus, in quibus antea in choro prædictum officium perfolvebatur, adhuc hæc laudabilis consuetudo permaneret: ut patet ex illis verbis: *Hoc autem concedimus sine præiudicio sanctæ consuetudinis illarum Ecclesiarum, in quibus officium B. MARIE Virginis in Choro dici consueverat, ita ut in ipsis scribitur ipsa laudabilis consuetudo celebrandi more solito.* Hæc Pius V. satisque colligitur ex prædictis verbis contra Navarrum, qui *Miscellan. 70. de oratione* censet, olim fuisse juris communis præceptum recitandi officium B. MARIE: nam Pius V. solum hanc consuetudinem vocat, ac proinde in jure de tali præcepto non constat, licet jure particulari Religionum, aut Congregationum esset de hoc præceptum. Et cerè in nostra Religione dum Carmelitano reineremus, officium B. Virginis non aliter, ac modò officium Romanum, Religiosos omnes, tam in particulari, quam in communi obligabat.

NAVARR.

Post hanc igitur Bullam Pij V. supposito, quòd in nostra Religione esset præceptum, sive consuetudo in Choro officium B. Virginis recitandi, non est dubium, quin modò eadem maneat obligatio: quamvis ab illa in particulari & extra Chorum omnes excepti sint. Difficultas ergo superest, quem comprehendat, sive astringat hæc obligatio in Choro recitandi: & an ad omnes in particulari, an verò ad Communitatem, sine hoc quòd ad singulos derivetur, vel denique ad Prælatum solum extendatur?

Vid. supra citat. Andream in nost. cap. 1. p. 2. s. num. 21.

Primus dicendi modus est aliquorum, qui existimant, omnes existentes in choro, dum officium B. MARIE perfolvitur, obligati sub mortali ad attentionem, & ad ceteras circumstantias, quæ in officio divino majori obligant. Quæ sententia his argumentis niti potest.

Primò, Quia cum obliget Chorum, ex consequenti manifestum videtur, quòd omnes etiam existentes in choro obligate debeat. Nam cum certum sit, quòd non obliget Chorum in abstracto & universali, fatendum erit, obligare membra & partes chori, quales sunt ibi existentes.

Secundò, Quia si non obligaret singulos, sepe contingeret, ut officium divinum in Choro absque attentione & intentione celebraretur: & sic idem esset, ac si non perfolveretur. Antec. patet. Quia est esset hominum conditio, ut in his, in quibus arte non obligantur, facile deficiant: & sic fieri posse, omnes non attendere. Tertio, videtur pro hac parte pugnare etiam communis Religionis consensus.

Hic tamen modus dicendi in primis non placet. Quia cum omnes in particulari ab hac conditione à Sede Apostolica excepti sint, durum videretur, eo ipso, quòd choro assistant, eos tam strictè & arte obligare: quia jam essent melioris conditionis non assistentes Choro, neque officium Virginis recitantes, cum ab his periculis & laqueis liberentur.

Secundò, Quia per hanc sententiam à Choro viri timorati, & præcipue scrupulosi arcerentur, Et præterea laquei conscientijs injicendi non sunt, dum salva veritate ac DEI honore fieri potest.

Secundus modus dicendi circa hanc difficultatem esse potest, officium B. Virginis obligare in Choro totam Communitatem, neminem verò in particulari: sicut in simili casu, de illo præcepto Genes. 1. *Crescite, & multiplicamini*, Divus Tho. 2. 2. q. 152. art. 2. ad primum censet. Qui affirmat, hoc præceptum Domini non obligasse omnes, & singulos homines: sed tantum ipsam multitudinem. Ubi distinguit inter debitum, & obligationem præceptorum: quòd aliud est debitum non à singulis, sed à tota multitudine adimplendum, & tunc non quilibet de multitudine tenetur: aliud verò, quòd à singulis impleri debet. Eodem modo videtur philosophandum esse in præsentem, nempe, quòd illud præceptum, ut officium in Choro perfolvatur, non obligat singulos, sed tantum totam Communitatem, neminem verò in particulari.

Sed objicies: quia prædictum præceptum, *Crescite &c.* licet neminem determinatè obliget, obligat tamen indeterminatè omnes, ita, ut tempore necessitatis tenerentur illud homines adimplere. Igitur simili modo, saltem tempore, quo pauci Choro assistunt, omnes ad attentionem tenebuntur: alia periculum esset, ut officium divinum in Choro sine attentione celebraretur.

Respondeo, Quòd licet verum sit, illud præceptum obligare singulos tempore necessitatis, ut bona, & major pars Theologorum fatetur, quia illud omnes ex vi sua, licet non determinatè, obligat tamen indeterminatè: tamen præceptum recitandi officium B. MARIE neminem, neque determinatè, neque indeterminatè in particulari obligat sub mortali: imò expresse voluit Pius V. singulos ab hac obligatione eximere: & idè tempore etiam necessitatis non obligantur sub mortali ad attentionem: sed satis est, quòd obligentur sub incurfione culpæ venialis ad eam attentionem, quæ ex natura rei annexa est officio divino.

Vel secundò Respondeo, quòd tempore necessitatis obligat existentes in choro, ut illud perfolvarur, non verò obligat ad attentionem: quòd est dicere, quòd hoc præceptum, ut officium hujusmodi fiat in Choro, obligat totam Communitatem in Choro assistentem, ut recitet illud: non tamen obligat singulos in particulari, sicut præceptum, *Crescite &c.* At si ita pauci adessent Choro, ut sine illis commòdè non posset recitari, tunc tenerentur illi omnes ad recitandum, licet non ad attentionem sub culpa mortali. Et hæc solutio secunda melior videtur.

Quòd

Quod si quis adhuc urget, quod *Pius V.* licet in particulari omnes ab hac obligatione absolvar, loqui tamen ibi videtur de illis, qui particulariter extra Chorum recitant, non verò de eis, qui Choro assistunt. Respondendum est, absolute absolute fuisse à *Pio V.* omnibus in particulari prædictam obligationem, ut ex ipsa Bulla patet: & solum constat, voluisse hoc concedere sine præjudicio earum Ecclesiarum, in quibus prædictum officium dici consueverat. Et sic dicendum est, per illa verba voluisse Summum Pontificem singulos in Choro obligare, ut infra patebit.

Tertio obijciat: si Papa relinquit Congregationibus antiquum morem & consuetudinem ab eis in choro servatam, ergo in illis Congregationibus, in quibus antea officium DEIP. Virginis singulos Chori obligabat, ut dictum est de nostra Religione, etiam nunc cum retinenda sit eadem consuetudo, eodem modo obligabit.

Adhuc prædictæ objectioni respondeo: etiam si olim omnes in Choro præsentés ad officium sanctissimæ Virginis obligarentur; tamen post prædictam Bullam *Pij V.* hanc obligationem cessasse videri: quia cum olim ad omnes pertineret obligatio recitandi in particulari, ex ea fiebat, ut in Choro omnes tenerentur. Quare cum à *Pio V.* illa obligatio recitandi in particulari, quæ hujus obligationis in communi erat principium, & quasi radix, quantum ad singulos sublata sit, ex consequenti etiam in Choro cessare debet.

Potest etiam alia tertia via hujus difficultatis nodus dissolvi, nempe, quod illa obligatio recitandi officium B. Virginis in Choro nec comprehendat singulos, ut primus modus asserbat; nec Communitatem, ut præcedens affirmabat; sed tantum ipsum Prælatum, pro quo oportet notare, Præceptum verbi gratia recitandi officium divinum, triplici via posse obligare Communitatem. Primum, ita, ut singulos comprehendat & obliget, quemadmodum fit nunc in Officio majori. Secundò, ut obliget tantum Prælatum ipsum, non solum ut recitet ipse, sicut & alij; sed etiam ut faciat Officium Divinum publicè in Choro sive Ecclesia recitari: quo sensu verè potest dici, quod obligatio persolvendi publicè Officium in Choro spectat ad Prælatum. Tertio potest præceptum Communitatem non pro singulis, sed tantum pro tota Communitate obligare, ut supra in secundo modo dicendi asserbamus: in quo sensu dicere possumus, Communitatem jam existentem in Choro teneri ad canendum vel recitandum publicè Officium, licet nemo in particulari teneatur eum alij recitare aut canere.

Juxta hanc triplicem obligationem, distinguimus hunc triplicem dicendi modum: inter quos 1. & 3. probabiles, & veriores videntur, præcipuè tertius, qui omnem obligationem in Prælatum refundit, quantum ad hoc, quod teneatur curare, ut Officium beatissimæ Virginis in Choro persolvatur.

Ad argumenta pro primo modo adducta

facilis est solutio. Ad primum, quod non obligat Chorum, sed tantum Prælatum: vel si Chorum, tantum obligat ipsam Communitatem, neminem verò in particulari. Neque in hoc est, cur timendum sit de periculo defectus attentionis: nam licet tunc singuli non obligentur ad eam sub mortali, obligantur tamen sub veniali: quod sufficit, ut omnes debitè persolvant. Quod si periculum sit, ut aliquando omnes huic debitæ attentioni deficiant; hoc parum refert: nam simile periculum posse inveniri, quamvis obligaret sub mortali. Et ex hoc patet solutio ad secundum Argumentum.

Ad tertium respondeo, hanc non esse communem Religionis consensum, sed potius multos de hac re hæsisse comperi: quorum scrupulis cupiens satisfacere, hanc addidi difficultatem, de qua perpauca, aut nulla apud Auctores, qui post Bullam *Pij V.* scripserunt, inveniuntur.

IN TEXTU

ibidem.

Qui eas non noverint, XXV. vicibus Patet noster &c.

Circa hanc Regulæ partem primò ex superius Callatis constat, Fratres laicos non teneri ad Antonij Horas Canonicas, sive Officium Divinum: sed à spiritu tantum ad illas orationes, quæ hinc in Regula imponuntur, quæ breviores, ac faciliores sunt. Quia cum eorum munus & destinatio sit corporalibus exercitijs studere, (ut rectè observat Corduba in hunc Reg. B. Francisci Cap. 3. & ibi omnes Expeditores, & nos infra latius in Cap. de labore manuum prosequemur:) non oportuit, eos graviore orationum sive officij onere gravari. Constat etiam ex dictis, sub veniali eos obligari ad prædictum numerum orationum à Regula statutum.

Dubitari tamen posset, an etiam sub culpa veniali teneantur prædictas orationes persolvere temporibus determinatis? Respondeo, id probabile videri: quia hæc officia à Regula eis imponuntur divisim sub nomine *Prima, Tertia, &c.* ex quo apparet, voluisse Regulam eos prædictis temporibus hæc orationes adimplere, Tum etiam, quia cum hæc officia instituta sint, ut animi devotio non extrinquetur, sed subinde orationibus ac precationibus per determinata intervalla exciteretur: non satisficient huic intentioni, si id debitis horis non faciant. At cum occupati fratres laici fuerint, non debent in hoc nimis esse solliciti, neque scrupulosi: nam eorum potissimum munus circa laborem corporalem exercendum versatur. Et hæc de Horis Canonicis,

Basilii in
Brevior. 4
85. Bened.
6. 33. sua
regul.
Et reg.
monacho.
6. 2. & 3.
D. Franci.
6. 6. reg.
Augusti.
3. statu.
Caribus. 2
p. c. 19.
De distri-
butione in-
firmis fa-
cienda.

Reg. Fran-
cis. c. 9.
& 6 in fi.
Augusti.
6. 4. &
17. De in-
firmorum
necessitate
sublevan-
da.
Angu. re-
gula c. 9.
& cap. 18
Reg. Mo-
nacha-
rum c. 49
De infir-
mis Bene-
dic. c. 36.
& c. 37.
De Semi-
bus. & in-
firmis.
Et regula
Societa.
Iesu 3. p.
constituit.
c. 1. nu. 17.
Regula
Monacho-
rum prope
finem.
De distri-
butione
per fra-
trem fa-
cienda. c.
16.
Item agit
Basil. in
breviori-
bus. reg.
87. & 91.
Benedict.
6. 31. &
33.
Regu.
Mona-
charum.
6. 2. & 3.
De modo
servando
in distri-
butione.

CAPUT VIII.

De abdicatione proprietatis.

TEXTVS.

Nullus Fratrum sibi aliquid proprium esse dicat: sed sint vobis omnia communia, & di-
stribuatur unicuique per manum Prioris, vel per Fratrem ab eodem ad idem
officium deputatum, prout cuique opus fuerit, inspectis etatibus, & necessitatibus singulo-
rum.
Asinos autem sive Mulos prout vestra ex postulareris necessitas, vobis habere liceat, &
aliquot animalium, sive volatilium ad nutrimentum.

GLOSSA VIII.

EX hoc Capite nonnulla deducuntur conclu-
siones. Prima, nullum Regularem ex rebus
Monasterij aliquid sibi proprium nec habere, nec
verbo appellare posse. Secunda, omnia Monaste-
rij bona esse omnibus communia. Tertia, ut hæc
ita intelligantur communia, ut non sit uniuscuius-
que, ea sibi propria auctoritate vendicare: sed om-
nibus omnia per manum Prioris, vel per alium
Fratrem ab eo designatum distribuuntur. Quarta
docet, hanc distributionem faciendam esse inspe-
ctis singulorum etatibus, & necessitatibus, ita, ut
Regula & mensura distributionis sit maior vel
minor necessitas. Quinta, licitum nobis esse asi-
nos, sive mulos in communi possidere, & insuper
aliquot animalium, sive volatilium ad nostrum
nutrimentum.

Ex qua sexta & ultima elicitur conclusio:
præter asinos, & mulos, aut prædicta animalia ad
nutrimentum, non licere nobis in communi red-
ditus, aut possessiones, aut aliquid aliud immobile
possidere.

Hæc sunt, quæ Regula hæc brevi sermone
complectitur. Quæ omnia ad votum paupertatis
spectant: & sic à nobis alibi discutienda, hæc tam-
en breviter attingenda erunt: & potissimum ea,
sine quibus littera hujus Capituli nequit commodè
intelligi.

Circa hoc Cap. præmittendum est illud ab
Innoc. IV. in aliquibus fuisse correctum & decla-
ratum. Nam olim in Regula B. Alberti sic erat
scriptum: Nullus fratrum sibi dicat aliquid esse pro-
prium: sed sint vobis omnia communia, & ex his,
quæ vobis Dominus dederit, distribuatur unicuique per
manum Prioris, id est, per hominem ab eo ad idem offi-
cium deputatum, prout unicuique opus fuerit, inspectis
etatibus & necessitatibus singulorum: ita tamen, ut si-
cut præmissum est, in deputatis c. illis singulis maneat,
& ex his, quæ sibi distributa fuerint, singulariter vi-
vant. Hæc Albertus in hoc Capite.

Innocentius igitur hic in primis correxit Re-
gulam in illis ultimis verbis: Ita tamen, ut sicut præ-
missum est in deputatis c. illis. &c. Nam, Innocentius
non singulariter eos in omnibus vivere permisit,
sed ad commune refectorium convenire præcepit.
Quare ablata sunt in ejus mitigatione hæc
ultima verba, & loco illorum alia posita sunt in
hoc Cap. (quæ prima facie fortè alicui minus apta,
aut frivola videbuntur,) nempe, Asinos autem sive
mulos vobis habere liceat. &c. Cujus licentia aut per-

missionis Albertum non meminit. Quorum ergo
(dicit quis) Innoc. prædicta verba in hoc Cap. præ-
fixit: aut quæ magna facultas vel permissio est hæc, Regula
Asinos sive mulos, & aliquot animalium sive vo-
latilium possidendi?

Illud tamen certum est, Innocentium non ab-
re, neque sine consilio illa verba, Asinos autem sive
mulos &c. addidisse. Per illa enim amplius hoc
Regulæ caput declarare intendit: nam (ut ex præ-
fatione ejusdem Innocentij constat) Ordinis Pro-
fessores ab eo inter alia postularunt, ut quædam
dubia, quæ in Regula ab Alberto tradita continen-
bantur, declarare ac corrigere dignaretur. Nam
inter fratres, (ut in speculo Ordinis dicitur,) circa
hoc cap. prout in Alberti Regula jacebat, magna
dubitatio exorta fuit, an per illa verba, Nullus fra-
trum sibi dicat aliquid esse proprium, sed sint vobis om-
nia communia, & ex his quæ vobis Dominus dederit
&c. tenerentur non solum ad paupertatem in par-
ticulari, sed etiam in communi servandam. Quæ
certè dubitatio ante Innocentium IV. tempore Gre-
gorij IX. pullulavit.

Cujus causa Fratres Gregorium IX. pro ejus
solutione adisse fertur: qui postquam Regulam ab
Alberto traditam anno Domini 1230. Pontifica-
tus verò sui anno 3. confirmavit, sic circa pauper-
tatis articulum servandum decrevit. Ex offi. 11. no. Bulla
sibi debita circumspectione tenemus sollicitam exhibere Gregorij
cautelam, ne ij, qui lotis pedibus ascenderunt orare cum IX. circa
Domino, iterum eos coinquant, à contemplationis speculum
cula descendendo: & ne resumendo terrenas facultates pauper-
abjectas, quasi quadam indumenta corporis habeant, tati-
unde reneantur, incassum cum spiritalibus nequitis
pugnaturi. Hinc est, quòd cum lotis pedibus montem
Domini ascenderitis, vacantes contemplationibus cele-
stium, & assumpseritis contra malignos spiritus iusta-
men, terrenis omnibus abdicatis: nos profectui vestro
aspirantes, auctoritate presentium districtius prohibe-
mus, ne in proprietatem de cetero eremi vestra loca, vel
possessiones, sive domos, aut redditus alios recipiatu illo
modo, vel presumatis habere, præter asinos, mulos aut
aliquot animalium, sive volatilium ad nutri-
mentum. Hanc Gregorij declarationem eisdem
verbis fecit Innocentius Quartus anno secundo
sui Pontificatus, antequam Regulam confirma-
ret: qui eandem Gregorij Bullam eisdem verbis re-
petit, ut videri est apud Paleonymorum libr. 3. Cap.
5. & 6. & in speculo Ordinis, ubi etiam prædictæ
Bullæ recenseantur.

Cum verò Fratres anno 4. Pontificatus eja-
dem Innocentij, ab eo Regulæ correctionem, de-
clara-

Benedict.
6. 34. sua
Regula.
Et Regula
Monacho-
rum, ut
supra.

Quæ ite-
nacione
in hoc
Regula
Capite
addidit

Et Ro-
gula Cat-
melan-
ad ar-
chilli-
mam ob-
ligatur
pauper-
tatem,
tam in
particu-
lari quam
in com-
muni.

incident
sancti
dubita-
tion.

clarationem, & mitigationem peterent, inter alia, quæ Innocentius IV. declaravit, illud potissimum dubium fuit, quod ad pauperatatem in communi, & hoc fuit in causa, ut pauperatatem in communi, & omnium reddituum, & possessionum expoliationem, præter asinos, & aliquot volatiliam, Innocentius IV. in Regula, à nobis habenda, decreverit. Quod illis verbis factis declaravit: *Asinos autem sive mulos &c.*

Ex quo clarè constat, ex vi Regulæ nos, tam in particulari, quam in communi, arctissimam pauperatatem profiteri: cojus etiam paupertatis idem Innocentius IV. post hujus Regulæ confirmationem, eodem mente & anno; quo Regulam confirmavit, in quadam Bulla mentionem facit, dicens: *Hinc est, quod cum dilecti filij, Prior, & Fratres Eremitæ de monte Carmeli, abdicatis seculi opibus, titulum paupertatis sibi elegerint, ut mente & corpore expediti, liberam & acceptam valeant impendere Domino servitium: nullas possessiones neque proprium, quo sustentari valeant, possidentes &c.* In qua Bulla, nostram etiam proponens Fidelibus pauperatatem, eos ad elargitionem elemosynarum Ordini faciendam allicere intendit. Nec non idem Innocentius anno II. sui Pontificatus, ratione hujus paupertatis Ordinem exemit à decimarum solutione, ut in quadam Bulla, quæ in Speculo Ordinis refertur, ait: *Cum itaque ex tenore petitionis vestrae percepimus, quod Ordo vester nullas possessiones habeat: sed vos de fidelium elemosynis duntaxat elargitis sub regulari habitu sustentari: Nos paupertati vestrae &c.* Hæc autem Bulla annis 6. post mitigationem concessa fuit.

Patet igitur ex dictis, quid significant illa verba, *Asinos autem &c.* & quorum appositæ sint in hoc Cap. Nam per illa expresse declaratur, nos nullas possessiones, neque redditus, neque quidquam aliud in communi habere posse, præter asinos, sive mulos, & aliquot animalium &c. Quæ altissima paupertas licet ex altis Bullis Pontificum non constaret, sufficientissimè tamen his verbis (*Asinos sive mulos*) probaretur. Nam quorsum, ut in initio dicebamus, si nobis possessiones, redditus, domos, aut alia bona possidere liberum est, in specie conceditur, ut asinos aut mulos licetè possideamus? Certè ridicula esset hæc concessio, nisi aliàs esset singularis exceptio, qua nobis, quibus quidquam in communi ex Regula possidere non licet, conceditur, ut asinos sive mulos habeamus. Et hæc exceptio, secundum juris axioma, Regulam firmat in contrarium.

At quamvis ex Regula, de hac paupertate constet: adhuc restat dubium, an hæc eadem in communi paupertas ex Reg. prioris B. Alberti quoquo modo colligi possit?

Respondet, hanc pauperatatem collegisse Innocentium ex illis verbis Regulæ Alberti, quæ in hoc Cap. referuntur, nempe, *Sint vobis omnia communia, & ex his, quæ vobis Dominus dederit, distribuatur unicuique &c.* Quibus verbis factis indicatur, Fratres ex elemosynis debere vivere. Et sive ex hoc Cap. Regulæ B. Alberti, sive ex alio id Innocentius desumpsit, id omnino certum videtur, hanc declarationem eum secundum Alberti mentem fecisse. Quod mihi illud argumentum efficaciter suadet, quia Innocentius in hac Regula tantum intendit, vel declarare dubia, vel graviora Regulæ onera moderari: at si ipse ex suo mente B. Alberti Regulæ strictissimam hanc pauperatatem addidisset; non

mitigare, sed augere Regulam Alberti diceretur. Quare si tantum in hoc declaravit, ejus declaratio elicienda erat ex prioris Regulæ mente. Patet igitur ex dictis in hoc Capite, tam de paupertate in communi, quam in particulari sermonem fieri. Quare breviter de utraque agendum erit: & prius de paupertate in particulari, ut litteræ ordinem sequamur.

Nullus fratrum sibi aliquid proprium esse dicat. Recolendum est in primis, pauperatatem, quam Religiosi colant, esse in duplici differentia. Altera est privata tantum, quæ est de essentia voti paupertatis, per quam quilibet Religiosus abdicat à se capacitatem dominij, & alterius cujuslibet juris ad exteriora bona: potest tamen in communi possidere, in quantum in sua Religione redditus & possessiones habentur, ut contingit in Ordine Cathedralianorum, Benedictinorum, &c.

Altera paupertas in communi dicitur, per quam nihil omnino neque in communi, neque in particulari possidetur: quæ non solum ad personas, sed etiam ad Conventus, quantum ad redditus & immobilia bona extenditur: quam Sanctus Franciscus, & ejus ductus exemplo Dominicus suo Ordini servandam reliquerunt, & ante ipsos (ut supra demonstravimus) nostri Ordinis professores ab Alberto Patriarcha Hierosolymitano simul cum Regula acceperunt. Prædicta igitur verba, *Nullus fratrum sibi aliquid proprium dicat*, an ad pauperatatem in communi, an verò in particulari pertineant, opus est ut explicemus.

D V B I U M I.

An illa verba, Nullus Fratrum sibi aliquid proprium &c. intelligantur de paupertate in particulari?

IN hoc dubio nulla dissentendi occasio est, cum clarè constet, prædicta verba, *Nullus Fratrum sibi aliquid proprium esse dicat*, de paupertate in particulari esse accipienda. Quod ut manifestius fiat, annotare in primis oportet, Religiosum nulla ratione posse dominium aut proprietatem ullius rei possidere, ut distinctum est in Lateranensi Concilio sub Alexandro Tertio, parte prima, cap. decimo & ter. novissimè in Tridentino sessione 25. Capite 2. Constat etiam ex varijs Patrum testimonij. Urbanus Urbanus primus in Epistola, seu Decretali de paupertate loquens, sic ait: *Quicumque vestrum vitam communem suscepit, & vovit, se nihil proprium habere, videat, ne sollicitationem suam irritam faciat.* Cassianus libro de institutis renuntiantium, capite 3. de Ægypti Monachorum paupertate loquens, *Nulli (inquit) ci-stellam, nulli peculiarem sportellam liceat possidere, nec tale aliquid, quod ut proprium retinens, suo debeat commanire signaculo.* Divus Basilii in Constitutionibus monasticis Capite 35. *Debet (ait) pietas cultor, qui vitam communem amplexus est, ab omni privata rerum possessione liber esse.* D. Benedictus in sua Regula cap. 33. *Neque aliquid quis presumat habere proprium, nullam omnino rem, neque codicem, neque tabulas, neque graphium, sed nihil omnino.* D. Augustinus in tribus Regulis, quas condidit, idem latè prohibet.

Omnes

Omnes denique Religionum institutores hoc perpetua traditione senerunt, ut omnes monasticae vitae professores nihil omnino proprium possiderent. Imò hanc proprietatis abrenuntiationem intrinsecam esse Religionis statui, satis ubique constat: ac proinde omnes Religiosi speciali voto, omnium rerum dominio ac possessioni renuntiant. Quod & necessaridè debere ita fieri, alibi ex eo principio ac fundamento colligebamus, quia, cum Religiosi sui juris non sint, ac suae libertatis dominium non habeant, sed illud in Praelatorum potestatem per traditionem, quae in professione fit, transferant; necessaridè sequitur, eos nihil habere, neque possidere posse, non aliter ac si servi essent.

Cujus rationis sive fundamenti Benedictus Cap. 33. suae Regulae meminit: ubi cum docuisset, nihil omnino proprium à monachis esse possidendum, rationem sic reddi: quippe quibus nec corpora sua, nec voluntates suas licet habere in sua propria potestate. Eodem ferme modo in hoc proposito arguit D. Aug. in sermone de communi vita clericorum, relato in Cap. non dicatis, 12. q. 1. dicens: Cum hujus Congregationis Fratres se per obedientiam penitus aliorum potestati subdiderint: certum est, eos nihil habere posse. Quasi dicat, ex eo, quod quis est sub alterius potestate constitutus, necessaridè sequitur, quod nihil in sua potestate possidere, neque habere possit: sicut contingit in seruo ac in filio familias: sed quia de hoc latius, dum de Paupertatis voto ageremus, disseruimus, ne eadem saepius repetamus, ab his super sedendam diximus.

Ex his factum est, quod, cum Religiosi petvotum paupertatis ab omni possessione & proprietate, imò & habendi capacitate denudentur, non solum nihil proprii illis habere conceditur, verum nec quicquam oretenus proprium appellare patres, ac Religionum institutores permittunt. Quam consuetudinem in Ecclesia Primitiva fuisse accuratè observatam, ex Actibus Apostolorum capite 4. accepimus, ubi dicitur: Nec quisquam eorum, qui possidebat, suum aliquid esse dicebat. Unde Basiliius in Regula brevior. hanc (ethi rigidam) protulit sententiam: quae est enim 8 §. sic ait: Qui dicit, suum aliquid esse, seipsum alienum reddi: ab Ecclesia Dei, & Charitate Domini. D. Augustinus sermone 1. de vita communi clericorum, Quantum (inquit) possumus, imitemur sanctos, de quibus loquitur lib. Act. Apostol. Nemo dicebat aliquid proprium. Idem docet in Epist. 109 ad Monachos, & clarè in sua regula praecipit, dicens: Non dicatis vobis aliquid proprium. A quo mendicavit Gratianus celebrem illum textum Cap. Non dicatis 12. q. 1.

Cap. dicitis. 12. q. 1.

Chrysostomus suae aetatis Monachos commendans, ait: Non est ibi meum ac tuum: sed hoc verbum penitus eliminatum est, multorum causa malorum. Et Conc. Milanense part. 1. Cap. 7. quod habetur in 5. Tomo Conciliorum, de Religiosorum paupertate tractans, ait: Tuum, & meum, atque omni possessio, re & verbo omnino tollatur. Sed & illud magis mitandum est, ita hunc ritum inter antiquos Monachos fuisse observatum, (Cassiano teste ubi supra) ut etiam, qui inconsideratè proprium aliquid appellabat, illo tempore puniretur. Ac denique hanc observationem in suis Monasterijs ita florere, Magnus ille Basiliius praepoptavit, ut etiam Religiosorum proprios parentes communi nomine appellandos decerneret.

Horum igitur Patrum, imò & potiùs Scripturae vestigijs nostra inherens Regula; meritò in

hoc Cap. decernit, ut nullus Fratrum sibi aliquid proprium esse dicat, quasi à fortiori sumens argumentum. Si enim aliquid proprium vobis etiam nominatè prohibeo: quòd magis neque habere neque retinere concedam? Quare in hoc Cap. utrumque horum prohibetur: & possidere aliquid proprium, insuper & proprium aliquid dicere: licet illud tanquam intrinsecum voto paupertatis praesupponatur; hoc verò tanquam utile ad ejus observationem expresse decernatur. Sic enim Gerson in opus. contra proprietarios in similibus verbis circa Regulam Augustini consideravit, dicens: Si ergo expresse prohibet Augustinus verbum proprietatis, à fortiori & factum.

Inquitet aliquis, an proprium aliquid dicere, Legem in nostro Ordine peccatum sit? Navarr. d. Cap. supradicti. Non dicatis n. 1. tunc hoc existimat esse peccatum, quando quis non solum voce, sed re appellaret, & crederet sibi aliquid proprium: minime verò peccatum censet, si quis sibi rem usui à Praelato concessam, propriam appeller. Alij verò Canonistae, ut sunt Archidiaconus, Cardinalis, & Alexander, in Commentariis dicti Capituli Non dicatis, & alij Expositores Regulae D. Augustini sentiunt, Religiosum peccare saltem venialiter, qui absolute liberos, cellam, aut vestes, aut quid aliud proprium appellat. Quod etiam nobis videtur necessaridè affirmandum: quia cum nostra Regula ad majorem paupertatis observantiam id clarè praecipiat, & haec obliget ad peccatum veniale, non video, qua ratione ij possint excusari, nisi ignorantia, aut inconsideratione faciant.

Secundò Quæret aliquis, quando peccabit quis contra votum paupertatis, aliquid proprium sibi retinendo?

Hæc difficultas longiorem petit disputationem, quam nos late prosequuti sumus in Tractatu de voto paupertatis. Breviter tamen respondeo. Toties quouscunque rei dominium, proprietatis, mores, sive possessio, jus, vel administratio, usus fructus, vel usus possideretur, sive quilibet alius actus domini exercetur, sine Praelati tacita vel expressa licentia, toties peccatum est proprietatis ex suo genere, majus vel minus secundum majorem vel minorem gravitatem materiae. Ad quæ reducitur, quidquid Religiosus sine Praelati autoritate donat, accipit, retinet, vendit, emit, commutat, vel alienat, aut mutat, vel alio modo administrat: quæ omnia per singulas partes praedicto libro probavimus. Quare amplius in his non oportet immorari.

IN TEXTU

ibidem.

Sed sint vobis omnia communia.

DVBIVM II.

In quo consistat ratio vitae communis: ac de ejus utilitatibus.

Vitæ communis modus ac forma in eo maxime sita videtur, ut nullus Religiosorum aliquid proprium sibi vendicat. Quia cum proprium &

De hac vitæ ratione. ejuſque maximis commodis ac bonis præclare diſſerit Joa. à Jeſu Maria 2. part. diſciplinæ monaſticae cap. 17. Aſt. Apoſt. 6. 4.

& commune inter ſe invicem pugnent, communia omnia ſibi eſſe non poſſant, ubi proprium aliquid retinetur. Pertinet etiam ad hanc vitæ communis rationem & eſſentiam, ut ea omnia, quæ ad Religioſorum victum & veſtium ſunt neceſſaria, æqualiter eis, inſpectis eorum neceſſitatibus, ex bonis monaſterij communibus adminiſtrantur. Et ſic tunc in Religione omnia communia eſſe dicuntur, quando una menſa, unus cibus, eadem veſtes, eadem habitatio, eadem ſuppellex, & denique omnia, quæ ad victum & veſtitum pertinent, æqualiter omnibus diſtribuantur.

Hanc eſſe communis vitæ rationem ac modum, in primis probatur ex *Aſt. Apoſt. ubi cap. 4.* dicitur: *Nemo aliquid ſuum proprium dicebat, ſed erant illis omnia communia, & diſtribuebantur unicuique ſicut cuique opus erat.* In quæ verba Aug. ſer. 2. 5. de verbis Apoſt. ſic ait: *Sed jure fraternitatis erant illi omnia communia, ſcilicet, ut qui eodem conſortio Religionis tenebantur, eodem conſortio fruereutur & vitæ, hoc eſt, ut quibus erat una ſides, eſſet una ſubſtantia: & quibus erat communis Chriſtus, communis eſſet & ſumptus.* Et idem Aug. in Reg. Cap. 3. Et diſtribuantur unicuique à propoſito veſtro victus, & cogumentum, non aequaliter omnibus, quia non aequaliter valetis omnes: ſed potiùs unicuique ſicut cuique opus fuerit. Sic enim legitur in Actibus Apoſtolorum, quia erant illis omnia communia. Quibus verbis ſatis perſpicue docet Aug. communem vitam maximè in hac rerum proportionata diſtributione conſiſtere.

D. Baſil. ſerm. 4. exercitationis prumpt. Porro (ait) *unum commune omnibus ſit, & nihil proprium unicuique hominetur: ſed in poſſeſſate Præſecti poſſeſſus ſit uſus, ut ex communibus id, quod conveniens eſt, unusquisque uſurpet, juxta Præſecti voluntatem.* D. Benedictus in Reg. Cap. 33. hanc rerum communem in eo conſiſtere decernit, ut nullus aliquid proprium habeat: & quod omnia diſtribuantur ab Abbate ſingulis, prout opus habeant: hanc enim ibi docet eſſe rationem communis vitæ D. Joa. Chryſoſtom. 58. ad populum Antiochenum, de ſui ſæculi monachis narrans ait: *Una menſa, unum miniſterium ſuſcipientibus, & exhibentibus eadem ſercula, eadem indumenta, habitacula eadem, vita eadem: non eſt ibi meum, ac tuum, ſed hoc verbum penitus eliminatum eſt, multorum cauſa malorum.* In quorum Patrum teſtimoniis id licet conſiderare, omnes vitam communem ad hæc duo reducere, & ad carendum proprio, & ad diſtributionem communium bonorum, ſervata ſubditorum neceſſitate, faciendam.

Quibus etiam accedat Conc. Trid. ſeſſ. 2. 5. Cap. 2. ubi volens quæ ad communem vitam in victu & veſtitu conſervandam pertinent, fideliter obſervari, Religionum Prælatis præcipit, ut de bonis Monasterij neceſſaria ſubditis provideant, Et in Conc. Coloniens ſub Conrado Archiepiſ. ann. 1260. celebrato titulo de Monachis, & de eorum conſervatione & vita Cap. 3. ſic decernitur. *Statuimus, quod Monachi proprium non habeant: & quod pariter victum aut veſtitum percipiant de communibus per adminiſtrationem ſui Abbatis.*

Conc. Medii. Celebre quoque Concilium Mediolanenſe, ſub Carolo Borromæo Cardinali poſt Tridentinum celebratum, parte 3. titulo de communi vita uſu, ſic inquit: *In omnibus monaſterijs quoad cibum, potum, ſomnum, veſtitum, ceteraque res attinet, omnes communiter vivant, ut ſacro Concilio Tridentino decretum eſt: nec quidquam inter eas differat.* (loquitur Thom. à Jeſu Oper. Tom. 1.

enim de monialibus) aut alia alii præferatur, aut poſthabeatur, quemadmodum votum paupertatis poſtulat: *MEUM & MEUM, ac omnis privata poſſeſſio & re & verbo omnino tollatur.* Quibus verbis clarè hoc Concilium decernit, quantum ad votum paupertatis accuratè ſervandum conducatur hujus vitæ communis ratio. Nam ex ea oritur, ut à Monachis omnis privata poſſeſſio procul arceatur: ſicut è contrario, ex defectu vitæ communis ac diſtributionis neceſſariorum magna illis proprietatis præbetur occaſio.

Et denique prædictis conſonat Concil. Provinciale Camera, tit. de Monachis Cap. 9. 10. & 11. Conc. Camer. dicens: *Cum ſacroſancta Synodus Trid. præceperit, ea quæ ad communem vitam, victum, & veſtitum pertinent, fideliter obſervari: mandat hæc Synodus omnibus Religioſis, ut diligentiffimè paupertatis votum, tanquam ineffabili cupidam & dulciſſimæ quietis cauſam, cuſtodiant: neque proprietatis vitio violent. Caveant igitur, ne quid ſibi ita retineant, vel retinere deſiderent, ut Communitati nolint eſſe commune: neve ad peculiaris uſus eo utantur ſine Superioris conſenſu. Et infra præcipit, ut Prælatis omnibus neceſſaria tribuant.*

Ex his facile conjici poteſt, illa Regulæ verba, *Omnia eſſe communia*, nihil aliud ſignificare, quam quod nemo quidquam ſibi proprium habeat: ſed potiùs ut omnia ſint omnium, & illis in communi, & in neceſſarios uſus auctoritate Prælatis omnibus diſpenſentur. Quare commune bonum non erit illud, quod, quamvis quis à Prælato ſibi permiſſum habeat, tamen ita mordicus & renaciter retinet, ut vitæ ab eo etiam auctoritate Prælatis ſeparari poſſit. De quo memini me dixiſſe in *Tractatu de Paupertate*: ubi bonum commune illud appellabamus, quod incorporatum eſt aliis bonis communibus monaſterij, & ſubſeque liberæ adminiſtrationi Prælatis, ita, ut Prælatus libere & abſque impedimento poſſit neceſſarijs Fratrum, aut Conventuum uſibus applicare.

Variæ verò ſunt rationes, ob quas Concilia ac Patres tanto peſe hanc vitæ communis rationem commendaverunt. D. Baſilius ſerm. 5. exercitationis, eam rationem hujus adinvenit, ut id factum eſſe exiſtinet ob Religioſorum pacem & unitatem. Cum igitur (ait) *plures ad eundem ſalutis ſcopum reſpicientes, communem inter ſe vitam ſuſceperint, oportet, hoc præ omnibus in ipſis obſtinere, ut unum in omnibus ſit cor, & voluntas una, & deſiderium unum: & quemadmodum Apoſtolus ſancit, ut unum corpus fiat, ex diverſis membris coaptatum, totus ille Congregationis acervus. Hoc autem aliter fieri non poteſt, niſi illud obſtinuerit, ut non deſignetur nominatim alicui, neque veſtimentum, neque vas, neque aliud quid ex his, quæ ad communem vitam conducunt, quo ſingula ex his uſus ſint neceſſitatis, & non poſſidentis.* Hæc Baſilius, quibus luculenter probat, maximè ad unitatem & pacem, hanc communem vitam conducere, quam etiam ad ineffabilem & dulciſſimam quietem cuſtodendam juvare, ſuprà ex Concilio Cameracenſi retulimus.

A Baſilio non diſſentit Chryſoſtomus in *Apologia vitæ monaſtica*: in qua dum conſervationem hanc caeleſtem commendat, ejuſque gaudia, quietem, gloriam aliaque commoda recenſet, ſtatim ſubjicit, hoc provenire, quia inde duo illa, quæ omnia pervertunt & perturbant, *Meum, & Tuum*, euitus eliminata ſunt. Cuncta quippe illis communia

Vita
commu-
nis mul-
torum
bono-
rum pa-
rens.

munia sunt, mensa, domus, indumentum: & quod sane mirabilis est, unos etiam idemque animus est. Horum Patrum sententia manifesto testimonio comprobatur. Nam tunc in Ecclesia primitiva Fidelibus omnibus erat cor unum & anima una, quando omnia bona illis erant communia: cessante verò hac communitate & distributione bonorum, ortæ sunt in fidelibus lites & contentiones multæ. Ex quo colligitur, hanc vitam communem multorum bonorum esse parentem.

Præterea hæc bonorum distributio in monasterijs à Religionum institutoribus introducta est, tum, ut monachis nulla detur proprietatis occasio (ut supra ex Concilio Mediolanensi adducebamus,) quia cum se communibus Monasterij auxilijs destitutos conspiciunt, proprium victum, suppellectilem, vestitum, ac alia quæere compelluntur: ob quam causam Concilia, & præcipuè Tridentinum, & Religionum Patres tanto studio ac diligentia vitam communem in suis monasterijs observari voluerunt, se id impossibile atque tractes, sine hac vitæ ratione, paupertatis votum diu posse consistere: tum etiam, ut à Religiosis omnibus omnis sollicitudo ac rerum temporalium cura penitus resecaretur.

Nam in hac cælesti Religionis Philosophia, externæ terrenæque occupationes maximè impediunt, ita, ut rectè à D. Gregorio illud dictum sit 12. *moral. Cap. 22.* Cura multiplex terrenarum rerum quia occupat, excæcat. Nam ut terrena omnia sunt corporea & crassa: sic animus in his tractandis occupatus, fit: crassior & concretior. Ex quo illud provenire necesse est, ut ea curarum mole impeditur, ad cælestia contemplanda nequaquam possit ascendere. De quo bene idem D. Gregorius 5. *moral. Cap. 8.* Nequaquam ad superna attingitur, si curarum tumalibus continè occupetur. Ubertius autem, quantum hæc sollicitudines rerum temporalium profectum nostram impediunt, disserit D. Thomas 2. 2. q. 186. art. 6. Ne igitur his sollicitudinibus mens impeditur, in procurandis sibi necessarijs occupata, fuit in Religionibus hæc vitæ communis Philosophia introducta. Ex qua magna felicitas ac quies Religionis statui accersit, ut testis est venerabilis Beda in *lib. retract. super act. Apost.* in illa verba, *Erant illi omnia communia.* Communia (inquit) idem est, quod Græcè *cæna*, à quo nomine constat perfectos Dei famulos canobitas Græcè, & communiter viventes Latine dici. Qui ergo ita vivunt, ut sint eis omnia communia in Domino rectè, composito ex duobus uno nomine, vacantur canobitas: qua quidem vita tanto terreni seculi hujus conversacionibus felicitior est, quanto magis statum futuri seculi etiam in presenti imitatur: ubi sunt communia omnia omnibus beatis, cernentibus ejus gloriam, à quo sunt omnia bona. Hæc Beda. Quare hanc conversationem planè cælestem, nihiloque Angelis deteriorem appellat D. Chrysostomus in *apologia*, ubi supra. Nam sicut Angeli (inquit) omnes pariter in gaudio, & quiete, summaque illa cælesti gloria exultant: ita fieri quoque perspicuum in monasterijs. Loquiturque ibi D. Chrysostomus de vita communi Religiosorum: & propter hanc, eos cum Angelis comparandos censet.

Et (ut plura uno verbo concludamus) illud prætereundum non erit, ipsos adhuc Philosophos ethnicos, cum Republicam ingenio suo ita perfectam & absolutam fingere vellent, ut animo magis optati, quam re ipsa perfici possent, nullam aliam formam commodiorem, & præstantiorem

reperire potuerunt, quàm illam, in qua hæc vitæ communis regula servaretur. Sic enim Plato dial. 5. de Republica ipsam illam Republicam ita instituit, ut priscum illud proverbium, *Amicorum omnia communia*, quàm maximè vigeret. In eoque existimavit, tam virtutis quàm felicitatis summam in civitate esse collocandam, ut quicquid proprium dicitur, omni studio ab ea removeatur: neque solum agri, aut pecuniæ, aut domus cum omnibus communicentur; sed illa etiam omnia, quæ ita propria sunt, ut cum alijs communicari non posse videantur. Hanc ergo (ait Plato) Civitatem sive Dialecticam, sive Deorum filij unà plures incolant, ceterè beatos, omnique gaudij cumulatos fore. Hæc Plato. Quanta igitur communis vitæ felicitas est ac præstantia, ut non solum Christiani cælestem illam, verùm & Ethnici reputaverint!

IN TEXTU

ibidem.

Et distribuatur unicuique per manum Prioris, vel, per fratrem ab eodem adidem officium deputatum, prout unicuique opus fuerit, inspectis atatibus & necessitatibus singulorum.

Hucusque in hoc Capite de proprietate abdicanda, ita, ut communia sint omnia monasterij bona, Regula decreverat. Nunc ultra progrediens statuit, quibus, à quo, & qualiter sit hæc distributio facienda. Primum horum illis verbis, *Distribuatur unicuique*, scilicet Religiosorum: secundum ibi, *Per manum Prioris, vel per Fratrem ab eodem adidem munus designatum*: tertium verò, quod ad modum spectat, illis clauditur verbis, *Inspectis atatibus & necessitatibus singulorum.* Quæ omnia, ut supra adducebamus, ex Actibus Apostolorum desumpta videntur. Hæc igitur tria à nobis in præsentem amplius declaranda & confirmanda sunt.

D V B I V M III.

Quibus, & à quo bonorum communium distributio facienda sit.

PRima fronte dubitare posset quis hæc ratione. *Videtur* unicuique erit, de eis sibi necessaria propria auctoritate provideret; id enim ad rationem communis boni spectare videtur, ut de eo liberè unusquisque vindicet, saltem quod sibi necessarium est. Ergo non est expectanda Prælati, neque alterius distributio.

Pro hujus dubij resolutione sit prima propositio. *In Religione nullus potest auctoritate propria aliquid ex communibus Monasterij bonis sibi in proprietatem, vel usum applicare.* Hæc conclusio adeo est certa, ut à nullo unquam fuerit de ejus certitudine dubitatum. Et patet primò. Quia omnes ferè Religionum institutores, horum bonorum dispensationem sive distributionem ad Prælatos pertine-

re, decernunt: Ergo abique eorum auctoritate non potest subditus quicquam sibi appropriare. Aug. in Reg. Cap. 4. ait, Distribuat ur unicuique à Praeposito vestro: ubi omnes Expositores docent, illa verba, A Praeposito vestro, esse apposita, ne quispiam falsò sibi persuadeat, licere sibi propria auctoritate res communes accipere, vel in alios dispensare.

Consonat Augustino Benedictus Cap. 33. ubi de paupertate tractans docet, Monachum nihil habere posse, sed omnia necessaria à Patre Monasterij spectare debere. Nec quicquam (addit) licent habere, quòd Abbas non dederit aut permisit, sicut scriptum est: Divitiabatur singulis, prout cuique opus erat.

D. Basilii idem docet Serm. 4. exercitationis, & in reg. brevior. interrog. 87. & adhuc clarius interrog. 91. ubi inquit: Si frater nudus perat ab alio vestem, quid hic facere debeat? Et solvit dicens: sive nudus sive pravus, sive ex necessitate, sive ex avaritia perat, semel dictum est, quòd dare, aut accipere non cusus est, sed eius, cui talis dispensatio commissa est. Et q. 93. in simili proposito adducit illud Act. Apost. Distribuitur singulis.

Al. 4.

Constat prædicta omnia optimè Trid. Conc. Trid. sess. 25. Cap. 2. & post Trid. Conc. Mediol. & Camerac. quæ omnia concilia, nulli Religiosorum licitum esse aliquid sine concessione Prælati possidere, decernunt. Nec velam hinc multam innovari, cum alibi de hoc sæpius tractaturum promiserim. Quare una vel altera ratione hanc conclusionem breviter confirmabo.

Con. Trid. sess. 25. Cap. 2. & post Trid. Conc. Mediolan. Conc. Camerac.

Prima est. Quia si licitum esset unicuique, de bonis conventus sibi necessaria usurpare, maximum incommodum, & inevitabilis ruina in Religione sequeretur. Primò, quia dum unusquisque sua auctoritate quippiam præsumit accipere, & omnes prorsus uti melioribus rebus, inde rixæ & contentiones maximè orientur: ob quas vitandas, bonorum communitas introducta fuit, ut dubio præcedenti dictum est. Secundò, quia cum homines, supposita naturæ corruptione, plures necessitates fingant, plura etiam, quàm necessaria sibi essent, ex bonis Communis vendicant: & sic vel facillè Religionis bona perirent, vel omnes lupe sua possiderent: ac proinde tam votum paupertatis, quam temporalia Monasterij bona omnino corruerent.

Secunda & principalis ratio. Quia Prælati, ut ex dictis constat, maximè ex Concilio Tridentino sess. 25. Cap. 2. ex officio hanc distribuendi facultatem habet, & nullus est, qui unquam subdito eam concesserit, neque ad proprios usus; sed potius omnes illi eam expresse denegant, ut ex Patribus allatis, & præcipuè ex Tridentino supra constat: ergo illicite subditus facit, cum hac abutitur potestate.

Ex quibus primò licet colligere, maximè ad votum paupertatis spectare, non solum ut quis proprium non habeat, verum etiam ut ne spontaneam sibi quidem de bonis Communis dispensationem faciat. Omnia enim tam Concilio quam Patrum testimonia, hic & alibi relata, eam contra paupertatem delinquere, luculenter docent.

Secundò inferitur, quòd neque ea, quæ quis proprio usui deputata habet, valet alteri donare vel conferre, etiam ad usum. Quod ex D. Basil. supra interr. 29. evidenter monstratur. Tum etiam, quia hæc bona, quæ quis habet ad usum, sunt etiam

iam Communitatis, ac proinde non potest ea dispensare.

Tertiò, quia nostra Regula, & Regula etiam D. Augustini, Benedicti & Basil. aperte docent, hanc administrationem vel fieri debere à Prælati, vel fratre ab eodem ad idem munus assignato. Quod expressis verbis docuit Trid. ubi supra: ergo qui non est designatus à Prælati, eam non potest exercere, & sic recipiens ab eo illam rem, non esset tutus in conscientia. Quia subditus omnia, quæ ad victum & vestitum pertinent, debet à suo Prælati expectare, ut patet ex dictis, & ex hoc Cap. Regulae, distribuat ur unicuique per manum Prioris, vel per fratrem &c. Unde nullius rei licitus erit usus, quam Prælati vel expresse vel tacite alicui non concesserit.

Secunda conclusio. Prælati tenentur de bonis monasterij subditis necessaria, tam quæ ad victum, quam quæ ad vestitum attinent, promptè charitativeque distribuere. De hoc plura in Tractatu de paupertate diximus: ibi enim egimus de cura, quam circa subditorum ministerium Prælati adhibere tenentur.

Tertia conclusio. Hæc administratio non solum potest fieri à Prælati, sed etiam à quocumque alio ad id munus designato. Hæc Conclusio constat ex regulis Basilii, Benedicti, Augustini ut supra, & ex nostra Regula, ubi vel per fratrem ab eodem ad idem officium deputatum. Et est communis Religionum Praxis, ut Prælati non omnia per seipsum immediate dispenserent, sed per ministros ad suam nutum amobiles, ut Trident. d. Cap. 2. statuit. Hic autem

Tridentin

dispensator, qui Fratribus necessaria distribuit, apud varias Religiones varijs etiam nominibus gaudet. Apud D. Benedicti, ut ex eius Regula constat Cap. 31. & apud Augusti. Cap. 16. Cellarius nuncupatur: apud Basil. interr. 149. Dispensator dicitur: quamvis sæpe etiam cellarius nominetur: apud monasterij antiquos Ægypti monachos, œconomus appellabatur, ut videre est apud Cassianum lib. 4. institution. Religio-

Dispensator: es bonorum Monasterij in varijs nominibus dicitur.

nibus dicitur. Quæ autem sit huius dispensatoris sive œconomi facultas, non est facillè in communi discernere: cum mensuranda sit ex varijs Religionum consuetudinibus. Et potissimum, cum ejus facultas à Prælati voluntate dependeat, dicenda erit Facultas major vel minor, secundum quod Prælati matres eorum jorem vel minorem potestatem, ac jurisdictionem concesserit. Quòd autem omnino à Prælati pendere debeat, præcipit Benedictus in sua Regula ubi de Cellario loquens, ait: Curam gerat de omnibus, & sine iussione Abbatis nihil faciat. Et infra: Omnia mensurate faciat secundum iussionem Abbatis. Et iterum: A quibus enim prohibuerit, non præsumat. Hæc ac potissimum Benedictus, Basilii de cellario loquens interrog. 148. talem potestatem eum habere sentit, juxta qualem ei dederit, qui talem ei curam commisit, Prælati nempe, Præfectus. Et ratione ipsa monstratur: concesserit enim Prælati administrationem & gubernationem Monasterij, & subditus solum ex ac voluntate, & delegatione, fit, quòd ad plura se extendere non possit, quam ei sit permissum, & subdelegatum.

meisum. juxta varias Religionum consuetudines. Et potissimum, cum ejus facultas à Prælati voluntate dependeat, dicenda erit Facultas major vel minor, secundum quod Prælati matres eorum jorem vel minorem potestatem, ac jurisdictionem concesserit. Quòd autem omnino à Prælati pendere debeat, præcipit Benedictus in sua Regula ubi de Cellario loquens, ait: Curam gerat de omnibus, & sine iussione Abbatis nihil faciat. Et infra: Omnia mensurate faciat secundum iussionem Abbatis. Et iterum: A quibus enim prohibuerit, non præsumat. Hæc ac potissimum Benedictus, Basilii de cellario loquens interrog. 148. talem potestatem eum habere sentit, juxta qualem ei dederit, qui talem ei curam commisit, Prælati nempe, Præfectus. Et ratione ipsa monstratur: concesserit enim Prælati administrationem & gubernationem Monasterij, & subditus solum ex ac voluntate, & delegatione, fit, quòd ad plura se extendere non possit, quam ei sit permissum, & subdelegatum.

Circa hanc conclusionem duo oportet adnotare. Alterum, quid debeat Prælati in eligendis his ministris observare. Alterum, quid ipsi, ut in juncto sibi muneri satisfaciant, teneantur prestare. De primo existit celebre Inno. III. Responsum in Cap. Cum ad monasterium, de stat. Monach. d. 1. fl.

Duo impenso advertenda sunt. Cap. cum ad monasterium. d. 1. fl.

LESU
Spiritu
II
III
26

hac vita
lato dial
ita insti
omni
ue existi
nam in
oprium
que so
mibus
que ita
on posse
em sive
colant,
os fore,
felicitas
ni cele
Pri
e offi
us
abdi
nona
pro
hac
tribus,
e se
em ab
e: d,
1, it
om
olo
is in
nda
U
e, Videt
m met
o. nob
is Franci
ie in hanc
io Reg. no
i. tam p
20.
num. 7.

Quales autem (ait) ad agenda officia Monasterij officiales deputentur. qui fideles sint & discreti. Quibus verbis in dispensatore duo precipue desiderari fatetur: fidelitatem nempe, & prudentiam. Nam si infidelis sit, alteri Judæ similis factus, substantiam Monasterij deprædabitur, vel alijs destruet vijs. Si verò imprudens, minimè damna vel commoda Monasterij opportuno tempore considerabit, ut illa vitare, hæc verò consequi monasterium possit. Quare Basil. interrog. 104. magnam vult haberi rationem in administratoribus Monasterij eligendis, ita, ut velit Præfectum id cum consilio facere. Quæ Benedictus considerans d. Cap. 31. multa ad Cellarium statuendum prærequirit. Ait enim: Cellarius Monasterij eligatur de congregatione, sapiens, maturus moribus, sobrius, non multum edax, non elatus, non turbulentus, non injuriosus, non tardus, non prodigus; sed iuvens DEUM, qui omni Congregationi sit sicut Pater, & curam gerat de omnibus. Hæc Benedictus, plura ne oblecto ad eligendum Abbatem posse postulare?

Quid his agendum, ut inuncto sibi muneri satisfaciante

Circa secundum, nempe, quale æconomi sive dispensatoris officium debeat esse, attentè audiendus est D. Basilus in regul. *sufius disputatis, interrogacione 34.* Primum (inquit) oportet æconomos Monasterij eos esse, qui illos possint imitari, de quibus in *Alt. Cap. 4.* legitur, solitos eos fuisse singulis distribuere, prout unicuique opus erat, ita, ut multam misericordie & longanimitatis erga omnes providentiam faciant: ut neque suspicionem præbeant alicui affectionis, favoris aut invitationis: neque è contrario elationis, ob quæ ipsi, quibus infensiores sunt, necessarias res subtrahant: aut his, erga quos affecti sunt, amplius quam opus sit largiantur. Est autem illud fratrum odij, hoc verò favoris, sive amoris maximè vitiosum. Itaque à favoris affectu, itémque contentionis, ad summam putos esse necesse est eos, qui fratemitatis res ad usum necessarias distribuunt.

Et idem Basilus in *Regul. brevior. interrogacione 149.* inquit, que sit pena dispensatoris, si quid amore vel odio fecerit? & ait: *Quod talis alienus ab Ecclesia DEI decernatur, donec correctus fuerit.* Et infra interrogacione 150. requirit, Si verò negligens, non dei fratri necessaria, Respondet, hoc iudicium manifestum est ex verbis Domini, qui dixit: *Abiite à me vos maledicti in ignem æternum: esturvi enim, & non dedistis mihi idere &c.* Prædicta Basilus.

Ac denique Benedictus, postquam Cellarij partes ita maturè depinxit, in eodem Cap. qualiter suum munus sine offensione exercere valeat, similiter docet: *Curam (inquit) gerat de omnibus: sine Abbatu justione nihil faciat. Quæ jubentur custodiat, Fratres non contristet. Si quis autem frater ab eo aliqua forè irrationabiliter postulet, non spernendo eum contristet, sed rationabiliter cum humilitate malè petenti denegat. Memor sit illius Apostoli præcepti: Quia qui benè ministraverit, gradum bonum sibi acquirit. Infirmorum, infantium, hospitum, pauperumque cum omni sollicitudine curam gerat, sciens sine dubio, quod pro his omnibus in die iudicij rationem redditurus sit.*

Et infra: *Nec avaritia studeat, neque prodigus sit, aut extirpator substantia Monasterij: humilitatem ante omnia habeat, & cui substantia non est, qua tribuatur, sermo responsionis porrigatur bonus. Quia scriptum est: sermo bonus super datum optinuit.* Et infra: *Fratribus constitutam annonam sine aliquo typo vel mora offerat, ut non scandalizentur: memor divini eloqui, quid mereatur, qui scandalizaverit unum de pusillus, horum competentibus dentur, qua danda sunt, &*

petantur, qua petenda sunt, ut nemo perturbetur, neque contristetur in domo Dei. His sanctus Benedictus satis aptè prudentiæ ac charitatis Regulas, quas debeat servare Cellarius, proponit. Discant ergo Monasterij dispensatores, horum Patrum Doctrinam sectari, & eam veluti speculum ante oculos ponant. Qualiter verò ab eis substantia Monasterij, cuius cura sibi commissa est, tractari debeat, in *Tractatu de paupertate* docuimus.

Ad rationem in contrarium adductam respondetur, advertendo, bona communia esse in duplici differentia. Quædam, quæ ita sunt alicui universitati communia, ut cuique liceat ex eis accipere pro suo libito: qua ratione licitum est incolis alicujus oppidi, ex communi sylva ligna cadere. Quædam verò ita sunt communia, ut totum à toto possideatur, & nihil partis à parte, qua ratione Religiosis omnia communia dicuntur, nulli enim singulari licet aliquid ex eis accipere vel possidere, nisi juxta leges à Religione traditas, ut rectè Navarrus in *Cap. non dicitur. num. 40.* docet.

D V B I V M IV.

Qualiter fieri debeat dispensatio à Prælato, vel à fratre ab eo designato, inspectis ætatibus & necessitatibus?

Multa hinc memoriâ digna offerebant se examinanda circa modum, quo debeat Prælati. Consuetus verum usus in subditos dispensare, nisi de hoc lenda, 4. P. *Tractationis nostræ de paupertate* vota dictum Comptesset, ubi differimus de causis, quæ intervenire mentes debent, ut Prælati subditis aliqua distribuatur, & non in quos usus monasterij bona sint distribuenda: Franciscus & similiter, quando Prælati peccet, vel superflua in hac concedendo, vel necessaria denegando. Qualiter Regula etiam ab æconomo sive Cellario bonorum administratio gerenda sit, difficultate præcedenti pag. 217. breviter attingimus. Sed quoniam prædictis locis & locis hæc generaliter dicta sunt, oportebit hinc aliqua & admodum specialiter circa illa verba, *Inspectis ætatibus & necessitatibus*, adnotare, quæ ad modum sive formam tonij in distributione à Prælato, sive dispensatore servandam, diximus pertinere.

Primum igitur his verbis Regula distribucionem non præcipit æqualiter mathematicè fieri: quia non æqualiter indigent omnes, ut rectè D. Augustinus in sua Reg. Cap. 3. ait: *Distribuat ut unicuique à Præposito vestra vitæ & tegumentum, non æqualiter omnibus, quia non æqualiter valent omnes, sed potius unicuique sicut opus est.* Benedictus etiam Cap. 34. sue Reg. in hoc proposito ait: *Sicut scriptum est, Dividatur singulis prout unicuique opus erit. Ubi non dicimus, ut personarum (quod absit) acceptio sit, sed infirmitatum consideratio: ubi qui minus indiget, agat DEO gratias, & non contristetur: qui verò plus indiget, humiliter pro infirmitate, & non excusatur pro misericordia. Et ita omnia membra erunt in pace.* Hactenus Benedictus. Hoc igitur est, quod hinc nostra Regula statuit, ut in distributione bonorum, ratio habeatur unicuiqueque ætatis & necessitatis, magis indigenti plus detur, & minus egentis, etiam minus conferatur. Quæ distributio licet non sit ad æqualitatem mathematicam, est tamen secundum justitiam distributivam: in qua attenditur æqualitas proportionalitatis.

Præcedenda,

Præterea merito in hoc Regulae articulo de singulorum ætatibus mentio fit. Nam quævis forte necessitatis nomine hæc infantium vel seniorum ætas comprehenderetur: adhuc tamen id expresse caveretur, ut majori cura ætatibus his, maxime verò senio confectis necessaria provideretur. Quis autem verè dicatur senex, non est facile discernere. Hippocrates enim senem appellat à quadragesimo octavo sive ætatis anno usque ad 56. sic Servius Tullius illos senes nominat, qui ad annum 46. accesserunt: Varro verò 45. Galenus lib. 5. de tuenda sanitate, ætatem senis tripartitò dividit, in quo modò non moror: nam jure Canonico probabilis sententia est, senem dici, qui annum 50. attigerit: pro qua sententia multos refert auctores præcipue Menochius, de arbitrariis iudicium questionibus, Tom. 1. casu 59. Ipse tamen, relicta hæc sententia, cum communi sentit, senectutem arbitrio iudicis, vel prudentum iudicandam esse.

Quæ sententia maxime mihi placet, cum in hoc ulla certa regula, aut definitio assignari non possit. Prælati ergo illum arbitrabuntur senem, quem jam annorum numerus, perpelli in Religionem labores, & assidue corporis afflictiones ineptum ad Ordinis rigorem reddiderunt. Iis ergo distinctioris vitæ indulgentia (cum discretione tamen) permitienda est. Quod merito magnus ille monachorum Pater Benedictus in sua Regula Cap. 37. præcepit. Agens enim ibi tam de senum, quam infantium ætatibus, ait: *Licet ipsa natura humana trahatur ad misericordiam in his ætatibus, senum videlicet, & infantium; tamen ut Regula auctoritas eis prospiciat. Consideretur semper in eis imbecillitas, & nullatenus eis restrictio Regula teneatur in alimentis, sed sit in eis pia consideratio, & præviant horas canonicas.* Quod autem Benedictus ita senibus præcipue provideat, non mirum est, cum Senectus quædam morbi species esse perhibeatur. Sic Comicus Senectutem, ait, *per se ipsam morbum naturalem esse.* Unde M. Tullius in oratione de M. Mutio loquens: *Et ille senectutis morbus (inquit) non equidem incidens est & transiens.*

Oportet tamen Prælatos (& potissimum in Ordine nostro) in hac re maxima cum cautione procedere, ita, ut non nisi præmissò diligentiori examine, hæc aliquis indulgentia concedatur, ne professio nostra, quæ in asperitate & arctitudine vitæ tota versatur, his indulgentiis ac remissionibus facile tepescat, aut relaxetur. Cum pueris verò, si qui in Religione aliquando admittantur, non minor Prælatorum discretio requiritur. In illis enim oportet, ut attentè consideret vires, complexionem, & alia: & secundum ea iudicet, quid magis Ordini expediat, ne Religionis progressu eis vires deficiant, & inhabiles ad Communitatis labores omnino reddantur.

Tertio aperire oportet, quid nomine necessitatis Regula intelligat. Pro quo observo, illam esse veram necessitatem, cui si non provideatur, officium Communitatis ab habente eam exerceri non potest; vel si particulatim persona re aliqua indiget, sine qua commodè secundum nostræ vitæ statum transire non potest: verbi gratia, si deficiant sufficiens victus, vel vestitus: ut cibus & potus, vestes, lectus, domus, vel cella, libri pro officio divini; vel pro studio literarum, ut Prædicatoribus, Confessoribus, aut Scholasticis in Collegiis studentibus: & denique alia huiusmodi requisita ad cuiusque officij munus debitè exercendum. Quæ omnia providere tenetur Prælati secundum

nostrum vivendi modum, & statum paupertatis, quem professi sumus, ita ut verè adimpleatur Concilij Tridentini sessionis 25. Cap. 2. decretum, nempe, quod ita rerum usus Prælati permittant, ut eorum suppellex statui paupertatis, quem professi sunt, conveniat; nihilque superflui in ea sit, nihilque, quod sit eis necessarium, denegetur. Hæc enim sunt, & aliae necessitates, quas Prælati in rerum distributione attendere, & providere debent. De quo, sive de dispensatore (quod in proposito idem est) Basilii in regulis superior. interrogatio 19. scribens ait: *Communis scopus dispensatoris sit, necessitati impletio.*

Præterea advertant Prælati, nomine necessitatis hic non intelligi necessitatem, quam dialectici simpliciter appellant: quæ ratione aliquid dicitur necessarium, sine quo res nullo modo consistere potest: sed necessitas sumitur pro necessitate decentiæ, aut congruentiæ, secundum nostrum statum paupertatis; ita, ut illa sit centenda necessitas, quam, consideratis nostri Ordinis circumstantiis, indecens vel inconveniens esset, non sublevare. Quare mensura & regula in distributione à Prælato faciendæ, est necessitas decentiæ nostri status, quam optimè necessitatem dicit, docuit Divus Thomas Secunda secunda quæst. 141. & cum eo ibi Cajetanus. Unde hic nomine necessitatis non solum extrema necessitas, & illa, quæ gravis est; verum & ea, quæ secundum decentiam status intelligitur.

Ex quo fit, in prædictis casibus necessitatis, & non in alijs debere fieri huiusmodi inaequalem distributionem. Quare neque in minoribus aut parvis necessitatibus ita arctè obligantur. Unde optimè Hugo de Sancto Victore in Regula B. Augustini Cap. 4. admonet, regulam hanc de distribuendis bonis communibus, inspectis necessitatibus & ætatibus, non sic esse interpretandam, ut abundanter omnia distribuantur, quasi omnimoda indigentia sit è monasterio propulsanda. Quamvis enim Ab. quarto scriptum sit, *Nec quisquam egeret inter illos*: tamen etiam de ipsis Apostolis legitur, quod DEO serviebant in fame & siti, in frigore, & nuditate: in huiusmodi enim negotijs valetudinem naturæ, non carnis attendere oportet. Quare subditi rebus necessarijs contenti esse debent, & patienter ferre, si aliquando hæc eis deficiant, neque in Religione abundantias, aut delicias querere. Bernardus: *Magna sane abusus est, ut in loco paupertatis, ubi divites penuriam incurrunt, pauperes superfluitatem quarant: in loco afflictionis, ubi delicati morificantur, homines rusticani res delicatas affectent.* De hac vitæ parsimonia à subditis servanda, plura in Tractatu paupertatis 4. par. Cap. ult. tradidimus. Quibus addo in eodem Cajetani doctrinam 2. 2. quæst. 181. art. 7. qui ibi omnino videndus erit, ubi conqueritur de sumptibus Religiosorum, ob quorum nimietatem perfectionem Religionum destructam esse affirmat.

Sed hic statim dubium occurrit, an, quando necessitas est occulta, neque à Prælato cerni potest, subdito eam propalanti teneatur Prælati fidem adhibere? Divus Augustinus Cap. 17. sua Reg. ait: *Si latens est dolor in corpore famulo DEI dicenti, quid sibi doleat, sine dubitatione credatur.* Umbertus verò in Commentarijs ad illud Cap. in hæc Divi Augustini verba ita scripsit: *Signa servorum Dei hæc sunt, servire DEO die ac nocte voluntarie, humiliter, & devotè: obedire Prælato: querere bonum commune, & non privatim: adificare proximum verbo, & exemplo.*

Duplex necessitas, & qualis hoc loco intelligatur?

Doctrina impenitentie advertenda. Ad. 4.

Cajetani doctrina 2. 2. quæst. 181. art. 7.

Signa servi Dei.

Benedi-
Regulas,
Dilecti
Patrum
um ante
bitantia
tractati
u.
Boni
conco-
ta effin-
ntalibus
eis ac-
pica
st inco-
mptis
cedere
nec
im à ro-
tatione
li enim
offende-
t rectè

io à

ca-
zela. Con-
e hoc loco
tum Con-
venire men-
ur, & nos
ndæ: Franci-
stia in hæc
aliter Regula
lenti- vetu-
lenti pag. 21.
ocis & Ang-
gna & An-
no. 22. An-
am romi-
er. Spiritus
in. in
io. mm. 17.
ti: & 169.
D.
ui-
up
et,
m
p-
it.
io
d
d
Que
a quali-
tas in di-
stribu-
tion
atten-
denda.

Quis se-
nex di-
cendus
sit?

Quid
prælati
circa se-
nes &
pueros
obser-
van-
dum?

Quid
nomine
necessi-
tatis sit
intelli-
gendum?

Quæ sit
vera ne-
cessitas
censenda?

LESU
Spiri-
II
III
IV
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII

Tali, inquit, famulo DEI, quid sibi doleat, absque ulla dubitatione credendum est. Hæc Umberto, Mihi verò in hac parte potius videtur, ut nimia credulitate Prælati excedat, quàm ut ob hujus defectum à debita charitate, & justitia deficiat. Nam si in priori erret, fortè contra prudentiam, & materialiter tantùm peccabit; in secundo verò majori exponitur periculo, tum, quia facit contra potissimam Charitatis & Justitiæ præcepta; tum, quia subditum multis periculis, tam corporalibus, quàm spiritualibus exponit. Aliquando tamen proderit, Prælatum leviter non credere, & cautiorem esse circa suas oves cognoscendas: hoc enim maximè ad ferendum judicium in hac rejuvabit.

DVBIVM V.

De infirmorum necessitatibus, ac de eorum cura à Prælati sollicitè procuranda.

Necessitatis nomine potissimùm in Regula nostra ægrotantes ac debilitates Religiosorum intelligitur. Quare oportet Prælatos maximè intentos esse in infirmorum necessitatibus: providendis, ac curam de eorum valetudine ac solatio diligentem adhibere. Hanc maximè Religionum Patriarchæ & Institutores in suis Regulis commendaverunt. In primis Divus Basilus in *questione fusio, interrogazione 55.* quærit, an sit juxta scopum pietatis uti medicina? Respondet, Quod quemadmodum singule artes in auxilium nobis, ob debilitatem, à DEO donatæ sunt, veluti agricultura, cum non sufficerent ea, quæ sponte ex terra nascuntur: sic etiam medicina data est in auxilium nostri corporis. Ubi Divus Basilus de medicinæ utilitate plura prosequitur. Ita tamen ibi tradit Monachos debere curari, ut superflua non querant: & præterea sit Medicinæ arte utendum, ut non in ipsa omnem causam sanitatis & morborum ponamus, sed ad gloriam DEI & formam medelæ animarum, usum rerum ab ipsa sumamus. Alia deinde lectione digna circa Medicinæ usum docet ibi Divus Basilus. Idem quoque in *regulæ brevior. interrogazione 155.* ait: Qui præfectus est, necessariò singulos languentes cognoscere debet, & convenienter curare.

Benedictus, (cujus Regulam discretione conspicuam Sanctus Gregorius appellat,) de infirmis fratribus *Cap. 36.* sic scriptum reliquit: *Infirmitatem cura ante omnia & super omnia adhibenda est: sicut re vera Christo, ita eis serviat. Quis ipse dixit: infirmus sui, & visitasti me &c.* Et infra: *Ergo cura maxima sit Abbati, ne aliquam negligentiam patiantur, quibus fratribus infirmis sit cella per se deputata, & servitor imens DEUM, & diligens, ac sollicitus.* Neque his contentus, intra idem Benedictus iterum repetit: *Curam autem maximam habeat Abbas, ne à cellarijs aut servitoribus negligantur infirmi: quia ad ipsum respicit, quidquid à discipulo delinquitur.* Divus Augustinus in *Capite 4. suæ Regule* multa circa infirmorum curam sanctè & piè decernit. D. Hieronymus in *Epist. ad Eustoch. de custodia virginitatis*, in et alia, quæ de monachis sui temporis laudat, hoc circa infirmorum curam refert. *Si quis (inquit) capere agrotare, transfertur ad exediam laxioris.*

Vid. loco supra citat. Francisc. à S. Elia pag. 220.

medicinis quantum attendendum?

Infirmitatem cura impenitentia à SS. Patribus & Religion. Fundatoribus commendata. Legend. Constitut. Congregat.

rem. & tanto servit ministerio consuevit, ut nec delectas urbium, nec matris quarat affectum. Et denique Franciscus in sua Regula *Cap. 6.* Si quis (ait) in infirmitatem ceciderit, alij fratres debent ei servire sicut vellent sibi serviri.

Placuit etiam prædictis adungere Divi Bonaventuræ, circa ægrotorum curam, quædam præclara documenta, à Prælati præ oculis habenda. Is enim *Tomo secundo in lib. de sex alij Seraphin Cap. 4.* hæc tradidit.

Infirmitas corporis triplex est. Primi sunt infirmi decumbentes in lectulis, vel acris vel alijs infirmis laborantes. Alij sunt infirmi per domiciliū, vel etiam per terram quandoque deambulantes, & tamen sæpe gravibus doloribus afflicti, ut calculosi, infistulati, pondere ossi, & similes. Tertij determinatam infirmitatem non habentes, sed tamen corpore debile, & viribus exhausti, vel senes, & laboribus confecti, ut naturali infirmitate depressi, sed quandoque accidentali labore ad tempus aritri. His est triplici pietate subveniendum. Scilicet, remedijs medicinalibus, si congruè potest fieri. Item, relaxatione rigoris in victu, vestitu, vigilijs, & hujusmodi. Item, exemptione laboris in officijs, servitijs, discursibus & hujusmodi, prout cujusque necessitas exquirat.

Itaque primis de primo, secundis de secundo, tertijs de tertio, juxta singulorum indigentiam specialiter succurrat. Omnis humanitas est infirmis, & debilibus exhibenda, quæ flagellati sunt à Domino. Si super hoc ab hominibus tribulantur, ipsa eorum materia clamat ad Patrem misericordiarum, contra illos, qui eos tribulant conquerendo, dicente David: *Quoniam quem tu percussisti, persequuti sunt: & super dolorem vulnerum meorum addiderunt.* Infirmus enim, qui afflictus subime, subvenire non valet, eo ipso amplius tribulatur, quia ab his, quibus deberet, non solatur, non à labore relevatur, non subvenitur indigenti, nec habet sibi compatiemem, juxta illud Propheticum: *In conspectu tuo sunt omnes, qui tribulant me: improprium expectavit cor meum, & miseriam. Et infirmi qui simul contristarentur, & non sunt: & qui consolaretur, & non inveni. Et dederunt in escam meam sibi exortationis, & in suis me oportaverunt me aceto oburgationis.* Fiant ergo eis, quæ sequuntur &c.

Et infra: Bonus autem Prælati agnoscit se fratrum suorum partem, non Dominum, & exhibet se eis medicum, non tyrannum, nec reputat eos, ut jumenta sua vel servos emptionis, sed ut filios hereditatis supernæ confortes: & sicut eis sicut vellet sibi fieri, si similiter indigeret. Sed fortes & sani non sentiunt quod lenis æger: ideo nesciunt eis compati, scient autem postea, cum dolent.

Quòd si objiciant, quia sæpe fingunt se quidam debiliores, quàm sunt; nunquid propter hoc omnes sunt hypocritæ judicandi, cum è contrario pro paucis justis, ut habetur in *Genesi 18.* multis malis Dominus voluerit pepercisse?

Triplici autem ratione magis indigent infirmi subsidio pietatis, quàm sani, & robusti. Primum propter sustentationem vitæ: quia seiplos non valent procurare. Si tunc etiam ab alijs non procurantur, coguntur deficere, non possunt subsistere, juxta illud 2. *Reg. 1.* *Ne penitus pereat, qui absque est.*

Secun-

& viri enim ro, quæ ge d adbu mino tur h quia eis, c tion cum deli bas eent quòd mu pro tio ric sub se- tripli modo succor- tendam. Psal. 68. Epsal. 11

Secundò propter restaurationem sanitatis, & virium, quas in infirmitate perdidit. Cùm enim sanus & fortis solum indigeat sustentamento, ut quod habet conseruet, æger & debilis indiget duplici refectioe, ne pereat, & perdat quod adhuc habet, & reparat quod amisit, dicitur Dominus Luc. 19. *Ab eo, qui non habet, etiam quod videtur habere auferetur.*

Tertiò, propter consolationis relevamentum, quia cum sic multipliciter affligantur, solatium est eis, cùm vident alios sibi compati, & ad reparationis suae stadium fideliter cooperari, & dicunt cum Saul 1. Reg. 23. *Benedicti vos à Domino, quia doluisti vicem meam.* Sed dicunt aliqui: illis debilibus dignè subvenitur, de quibus est spes convalescentiae: in illis vero, de quibus non præsumitur quòd aliquando convalescant, inutiliter consumuntur expensæ. Hoc rectè diceretur, si non propter meritum charitatis, sed propter retributionem humanæ utilitatis deberet infirmis misericordia exhiberi. Qui autem propter hoc infirmo subvenit, ut cùm sanus fuerit, benefactum illud servando retribuatur, merito charitatis se privat. Ubi enim major miseria, ibi clarior misericordia apparet, & purior charitas. Expediit ergo, Prælatum quandoque experiri infirmitates ceterorum, ut dicat compati, juxta illud Hebr. 4. *Non habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris.* Hæc optime Divus Bonaventura.

Nec sancta Pontificum decreta hujus laudabilis circa infirmos ministerij obliviscuntur. Innocentius enim III. in ca. *cùm ad monasterium*, de statu monachorum, sic statuit: *Porro debiles, & infirmi, qui minutione indigent, vel aliqua medicina, non seorsum in camera, sed omnes in infirmatorio, quæ sibi necessaria fuerint tam in carnibus, quam in alijs, recipiant competenter.* Hoc est igitur, quod nostra Regula illis verbis, *infectis necessitatibus*, præcipit. Latius verò & expressius nostris Constitucionibus hæc infirmorum cura commendatur, ut patet ex parte prima Cap. 18. præcipuè, §. 2.

Et ratione etiam hæc constat: quia jure ipso, & quasi ex natura rei spectat ad Prælatos præfata provisio de necessarijs, præcipuè ubi major est indigentia, qualis est in infirmitatibus: quia subditi renuntiantur curæ propriæ tam quoad animam quam quoad corpus, & potestati Prælatorum omnino se tradiderunt. Et sic non aliter, quam Patres filiorum, subditorum tenentur curati gerere. Unde ut optime Turreci emata in d. Cap. 36. Regulae Benedicti loquitur: *Si monachus reliquit sua ex quibus necessaria parare posses; reliquit suos, qui ei in infirmitatibus libenter ministrarent; reliquit etiam semetipsum propter Christum, nolens sui curam habere: magna erit impietas Prælatorum, si subditorum indigentis non plenè subveniant.* Hæc ille. Neque in procuranda infirmorum salute, ceterisque ad eorum solatium necessarijs unquam admittenda est Prælatorum excusatio, dum paupertatis titulo negligentis his subvenire solent. Nam potius (ut Beata mater Teresa à JESU dicere solebat) *sanus necessarius, quam infirmus in monasterio indulgentia sive delicta deficere debent.*

Illud tamen etiam ipsos ægrotantes admonere vellem, minimè oportere, nec superflua in Monasterio querere, nec de obsequio sibi impensio murmurare: sed se infirmos pauperes esse læpemente recolere. Unde Benedictus ubi supra: *ipsi infirmis considerens, in honorem DEI sibi serviri, & non*

superflua se sua contristent fratres suos, servientes sibi. Hæc Benedictus. Quare si aliquando infirmi obsonium aliquod, vel medicinam appetant, indicare illud debent Prælato, vel eorum curam gerenti: & si obtineant (ut par est) gratias agant: sin minus, patientes sint, & ob DEI amorem eo libenter careant. Nam, ut inquit Basilus interrog. 1 §. 5. *Si infirmus retribuendæ à DEO mercedis gratia laborem suffert, non inde solatium, ac mitigationem requirere debet: sed ad retributionem mercedis à Domino se ipsum componere, sciens, quòd consolatione pro angustia à benigno DEO dignus fiet.* Et in proposito notanda sunt H. gonis verba in Regul. D. Francisci Cap. 6. ibidem à Corduba relata quæst. 19. *Infirmus autem (inquit) si pauper est voluntarius, penset non quæ divites, sed quæ pauperes infirmos decet. Nam pauperis est, modicis esse contentum, & in necessarijs sepe deficere, defectumque æquanimiter tolerare. Grandis autem est, grandia querere, & nullum in votu æquanimiter ferre defectum.* Hæc ille. Neque enim Prælati, ut ibidem ait Corduba, more reddituorum possunt communiter laudis sine ullo defectu providere.

Quare cavendum maxime est Religiosis, etiam infirmis, extraneo dinaria condimenta, aut pretiosa, aut non multum necessaria querere, ut optime Bernard. in Epistola 321. ad fratres de Sancto Anastasio consulti. *Compatior (inquit) utique, & multum ego compatior infirmitati corporum, sed timenda multo magis ampliusque cavenda infirmitas animarum. Properea minimè competis Religionis vestrae, medicinas querere corporales. Nam de viribus quidem herbis, & quæ pauperes decant, interdum aliquid sumere, tolerabile est, & hoc aliquando seles fieri: at vero species emere, querere medicos, accipere potiones, Religiosis indecens est: maximeque Ordinis nostri neque honestati congruit, neque puritati. Hæc omnia gentes inquirunt. Hæcque Divus Bernardus. Et tunc, (ne tam rigidam sententiam cum Bernardo proferamus) non hic D. Bernardus de gravibus infirmitatibus loqui credendus est, sed de quibusdam inveteratis, & contuentis morbis, quibus non alio remedio, quam patientia, medari potest, de quibus Divus Basilus loquitur dicta Interrog. 55. in Reg. suis disputatis.*

Denique (ut omnia concludam) infirmis pro præ oculis hæc quinque habenda erunt. *Primum*, nuntur ne superflua querant. *Secundum*, quòd necessaria quinque ita postulent, ut si eis denegentur, patienter si esse puncta infirmis Ænt. *Tertium*, ut sibi persuadeant, non omnes infirmos Religio- sit præ oculis semper habenda *Quartum*, quòd

Quid ægris summo- pere cavendum.

Spirit.

II

III

IV

V

VI

VII

VIII

IX

X

XI

XII

XIII

XIV

XV

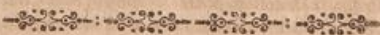
XVI

quod etiam si aliqua levis agilitas (maximè inferius) aliquod medicinarum remedium admittant: non tamen debent omnes, nec possunt curari, cum possibile non sit, in tanta vitæ nuditate ac arctitudine, aliquo corporis incommodo vel dolore non affici.

Quare si quis omnes eradicare velit, certè illi eveniet quod de Hydræ capibus fabulantur Poëtæ, quod amputato uno, plura renascuntur. Est enim hoc nostræ vitæ genus omnino medicinarum regulis contrarium. Et sic de illis in nostro Ordine non est multum curandum, maximè si infirmitas gravis non sit, aut talis conditionis, quod à proprio munere exercendo Religiosos omnino impediat. Quare rectè D. Ambrosius in Psalm. 20. *Contraria (ait) divina conditioni præcepta medicina sunt.* Ita qui se medicinis dederit, seipsum sibi abnegat. Videnda sunt, quæ supra capitul. 4. de refectioe ex Bernardo *Serm. 30. in Cantu.* tradidimus. Ubi quantum distet inter Christi, & Hippocratis præcepta & inter utriusque discipulos, aptè docet ut solet.

Quintum & ultimum desumitur ex Divi Augustini Regula *Capite 2.* Ut cum infirmi suas vires pristinas reparaverint, ad feliciorum consuetudinem suam redeant: quæ famulos DEI tantò amplius decet, quanto minus indigent. Neque ibi eos teneat voluptas jam vegetatos, quos necessitas levaret infirmos, illos æstimet ditiores, qui in sustinenda paupertate fuerint fortiores. Et hæc de inspiciendis ætatibus, & necessitatibus singulorum dicta sunt.

IN TEXTV

ibidem.

*Asinos autem sive Mulos, prout vestra
exposulaverit necessitas, vobis
habere liceat.*

Circa hæc verba, aliqua in initio hujus capitis adnotavimus; ubi rationem reddebamus, quid his *Innocentius Quartus* voluerit significare. Diximus enim, hanc esse veluti exceptionem paupertatis, quæ in communi nobis in hoc capitulo Regula præscribit. Et quamvis per hanc omnium possessionem, reddituum, ac aliorum bonorum dominium interdicitur, & nihil horum Religiosis similem profitentibus paupertatem habere liceat; concessit tamen *Innocentius Quartus*, ut saltem asinos sive mulos, & aliqua alia animalia sive volatilia nobis liberum esset possidere. Et in primis asinos sive mulos habere permisit: quia cum Patres nostri, Eremitæ sæpe ab urbibus remota inhabitarent, ad eorum victum, & reliqua Monasterij emolumenta, necessum erat his animalibus uti. Addit præterea: *Aliquos animalium sive volatiliam ad vestram nutrimentum.* Nam cum nobis elus carni in hac Regula sit prohibitus, & ex alia parte pisces non ubique facile parventur, rectè cautum ab *Innocentio* videtur, ut Eremitæ aliqua

animalia haberent, ex quorum fructibus (quod sunt, lac, caseus, & ova) alerentur.

Præterea considerandum est, Regulam non solum volatilia, sed etiam aliqua alia animalia concedere: quod de quadrupedum etiam genere (quales sunt oves, & capra) intelligi debet. Ex quo elicere possumus, attento Regulae rigore ac puritate, non licere in Ordine, arietum, aut cuniculorum, sive quorumcumque aliorum animalium greges possidere, nisi tantum ea, quæ ad nutrimentum Religiosorum, medijs laeticinijs, aut vitæ juvare possint.

Sed dicet: Etiam ad infirmorum nutrimentum prædicta animalia conducunt: igitur etiam erunt à Regula permilla. Respondeo, quod etiam aliqua ex animalibus prædictis utilia & necessaria sint ad infirmorum agilitates, in quibus carnis vesci licet, curandas; tamen adhuc mentem Regula non videtur esse, de hoc infirmorum nutrimento agere: quævis in hoc non multum temperose insistentium sit. Neque enim existimo, omnino à Regula alienum, in eremi domibus (sine sine scandalo fieri posset) aliqua prædictorum animalia ad subveniendum infirmorum necessitatibus habere. Nec tamen credat aliquis, ex hoc licitum esse, greges arietum à fratribus possideri: hoc enim valde nostræ paupertatis dissonum, & omnino contrarium censeo, nisi fiat cum magna cautione & limitatione, ut esset, quatuor vel sex arietes pro dictis necessitatibus remitte. Denique circa hanc capituli partem restat, ut de paupertate in communi aliqua differamus.

D VBIVM VI.

An nostra Religio habeat paupertatem in communi, & una sit ex Mendicantibus?

EX his, quæ in initio hujus Capitis præfati sumus, satis superque constat, tum ex his verbis, *Asinos sive mulos &c.* tum ex varijs Pontificum declarationibus ibi adductis, nostram Religionem ex vi suæ Regulae paupertatem in communi profiteri, ac ex consequenti, quod una sit ex Mendicantibus, non quomodolibet ex constitutionibus aut alijs privilegijs, ut alij Ordines sibi hunc titulum vendicant: sed ex proprio jure & Regula, quia illi proprietas omnis, rerumque usus in communi interdicitur. Sunt autem ex approbatis in Ecclesia DEI Religionibus duæ Regulae tantum, quæ hanc mendicantem, & paupertatem præcipiant; nostra scilicet & beati Francisci Regula: quamvis nostra prima fuerit ex his Regulis, quas ego viderim, quæ in Ecclesia hunc altissimum paupertatis modum introduxit, & suis professoribus observandum tradidit. Nam cum ea prima fuerit inter mendicantes, ut in præfationibus probatum reliquimus, constat etiam, ab ea in primis hanc arctissimam paupertatem dimanasse.

Quod verò Religio nostra ex Regula suam mendicantem accipiat, præter ea, quæ in initio hujus Cap. asseribamus, docet inter Canonistas *Abbas Lappus alleg. 45.* Et quamvis ibi aliquantulum hæc

Consi-
lend.
nost. h
rom. 2.
part. d
rèdij
Regule.
Tradit.
dijst.

hæret, tandem inclinatur, Carmelitas esse Mendicantes ex Regula, quod colligitur ex illis verbis Regulae: *Et cum oporteat vos frequentius mendicare itinerantes.* Et licet ipse amplius non probet, non inceptè id ex prædictis verbis colligi demonstrabo, quia si illud verbum (*oportet*) vim habeat præceptivam, ut constat ex *Clementina Exivit de verborum significatione*, sive tantum concedentiam, sive honestatem importet; magnam vim illa verba ad confirmandam Lappi sententiam habent. Nam si præceptiva sint, (quod verius & probabilius apparet) aperte sequitur iudicium. Si enim Regula præcipit, ut adhuc itinerantes mendicemus, quanto magis etiam in alijs temporibus idem vellet observari? Si verò verbum (*oportet*) honestatem aut decentiam tantum denotet, non minus urget argumentum: quia tunc illis verbis supponitur professio arctissimæ paupertatis. Nam faciunt hunc sensum: Cum vos pauperes tam in particulari, quam in communi sitis, decet vos ut pauperes mendicare. Si enim Regula redditus ac possessiones permittit, quorum præcipere deberet, ut itinerantes mendicarem? Quod non ob aliam rationem factum existimo, nisi quia, cum Monasteria redditus habere non permittantur, ex quibus Religiosis itinerantibus providere possent, cautum à Regula fuit, ut illi iter facerent mendicantes.

Cap. univ. de Relig. domib. in 6. Præterea ex jure communi constat, Carmelitas esse Mendicantes. Colligitur enim ex *Cap. Unico de Religiosis domibus in sexto*, estque hoc ita communiter receptum, ut non sit necessarium amplius in eo immorari.

Difficultas verò restat, an supposito decreto Concilij Tridentini *Sessione 25. Cap. 3.* quo caveatur, ut omnes Religiones Mendicantes, exceptis Capucinorum & Observantia beati Francisci, possint libere & licite redditus, sive alia bona immobilia possidere: hæc decisio locum habeat in paupertate, quam nos ex Regula profitemur.

Conc. Trid. Estque urgens argumentum pro parte negativa: quia ibi Concilium tantum id permittit illis Religionibus, quibus ex Constitutionibus suis erat prohibitum, aut ex privilegio Apostolico non erat concessum: at in nostra Religione non ex privilegio aut ex Constitutionibus ortum mendicitas habuit, sed potius ex ipsa Regula, ut *suprà* demonstravimus. Secundò: Quia neque Ordo Discalceatorum Carmelitarum, neque Regula primitiva tempore Concilij erat in usu. Quare Concilium nullam de ea potuit habere notionem, ac proinde decisio tantum extendenda est ad eas Religiones, quæ tunc temporis florebant. Et confirmatur: Quia sicut excepit Concilium Ordinem B. Francisci, quia hic Mendicantis jus ex Regula accepit, etiam nostrum ob eandem causam exciperet: ergo adhuc stante decreto Concilij Tridentini, bona immobilia in Ordine possideri non possunt.

Pro contraria parte etiam urgere videretur, quòd Concilium ibi de omnibus Mendicantibus loquitur, sive ex Regula, sive ex Constitutionibus mendicantem servant: aliàs si tantum loqueretur de illis Religionibus, quibus hoc per suas Constitutiones erat prohibitum, frustra concilium exci-

peret Fratres Ordinis Minorum, quibus non ratione Constitutionum, sed ex sua Regula hoc competebar.

Adhuc tamen prioris sententiæ fundamenta probabiliora videntur. Nam certè Concilium illis verbis, Etiam quibus aut ex Constitutionibus suis erat prohibitum, aut ex privilegio Apostolico non erat concessum, expressè significat, suam facultatem ad summum extendi ad illas Religiones, quibus hoc competit ex Constitutionibus, aut ex privilegio Apostolico. Quare cum Concilium tantum Constitutionum, vel Privilegij, & non Regulae mentionem fecerit, aperte videtur colligi, non loqui ibi de Mendicantibus ex vi Regulae. Et ad rationem in contrarium responderetur, verba Concilij alium habere sensum, quam argumentum proponit: nam Concilium ait: Concedit Sancta Synodus omnibus Monasterijs & domibus, tam virorum, quam mulierum etiam Mendicantium, exceptis Fratrum S. Francisci. Ecce, quomodo Concilium, volens comprehendere omnes Religiones etiam mendicantes, excepit B. Francisci domus, quia mentionem fecerat Mendicantium: postea verò ad majorem claritatem addit etiam, illis Religionibus, quibus ex Constitutionibus proprijs, aut ex Privilegio Apostolico hoc erat prohibitum: non verò loquitur hic de illis, quibus ex Regula non erat concessum. Et sic Religionem B. Francisci ideo excepit, quia de Mendicantibus absolute pronuntiaverat. Quare in hoc casu non auderem affirmare, hoc decretum Concilij nobis præbuisse facultatem habendi immobilia bona. Et hanc nostram sententiam quidam doctissimus Primariæ Canonum doct. Vallisoleti, dom. Concilium Tridentinum circa *Cap. 3.* exponeret, affirmavit: Tridentinum (scilicet) ibi non agere de illis Religionibus, quibus ex Regula bona immobilia non sunt permittenda. Ex quo colligitur, non esse facultatem in Ordine, nisi consulto s. mmo Pontifice, statutum, quo facultas præbeatur ad habendos redditus, vel alia immobilia bona, condendi.

Præterea, quia *Gregor. XIII.* in Bulla separationis, & alij Summi Pontifices Ordini potestatem concesserunt, leges & statuta faciendi, dummodo Regulae primitivæ non sint contraria. Tum tertio, quia jam Religio renunciavit proprijs Constitutionibus huic concilij favori. Quare, cum Regula decernat, nihil nos neque in communi neque in particulari possidere posse; sequitur, quòd Constitutio ulla ei non possit derogare, Nec valet, si aliquis respondeat, non fuisse animum Pontificis, per hanc & similes Bullas Concilio Tridentino derogare: quia Summus Pontifex minimè dictis Bullis derogat per Tridentini decretum. Nam Tridentinum non præcipit, ut habeantur bona immobilia, sed concedit habendi ea liberam licentiam. Unde, quòd Summus Pontifex velit, nos ea licentia non uti, non est hoc Concilio derogare: sicut non derogat Concilio Capitulum generale, cum præcipit, ut nihil commune habeatur.

CAPUT IX.

De Oratorio, & cultu Divino.

TEXTVS.

Simile de-
cernitur
in Ca-
mand.
Et Car-
thus, con-
stitutio-
nibus.

Oratorium (prout commodius fieri poterit) construatur in medio cellularum, ubi manè per singulos dies ad audienda Missarum solennia convenire debeatis, ubi hoc commodè fieri poterit.

GLOSSA IX.

Legend.
Joan. à
JESU
MARIA
Cap. 21.
& 22.
part. 2.
discipli-
nae mo-
nasticæ.

DUo in hoc capitulo præcipuè commendan-
tur. Primum, ut oratorium sive Monasterij
Ecclesia in medio cellularum construatur. Secun-
dum, ut manè in Oratorio ad audiendam Missam
omnes conveniant. Nec tamen ad id obligat ab-
solutè, sed tantum, ubi hoc commodè observari
potest.

Circa hujus capitis priorem partem reco-
lenda sunt, quæ *suprà* capite 2. anno avimus: nempe,
Monasterij formam ex Regula talem esse de-
bere, qualem ibi descripsimus. Quod ex hoc capite
valè confirmatur: dum in eo præcipitur, ut Ora-
torium in medio cellularum construatur. Quod
signum evidens est, Monasterij domum sive ejus
structuram non esse continuam, sicut modò erigi
com claustris & dormitorio solet: sed potius tunc
ex cellulis divisit & à se invicem separatis consti-
tisse. Et hæc est forma monasterij, quæ à Regula
invenitur. Et ob id in medio earum in hoc capite
Oratorium constitui præcipitur, ut commodius
omnes ad officia divina peragenda convenirent, ut
nunc etiam in Ordine Camandulensium servatur.
Est enim ex Regula nobis eremitica vita, & cellu-
larum solitudo præscripta, ut *dicto* Capite 2. dixi-
mus.

Circa secundam verò hujus capitis partem,
per illa verba, *Missarum solennia*, primum dici po-
test, omnes debere convenire manè ad audiendam
Missam: quia cum omnes laboribus ma-

nium studeant, oportebat, ut primo manè Missam
audirent, ut sic labori jugiter incumbere.
Ex quo elicitur, esse Reg. Præceptum, ut omnes
Missam quotidie audiant. Hic est communis hu-
jus loci sensus.

Secundo, & probabilius dici potest, hunc
locum non intelligi de Missa privata, sed potius de
Missa Conventuali: quod satis expressè illa deno-
tant verba, *Missarum solennia*. Missa enim solennis
illa tantum dicitur, quæ in Conventu ab omnibus
celebratur, ut constat ex Rubricis Missæ solennis.
Et præterea, quia, cum jure casum sit, ut quolibet
die in Ecclesijs Regularibus Missa Conventualis
celebretur, ut ex *Cap. cum creatura, de celebratione*
Missarum patet, videtur prædictum *Cap.* intelligi de-
bere de hac Missa Conventuali. In quo duo itatu-
untur: primum, quòd Missa hæc in quolibet Con-
ventu quoad die celebretur: secundum, quòd ad il-
lam audiendam omnes conveniant, ubi commo-
dè poterit observari. Quæ verba intelligi possunt,
ut omnes convenire teneantur, nisi aliud impedi-
mentum, vel rationabilis causa obitet, quamvis
propria & vera expositio sit, ut *suprà* in *Cap. 4. de*
communi Refectorio attigimus: in quo similia
verba afferuntur, nempe hæc verba à Regula ideo
esse adjecta, quia in aliquibus Ecclesijs ita cellule
ab oratorio, vel communi Refectorio distabant,
ut non semper commoditas esse illud ad eundem
verò, qui Missæ solenni intervenire non possunt,
non est dubium, quin ex mente Regulæ Missam
privatam audire teneantur.

Capit.
cum cre-
atura, de
celebratione
Missarum

Vid. Jo. à
Jesu
Maria
cap. 23.
part. 2.
disciplina
monastica
Que à
Prælato
in capitulo
præ-
stantur

CAPUT X.

De Capitulo, & correctione Fratrum.

TEXTVS.

De ha-
bendo ca-
pitulo
qualibet
septima-
na: D.
Hier. in
Regula
Monacha-
rum. Cap.
9. & de
correctio-
ne

Dominicus quoque diebus, vel alijs, ubi opus fuerit, de custodia Ordinis, & de animarum
salute tractetis: ubi etiam excessum & culpam Fratrum (si qua in aliquo deprehensa fue-
rint) Charitate mediâ corrigantur.

GLOSSA X.

Reg. Mo-
nachorum
Cap. 6. &
2. p. status
Carthus.
Cap. 8.
De chari-
tate &
modo in

In hoc Capite duo præcipuè statuuntur: pri-
mum, tempus in quo capitulum Conventuale
celebrari debet: secundum, ea quæ in his capitulis
gerenda sunt. Circa primum constituitur hæc
conclusio: *Capitulum debet fieri singulis Dominicis,
aut alijs diebus.* Circa secundum, Quartus determi-
nantur, Primum, in Capitulo de observantia Or-
tis, exponemus.

dinis agendum esse. Secundum etiam de animarum
salute. Tertium, de correctione culpæ. Et deni-
que Quartum de modo correctionis (scilicet, ut de *Francis*
charitative fiat) tractat. Quæ omnia nos ad tria *Cap. 7.*
dubia reducemus. In primo & secundo, de Capitu-
lo Conventuali, & de ejus actibus, nempe, quo-
modo in eo fieri debeant proclamationes sive ac-
cusationes, in Tertio verò specialius, qua ratione
in correctione culpæ se gerere debeant Præla-
ti, exponemus.

correctio-
ne fratrum,
do,
Basilium
brun-
no Reg.
37. & 39
Basil.
Cap. 1. &
2.
idem
Basilium

Qui
nomin-
juniorum
intelligi-
gendum
Qui n-
mine
nicoru
Ecclesi-
Sapientia

DU-
num. 1. s.

D V B I V M I.

De his, quæ tam secundum jus, quam secundum nostram Regulam in Capitulo Conventuali fieri debent.

IN primis singulis Dominicis, vel alijs diebus celebrandum Capitulum à Regula decernitur: cuius verba duplicem sensum possant habere. Primus est, ut Dominicis diebus, & si his aliquid impedimentum se obrulerit, alijs septimanae diebus Capitulum fiat. Secundus sensus est, quod non solum Dominicis diebus, sed etiam alijs, quando opus fuerit, vel necessitate postulaverit, de animarum salute & correctione culparum agatur. Et verè hæc expositio Regulae menti magis videtur congruere: nam illa verba, *Ubi opus fuerit*, non significant impedimentum, ut prima expositio fatebatur, sed potius emergentem aliquam necessitatem significant, in qua, etiam si Dominica die præcedenti Capitulum fuerit celebratum, denuo, postulante id necessitate peragi possit. Ex quo fit, secundum Regulam mentem, Dominicis diebus Capitulum omitti non posse: quamvis priori expositioni maxime faveat communis Ordinis consensus: imò & Constitutio nostra, in qua cavetur, ut diebus Venetis, vel Dominicis in qualibet septimana Capitulum in Conventu fiat. Hic tamen illud obiter dignum animadversione occurrit, quod, quando in Regula agitur de refectorio, aut de eo quod omnes in Oratorio convenient, semper illa verba adiciuntur, *Ubi commode poterit observari*. Hæc verò hæc verba omnino omittuntur, quasi veli Regula, ut nemo à culparum Capitulo quavis causa aut incommoditate excusetur.

Suppositis his, explicanda restant ea, quæ in Capitulo tam ex parte prælati, quam subditorum, gerenda sunt. Antè omnia igitur Prælati (ut initium sumam à juris & conciliorum decretis) præcipere tenentur, ut Regula vel saltem aliqua ejus pars in Capitulo legatur, & deinde eam vulgariter omnibus exponere. Ita sancitum est in Concilio Viennensi sub Clemente V. celebrato, & refertur in Clementina prima, de statu Monachorum §. Regula: docet Sylvest. verb. (Religio) 7. num. 15. quamvis glossa in dicta Clementina verbo (juniores) doceat, quod si non sint in Conventu juniores, Prælati ad id non obligantur. Nam dicta Clementina Regulam legi præcipit propter juniores. Mihi verò gloss. expositio non probatur: nam juniorum nomine non tam intelligitur ibi Concilium adolefcentes, vel noviter ad Religionem conversos, quam omnes illos, qui in conversatione sua, etiam si senes & antiqui in Ordine sint, juniorum mores imitantur. Nam sicut seniorum nomine non tam annorum numerus, & ætas longæva, quam judicij maturitas, & senilis prudentia significari solet, ut patet ex illo Eccles. 2. *Canities hominum prudentia est*, & Sap. 4. *Senectus venerabilis est*. Eccles. 2. *non duciturna, atque annorum numero computata, canis autem sunt sensus hominis, & ætas senectutis via immaculata*, ut notant etiam Orig. in Genes. hom. 3. & in lib. Jesu Navè hom. 16. Hier. in Esai. Cap. 3. Chrylost. in Epist. Paul. ad Heb. hom. 7. &

denique D. Aug. in Gen. Cap. 18. qui omnes nomine seniorum non annorum senectutem, sed cordis maturitatem, & prudentiam intelligi volunt: ita è contrario, juniorum appellatione, non tam a tate juvenes, & Religione moderni, quam omnes illi etiam senes & in Ordine antiqui, qui juniorum vitam imitantur, in dicta Clementina intelligi debent. Et cum hi rari ab aliqua Communitate soleant deficere, saltem propter hoc Prælati, vulgariter Regulam declarare tenebuntur.

Secundò Prælati in Conventuali Capitulo, antequam ad alia procedat, sermone aliquo opportuno subditorum mentes ad Regulam, quam professi sunt, observantiam, vel ad aliarum virtutum functionem hortari debet. Nam cum sit custos legum, maxime earum custodiam verbo & opere Monachis debet persuadere. Ac deinde, cum Pastor sit, assiduis clamoribus à canis ovium lupos arceere debet. Unde per Esaiam 58. Dominus Prælatos alloquens, præcipit: *clama ne cesses*: & Paul. ad Timotheum 3. *Ut potens sis exhortari in doctrina sana*. Ex quo Divus Thomas 2. 2. q. 42. articulo septimo omnem prælati curam, & obligationem ad duo capita reduxit: alterum, quod subditos sua doctrina in spiritualibus pascat: alterum, quod eos etiam pascat in temporalibus. Nullus ergo commodior locus est ad distribuendum hunc Doctrinæ partem, quam capitulum disciplinae. Quare hic Prælati ante omnia ad ejus consequentiam subditos monere debet. Et hæc sunt verba præambula, & inchoationes Capituli.

Quod autem in Capitulo præcipue secundum Regulam geri debet, ad tria tantum capita reducitur: primum, ut de custodia Ordinis: secundum, ut de animarum salute: tertium, ut de Fratrum culpis agatur.

Quoad primum, illud se offeri statim prænotandum, Capituli Conventualis finem esse, de Ordinis custodia tractare: secundario verò, & minus principaliter de alijs rebus. Ordinis verò custodia nihil aliud sonat, quam observantiam, & disciplinam regularem retinere. Quare de hac in Capitulo potissimum agendum est: primo, ut Prælati in sermonibus suis ad ejus amorem subditos alliciat, & moveat: ac deinde tam Prælati, quam subditi vicissim advertant, atque conferant, quid expediens aut utilius sit ad exactiorem tam Regulae quam Constitutionum observantiam: ac præterea, qua ratione occurrendum sit, ne abusus aliqui in monasterio inducantur, vel quomodo inducti, ne ulterius serpunt tollendi, ac radicibus extirpandi sint. Hic est præcipuus hujus Capituli scopus; & ob id in Religionibus ejus frequentia tanto opere commendatur.

Secundum est, ut de animarum salute agatur: quod consequens est ad primum; nam in custodia Ordinis animarum salus sita est. In specie verò hæc verba aliquid amplius, quam præterita, indicant: nempe, quod Prælati unicuique, qualiter in via DEI progredi debeat, secundum diversum uniuscujusque statum, munus, vel profectum, in communi aut in particulari, si opus fuerit, declaret, & doceat.

Tertio Capitulum Conventuale ordinatur Culpa ad correctionem culparum, nempe, ut ibi Fratrum suas culpas spontaneè confiteantur, vel de eis accersitæ, patienter & accusationem, & correctionem ferant. Unde culpa in Capitulo duplici modo peragitur: prima, dum ipsi Religiosi genitè

Alteri, quod Prælati præstant.

Esai. 58. 1. ad Tim. 3. mot. 3.

Omnis prælatorum cura ad capitulo duo à S. Thoma reducitur.

De tribus præsertim in Capitulo agendum, & quænam ea sint? per Ordinis custodiam intelligitur?

Quid per animarum salutem?

Vid. Jos. à Jesu Maria cap. 23. part. 2. disciplina monastica

Quæ à Prælati in capitulo præstanda?

Concil. Viennens. Clement. 1. de statu Monachorum.

Qui nomine juniorum sint intelligendi? Qui nomine seniorum? Eccles. 2. Sapient. 4.

LESU

Spirit.

II

III

IV

V

VI

VII

VIII

IX

X

XI

XII

sej, eos coram omnibus humili et accusant: secundum, cum a zela ore, vel syndico, vel alio de Capituli gremio denuntiantur. Quoad primum, observandum est, hunc laudabilem seiplos coram alijs Fratibus accusandi morem antiquum fuisse in Religionibus. D. Basilii sermone 4. *exercitationis in sine*, Siquid (ait) factum est præter id quod decet, sive sit cogitatio interdicta, aut sermo extra officium, aut ad orationem segnities, aut Psalmodia negligentia aut communis vitæ desiderium; ne occultet peccatum, sed Communitati confiteatur, ut per communem orationem curetur vitium ejus.

Et in *Reg. sust. interrogazione 37*. Ceterum completa die (inquit) fiat publicatio omnissorum, sive peccatum voluntarium, sive involuntarium, sive etiam latent factum est, aut in verbis, aut in factis, aut circa ipsum cor, ita, ut de his omnibus DEUM per preces placemus. Hæc Basilii. Ubi etiam, quorundam has sui accusationes coram omnibus fieri, monet: quod & hodie ad unguem in nostra Religione servatur, dum qualibet nocte Religiosi post cenam, aut collationem coram omnibus genuflexi, spontaneè culpas leves revelant. Quod verò Basilii docet, etiam cordis cogitationes publicandas, consilium potius, quam mandatum videtur.

Cautius tamen Divus Benedictus, culpas publicè confitendas esse *Cap. 46*, declaravit, dicens: Si quis in labore quovis, in coquina, in cellario, in ministerio, in pistrino, in orto, in arte aliqua dum laborat, vel in quocumque loco aliquid deliquerit, aut fregerit quidquam aut perdidit, vel aliquid aliud excelsit, & non veniens continuo ante Abbatem vel Congregationem ipse ultro satisfecerit, & prodiderit delictum suum: dum per alium cognitum fuerit, majori subjaceat emendationi. Si animæ verò peccati causa latens fuerit, tantum Abbatem, aut spiritualibus senioribus patefaciat, Hæc tunc Benedictus.

Divus quoque Hieronymus *Regu. Monachorum Cap. 9*. Non pudeat (inquit) singulis hebdomadibus sexta, quo die Salvator opprobria pro homine ab homine pertulit, unamquamque sororum suam vitam coram omni cætu sororum discutere, & de commissis contra præcepta, & Regulam se proprio ore criminari, ac disciplinam subire, quatenus stimulara mens stimulo accusationis ac verborum, caveat accusanda ac pudenda committere. Nec tamen propter hoc, occulta cogitamina cordium prodantur neque occulta peccata, quæ solis debent sacerdotibus confiteri: sed solum, quæ præceptis obviant publicis, & sororibus exempla peccandi præbent. Si verò vel timore, vel verecundia seipsam accusare neglexerit, licet unicoque propalare tale crimen alterius, ut nullatenus radices inobedientia & superbia in sancto hoculo vestro attipiant, non evellendas de facili.

Cassian. denique *lib. 4. instit. Cap. 16*, de Monachis Aegypti sic scribit: Si quis igitur gillonem fidelem casu aliquo fregerit, non aliter negligentiam suam, quam publicè diluat poenitentia: cunctisque in synaxi fratribus congregatis, tam diu prostratus in terra veniam postulabit, donec orationum consummetur solemnitas, impetraturus eam, cum iussus fuerit Abbatis iudicio de solo surgere. Eodem modo satisfacias, quisquis ad opus aliquod accesserit, vel ad congregationem solitam, tardius occurrerit, aut si decantans psalmum vel modicum tibi ubi verit: similiter si superbe, si durius si

consummatus responderit: si negligentius indicta obsequia complerit, sive leviter murmuraverit: si lectio nem operi vel obedientia præferens, officij statuta seignius fuerit exequutus: si dimissa Synaxi, non concitus ad cellam recurrere se sinaverit: si cum aliquo vel ad modicum subsisterit, vel si ad punctum temporis usquam secesserit: si alterius tenuerit manum: si cum illo, qui cellula sua cohabitator non est, confabulari quantumcumque presumpserit: si parentum quempiam, vel amicorum secularium videre tentaverit, vel colloquutus cum sine suo fuerit seniori: si Epistolam cuiusvisque suscipere, sive scribere sine Abbate suo tentaverit. Quæ omnia Cassianus non aliter, quam per publicam confessionem, & poenitentiam dilui acque emendari apud Aegyptios, asseverat.

Ex quibus Patrum testimonijs duo licet colligere. Primum, leges, quæ de culpis propalandis ab eis latae sunt, non extendi ad interiores culpas: quod ex Divo Benedicto & Hieronymo cavè pernotatum accepimus, si tamen non negant, quò minus, si DEI spiritu & nimio fervore aliquis agatur, ei non liceat, imò laudabile sit, peccata etiam omnino occulta, & secreta ad suam confusionem, & eorum satisfactionem publicè detegere.

Secundò licet inferre, non solum quempiam non teneri, peccata omnino occulta & interiora, verum nec secreta exteriora, si gravia sint, manifestare: cum nullus teneatur seipsum prodere, & infamare. Et patet ex supradictis Patribus, qui omnes in rebus levioribus exempla ponunt, Si verò peccata publica sint, (etiam si gravia,) non est dubium, quin possint, & debeant in Capitulo publicari. Et ratio est, quia per hanc confessionem reus nullum incurrit suæ famæ detrimentum, cum jam illius peccatum publicum sit, & omnibus, vel majori Capituli parti notum.

Tertiò inferitur, quòd peccata ea, quæ levia sunt, & quæ notabilem famæ jacturam non præferunt, licet aliàs leviter fama lædatur, teneri quis (non sub aliqua culpa, sed ut Constitutionibus nostris obediatur) in Capitulo publicè de se confiteri, qualia sunt ea peccata, quæ supra à prædictis Patribus referuntur: quæ ex natura sua levisima sunt, & in Religione, quantumvis perfecta, quotidiana. Ob quorum confessionem, non solum quis famam non amittit, sed sæpius eam auget: quia nullus tam perfectus ac sanctus reperitur, qui in his exterioribus culpis, vel in interioribus alijs septies non cadat.

Tum etiam, quia nullus sanæ mentis erit, qui non iudicet, majoris perfectionis ac virtutis esse publicè ea, quæ secreta sunt, de seipso confiteri, quam fuerit vitij, ea commisisse. Imò quamvis quis sibi persuadeat, se incursum aliquam suæ famæ levem maculam aut jacturam, non excusabitur ad huc: tum, quia sæpe homines proprio excellentiæ amore infamiam ubi non est suspicantes, falluntur: tum etiam, quia Religiosi, ratione sui status perfectioris, tenentur leve hoc detrimentum ob majorem suum profectum, libenter, vel saltem æquo animo pati. De quibus verò culpis ab alijs hæc accusatio fieri debeat, vel quo modo,

& quibus circumstantijs, congruum erit, ut explicemus.

D V B I V M II.

De quibus culpis in Capitulo Conventuali fieri debeant accusationes ?

Consulend. nost. An. rogus in Annotat. in hoc Reg. Cap. n. 381. DICTUM est in calce præcedentis dubij, de quibus culpis possit, & teneatur quis seipsum in Capitulo accusare nunc aperiendum est, à quibus, & de quibus possit etiam fieri hæc in Capitulo denuntiatio. Et ante omnia præmittendum est ex Divo Thoma 2. 2. q. 33. arti. 7. ad 4. & in 4. distincti. 19. q. 2. arti. 3. quæsiuncula 1. ad tertiam, quòd in Capitulis Religiosorum, accusationes licite fiunt, absque hoc, quòd præcedat ulla correctio si aterna, de aliquibus culpis levibus, quæ famam non derogant. Unde sunt quasi quædam commemoraciones potius obliatarum culparum, quàm accusationes, vel denunciations in rigore. Quare in his non est timendum de defectu correctionis fraternæ, ut etiam id præxi & ceterorum Ordinum usus habet.

Secundò præmittendum est, Capitulum esse in Religione quasi quoddam iudiciale forum (ut latius sequenti dubio declarabimus) in quo Prælati veluti iudex præsidet, & ad ipsum pro tribunali sedentem quilibet Religiosus potest contra alium accusationem deferre, secundum uniuscujusque Religionis propria statuta. In his verò accusationibus scopus est, vel perfectior Monasterij observantia, vel delinquentium correctio, vel major profectus & emendatio. Quilibet igitur Religiosus, ex vi suæ Regulæ vel Constitutionum, jus habet contra aliorum defectus in Capitulo proclamandi, non aliter, ac quilibet de populo apud iudicem sæcularem delinquentes denunciandi.

Præcipuè tamen in Religionibus constitui solet Zelator sive Syndicus, qui similis est fiscali forensi. Hujus munus est, Ordinibus observantiam zelare, ac in hac parte Prælati curam, & vigilias adjuvare. Hi sunt in Religionibus veluti Censores constituti, ut mores, & vitam aliorum potent, & Prælati prænotata deferant. Hujus muneris gratia in Republica Romana Censores creabantur, ut ait Cicero de legibus lib. 3. & Fenestella de Magistratibus capite 17. præcipuè tamen Valerius Maximus lib. 2. de Censoribus. Cùm enim Prælati ubique adesse non possint, ut aliorum defectus noceat aut emendet: rueret profectò Regularis disciplina, aut maxima ex parte periret, si non esset in Religionibus, qui vice ipsius, monachorum conversationem exploraret. Nec putet aliquis, hoc novum in Religionibus figmentum esse; qui enim Divum Hieronymum in Epistola ad Eustochium de virginitate perlegerit, ibi de zelatoris munere ita scriptum invenit: Et quia nocte, extra orationes publicas in suo cubili unusquisque vigilat: circumiens cellulas singulorum, & aure apposita, quid faciant diligenter explorant. Et divus Benedicteus in sua Regula, Cap. 46. hoc potissimum confirmat, dum ait: Ante omnia autem deputentur unus aut duo seniores, qui circumstant monasterium hostiæ, quibus vacent fratres lectioni, & videant, ne forte inveniant frater accidiosus, qui vacet otio aut fabulis. Ex quibus evidenter fit, olim inter monachos hæc alios zelandi curam fuisse observatam.

Cicero. Fenestella Valerius Maximus

Videndum restat, de quibus tam zelator quàm ceteri Religiosi possint, & teneantur alios accusare. Cujus resolutio ex varijs pendet circumstantijs: breviter tamen ab hac difficultate nos expediemus, quia de ea in Tractatu de visitandi modo latius dicemus.

Prima propositio. Zelator majori vinculo & obligatione astringitur, quàm alij, in Capitulo Fratrum culpas denunciare. Patet: quia non solum tenetur ratione charitatis, sive quovis alio titulo, quo ceteri de Communitate obligantur: sed etiam ratione officij, ad quod de justitia adimplendum, Fratrum & exercendum tenetur. Quare zelator, quia saltem aliquam cura non explorat aliorum culpas, vel ad minus eas, quas vidit, non advertit, à veniali culpa (& fortè non parum gravi) excusari non potest, licet ratione officij zelatoris non teneatur, sicut Prælati tenetur, à cella exire, circumque claudra, aut aliàs studiosè explorare: sed tantum simpliciter ea, quæ coram se contigerint, Prælati in Capitulo vel Refectorio denunciare, quia ita est consuetudine receptum. Dixi, ad culpam tamen venialem teneri: Et hoc quidem, nisi aliàs aliqua gravis relaxatio in monasterio serperet, quæ Prælatum lateret: teneatur enim tunc ratione boni communis zelator sub mortali manifestare.

Secunda Propositio. Alij etiam Religiosi præter zelatorem, aliquando tenentur in capitulo culpas aliorum advertere. Primum patet ex Divo Bernardo in sermone de Nativitate Joann. Baptistæ. Nemo inquit fratris, vitia palpet, peccata disimulat: nemo dicat, Nunquid custos Fratris mei ego sum? Nemo, quod in se est, æquanimiter serat, cùm viderit Ordinem depravare, minus disciplinam. Est enim consentire, silere, cùm arguere possis. Et simus, quia similis poena sit facientibus, & consentientibus. Bernardo subicitur Chrysostomus in oratione prima contra Judæos, loquens contra eos, qui peccatores non corrigunt, Ne inquit mihi dixeris, quid mihi cum illo commercij est? alienus est, ignotus est, dummodo sit fidelis, dummodo eadem jungatur Ecclesiæ. Proinde quemadmodum non tantum ipsi fures dant poenas, sed etiam illi, qui non veterunt: ita non solum qui impiè agunt, verum etiam illi, qui cùm possint ab impietate revocare, tamen ob pigritiam vel timiditatem id facere nolunt, simili cum illis poena placentur. Sic in nostro proposito dicendum erit, ad omnes pertinere, etiam leves culpas corrigere, cùm ex illarum frequentia Regularis disciplina minus coeperit.

Dixi in hac propositione, Religiosos aliquando teneri ad hæc denunciationem: quia non semper, nec sub veniali culpa tenentur. Propter quod advertere oportet, triplex esse horum levium peccatorum genus.

Primum, cùm levia peccata totam Communitatem, vel majorem ejus partem inficiant, & ex eis dimanant transgressiones aliquæ, aut relaxationes alicujus Regulæ, aut statuti, aut consuetudinis Religionis, quæ quamvis respectu particularium levia peccata sicut, respectu tamen Communitatis & boni Ordinis communis, ut gravia judicanda sunt. Et de his tenetur quis in Capitulo, vel in visitationibus alios sive reos denunciare, aut accusare, non solum sub veniali, sed etiam sub mortali culpa. Quia tenetur quilibet de Communitate, bono ejus communi prospicere: maxime, cùm sine detrimento Tertij id fieri potest. Et hæc dicitur culpa, sive peccatum Communitatis.

Zelator tenetur sub reatu culpe venialis Fratrum culpas in Capitulo denunciare.

Et aliquando sub Lethali, & quando?

Ad quid tenentur alij patres?

Doctrina S. Bernardi impenitentibus animadvertenda

Item S. Jo. Chrysolomi

Triplex levium peccatorum genus.

De hoc culpæ genere tenetur quis reos denunciare, sub mortali peccato.

LESU

Spirit. II

De hoc genere totam sub veniali.

Secundum genus offensa est, quod ab aliquo pœnitenti tanquam committitur. Et has offensas si publice sint, etiam tenentur alij Religiosi tubæ enati in capitulo pro palare; ne ex harum diffinitione dæmonum aliquid Communitati accrescat. Si verò hæc culpæ secretae sint, non tenentur quis publice eas in Capitulo denunciare. Constat idem ex praxi Religionis, tum etiam, quia hæc offensa in dæmonum Communitatis ullo modo non veniunt: ac denique, quia nemo veniales culpas aliorum, absolute loquendo, tenetur corrigere. Et (ut uno verbo concludam) quoties culpæ leves sunt occasiones proximæ relaxationis proprii instituti, vel aliis publicè committuntur, quis eas denunciare tenetur: quia per has duas vias semper Communitati consulitur. De alijs non est multum e tractandum. Loquimur hic de levibus offensionibus, ut sapienter pernotavi.

In duobus casibus culpæ leves necessaria denotantur.

D V B I V M III.

Qualiter se debeat habere Prælati in correctione culparum.

Gelasius Papa. Nullam. 18. Joan. à Jesu Maria loc. sup. cit. Cap. 2. 4. & Francisc. à S. Etia Comentar. in hoc Reg. Cap. qui copiosissime differt de hac correctione ejusque conditione & præclaris effectibus. Triplex competit Religionem Prælati jurisdictionis sive potestas, & quænam illar.

UT clarius in hoc dubio procedamus, præmittendum est ex Gelasio Papa in Epistola ad Opiationem, & refertur in Cap. Nollam, 18. quest. 2. omnem monasterij potestatem apud Prælatum residere, non solum in his, quæ monasterij commodum & temporale regimen spectant; sed in illis etiam, quæ ad spirituale incrementum & jurisdictionem reducuntur. Nam cum Religio, quædam schola ad discendum perfectionem, medio Superiorum magisterio & doctrina; omnino fuit necessarium, ut apud Religionis Prælatos hujusmodi jurisdictionis reperiretur, quæ & suorum subditorum conscientijs possent consulere, verbum DEI proponere, confessiones audire, sacramenta ministrare, & tandem reliqua media ad propostam sibi perfectionem conducenda ex officio applicare: quibus etiam judiciaria potestas annexa est, ut asserit Divus Thom. quodlib. 1. art. 16. dum ait: Prælati in capitulo prælati, ut judex Ecclesiasticus, aut secularis in judiciali foro.

Ex his constat, Triplicem jurisdictionem Religionum Prælati competere: aliam economicam circa res Monasterij temporales; aliam merè spirituales circa res interiores; & quæ ad profectum spirituales conducant: tertiam verò huic annexam, quæ ad finem spirituales ordinatur, quæ judicialis potestas dici potest: juxta quam triplicem jurisdictionem, Prælati Monasterium regit, & subditos ad suæ professionis scopum conator dirigere. Et quia Prælati ea, quæ gravia sunt, secundum nostri Ordinis Constitutiones, prout habetur in Cap. de officio Prioris localis, & in cap. de Capitulo Conventuali, (quod etiam ferè in omnibus religionibus observatur, ut diximus supra Cap. 2.) de consensu capituli expedire debet: fit, ut proprius locus, temporalis exercenda jurisdictionis in rebus gravioribus, sit Capitulum Conventuale; ubi etiam spiritualia tractantur, & correctiones subditorum sunt, ac proinde triplex illa jurisdictione in Capitulo potissimum exercetur.

De hac triplici functione, qua Prælati in Conventuali Capitulo uti debet, specialiter disse-

ramus. Et quod ad primam attinet, certum est ex dictis, aliquando conferendum esse de rebus temporalibus, & de earum augmento, aut diminutione; & si aliquid aliud Hegoriorum temporale alicujus ponderis circa bona Monasterij se obtulerit. At temporalia hæc perfunctorie, & quasi per transennam peragenda sunt, cum Capituli destinatio, & præcipuus scopus sit, de observantia Ordinis, & animarum salute tractare. Quæ ad secundam verò, nempe quæ ad spirituales profectum conducunt, à nobis duobus dubijs præcedentibus quoquo modo dicta sunt.

De Tertia verò, quæ de culparum correctione & animadversione est, & suo modo ad spirituales jurisdictionem etiam redit, in presenti est à nobis discutiendum. Circa quod, duo sunt differenda. Primum, de obligatione, qua tenetur Prælati subditorum culpas corrigere. Secundum, de modo, quo eas corrigere ac emendare valeant.

Quoad primum, nullus est qui dubitet, quam terribile judicium Prælati imminet, si hoc negligenter omiserint. Nos tamen in medium testimonium aliquis proferemus, quia infinitum esse, omnia recensere. Et in primis hoc Prælatorum importunum silentium, cum sibi corrigendi, vel docendi subditos onus incumbit, quantum eis periculi ac detrimen- afferat, per Prophetam Ezechielem Cap. 3. Dominus docuit dicens: Si dicente me ad impium. Morte morieris non enunciaris ei, neque loquutus fueris, ut avertatur à via sua impia, & vivat; ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem ejus de manu tua requiram. Facit & illud Pauli ad Corint. 3. V. a mibi, si non evangelizavero. Et Esaiæ 56. Speculatoris ejus cæci omnes respiciunt, universi canes muti, non valentes latrare, videntes vana, dormientes & amantes somnia. Et in eodem Cap. V. a mibi, quia tacui. Innumera sunt alia scripturæ loca, quæ consulti ob brevitate omittimus.

Ad Patres verò accedamus, & primo loco prodeat Basilii interrogat. 25. in Regul. sibi: cuius titulus, & inscriptio est, Quod horrendum imminet judicium Prælati peccantes non coarguenti? Respondet, Qui commissam communem curam sibi habet, sic afficiatur, vel ut rationem reddere debet de singulari, illudque certo sciat, si frater quisquam in peccatum aliquod ceciderit, quem prius ipse de judicio DEI non pramonuerit, vel si jam lapsus in eo persistit, nec docuerit rationem, qua sanari possit; sanguis ipsius è manibus ejus requiratur. Maxime si non propter ignorantiam, sed propter adulationem neglexerit. Et infra: Qui verò sic non se debet, nempe sincerè veritatem annu- ciando, dux est cæcus, & seipsum precipitans, & sequentes simul inducens. Et infra addit: Nullus Pater negligit filium suum in foras cadere, aut illapsam in ruina dimitte. Quanto autem magis horrendum est, animam in profundum malorum incidentem, in interitum dimitte. Hæc Basilii.

Divus Benedictus in Regu. Cap. 22. Memor sit (inquit) Abbas, quia Doctrina sua, vel discipulorum obedientia, utrarumque rerum in tremendo judicio DEI facienda erit discussio. Sciatque Abbas culpa Pastoris incumbere, quicquid in ovis Paterfamilias minus utilitatis potuerit invenire. Tantum iterum liber erit, si inquit vel inobedienti exigi Pastoris fuerit omnis diligentia tributa, & moribus earum actibus universa fuerit cura exhibitæ. Pastor earum in judicio Domini absolutus dicat cum Propheta Domino, Justitiam tuam non abscondi in corde meo, veritatem tuam, &

Quam terribile Prælati judicium imminet, si negligenter omiserint. Nos tamen in medium testimonium aliquis proferemus, quia infinitum esse, omnia recensere. Et in primis hoc Prælatorum importunum silentium, cum sibi corrigendi, vel docendi subditos onus incumbit, quantum eis periculi ac detrimen- afferat, per Prophetam Ezechielem Cap. 3. Dominus docuit dicens: Si dicente me ad impium. Morte morieris non enunciaris ei, neque loquutus fueris, ut avertatur à via sua impia, & vivat; ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem ejus de manu tua requiram. Facit & illud Pauli ad Corint. 3. V. a mibi, si non evangelizavero. Et Esaiæ 56. Speculatoris ejus cæci omnes respiciunt, universi canes muti, non valentes latrare, videntes vana, dormientes & amantes somnia. Et in eodem Cap. V. a mibi, quia tacui. Innumera sunt alia scripturæ loca, quæ consulti ob brevitate omittimus.

Open

salutare tuam dixi &c. Et infra: Neque dissimulet peccata delinquentium, sed mox, ut ceperint oriri, reddat ea, ut pravaler ampuet, memor periculi Heli sacerdoti de Sylo: Et paucis interjectis: Ante omnia (ait) ne dissimulans, aut parvi pendens salutem animarum sibi commissarum; plus gerat sollicitudinem de rebus transitorijs, atque terrenis, & caducis: sed semper cogitet, quia animus suscipit regendas, de quibus rationem redditurus est: sicutque, quia qui suscipit animas regendas, prepares se ad reddendam rationem: & ideo timens semper futuram discussionem Pastoris de creditu sibi oribus, cum de alienis rationibus cavet, redditur de suis sollicitus. Hæc Benedictus.

Frequens est apud Gregor. in Pastoralibus de hoc iudicio Dei Prælati ob correctionem omisam imminenti, Doctrina, præcipue parte 2. Cap. 4. Sape namque (ait) Rectores improvidi humanam amittere gratiam formidantes, loqui libere recta pertimescunt, & iuxta veritatis vocem nequaquam jam gregis custodia, Pastorum studio, sed mercenario vitam deserunt, quia veniente lupo fugiunt, dum se sub silentio abscondunt: tunc namque Propheta eos increpat, dicens: Cænes muti, non valentes latrare. Hinc rursum queritur dicens Ezechiel. 13. Non ascenditis ex adverso, neque apposuistis murum pro domo Israël, ut stareti in prælio in domo Domini. Ex adverso quippe, ascendere est, pro defensione gregis voce libera huius mundi potestatis contraire: & in die Domini in prælio stare, est, pravus decertantibus ex iustitia amore resistere. Pastori enim recta timuisse dicere, quid aliud est, quam tacendo terga præbuisse. Hæc & alia ibi latere Gregorius.

Cui luculenter subscribit Divus Prosper. lib. 1. de vita contemplativa cap. 20. Ille autem (Inquit) cui dispensatio verbi commissæ est, etiamsi sanctè vivat, & tamen perditè viventes arguere aut erubescat, aut metuat, cum omnibus, qui eo tacente perierunt, perijit: & quid ei proderit non puniri suo, qui alieno puniendus est peccato? Mentior, si non hoc Dominus per Ezechielem Prophetam sub cuiusdam terroris denotatione loquutus est, dicens ad eum: Speculatorem dedi te domui Israël, & audies de ore meo verbum, & annuntiabis eis ex me: si dicente me ad impium: morte morieris, non annuntia veris ei, neque locutus fueris, ut avertatur à via sua impia, & vivat: ipsi impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram. Quid potuit expressius, & apertius dicit? Hoc est enim dicere: Si impio peccata sua non enuntiaveris, si eum non argueris, ut ab impietate sua convertatur & vivat: & te, qui non increpasti, & ipsum, qui te tacente peccavit, flammis perennibus perdam. Quis rogo tam faxet pectoris, quis tam ferreus erit, quem sententia ista non terreat? Quis tam alienus à fide, qui sententia ista non credat? Hactenus beatus Prosper.

De quo etiam argumento multa utiliter scripserunt Ildorus lib. 3. de summo bono cap. 44. & sequent. Augustinus lib. 10. Homiliarum, homilia 7. Expositores in Ezechiel, præcipue verò Divus Gregorius homilia 11. in eundem, & Hieronymus in Cap. 3. super ea verba, si dicente me ad impium &c. Qui omnes maguum esse Prælatorum crimen censent, cum ob rerum temporalium timorem, pigritiam, adulationem, gratiam, vel metum, subditorum peccata non redarguant.

Ultimò tandem accedant nobilita Umberti viri piissimi ac docti verba: qui in Regulam Divi Augustini Cap. 164. ubi enumerat causas, ob quas à correctionibus Prælati frequenter deli-

stant, ita scribit: Contingit interdum, ut Prælati transgressiones aliquas non corrigant, aut ex pusillanimitate cordis, aut ex humilitate superstitiosa, aut diffidentia proficiendi, aut ex ignorantia, quod Fratrum culpas ignorant: sed nec curam ad eas cognoscendas adhibeant: aut rursus propter pacem propriam, quam turbare nolunt: aut propter verecundiam: conscientia enim eos accusante, alios corrigere non audent: aut propter timorem odij, verentes, ne in subditorum indignationem incurrant: aut propter Prælationis amorem & desiderium, quam amittere formidant, subditos contra se correctionibus huiusmodi provocantes: aut ob defectum zelus, aut denique ex negligentia, qua in Prælationis statu maxime damnanda est. Hæc sunt Umberti: quas omnes causas ad duas redaxit Ildorus ut supra, nempe, vel quia Prælati amore rerum secularium implicentur: vel quia aliquo facinoris onere confunduntur. Augustinus verò dista Homilia 7. ad timorem vel bi asperi reduxit: quia dum Prælati timent detractiones, irrisiones, & opprobria hominum superborum, non audent eis necessaria medicamina adhibere. Attendant ergo Prælati: etsi quando ab opportuna correctione cessaverint, videant, quo fine vel ratione ducantur: & hanc diligenter examinent, ne eis ob aliorum crimina in profundum demergi contingat.

Quoad Secundum verò, quem scilicet modum in correctione faciendi debeant obervare Prælati, manifestè id Regula docet, dum ait: Ubi excessus & culpa fratrum, si qui in aliquo deprehensi fuerint, charitate media corrigantur. Si enim Prælati erga subditos paternæ charitatis & dilectio deficiat, correctio nihil proderit. Et si correctio ultra modum se extendat, vulnera exasperabit, & cicatrici non medebitur. Si nimis rigidus & iustus injuriosus erit. Nam in hac re summum jus summa injuria solet esse. Si verò maxime lenis & tuavis apparet, vitia facile serpen: & dum subditi correctionem non metuumt, sine franco delinquent. Quid ergo Prælati agendum erit? Magna opus est prudentia, ut utroque extremo, & nimietate relicta, medium, in quo virtus est, amplectatur. A quo ut non declinet, maxime proderit, si D. Basilij, & Benedicti (hi enim sunt uberrimi Monastica vitæ fontes) testimonia mente revolvat. Benedictus enim Cap. 64. Regula, Abbates suos sic circa correctionem exercendam instituit: In ipse autem correctione prudenter agat, & ne quid nimis: ne dum nimis cupit eradicare araginem, frangatur vas, suamque fragilitatem semper suspectus sit, meminertique, calamum quassatum non conterendum. In quibus non dicimus, ut permittat nutrire vitia: sed quod prudenter, & cum charitate ea ampuet, prout viderit cuique expedire: & studeat plus amari quam cimeri. Idem quoque Benedictus Cap. 2. Regula, qualiter Abbas debeat se veritatem cum benignitate miscere, his verbis docet: In doctrina sua Abbas apostolicam illam debet servare formam, in qua dicitur: argue, obsecra, increpa, id est, miscens temporalibus terroribus blandimentis, dirum magistri, piæ Patrii ostendat affectum: sicutque, quam difficile, & arduam rem suscipit, regere animas, & multorum servire moribus; alium verò suasionibus secundum animumque qualitatem, & intelligentiam gubernare. D. Basilij in Regul. brevior. interrogacione 99. quart: Quo affectu increpantem increpare oportet? Respondet, erga DEUM quidem eum, & quem habebat David,

Zz 2 dum

domi Psalms 18. dixit: *Spide pravaricantes & tabescen-
bam, quia eloquia tua non custodierunt. Erga eos viro,
qui incipantur, talem qualem haberent pater & me-
diu. si filium cum lenitate & misericordia curarent;
maximè ubi maior adfuerit, & laboriosus fuerit me-
dele modus. Quare idem Basiliius interrogatione 37.
execrandam esse docet, ac vehementer carpen-
dum illum, qui non desiderio correctionis frater-
nae, sed ultionis causa peccantem accusat, vel casti-
gat. De modo autem curandi varios subditorum
morbos, agit quoque idem Basil. in Reg. sus. inter-
rog. 51. Hinc D. Gregor. lib. moral. Cap. 6. Disciplina
(inquit) vel misericordia plurimum destruitur, si una
sine altera contetur: sed circa subditos inesse rectoribus
debet, & iuste consolans misericordia, & pie sapiens
disciplina. Hinc est quod semivivum illum vulneribus, qui à
Samaritano in stabulum ductus est Lucae 10. & vi-
num adhibetur, & oleum: ut per vinum mordeantur
vulnera, per oleum foveantur. Unde quisque igitur, qui
sanandus vulneribus praest, in vino ipsius distractionis
adhibeat, in oleo molliem pietatis: per vinum munden-
tur putrida, per oleum foveantur sananda. Miscenda-
qui est lenitas cum severitate, efficiendumque quoddam
ex utraque temperamentum: ut neque multa asperitate
ulcerentur subditi, neque nimia benignitate solvan-
tur. Hoc nimirum illa tabernaculi arca significabat, in
qua cum tabula virga simul ac Manna erat, ut in boni
Rectoris pectore si est virga distractionis, sit & Manna
dulcedinis. Sit itaque amor, sed non emolliens: sit pietas,
sed non plus quam expedit. Haec optimè Gregorius
ubi supra.*

Gr 20-
vius.

Magna
discretio
à praela-
tis in
corre-
ctione
adhi-
benda.

Magna igitur discretio à Prælati in corre-
ctione adhibenda est. Nam, ut Divus Antoninus
3. parte summi. titulo 19. Cap. 11. §. 6. advertit: Ali-
quando subditorum vitia prudenter dissimulan-
da sunt, suo tamen tempore iudicanda: ut videli-
cet delinquens deprehensus, toleratus tamen, au-
gere culpam erubescat, seque se iudice puniat. Non-
nulla verò aperte cognita, mature toleranda sunt,
ut congrua opportunitate corrigantur: quædam
verò occulta subtiliter sunt persequenda, ut, qui-
busdam signis erumpentibus, Rector, quod in
subditorum mente clausum latet, inveniat, & ex
minimis majora cognoscat: servatis tamen in om-
nibus lecteri contegendi iure & ratione, quam pe-
rii Theologi tradiderunt. Nonnulla tamen sunt
leniter arguenda. Nam cum non malitia, sed sola
ignorantia vel infirmitate peccatur, magno mo-
deramine deitatis correctio temperetur: ubi autem
motus gravitas correctionis asperitatem postulat,
ea non denegetur. Imò & cauterium apponen-
dum esse constat. Prædicta Antoninus. Et (ut de-
nique breviter omnia comprehendam) tam scrip-
tura, quam Patres in correctione, personarum,
temporis, & boni communis circumstantias pen-
sandas esse docent, ut sic medicina congruentius
adhibeatur. Et in omnibus iustitia cum misericor-
dia miscenda est: quamvis semper magis in benig-
nitatem, quam in rigorem inclinandum sit, ut opti-
mè D. Benedictus ubi supra. Abbatem his verbis
monuit: *Semper exaltet misericordiam iudicio, ut
idem ipse consequatur, & oderit vitia, & diligat fra-
tris.*

In puni-
endo de-
linquen-
tes sem-
per in

Ex his jam constat, qualiter Prælati in Ca-
pitulo sua iurisdictione uti debeat, nempe, ut in
correctione culpatorum poenas dum infligit, vel alio
modo punit, semper debeat in clementiam incli-
nare. Quæ secundum D. Tho. 2. 2. q. 157. ar. 1. est
virtus moderativa poenarum, proveniens ex ani-

mi lenitate, & dulcedine affectus, qua quis abho-
ret omne illud, quod potest alium conturbare. Et
ideo dixit Seneca, quod *Clementia est temperantia
animi in potestate ulciscendi.* Quare sciatis Prælati,
se posse, quando id ratio & iusta causa dixerint,
poenam legis diminueret, ut advertit Divus Tho. ubi
supra ar. 2. ad 2. & Cajet. ar. 3. in fi. quod ad virtu-
tem clementia pertinet.

Clemen-
tiam
claman-
dum,

Quis debeat celebrare Capitulum, quando,
quomodo, & quo fine, satis perspicuum jam est:
diximus enim, hoc esse Prælati officium, qui Ca-
pitulum in Dominicis singulis, vel alijs diebus habe-
re debet: in quo pro scopis in sua mente de-
bet regularem observantiam, & animarum salu-
tem. Modus autem, quo hanc sibi constitutam
metam attingere debet, continet Regulæ ex-
positionem, sermonem aliquem opportunum &
salutarem, ac correctionem cum Charitate &
discretionem faciendam. Hæc sunt ex parte Præ-
lati.

Ex parte verò subditorum requiritur, ut
iplos humiliter & devotè acculent: & accusati fer-
rati patienter, & accusatores humiliter & chari-
tativè procedant. Quæ omnia gravissimè & do-
ctè Umberto lib. 4. de eruditione Religiosorum
tertia parte Cap. 14. et sequitur: ubi Regulæ
in Capitulo tam à Prælati, quam ab alijs servan-
das præscribit his verbis: *Et notandum, quod in loco
correctionis cuncta ordinatè sunt faciendæ. Multum
enim cavendum est, ne culpa augeatur, ubi debent
deleri, & ne locus correctionis fiat locus corruptionis.
Multum cavendum est ei, qui præst, qui iniquitas
aliorum debet corrigere, ne iniuste agat. Cavendum est
illi, qui accusat, ne accusatio eius sit accusabilis, vel re-
prehensio reprehensibilis. Ille verò, qui accusatur, si se
debet habere, ut eos, qui exemplo malo scandalizant,
humilitate, & patientia sua adificet, & non amplius
scandalizet. Omnes ibi reverenter se debent habere: cum
iudicium Capituli, imago quadam sit iudicij Divini fu-
turi. Non debent de defectibus fratrum, qui manifestan-
tur, ridere, sed compati. & pro eo orare / estusiam eius,
qui præst debet comitari asseretio, pietas, mansuetudo.
In eo, qui accusat, apparere debet charitas & modestia;
in eo, qui accusatur, humilitas, patientia & obedientia.
& infra prosequitur.*

Quæ discretio & mansuetudo sunt Prælati
necessaria, significatum est in hoc, quod in arca
fuerunt cum virga testamenti tabula & manna. In
virga enim intelligitur correctio: in tabulis, ubi lex
erat scripta, discretio, in manna mansuetudo. Pie-
tas necessaria est: ignis enim zeli ardere debet in
oleo misericordiae. Gregorius super Ezechielum:
Zeli sancti discretio de virtute misericordiae ne-
cesse est, ut ardeat. Ad discretionem ejus, qui præ-
est, primò pertinet, ut correctionem efficacem
opus divinum esse intelligat, & ideo ante corre-
ctionem, orationem debet præmittere, & si vide-
rit fratrem correctum, DEO inde debet gloriam
date, & gratias agere. Eccles. 7. *Considera opera
DEI, quod nemo possit corrigere, quem ille dispexit.*
Considerandum est, quæ opera sunt propria DEI,
alterius virtuti non possibilia, in eis quæ correctio
invenitur. Ad discretionem etiam ejus, qui præst,
pertinet, ut agnoscat, quæ culpa secretè & mani-
festè sunt corrigendæ. Occulta culpa secretè est
corrigenda, maximè si infamiam generat. Matth.
18. *Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum inter te
& ipsum solam.* Manifesta culpa manifestè est cor-
rigenda. 1. Timothei 5. *Peccantes coram omnibus ar-*

Quis
discre-
tio
requi-
tur?

gno
(co
de
san
enc
gat
col
est
par
co
ne
fiv
mi
na
qu
ag
qu
pa
re
C
re
A
d
lo
co
lo
n

In cor-
rectione
debet re-
lucere
mansue-
tudo.

In accu-
satione
charitas

De iuram-
to.
Franc. 6. 3
Et Aug. 6.
7. in nulla
vero Reg.
jeyan. ad
exal. 8.
crucis usq.
ad Psal.
refur. de-
cernitur.
De disc.
& neces-
sitate
sit in fr.
vidi sup.
Cap. 8.
Et adde
Paschom
in Regu
à n. 19.
usque ad
24.

que, ut & ceteri timorem habeant. Quod dicitur (coram omnibus) referendum est ad participium, & ad verbum. Idiorus: Manifesta peccata non sunt occulta purgatione purganda. Palam arguendi sunt, qui palam nocent: ut dum aperta obijuratione sanantur, ij, qui eos diligunt, imitando corrigantur. Item ad discretionem eius, qui praeest, pertinet, ut agnoscat, cui vel quando debeat parcere, vel punire; cum parcere, & punire, sint contraria, contrariorum eadem sit disciplina. Qui nescit parcere, nescit punire. Greg. Sive plendendo sive parcendo, hoc solum bene agitur, ut vita hominum corrigatur. Attendendus est status personarum, quae corriguntur, quia non sanat oculus, quod sanat calcaneum. Cum veterano parcius agendum est (ut ait Seneca.) Prima ad Timot, quarto: seniore ne increparis, sed obsecra ut patrem. Qui non possunt benignitate corrigi, terrore sunt corrigendi. Augustinus ad Bonifacium: Quidam dixit pudore, & libertate liberos retineri, rectius esse credo, amore quam metu. Et subdit Aug. Hoc verum est, sed sicut meliores sunt, quos dicitur amor, ita plures sunt, quos timor corrigit. Idiorus: Qui blando verbo castigatur, & non corripitur, acius necesse est ut arguatur: cum dolore enim abscindenda sunt, quae leviter sanari non possunt.

In correctione Manluetudo necessaria est in correctione. debet re- In Psam. Super venis mansuetudo, & corripimur. Seneca: Vitia animae, sicut vitia corporis, leniter tractanda sunt. Gal. 6. Vos qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu contemtas. Super omnia cavendum est, qui in loco correctionis praest, ne ita DEI damnetur.

In accusatione Charitas debet Charitas apparere: virga enim correctionis procedere debet de radice Jesse, id est, incendio amoris. Illos vero libentius debet accusare, quos amplius amat. Apoc. 4. Ego quos amo, arguo, & castigo. Sunt aliqui, qui illos

maximè volunt corrigere, quos videntur non amare, quorum correctio ab his, quibus adhibetur, non reputatur correctio, sed hostilis persecutio. Modestus etiam debet accusare alium, quam seipsum. Secunda ad Timotheum secundo: *servum Domini oportet esse patientem, cum modestia corripientem.*

In eo, qui accusatur, humilitas & patientia debent apparere, ut erubescibilia sua humiliter & patienter audiat. Apperere debet etiam in eo obedientia, ut in susceptione disciplinae patienter obediat. Sicut (iuxta verbum Sapientis) fabricando fabri, & cytharizando cytharista: simus: ita audiendo erubescibilia nostra, & quae nobis displicent patiendo, humiles & patientes efficitur. Si verò videatur ei, qui accusat, quod ille qui praest, minus iuste se habeat, ad memoriam debet reducere, quod Saluator patientiam habuit, cum Pilatus eum iniuste iudicavit: & quod à militibus iniuste flagellatus fuit. Bernardus: *Stetit JESUS ante Praesidem inclinato capite, demisso aspectibus, vultu placido, sermone raro, paratus ad opprobria, promptus ad verba.*

Lis in Capitulo maximè cavenda est, quae inter abusiones claustrum enumeratur. Ad eandem verò cavendam multum valet, si hi, qui innocentes & majoris perfectionis sunt, taceant, & eum, qui praest, pro se respondere permittant. De quo exemplum habemus Luc. 7. ubi Pharisaeo obloquente Mariae Magdalenae, Maria tacet, Saluator pro ea respondet. Eiusdem 10. Martha accusante Mariam, Maria tacet, Saluator responderet. Ex eo, quod ille, qui praest, pro innocente iniuste accusato non loquitur, alioquin occasio est, quod innocens pro se loquatur, & lis inde oritur.

Hæc Umbertous,

In accusato humilitas & patientia.

Qualiter lis sit cavenda in Capitulo

CAPUT XI.

De Ieiunium.

TEXTVS.

IEIUNIUM singulis diebus (exceptis Dominicis) observetis, à festo exaltationis sanctae Crucis, usque ad diem Dominicæ Resurrectionis, nisi infirmus vel debilis ac corporis, aut alia iusta causa ieiunium solvi suadeat, quia necessitas non habet legem.

GLOSSA XI.

EX hoc Cap. colligendum est primum, noster neri ex vi Regulae à die exaltationis sanctae Crucis usque ad Pascha Resurrectionis ieiunare: Secundum die Dominica à ieiunio cessandum esse: tertium, infirmos, vel debiles, sive quacunquæ alia iusta causa impeditos, ad observandum ieiunium non ligari. Quia necessitas (ut dici solet) nescit legem. Hæc sunt, quae in hoc Cap. praescribantur.

DUBIUM I.

An ipso die exaltationis Sanctae Crucis ieiunandum sit?

HOc dubium oritur ex illis verbis, *A festo exaltationis sanctae Crucis &c.* & petit, ut resolvamus, an ab ipso die ieiunia initium sumere debeant, ita, ut ipso quoque die exaltationis sanctae Crucis ieiunandum sit, an verò à sequenti die sit incipiendum? Et dubitandi ratio in eo praecipue sita est, an illa praepositio, (à) includat etiam ipsum diem termini, cui adiungitur, an verò excludat illum.

Consultend. nost Anton. 2 part. diciturij Regular. Tract. 3. disput. 6. sect. 2. n. 393 & seqq. & commentar. Francisci à S. Elia pag. 237. & seqq.

JESU
Spiritu
II
III
IV
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII

Respondeo ex mente Navarii, *Consi. 18. de præbend. & digni. num. 8.* ubi affirmat, quod quando (à) præpositio adicitur à lege alicui diei determinato, tunc includit ipsum, nisi inclusio sit contra ius commune. Pro quo aliqua iura afferunt. Et facit pro hac sententia l. 3. §. *minorem ff. de minoribus, l. pater, ad legem Juliam de adulterijs*: unde cum (à) præpositio in nostro casu posita sit à lege, & adjecta diei determinato, & insuper non sit contra ius, quod illa dies in termino includatur: aperte colligitur, ipsa etiam die exaltationis ieiunandum esse. Quod observatur in praxi in Ordine Prædicatorum, quibus à suis Constitutionibus indictum est simile ieiunium, quod inchoatur ipso die exaltationis ex communi praxi & interpretatione.

D V B I V M II.

An singulis diebus jejunandum sit?

Hoc dubium duas continet partes: prima est, an tempore, quo in Religione præcipiuntur ieiunia, sine ulla intermissione continuanda, & observanda sint? secunda, quare ieiunia non amplius, quàm usque ad Dominicam Resurrectionis extendantur?

Quoad primam partem, in primis ex Regula, diebus Dominicis ieiunia solvenda esse, aperte constat ex illis verbis, *Exceptis Dominicis*. Estque perpetua ab Apostolorum tempore traditio, diebus his jejuniis relaxandum esse, ut Tertullianus *lib. de corona militis* docet, dicens: *Diebus Dominicis jejunare, nefas ducimus*. Idem censet Ambrosius, quoniam Epistolæ 83. *Dominica* (inquit) *jejunare non possumus: quia Manichæos etiam ob istius dies jejunia iure damnamus*. Idem docet Hilarius in præfatione in *Psal. Epiphani.* in compendiarie Doctrina apud Bellarminum, *Tom. 3. de bonis operibus* in particulati *lib. 2. Cap. 23.* Quibus adde Cassianum *lib. 2. institutionum. Cap. 18. & lib. 3. Cap. 11.* ubi tam inter Monachos Aegypti, quàm Palæstinæ, & Mesopotamiæ, morem fuisse receptissimum Dominica die jejunia relaxandi tradidit. Quam remissionem Fratribus indulgendam ait, cum ob reverentiam Dominicæ Resurrectionis, tum etiam, ut minus faciat hebdomadis venturæ jejunia, hujus expectatione, sentire, semper enim æquantius qualibet fatigatio sustinetur, & sine fastidio labor impenditur, si interjecta vicissitudo quædam, vel operis immutatio qualiscunque succedat. Et præterea in reverentiam Dominicæ Resurrectionis, die Dominica non esse jejunandum, idem *Collatione 21. Cap. 20.* traditionem fuisse à maioribus præscriptam, scribit: de quo etiam plura alia extant Patrum testimonia, præcipuè Melchias Papæ apud Damasum in Pontificali. *Divus Augustinus* super Ignatium, Epistolæ 4. ad Philippenses ait: *Qui in Dominica jejunit, Christi Domini, insectator est*. Et *D. Th. 2. 2. q. 147. art. 5. ad 3. docet, Visandum esse ex consuetudine Romanae Ecclesie die Dominica jejunare, ne videamur hæreticis consentire*. Unde *Divus Hieronimus* in *Commentarijs in Matth. Cap. 9.* refert Manichæos die Dominica frequenter jejunare solitos, ne viderentur de Christi Resurrectione gaudere: quam falsam, & commentitiam fuisse prædicabant. His ergo causis nostra Regula, ut die Dominica jejunia non serventur, indulget.

Sed an peccatum sit, die Dominica jejunare, hujus loci non est exactius examinare, D.

Tho. (ubi supra) dicit, esse laudabile, semper jejunare. Quod etiam Hieronimus in Epistolâ ad Lucilium confirmans, asserit, Paulum cum alijs fidelibus, diebus Pentecostes & Dominicis jejunasse. Alij verò ex adductis Patribus contraria docent: ut Augustinus, Tertullianus, Ambrosius, & Melchias. Quorum omnium fortasse idem sensus est, si ad intentionem jejunantis, sanctorum dicta referantur. Nam ex hac in die Dominica vel laudatur vel damnatur jejuniis. Adhuc tamen (quidquid sit de intentione) superstitiosum videtur, imò & culpabile, dictis diebus jejunare, quæ pro lege habenda est: ut in hoc proposito ex mente Augustini, docet *D. Tho. ubi supra*. Quare solum discutendum restat de alijs solemnitibus diebus, qui ab exultatione sanctæ Crucis usque ad Domini Resurrectionem occurrunt: an in eis cessandum sit à ieiunio? Et præcipuè dubium ob diem Natalis Domini movetur. In quo non esse ieiunandum, An in Epiphaniâ, ut supra docuit, qui *Non licere (ait) in die Natalis Domini jejunare*. Tum etiam, quia Priscilianistæ diebus Dominicis, & in die Natalis Domini ieiunare solebant, ut testatur Leo Papa Epistolæ 91. & ad Turbium, & ex alijs Patrum testimonijs colligit Bellarminus. *ubi supra*.

Contrarium tamen verius, & omnino probabilius est, nempe, quod hi, qui ex Regula vel ex voto tenentur diebus aliquibus ieiunare, si illo tempore occurrat Natalis Domini dies, etiam in illa solita ieiunia servare tenentur: Primo quia Ecclesia (ut optime Bellarminus *ubi supra*) in die Natalis Domini absolute ieiunare non vetat, sed tanquam prohibet his, qui ex superstitione, vel ex contemptu Ecclesie, vel aliquo alio malo sine ieiunarent, Quare Ecclesia Religionum Regulam, & alias de ieiunio observantias, etiam in die Natalis Domini, non tollit. Et sicut in *Cap. finali de observantibus jejunijs*, omnibus fidelibus indulgetur, ut in die Natalis Domini edere carnes possint, etiam si dies Veneris, vel Sabbati sit, & tamen excipit eos, qui voto vel Regulari observantia ad carniis abstinentiam tenentur: ita de ieiunio quoque philosophandum videtur. Ex quo fit, intentionem esse Ecclesie, Religionum Regulæ & statuta in suo robore firma relinquere, & minime eis derogare. Videndus est Sylvestrius *verbo* (ieiunium) *num. 27.* & Corduba in *Regula S. Francisci Cap. 2. q. 2. puncto 1.* ubi docet, hanc esse communem Canonistarum opinionem, & receptam apud omnes suæ Regulæ Expositores. Neque opus est in re tam manifesta plura adicere, cum id etiam Regula expressè indicet illis verbis, *Singulis diebus (exceptis Dominicis)*. Qui enim singulis diebus aliquid fieri præcipit, nihil excipit. Quod si Regula excipit diem Dominicam, alios dies reticendo, cum potuisset exprime, de eius mente fuisse videtur, ieiunium die quoque Nativitatis debere servari.

Hæc dicta sunt attento iuris & Regulæ rigore. Ipsa verò æquitate imperante, ieiunia hoc die non esse strictè observanda, adhuc laudabilius existimo: imò in hoc casu fieri à Prælati dispensationem, ipsa æquitas quasi necessariò in honorem tantæ solemnitatis exigat.

Circa prædicta obijciat aliquis id quod in nostris Constitutionibus *prima parte Cap. 5.* cavetur, ut in omnibus vigilijs Apostolorum, præterquam Joannis Evangelistæ, Philippi, & Jacobi, ieiunia serventur: sed dies secunda Natalis Domini est

Quare in die Dominica non sit ieiunandum?

Cap. Con-
firmam, de
observan-
tione iei-
uniorum.

Cap. de
observan-
tibus ieiuniorum.

Quare
paulchall
tempore
non sit
ieiunandum?

DVBIVM III.

Vtrum ad jejunia Ordinis eadem conditiones requisitae sint, quae ad jejunia Ecclesiastica sunt necessariae?

PRO huius Dubii resolutione recolendum est, ieiunium esse quadruplex, nempe, Spirituale, Morale, Naturale, & Ecclesiasticum. Spirituale dicitur abstinencia à vitis, Augustino teste Tractatu 17. in Joao. Jejunium magnum & generale est, abstinere ab iniquitatibus, & illicitis voluptatibus saeculi: & hoc ieiunium improprie dicitur. Ieiunium Morale, est, usus moderatus cibi & potus, secundum temperantiae regulas: quod natura ipsa duce Philosophi servaverunt. Hoc etiam ieiunium minimè ad nostrum propositum spectat: quia nos hic de ieiunio verè & proprie loquimur. Tertium ieiunium dicitur Naturale, quod apud Theologos supponit pro abstinencia, ab omni profus cibo vel potu: quod etiam minimè pertinet ad institutum praesens, cum de hoc nullibi praecipuum detur, nisi in casu, quo quis ad Sacramentum Eucharistiae accedat. Quartum est ieiunium Ecclesiasticum, quod in describitur: Est abstinencia cibi secundum Ecclesiae regulam, & modum assumpta.

His praenotatis, dubium esse potest, primò, an Regulae ieiunii sint Ecclesiasticae de hoc quarto genere, an verò de secundo; & praeterea, an in eo inveniantur conditiones Ecclesiasticae ieiunii.

De Prima huius Dubii parte sicut certum constituo. Jejunia Regulae (& idem censo de alijs Ordinibus jejuniis) verè Ecclesiasticae sunt. Haec conclusio in praedicto sensu sine temeritate negari non potest. Primò quia ita habet communis nostrae Religionis consensus: imò evidenter in ipsis Constitutionibus in his Regulae & Ordinis ieiunii praecipitur, ut omnes aliae conditiones, & Regulae ieiunii Ecclesiastici serventur, ut patet ex prima parte constituti. Cap. 5. ubi statuitur primò de hora competentis: secundò, de unica comestione; & taxatur cibus, qui in collationibus horum ieiuniorum dari debet; de abstinencia verò à carnibus mentio non fit, quia hoc ex Regula praesupponitur: ac deinde quòd in his diebus Nona ante comestionem dicatur; Ergo verè sunt jejunia Ecclesiastica. Et confirmatur, quia in omnibus Religionibus ieiunia Regulae vel Constitutionum, etiam si ab Ecclesia non praecipiantur, jejunia nihilominus Ecclesiastica dicuntur: quia servant praedictas regulas, & conditiones, ut patet ex communi Religionum usu. Videntur sunt Expolitores Reg. B. Francisci Cap. 2.

Praeterea secundò, quia alia jejunia, quae à Fidelibus (vel spontaneè, vel necessitate impellente) sive id sit ratione voti, sive ratione propriae devotionis, assumuntur, verè sunt secundum regulas Ecclesiasticae jejuniij. Quia hoc in Ecclesia communiter jejuniij nomine intelligitur. Argumenta verò, quae contra hoc fieri possent, secunda parte huius dubii solventur.

Cùm ergo Regulae jejunia Ecclesiastica sint, in eis conditiones, quas Ecclesia circa jejuniij praescribit, necessariò observanda erunt. Duo sunt praecipue, quae tanquam essentialia in jejunio Ecclesiastico constituantur. Primum est unica comestio. Secundum verò, ut habeatur ciborum delectus, praesertim ut à carnibus abstineant, qui Ecclesiastico more jejulare volunt. Quoad primam

est vigilia Joannis Evangelistae: ergo Constitutionibus declaratum est, secunda die Dominicae Nativitatis non esse ieiunandum, ac à fortiori nec prima.

Respondeo, primò, ibi non intelligi de hac vigilia, sed de ea, quae est festivitas Joannis Evangelistae ante portam Latinam. Ita apud Religionis viros peritos exponi accepi: & ratio manifesta videtur, quia dum aliqua lex potest interpretari sine eo quod deroget communi iuri, sanè in eo sensu est intelligenda: quia fugienda est iurium correctio. Quare illa Constitutio, ne Regulae deroget, (quod mea sententia minimè invidit, nec potest si velis) intelligenda est in praedicto sensu. Secundò & fortè verius dicendum erit, praedictam festivitatem, de qua in Constitutionibus fit mentio, illam esse, quae occurrit intra solemnitatem natalis Domini: quod ex eo evidenter colligitur, quia haec Constitutio desumpta est ex Cap. consilium, de observatione jejuniij, ubi sic dicitur: Vigiliae sunt observatione jejuniij celebrandae, praeter vigiliae Apostolorum Philippi, & Jacobi, & B. Joannis Evangelistae, quoniam illorum solemnitas intra solemnitatem paschalem, istius autem intra Natalem Domini celebratur; Ergo de hac solemnitate iura & constitutiones loquuntur, & non de illa, quae est ante portam Latinam. Unde ad argumentum respondeo, quod Capitalium Generale, aequitate imperante, dispensa vit, sive (ut proprius loquitur) declaravit circa ieiunia in his solemnitatibus occurrentia inter Regulae decernens, ut neque secunda die natalis Domini, ieiunia servarentur. Non tamen inde sequitur, quòd ipsa die B. Joannis non sit ieiunandum, in cuius vigilia non propter ipsius solemnitatem, sed propter coniunctionem cum die Natalis Domini ieiunium solvitur. In hac carent Praelati, non auctus aut auctoritas sed maioris partis timoratae conscientiae ac scientiae virorum Religionis consuetudinem, & praxim sequi, quo usque aliquo generali Capitulo, declaratur, aut dispensetur, quid in hac re servandum sit.

Quoad secundam vero huius Dubij partem sciendum est, quod usque ad Resurrectionem Domini, & non amplius, jejunia à Regula indicta extenduntur: & (quantum opinor) nulla Regula tam prolongata jejunia statuit. Quare verò Jejunia Resurrectionis die finiantur, neque ulterius unquam in Ecclesia protrahi consueverint, hoc ab Apostolorum traditione in Ecclesia existimo fuisse servatum: qui tempore illo à Resurrectione usque ad Pentecosten, in honorem Dominicae Resurrectionis minimè ieiunabant. Ita docet Cassian. dicta collatione 21. Cap. 20. Epiphani. & Hilari, ut supra. In illis igitur Quinquagesimae diebus (nam ita illi dies à Patribus vocabantur) nullus neque in terra, neque prostrato corpore orabat, neque genua in oratione flectebat, neque ieiunia ulla illo tempore servabantur: quia haec veluti poenitentiae, ac luctus indicia sunt, quae temporibus tantae solemnitatis ac laetitiae importuna esse solent. Et ideo diebus illis usque ad Pentecosten, in Ecclesia ieiunia non servabantur. Sequenti verò tempore propter nimium aetatis rigorem, etiam haec ieiunij dicitur & communi praecipio nullibi apud Religionum institutores observata invenitur. Quare satis prudenter nostra Regula, omittit his temporibus, à fine aetatis, & à principio autumnii fere usque ad finem veris, nempe, ab exaltatione S. Crucis usque ad diem Dominicae Resurrectionis tantum ieiunia decernit.

Cap. Constitutum, de observatione ieiunij.

Quare posthac tempore non sic ieiunandum?

Ieiunium quadruplex Spirituale.

Naturale

Ecclesiasticum: in quo hoc consistat?

Vid. supra laudatos Antonium & Franciscum loc. cit. hunc pag. 237. n. 50. illum n. 395.

Duae conditiones necessariae ad ieiunium Ecclesiasticum constituantur.

de unica comestione, videndus est Divus Tho. in 4. distinctione 15. questione 3. arti. 4. & 2. 2. questione 147. arti. 6. & Summistæ verbo (jejunium.) De secundo verò plura apud controversarios traduntur, qui, contra hæreticos, licitum esse ab initio Ecclesiæ ciborum delectum in jejunio probant, præcipuè Turrianus lib. 2. constitutionum Apostol. Cap. 59. Bellarmin. To. 2. lib. 4. de Romano Pontifice Cap. 16. maximè verò 2. To. lib. 3. de bonis operibus in particulari Cap. 3. & sequent. & Doctores in 4. dist. DD. in 4. dist. 15. ubi Divus Tho. q. 3. arti. 4. & 2. 2. ut supra dist. 15. Tomo de indulgent. lib. 7. Cap. 13. num. 8. in sua Gloss. litera D. Alia verò, quæ de jejunio à Doctores traduntur, non sunt substantialia, neque ita necessariò requisita, quamvis suo modo & quasi accidentaliter requirantur, ut est. quòd comestio fiat hora competenti, & quòd abstinentia à lacticiis fervetur.

Hæ reperiuntur in jejunio à Regulæ & Constitutionis Ord. præscriptis.

Inspiciamus igitur, an hæ conditiones, tam substantiales, quàm accidentales, in Regulæ jejunij, & similiter in alijs à Religionis Constitutionibus præfixis reperiantur? In primis, prior illa conditio de unica comestione cavetur expressè in nostris Constitutionibus (ut supra retulimus;) ubi præcipitur, ut in jejunij Ordinis detur in collationibus frustum panis cum aliquo fructu. Quòd si aliquando aliquid amplius in quantitate, vel qualitate à Prælati addatur, verbi gratia, vel plures fructus, vel aliquando aliquæ herbæ simpliciter cum aqua & sale sine alio condimento coctæ: non est cur scrupulosi turbentur, existimantes, ob id jejunia Ordinis solvi: quia nisi aliquantulum collationes laxarentur, possibile non esset, tam continuata ac diuturna jejunia à tota Communitate sustineri. Nam cum ex alia parte tot laboribus & asperitatibus, ac frequenti oratione, & meditatione (quibus præcipuè caput debilitari solet) Religiosi premantur; oneri succumberent, nisi aliquantulum hac via adjuvarentur: dummodo collationes eam latitudinem non excedant, quam Doctores in jejunij Ecclesiasticis statuunt. Neque est mirum, quòd æquo pede non fervetur in jejunij Quadragesimæ, & Ordinis, æqualis districtio: nam & in hoc differentia aliqua apud monachos antiquos fieri consuevit, ut videre est apud Divum Hieronymum de custodia virginitatæ, Petrum Damianum, Epistola prima, ad Fratres Eremitæ Gamugni, prope finem: quod & præcipit Divus Benedictus Cap. 49. sua Regulæ. Quare non est mirandum, si tempore alio à Quadragesima, æqualis indulgentia in collationibus permittatur. Caveant tamen Prælati, ne in hoc modum, & mensuram excedant, & suæ Regulæ vel Constitutionibus aliquod relaxationis vulnus infligant: quia gravis criminis reos apud DEUM se fore noverint, cum ob suam causam in Ordine æqualis relaxatio fuerit introducta.

Secunda verò conditio de abstinentia à carnibus patet omnibus, quàm districtè in nostris monasterijs observetur, Sed quia Ecclesia non solum præcipit à Carnibus abstinentiam, sed etiam jejunij temporibus, ovorum, & lacticiorum usum interdicit, ut patet ex Cap. Statuimus, & Cap. Presbyter 93. distinctione, traduntque omnes Summistæ verbo (jejunium) & Divus Thom. dicta questione 147. articulo 6. videtur, quòd Religionis jejunia verè & propriè jejunia non sint, cum in eis indifferentes uti possimus ovis, & lacticiis: & id expresse in nostris Constitutionibus permittatur:

Cap. Statuimus, & Cap. Presbyter 93. Distin.

imò & Regula ipsa id liberè concedat, dum aperit animalia sive volatilia ad nutrimentum habere, quòd, propter lacticiis & ova, superiori capite in illa verba, *Afinos sive mulos &c.* permissum fuisse anno abamus. Igitur non sunt vera jejunia.

Huic dubitationi primò Respondeo, in omnibus jejunij extra Quadragesimam non esse prohibitum uti lacticiis, & ovis: sed tantum in ipso Quadragesimæ tempore. Ita docet Cajetanus 2. 2. questione 147. arti. 7. Medina in summa lib. 1. Cap. 14. §. 10. Navarr. in manuali Latino Cap. 21. num. 15. dicit esse opinionem Divi Thomæ ut supra, Enriquez Tomo primo lib. 7. de indulgentiis Cap. 10. num. 4. Ceterum, (quicquid sit de hac opinione, quæ etiam mihi probabilis videtur,) ad majorem securitatem concessum est Capitulo Generali Ordinis Minorum ab Eugenio IV. cujus meminit Corduba questione 2. puncto 4. super Cap. 3. Regulæ, quoddam privilegium, in quo facultas ei præbetur ordinandi, & declarandi, in quibus locis & provinciis Fratres debeant jejunia Regulæ in cibis Quadragesimalibus observare. Quo utendo privilegio, à Capitulo nostro Generali decrevit est (ut supra,) ut hoc Priorum arbitrio relinquatur: ut ipsi de usu lacticiorum, vel abstinentia, secundum varias locorum consuetudines possent dispensare. Possimum etiam fundamentum, quare in jejunij Regulæ liceat uti ovis ac lacticiis, illud est, quia hoc à Regulæ permissum est, ut supra præcedenti Cap. diximus circa illa verba, *Aliquot animalium sive volatiliam &c.* Quare cum Regula sit à summis Pontificibus confirmata, & ex alia parte de essentia jejunij Ecclesiastici non sit abstinentia à lacticiis; manifestè colligitur, quòd in jejunij Ordinis his cibis uti liceat: & adhuc, quòd hæc verè Ecclesiastica jejunia sint.

IN TEXTU

ibidem.

Nisi infirmus, vel debilis corporis &c.

DVBIVM IV.

Quæ sint causæ, quæ excusent ab adimplentione jejunij?

Dubiū hoc movetur circa ultima verba huius Vid. capitis, in quibus signantur causæ, ob quas à lege jejunij Religiosi excipiuntur, nempe, *infirmus vel debilis corporis sive alia justa causa*: quia necessitas (ut inquit Regula,) caret lege. Omnia verò, tam infirmitas, quàm debilitas, sive quodcumque aliud impedimentum, sub nomine justæ causæ comprehenduntur. Omnis autem justa causa, ut communitè cum Divo Thom. 2. 2. quest. 147. art. 4. Theologi tradunt, ad unam ex tribus sequentibus potest reduci, nempe, *ad impotentiam, necessitatem, & pietatem*, sive majus bonum. Nam jejunio vel corpus læditur, vel spiritus, vel substantia externa. Si corpus læditur, impedimentum, quòd à jejunio excusat, *impotentia* dicitur. Si spiritus proprius, vel aliorum profectus, *pietas* appellatur, Quòd si substantia externa, *necessitas*.

Ratione

Quinam ratione impotentiae excusentur.

Ratione primam, nempe, impotentiam, in jejunijs ab Ecclesia praecipis pueri & senes excusantur, ut istorum fessa sustentetur aetas; illorum vero quasi pullulans, & incipiens, non frangatur vel arefcat. Quare in jejunijs Ecclesiae, pueri usque ad XXI. annum (secundum D. Tho. ut supra) ab eorum implentione excusantur: senes vero, si sexagenarii sint, ut communis tenet opinio: quamvis Navar. in summa Lati. Cap. 21. num. 16. non incongrue doceat, in senibus non esse certam, & determinatam regulam praescribendam, sed id arbitrio prudentis confessarii vel Praelati esse relinquendum. Quod nos etiam supra Cap. 8. in illis verbis, Infirmis aetatibus & necessitatibus, ex mente Canonistarum asseruimus. Nam alij citius, alij vero tardius praedictam impotentiam senectutis incurunt.

Quid in senibus attendendum

An pueri & senes a Regulae jejunijs excusentur?

Hoc autem, quod dictum est de pueris & senibus circa Ecclesiastica jejunia, dubitari merito potest, an etiam in Regulae jejunijs observandum sit: Et (ut à certioribus incipiam) in senibus non dubito, servandum esse id, quod nuper ex Navarro tradidimus, ut id arbitrio Praelati relinquatur, ut ipse omnibus pensatis judicet, an senio confectus vires habeat necne ad solvenda regularia jejunia.

De pueris vero jam professis, qui tamen nondum XXII. annum atigerunt, dicendum est, eos minime à jejunijs Ordinibus excusari: quia per professionem ipsi se coarctarunt ad strictiorem observantiam, quam Ecclesia tenet, nempe, ad Regulam nostram, & ad omnia, quae in ea continentur. Et sic à Regula ad praedicta jejunia servanda obligantur. Et hanc credo esse communem opinionem, & Religionum praxim, de qua videndus est Corduba in Regula B. Francisci Cap. 3. quaestio 2.

Infirmas ac corporis debilitas ad impotentiam quoque reduciuntur.

Praeterea, ad impotentiam reducitur corporis infirmitas, vel debilitas, de quibus nostra Regula exprèloquitur, & advertit Cajera. in summa verbo (jejunium) & Navar. ut supra. Illi etiam hoc titulo comprehenduntur, qui tam infirma complexionem sunt, ut vacuo stomacho capitis dolorem ac vertiginem patiantur: & denique omnes illi, qui, medicorum judicio, non sine periculo salutis corporalis jejunare possunt. Hanc autem impotentiam arbitrio suo poterit Praelatus examinare, & si illi sufficiens videatur, subditum à jejunijs onere absolvat. Neque oportet, ut in hoc nimis scrupulosus aut anxius Praelatus sit, sed potius benignè & misericorditer omnibus subveniat, & pietate magis, quam rigore ducatur: nisi aliàs ob justas causas contrarium viderit expedire. Nam si sua benignitate Religiosi abutantur, & facile licentias petant, tunc in aliud extremum declinandum est, ut Ordinis observantiam summa cura provideatur.

Quoniam excuset necessitas?

Secunda causa, quae à jejunijs excusat, potest esse necessitas, ut cum die jejunijs aliquis labor necessarius, vel nobis, vel Communitati, aut aliquod

aliud à Praelato impositum opus occurrat, cum quo jejunia compati non possunt: ob quam causam fratres laici laborantes à jejunijs excusantur. Et similiter ad hanc causam receditur, quando quis jejunando, suo officio minime ut par est, potest satisfacere: quia ob jejunium opera obligationis praetermittenda non sunt: inter quae potissimum videtur, ut quis rectè suo munere fungatur.

Ob tertiam causam, quae pietas sive majus bonum dicitur, lege etiam jejunijs non tenentur, qui jejunando non possunt ad suam, vel aliorum salutem spiritualem, vel corporalem, id, quod necessarium est, praestare: ut sunt Concionatores, Lectores (ex officio vel obedientia) aut Confessores. Ita Cajer. 2. 2. q. 147. artic. 3. & in summa verbo (jejunium), quem sequitur Navar. ubi supra num. 16. Ad hanc etiam causam pertinet, quando ob jejunium impeditur quis à sanctioribus & melioribus operibus, quibus, si non jejunaret, vacare posset: qualia sunt opera Misericordiae spiritualia, & corporalia quae suapte natura sunt actus misericordiae, quae est virtute abstinentiae praestantior. Ita Cajeranos ubi supra artic. 2. & Navar. num. 17. Sylvest. verbo (jejunium) quaestio 3.

Dixi vero supra, id, quod necessarium est, praestare: nam aliàs si tantum sit supererogationis bonum concionari, aut legere, tunc minime praetermittendum est id, ad quod ex vi nostrae Regulae ac instituti tenemur, nisi aliàs aliquis necessitates sit vel in populo verbum divinum audiendi, vel in Religione illud proponendi.

Ex his fit, eos, in quibus aliqua praedictarum causa non fuerit, ad regularia jejunia teneri, quantum vis perfecti sint. Hoc addiderim propter Haereticos quosdam, de quibus mentio fit in Clementina ad nostram de Haeretic. asserentes, viros perfectos legibus jejuniorum non teneri: quia jejunium ad delendam peccatam ordinatur, quo perfecti jam carent, neque illud habere possunt. Hi condemnati sunt in Concilio Viennensi, & in dicta Clementina multorum sanctissimorum virorum exemplis refutati. Contra hos latius controversarii disputant. Sufficiat nunc notabile dictum Chryostomi de jejunio proferre, quo breviter omnes jejunijs fructus, qui ex facta scriptura colliguntur, uno verbo declaravit: ait enim de jejunio sermone primo: Jejuna quia peccasti: jejuna, ut non pecces: jejuna, ut accipias: jejuna, ut accepta permanent. Quasi dicas: Jejunium prodest, & maxime necessarium est ad satisfaciendum pro peccatis: praeterea, ut preservemur à peccatis: tertio, ut à DEO virtutes, ac caelestia bona impetremus: ultimo, ut impetrata dona permanent. Quae omnia tam imperfectis, quam perfectis omnino sunt necessaria.

Quos pietas

Clementina. Ad nostram de Haereticis.

Concil. Viennense.

De jejunijs modis & fructibus elegantè & luculenter disserit in commentariis suis in hoc Cap. Francisc. à S. Elia.

Summa hanc... in omni... in summa... Cap. 21... Quid in... An pueri... Infirmas... Quoniam... Triplex causa à jejunio excusantur

LESU Spirit. II

CAPUT XII.

De abstinentia carniū.

TEXTVS.

AB esu carniū abstinēas, nisi pro infirmitatis, vel debilitatis remedio sumantur. Et quia vos oportet frequentius mendicare itinerantes, (ne sitis hospitibus onerosi) extra domos vestras sumere poteritis pulmenta cocta cum carniū; sed & carniū supra mare vesci licebit.

GLOSSA XII.

Olim in Regula Alberti primitiva, antequam mitigatione aliqua temperaretur, circa abstinentiam carniū distinctior observantia præcipiebatur: era enim in illa hac ratione scriptum; Ab esu carniū semper abstinēas, nisi pro infirmitatis, aut nimis debilitatis remedio sumantur. In mitigatione verò (ut vidimus) ablata est illa particula (Nimis) & insuper additum est, ut navigantibus, carniū; itinerantibus verò pulmentis cum carniū coctis vesci liceat. Cujus permissionis non meminit Albertus ut supra.

Ex hoc igitur capite sequentes colliguntur conclusiones. Prima est: Ad abstinentiam carniū omnes fratres tenentur. Secunda: Carniū vesci licet infirmis, debilibus, & supra mare navigantibus. Tertia: Itinerantes fratres frequentius mendicare tenentur. Quarta: in itinere extra domos nostras pulmenta cum carniū cocta sumere licet.

Simile statutum apud D. Bened. c. 36. sua Reg. & Cap. 39. reperitur. Concordat cap. carniū de consecrat. dist. 5. Reg. Monach. h. o. rum Cap. 11. Et Monacharum. Cap. 35. Carniū. 2. p. Cap. 10. n. 24. De cibis fratrum itinerantium Regula Francisci. Cap. 3.

IN TEXTV

ibidem.

Ab esu carniū abstinēas.

Circa hanc primam hujus capituli partem duo se offerunt examinanda. Primum, Quare, cum usus carniū licitus sit, nobis prohibeatur? Secundum, Quid hic nomine carniū comprehendatur?

DVBIUM I.

Quare cum usus carniū ex se bonus, & licitus sit, nobis à Regula interdicitur?

Duo extremi hereticorum errores circa abstinentiam à Carniū.

Scendum est, (quod & breviter attingam,) de abstinentia à carniū duos in Ecclesia contrarios errores existisse. Primus fuit Evonitarum, qui (ut refert Epiphanius hæres. 30.) omnium animalium carnes immundas esse dicebant: contra quos scripsit Paulus prima, ad Timoth. 4. dicens, In novissimis temporibus erunt homines in hypocrisi loquentes mendaciam, prohibentes nubere, & abstinere à

cibi, quos DEUS creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, & hi, qui cognoverunt veritatem: quia omnium creatura DEI bona est. Hæc Paulus. Pugnare præterea contra hos aperte Christi Domini & Apostolorum exemplum, qui (ut ex Evangelio constat) in cæna agnum typicum comederunt.

In aliud verò extremum erroris alij inclinaverunt hæretici, affirmantes, nullos omnino cibos, nulloque tempore debere Christianis prohiberi: hujus hæresis auctor fuit Jovinianus, qui (refert D. Hierony. lib. 2. adversus eundem) docebat, abstinentiam à quibusdam cibis nihil omnino prodesse. Clarius tamen & acrius nostri temporis hæretici, ciborum delectum, tum illum, qui aliquibus diebus ab Ecclesia servatur, tum etiam, qui perpetuò à Religiosis quibusdam colitur, tanquam superstitiosum & inanem impugnant. Hujus factionis hæc nostra tempestate auctor fuit Lutherus, insectator Calvinus, Brenzianus, Centuriatores, & Kemnitius apud Bellarminum Tomo 3. de bonis operibus in particulari lib. 3. Cap. 3. Duo autem præcipua sunt, (& quæ ad nostrum attinent propositum) quæ ab Hæreticis in carniū abstinentia damnantur: primum, quòd videamur nos rejicere aliquos cibos, tanquam per se malos: secundum quòd abstinentiam à carniū meritoriam esse censeamus, & cultum DEI ex re indifferenti factimus.

Primus horum error facilè convincitur ex Ecclesie statuto: dicitur enim de consecratione distinctione 5. Cap. carniū; Cuique monacho carniū nec gustandi nec sumendi est concessa licentia: non quia nempe creaturam DEI judicemus indignam, sed quia carniū abstinentia apta, & utilis Monachis estimatur. Ex his ita dicitur clarè constare, Ecclesiam Religiosis carniū non prohibere, quia carnes immundæ sunt, ut falso calumniantur hæretici, præterea, nec Monachi à carniū abstinere, quia eas putent immundas, sed potius severioris, & distinctioris abstinentiæ zelo. Unde in Religionibus carnes non interduntur, quia illicitæ & malæ sunt, sed quia magis expedit ad suum institutum, carniū non vesci. Et constat, quia etiam Monachis ægrotantibus uti carniū conceditur: non ergo eas immundas reputant.

Adde etiam, quia ob prædictam rationem alijs cibis Monachi non utuntur, & tamen eos non immundos judicant: ut de Joanne Baptista, qui Monachorum princeps fuit, ab omni cibo & potu, præterquam à locustis & melle silvestri, se abstinuisse, Matth. 3. legitur: ac de Monachis Divo Chrysostomo contemporaneis ipse Hamilia.

Observa
admi-
randam
abstinen-
tiam ve-
terum
mona-
chorum.

14. in. Epist. ad Timot. ait: Neque pretiosa pulmenta ap-
ponentes, sed solum panem & salem, hi vero olera ap-
ponentes, si vero, qui imbecilliores sunt & leguminibus
potantur. Hier. de custodia virginum, sic de Monachis
loquitur: De cibis vero & potu, taceo, cum etiam
languentes aqua frigida utantur, & coctum aliquid ac-
cepisse, luxuria sit. Et infra: Vivitur pane, leguminibus,
& olivibus, quæ sale solo condiantur. Cassian. lib. 4. in-
stitut. Cap. 11. apud Ægyptios Monachos tantam
docet abstinentiam servari, ut summæ reputentur
deliciæ, si herbarum sale conditæ ad refectorem Frat-
ribus apponantur: & lib. 5. Cap. 23. pane solo san-
ctos Eremitæ Patres fuisse enutritos, commemo-
rat.

De quo argumento plura nobis alia testi-
monia & exempla Basil. in Reg. sus. interrogatio-
ne 19. & 20. ex Bernardo in Apologia ad Guiliel-
mum, & Epist. 321. ad Fratres de monte Anastasio, &
in illa celebri, quam ad Fratres de monte DEI,
spiritu divino rescripsit, ex Hugone Victorino
Tom. 2. lib. 2. de claustr. anima, & denique ex D.
Bonaven. lib. 2. pharetra Cap. 22. licet desumere.
Ex quibus non solum à carnibus, sed ab alijs et-
iam cibis monachos abstinoisse, constat: non quia
illos repulserunt immundos, sed ob majorem cor-
poris castigationem: ut & sic major DEO obse-
quium præstarent.

Quoad secundum verò, quod damnant hæ-
retici, nempe, catholicos affirmare, abstinentiam
carnium esse meritoriam, & sic de re indifferenti
cultum DEO exhiberi: concedimus libenter, hanc
unam esse causam, neque ob id tamen ex re indif-
ferenti DEO holocaustam offerimus. Nam si hæc
abstinentia bono fine fiat, ut quando ordinatur
ad castigandum corpus, ad moderandas passio-
nes, & ad subjiciendum illud spiritui, ut liberius
DEO vacet: tunc carniū abstinentia bona, &
meritoria est, ut communis tenet Theologorum
sententia. Ob quam etiam rationem, jejiniū, licet
secundum se indifferens sit, si tamen aliquo
prædictorum fine coherescerit, ad virtutem tem-
perantiæ pertinet, ac proinde & ad cultum DEI:
ut Patres passim docent, qui videndi sunt apud
Bellarmin. ut supra Cap. 11.

Communi-
nis Theo-
logorum
sententia.

Legend.
præclar.
commen-
tar. nost.
Francisci
in hoc
Cap. Reg.

Ex dictis eruenda est propositi dubij resolu-
tio. Licet enim carniū esus se bonus, & licitus
sit, earum tamen abstinentia utilissima est, tum
propter dicta, tum etiam, quia Religio schola est
penitentiarum ac virtutum, ad quam pertinet in pri-
mis abdicatio omnium voluptatum, mundi deli-
ciarum, ac jucundarum & mollium aliarum re-
rum: quod potissimum medium est, ut in hæc
Schola virtutes ac penitentiarum exercentur. Nam
proculdubio hoc ipsum, quod est, catere rebus
dulcibus ac alijs hujusmodi emolumentis, valde
grave ac molestum nobis solet esse. Et cum carnes
tam terrestrium, quam volatiliū animalium mag-
gis nutrant, & delectant ex genere suo, quam cæ-
teri cibi, cum sint humanæ carni propinquiores,
fit, ut avidius illæ appetantur, & majori gula etiam
edantur. Præterea carniū alimenta materiam
generationis magis augent: & sic difficilius appeti-
tus sub ratione comprimitur: his enim cibis caro
impinguatur, & appetitus roboratur, ac proinde
major contra spiritum pugna insurgit.

Quare Divus Hieronymus lib. 2. adversus
Jovinianum, esum carniū, docuit, esse semina-
rium libidinis: & lib. 5. ex instituto probat contra
eundem Jovinianum bonam esse abstinentiam à
carnibus, & vino: & Basiliius in Hexæmeron homi-

lia 11. sic ait: Veruntamen etiam nunc ad imitatio-
nem vitæ in paradiso nos ipsos reducere volentes,
vitalis his variæ materiæ eduliorum voluptatibus,
ad illam vitam, quantum possibile est, nos ipsos re-
ducimus, fructibus, & seminibus, & nucibus ac
foris putamen durum habentibus fructibus ad
vitam degendam venientes. Horum verò superflui-
tatem velut non necessariam repudiamus: non
enim abominabilia sunt propter Creatorem, non
tamen eligenda propter carnis delicias, ac volup-
tatem. Hæc Basiliius.

Ob hanc ergo rationem, & ob alias, quæ ex
superioribus colliguntur, esus carniū in multis
Religionibus sanctissimè est prohibitus. In primis
Benedictus in sua Regula Cap. 39. Carnium verò
(ait) quadrupedum omnino ab omnibus abstineatur
comestio, præter omnino debiles, & aegros. Ubi, argu-
mento sumpto à majori, & volatiliū etiam ani-
mantium carniū esum prohibet. Idem strictis-
simè in Carthusianorum itatutis cavetur, ut infra
latiori sermone dicemus: servaturque ista lauda-
bilis consuetudo in alijs Religionibus, ut Camal-
dulensium, & Minorum: & hi, non solum car-
nibus sed nec lacticijs vesci licet: imò & omni-
bus Monachis iure canonico id præcipitur, ut pa-
tet ex dicto Cap. carniū 5. distinct. & Cap. cum ad
monasterium, de statu Morach. Servat etiam hoc,
licet non ex Regula, Dominicanorum sanctissima
familia. Inter has verò Religiones duplex disci-
minis ratio invenitur. Prima, quia ex Regula hanc
abstinentiam Carthusiani, (quibus constitutiones
pro Regula sunt.) Benedictini, & nos solum acce-
pimus: alijs verò proprijs tantum Constitutioni-
bus id præcipitur. Secunda est, quòd alij laxius,
alij strictius, alij verò strictissimè prædictam absti-
nentiam servant. Nam Carthusiani, etiam immi-
nente morte, carniū non vescuntur: in nostra
vero Religione, & in alijs, ut sunt Camaldulenses,
tantum in infirmitatibus. In alijs verò extra Refe-
ctorium, vel certis quibusdam diebus, sive ex dis-
pensatione, sive ex quovis alio titulo permittitur
est carniū vesci. Et denique primos illos Eccle-
siaz primitivæ probatissimos Monachos, qui sub
divi Marci disciplina in Alexandria floruerunt, Eufe-
bius Cæsariensis lib. 2. historiarum Cap. 17. à carni-
bus abstinoisse refert. Et si quis vitas sanctissimo-
rum Eremitarum percurrat, omnes etiam à carni-
bus abstinoisse comperiet.

In hac tamen abstinentia difficultate non
cater, quòd cum ejus causa vita humana abbrevie-
tur, videtur contra legem naturæ esse, qua cautum
est, ne quis sui homicida crudelis existat. Hoc du-
bium præcipuum locum habet in strictissima
Carthusianorum abstinentia: qui non solum ad
tempus, sed perpetuò, etiam in ægritudinibus om-
nino mortiferis, à carniū abstinere tenentur.
Propter quod, quidam eorum surrexerunt æmuli,
qui hanc Constitutionem irrationabilem & cru-
delem appellant, & votum stultum, quod de præ-
dicta abstinentia sit: & sic universaliter affirmant,
teneri Carthusienses non abstinere à carniū in
articulo mortis, nulla habita ratione scandali, id
est, quamvis scandalum sequatur. Hanc senten-
tiam amplexi sunt Martinus à Magistris quest. 2. de
abstinentia, Medina Complutens. C. de jejuniis quest.
4. ad ultimum argumentum, Sylvest. verbo (jura-
mentum 4.) §. 10.

Mitius vero sentit secunda sententia Carthu-
thufianis in dicta ægritudine constitutis, & cum
scandalo vesci carniū non licere, posse tamen id

D. Cap.
carnem,
& Cap.
cum ad
monasterium,
de statu
Monachorum.

Quadragesimali
abstinentia non
abbreviati vitam
docet nost.
Anton.
loc. cit.
juxta
edition.
Colonien-
sis. n.

432. cum
pluribus
Auctoribus ab
ipso rela-
tis inter
quos est
R. sinu.
Caram-
muel in
vita V. P.
Dominici
27 ESU
MARIA
lib. 6. cap.
2. & nost.
Joan.
Beetius
in præcep-
ta decalo-
gi præ-
cept. 3.
Exposit.
4. cap. 2.

IESU
Spirit.
II
III
IV

facere in duobus casibus; primo si Carthusiani alium cibum non habeant: secundò, si desperetur omnino de aegro vita, nisi illi ministrantur carnes, & utrobique esse scandalum. Ita docuerunt Gerson *titulo de abstinentia Carthusianorum*, qui habetur *Alphabetico 39. (O.)* & Major in 4. *distinctione 38. questione 4. conclusione 5. Adrianus quodlibet. 1. cum argumentis artic. 3. ad nonum. Victoria vero alia via procedit: in relectione enim de temperantia num. 8. duo circa hanc Carthusianorum abstinentiam affirmat: primum licere Carthusiensibus in aegritudinibus mortiferis constitutis à carnibus abstinere, imò & laudabile esse, etiam si nullum scandali periculum imminere: secundum ejus dictum est, licere etiam prædictis, carnibus vesci: imò si Constitutio in tali periculo id prohiberet, intolerabilis esset, si vel scandalum timeatur, si non. Nituntur autem hæc opiniones optimis, & apparentibus rationibus, quas omittere ideo detrectavi, quia non multum ad nostrum institutum conducunt.*

Breviter tamen, ut certius, & probabilius in hac re primò statuo, Carthusiensium statum, optimum & laudabile esse. In primis id patet: quia ab Ecclesia hoc statutum fuit: semper laudatum & approbatum, imò & fortè ratione hujus abstinentiæ, Carthusianorum Religio, ut strictior, & perfectior ab Ecclesia judicatur. Et, ut omnibus clarius de hac Constitutione constet, ejus verba præmittamus, quæ talia sunt: Quia secundum sanctam nostram Ordinis consuetudinem, à sanctis Patribus nostris introductam, omnem etiam carnium, & cibum quemcumque, qui ex carnibus quomodolibet constat, si per modum cibi, si per modum porionis, aut sorbitionis sumatur, à nostro proposito abjecimus, statumque, ut quicumque nostri Ordinis professor, hujus tam laudabilis constitutionis transgressor fuerit &c. Si Prior, aut Vicarius, aut Procurator hoc fecerit, tanquam ipsius suæ professionis calumniator, & transgressor, obedientiam perdat, & vocibus, ac locis debitis, & ceteris obedientiis Ordinis careat in æternum. Deinde simplicibus Monachis hæc pœna statuitur: & postmodò eadem Constitutio ad moniales extenditur. Hæc est Constitutio, quæ circa abstinentiam carni in Carthusia observatur.

Et quamvis in hac Constitutione non exprimitur, illius obligationem & mentem extendi etiam in periculo mortis naturali: moribus tamen ita receptum est in hac Religione, ut nulli aegroto, etiam in extremis, carnes ministrantur, neque aliquid carnis conditum ab eo comedatur. Tam igitur eorum statum, quam consuetudinem latè defendunt Gerson, & Major (ut supra,) & plures alij, inter quos Arnoldus de Villanova, quem summum medicum, & Theologum appellat D. Antoninus 3. *par. summa titul. 16. cap. 6. parag. 5.* atque in hujus rei confirmationem ejus verba refert, ait ergo Antoninus ex mente Arnoldi, *Quoddam contrarium asserere, est falsum & phantasticum, & probat quoddam hæresim.*

Nam adversatur (inquit) approbationi, & tolerantie Romanæ Ecclesiæ, & fingit novum dogma in pertinentibus ad utilem statum Fidelium, ponendo, quandoque à mortis periculo non posse sine usu carni liberari; & sic ad vitæ longitudo carnium usum necessarium: quod est falsum. Nam, (ut dicit,) virtus vitalis deficit, aut per malitiam morbi illam resolventis, aut propter defectum alimenti, per quod habet conservari, vel

restaurari. Primo casus probat per dictum Hippocratis dicentis, quòd si præ foris morbi cibus exhibeatur, suffocationis vel aliter gravamine superaddito, coguntur vitam finire celerius: deficientibus autem propter penuriam alimenti, si denegetur cibus, & medicationi subdantur, expirant velocius, tabescti. Patet per id, quòd deficienti propter morbi magnitudinem non profunt, sed nocent carnes: sed deficientibus propter alimenti penuriam, profunt. Sed probat, plus competere vinum mediocriter somptum, maxime aromaticum & vitella ovorum mediocriter mollia, ideo quòd velocissima digestionem convertuntur in laudabilem sanguinem & multum, & quasi sine facibus.

A carnibus autem, & ceteris alimentis aliqua prædictarum conditionum deest.

Concludit ergo, quòd ad virtutem vitalem vel cognitivam plus conveniunt supra dicta, quam carnes, licet faciat ut, quòd ad confortandum virtutem motivam, plus competant carnes: quam, dicit, (inducendo Galenum,) scilicet, confortationem virtutis motivæ non esse in aegris necessariam, quia modicum egent ipsius operatione: ergo nec egent necessario usu carni: sed bene usu vini.

Apostolus: Modico vino uterè propter somnium &c.

Vinum enim lætificat cor hominis. Cor autem est principium virtutis vitalis, quæ confortatur per cordis lætiam.

Sed & in dicto Ordine multi senescunt, & vivunt etiam Octogenarij. Et ante diluvium non comedebantur carnes, *distinctione 35. Cap. ab excordio*, & longius vivebant. Hæc omnia Antoninus ex Arnoldi sententia. Postea vero ex propria sic addit: Et hæc scripta sunt, ut Religiosi, qui secundum Regulam suam, vel Constitutiones non debent carnibus vesci, credant, per talem abstinentiam carni non sibi abbreviari dies, si hoc observant, nec pro quacumque debilitate carnes comedant: & contra illos, qui hoc non observant, ad excusandas excusationes in peccatis, allegantes sine usu carni non posse vivere. Hæc Antoninus ut supra. Habent præterea Carthusiani plura medicorum suffragia, quæ prædictam Arnoldi sententiam defendunt: ac proinde licitum est & sanctissimum tale Religionis institutum.

Secundò, si verum sit quod Arnoldus & alij medici asserunt, si non, hoc est, si possit dari aegritudo, quæ non aliter ac usu carni curari possit, si vel talis non detur (ex quibus primum mihi probabilis apparet, quia negari non potest, aliquando fastidium generari aegroto, ita, ut aliis cibis quam carnibus vesci non possit:) adhuc tamen existimo, tam publice quam secretè, tam existente scandalo, quam cessante, non solum licere Carthusiensibus à carnibus abstinere, etiam in periculo vitæ propter aegritudinem constitutis, verum etiam necessarium esse. Hæc sententia aperte est Navarri de Regularibus *consilio 10. numer. 6.* qui expressè affirmat, hoc Carthusianorum statutum obligare ad mortale.

Sentiunt hoc etiam peritissimi nostri temporis neoterici, eo nixi fundamento, quòd, cum hoc statutum antiqua consuetudine interpretetur, ita, ut receptum sit ut obliget in articulo etiam mortis, videtur satis licitum esse, tali statuto obedire. Et quod hoc liceat, optimè satis probat Victoria (ubi supra.)

D V B I V M II.

Quæ sint, quæ comprehenduntur nomine carniû?

Secundum verò, scilicet, quod ad hoc tenentur, probant isti authores: quia ex transgressione hujus instituti in hac parte, relaxatio omnino poterat in rigore & severitate Regularis disciplinæ: aliaque adducunt, quæ pertinere videntur ad rationem justitiæ legalis.

Mihi verò non aliter hæc sententia vera, & probabilis videtur, quam si in prædicto Ordine hæc transgressio fuerit interpretata, ut lethalis, ac proinde quod illa consuetudo obliget ad culpam mortalem: cujus contrarium affirmat Petrus Sutor, hujus instituti professor, in historia sui Ordinis lib. 2. titul. 3. Cap. 8. & idipsum in prædicta Religione communi consensu receptum existimo. Et ideo, ut verior & probabilior nobis placet opinio Victoriz. Ne quicquam his obstat justitiæ legalis ratio: quia idipsum etiam procederet in omnibus aliis Constitutionibus omnium Religionum, maxime in illis, quæ potissimum ad earum observandum institutum conducerent: cujus contrarium praxis, & communis Religionum usus declaravit.

Ad rationem Dubii respondetur, quod quamvis præceptum naturale sit tuendi vitam à quocunque periculo mortis, & illam conservandi: non tamen præceptum hoc absolute obligat, sed tantum in eo casu, in quo non addit causa rationabilis amittendi propriam vitam: nam si hæc occurrat, tollitur obligatio hujus præcepti.

Quia (ut rectè Victoriz, ubi supra) potest quis ratione patientiæ permittere, se occidi ab alio, aut in bello se exponere periculo mortis pro defensione patriæ. Uxor etiam assistens marito laboranti peste, aut morbo contagioso, etiam si sit probabile periculum vitæ, non peccat. Nec tenetur quis uxorem ducere, etiam si aliquando necessaria sit ad vitæ conservationem: sed potest castitatem servare cum periculo vitæ. Quare si justa, & honesta causa secundum prudentiam boni viri addit: possumus de vitæ, & de remedio illius non curare: imò laudabile & heroicum opus virtutis aliquando erit. Hac etiam de causa, licitum & laudabile est in articulo mortis, paratum stratum relinquere, & humi aut in alio aspero loco vitam finire, sive ad imitationem fiat Domini nostri JESU Christi, in patibulo Crucis vitam finientis, sive ad exemplum aliorum: præcipuè, si sit vir insignis in aliqua congregatione aut Religione, qui id faciat, ut legitur Divum Jacobum Apostolum, Divum Martinum, ac Divum Franciscum propriam vitam sanctè ac pauperimè terminasse. Tunc igitur, quando quis vitam ob Regulæ observantiam finierit, justa, & rationalis causa non immeritò censeri debet, amor, & reverentia propriæ Regulæ, & utilitas, quæ sequitur ex disciplina Religiosarum observata: ut tollatur naturalis obligatio tuendi propriam vitam. Et ne rigor, ac disciplina Religiosa tepescant, non solum à carnibus abstinere extra ægitudinis tempora (ut nos servamus,) & aliis cibis uti, quibus forsân, juxta quorundam opinionem imperceptibiliter vita abbreviatur, licebit: veram etiam abstinere à carnibus in infirmitate ipsa cum periculo vitæ, ut Carthusiani tenentur facere, vel ad minus possunt licitè facere.

Pro hujus Dubii resolutione supponendum est, quod licet aliqua sint, quæ verè & propriè carnes non sint, neque appellentur, ex carnibus tamen ortum, & originem trahunt: ut sunt ova, & lacticia. Alia sunt, quæ licet propriè carnes non possint dici, tamen maximam cum eis propinquitatem habent: ut sunt sanguis, lardum, sagimen, sive pinguedo. Alia verò, quæ licet à carnibus originem non habeant, ex conjunctione tamen ad illas magnam earum virtutem, & substantiam participant: ut jus, in quo carnes decoquantur. Et denique alia sunt, quæ licet carniû substantiam in se non suscipiant, ex simultanea tamen decoctione aliquam qualitatem, & excellentiam acquirunt: qualia sunt legumina cum carnibus cocta. De his igitur inquirimus, an sub prohibitione carniû à Regula facta, prædicta omnia etiam prohibita esse censendantur?

Quoad primum de lacticiis & ovis, in primis expressè id affirmare videtur Divus Gregorius Cap. denique 4. distinctione, ubi ait: Par autem est, ut nos, qui his diebus à carnibus animalium abstinemus, ab omnibus quoque, quæ sementinam trahunt originem carnis, jejunemus: à lacte (videlicet) caseo, & ovis. Et colligitur ex Cap. Presbyter 82. distinctione. Nam, ut Divus Hieronymus ex sententia veterum Ægyptiorum lib. 2. contra Jovinian. refert, Ovum, & lac nihil aliud esse videntur, quam caro liquida, & sanguis albus. Quare Manichæus, ut auctor est Divus Thomas 1. ad Tim. 4. sicut prohibebat omni tempore esum carniû: ita etiam ovorum.

Contrarium tamen hujus probabilis videtur: quia ova, & lacticia carnes non sunt, licet ex animalibus, quæ carnes habent, originem ducant. Neque hoc argumentum ullo modo urget: Hæc procedunt ex hujusmodi animalibus, ergo sunt carnes. Nam cum ex eorum semine generentur, & semen caro non sit, utpote quod ex lapsu stuitate alimenti procedit: ipsa etiam lacticia, vel ova carnes non sunt, neque ad carnes reducuntur. Tum etiam quia licet ex carnibus generentur, & carnes verè essent, (quod omnino falsum existimo:) adhuc tamen parum obstaret, quominus ovis ac lacticiis nobis uti liceret: quia id expressè in Regula conceditur, ubi supra Cap. 8. & præcedenti in illa verba, Aliquot animalium, tradidimus. Sicque consuetudine omnium Religionum interpretatum est, ut etiam apud Carthusienses, qui strictissimam omnium carniû abstinentiam servant, ovorum ac lacticianorum usus non interdicitur.

Ad auctoritatem Divi Gregorii in dicto Cap. Denique & d. Cap. Presbyter, Respondeo, ibi non probari, quod ex eo, quod alicui carnes sint prohibita, etiam sint ea, quæ ex eis originem trahunt prohibita: sed tantum, (quod par est, & maxime rationale,) ut, sicut in jejunis Quaresimalibus servatur abstinentia à carnibus: ita etiam in eisdem jejunis servetur abstinentia ab his, quæ ortum, sementinamque trahunt à carnibus originem: quia intentum Ecclesiæ in his jejunis est, eos cibos interdicare, quorum

us maximè delectat, & ad venerea provocat: eorummodi sunt carnes animalium in terra nascentium, & quæ ex eis procedunt, ut sunt lacticia ex gressibus, & ova ex volatilibus: ut optimè ratiocinatur D. Thom. 2. 2. q. 147. art. 3. Imò Ecclesia in aliis extra Quadragesimam jejuniis solum carnes prohibet: ut nos Cap. 11. de *jejunio*, dubio ultimo adnotavimus: & Fideles licitè lacticiis & ovis utuntur, ubi non est contraria consuetudo. Ad D. Hieronymum Respondeo, ejus verba esse intelligenda, quasi remotè de carne & sanguine.

Quoad secundum verò, an lardum, sagimen sive pinguedo, & alia hujusmodi, nomine carniū comprehendantur, majus dubium est. Et in primis videtur, eodem modo in his philosophandum esse, ac de ovis & lacticiis diximus: cum par in omnibus ratio appareat: ac proinde, quod nomine carniū non comprehendantur.

Vera tamen resolutio sit, nomine carniū hæc omnia in nostra Religione prohiberi. Quod firmissimè probo, tum ex Regula ipsa, tum ex consuetudine, tum etiam ex jure. Et in primis ex Regula. Nam cum in prima Regula Alberti absolutè esus carniū sine exceptione ulla interdiceretur: Innocentius IV. postea in mitigatione permisit, ut itinerantes uti possint pro cibo pulmentis coctis cum carnis. In qua exceptione sive concessione duo consideranda sunt. Primum, ex hoc ipso, quod permittitur solum edere pulmenta cum carnis cocta, tacitè & quasi per necessariam sequelam, cætera prohiberi. Nam si nomine carniū non prohibentur in regula sagimen, pinguedo, jus aut pulmentum, supervacanea esset hæc permissio, sive exceptio. Quare cum sit exorbitans à generali Regula concessio, sive exceptio, de aliis Regulam firmat in contrarium: hoc est, eo ipso, quod statuit licere pulmenta cum *carnis cocta*, cætera denegat ac prohibet.

Præterea considerandum est, pulmentum minus ad carnes accedere (ut in initio hujus dubii adnotavimus) quam sagimen, sive pinguedinem. Nam illud tantum quasi qualitatem quandam participat, hoc verò quasi substantiam suam à carnis innatam habet. Quare si tantum Regula permittit pulmenta cocta cum carnis, idque ita arctè & strictè, ut fiat solum pro itinerantibus: à fortiori pinguedinem, sagimen, & alia similia expresse denegavit.

Secunda ratio sumitur à consuetudine: quia jam in nostra Religione id communi interpretatione, & consensu receptum est: & nequam horum usus in monasteriis nostris admittitur.

Cap. de Terriò ex jure ipso deduco. Nam Cap. de esu carniū, de consecratione distinctione *tertia*, cavetur, ut feria sexta Christiani omnes à carnis abstinant: in Ecclesia verò communi interpretatione & jure receptum est, quod ibi nomine carniū non solum carnes ipsæ, sed etiam sagimen, lardum, pinguedo, &c. prohibeantur: quod non fieret, si hæc nomine carniū non comprehenderentur. Ergo similiter in nostra Regula nomine carniū prædicta omnia censentur prohibita.

Ad rationem in contrarium responderetur, longè aliam esse rationem de ovis & lacticiis, ac est de pinguedine, sanguine, & aliis: quia

ova, & lacticia plus distant, & per plures transmutationes à carnis semine inam trahunt originem: ac sanguis, pinguedo, vel sagimen quasi immediatè à carnis oriuntur, ac proinde majorem consanguinitatem habent cum ipsis. Quare lacticia & ova affinitatem; pinguedo verò, sagimen &c. quasi consanguinitatem cum carnis habent.

De jure verò & pulmentis, an appellatione carniū prohibeantur, patet in primis, pulmentum prohiberi expresse: nam si nomine carniū non prohiberetur, frustra in Regula exciperetur, dum dicit, *Extra domos vestras sumere pulmenta cocta cum carnis*. Et si omnibus liceret, minimè pro itinerantibus tantum indulgeretur. De jure verò eodem modo dicendum est; imò à fortiori: quia magis ad carnes accedit, ac proinde clarissimè ex Regula colligitur, in omnibus nostris licitum non esse, pulmentis aut jure uti, ut expresse (satis pro argumentò à contrario sensu) Regula prohibet, & communis consensus Religionis approbat.

Quid verò pulmentum sit, & quando eo uti liceat, *infra hoc Cap.* dicemus.

IN TEXTU

Ibidem.

Nisi pro infirmitatis vel debilitatis remedio sumantur.

Cap. de Circa hæc verba notandum est, quanta arctitudine esus carniū prohibeatur, ut, cum in superiori Cap. de jejunio loquens, à jejunio non solum debiles & infirmos excuset, verum & alia justa causa impeditos, aut necessitate oppressos: hic equidem solum debiles & infirmos excipiat, & alias causas sive necessitates non admittat. Simile statutum de jejunio est apud Divum Benedictum Cap. 36. *sua Regula*, ibi: Sed & carniū esus infirmis, omninoque debilibus pro reparatione concedatur: at ubi meliorati fuerint, à carnis more solito abstinant. Ferè idem decernit Innocentius III. Archiepiscopo Bracharensi rescribens, & refertur in Cap. *constitutio, de observatione jejunij*: ubi dum carnes die Sabbati prohibet, ait, Sic tamen, quod debilibus, & infirmis periculum non emergat. Et idem colligitur ex eodem, in Cap. *cum ad monasterium, de statu Monach.* ubi inquit: Debiles & infirmi, quæ necessaria fuerint sibi, tam in carnis quam in aliis, recipiant competentem. Quare nostra Regula idem quoque statuit de debilibus, & infirmis; ubi duo genera hominum designat, quibus esum carniū concedit, scilicet, infirmorum, & debiliū: illis autem concedit pro reparatione sanitatis, istis vero pro reparatione virium. Quis vero sit debilis & infirmus dicendus, oportet ut aperiamus,

Apologia ad Guilielmum Abbatem, his verbis: Ajunt enim, incolumes ac validos juvenes conventum solere deserere, & in domum se infirmorum, qui non sunt infirmi, collocare, & carnium elu (qui vix ægrotis duntaxat, & omnino debilibus, ex Regulæ discretionem, pro virium reparatione conceditur,) non quidem corporis infirmitatis ruinas reficere pro incommodo, sed carnis luxuriantis curam perficere in desiderio. Quid hoc ignavia est, prandiis incubare longioribus, aut nudum molli volutari in lecto? O boni milites, sociis in sanguine & cæde versantibus, vos, aut cibos diligis delicatos, aut somnos capitis matutinos? Et infra: Delicata nimis medicina est, prius alligari, quam vulnerari: membrum non percussum plangere, & necdum suscepto ictu, admoveere manum: fovere unguento, ubi non dolet: emplastrum adhibere, ubi scissura non est. Sic Macarius vixit: sic Basilius docuit: sic Antonius instruit: sic Patres in Ægypto conversati sunt. Hactenus Divus Bernardus.

I N T E X T V

Ibidem.

Et quia vos oportet frequentius mendicare itinerantes: (ne sitis hospitibus onerosi) extra domos vestras sumere poteritis pulmenta cocta cum carnisibus &c.

HÆC verba denuo in mitigatione ab Innocentio IV. addita sunt, quibus concedit, ut itinerantibus Fratribus sumere liceat pulmenta cocta cum carnisibus: cujus permissionis Regula rationem reddit, ne recipientes Fratres solitudine querendi, ac parandi eis cibos gravenur: & ideo eis tales cibi conceduntur, qui facile apud omnes inveniuntur, qualia sunt pulmenta cum carnisibus cocta. Præterea circa illa verba: *Et quoniam vos oportet frequentius mendicare itinerantes*; Dubitatur, an illud verbum (*oportet*) vim habeat præcepti, an verò tantum significet condecenciam quandam, & honestatem: & sic tantum sit consilium?

Utrum
verb.
oportet
præceptum,
an
consiliū
indictet.

Respondeo, quod, quamvis verbum illud (*oportet*) secundum probabiliorem sententiam præceptivum sit, ut *supra in præfationibus Dub. 7.* adducebamus: tamen hic ex adjectis quasi honestatem quandam, & condecenciam status significat: quasi dicat: Quoniam vos paupertatem strictissimam profiteremini, oportet eam ut plurimum itinerantes in mendicando observare. Et licet de mendicitate expressè tantum hic decernatur: tacitè verò ut pedites itineremus, ex mente Regulæ colligi videtur: quia nunquam equitantes mendicare consueverunt: & præterea, quia maximè modus iste itinerandi paupertati convenire dignoscitur. Neutrum verò Regula præcipit, sed tantum monet: idque non semper, sed frequenter debere fieri commendat. Propter hanc etiam mendicitatem permittit Regula, ut edere pulmenta liceat, ne nos pauperes, onerosi, ex diversitate victus hospitibus fiamus.

Dices, quare Regula non permittit, ut come-

derent de omnibus quæ fratribus apponerent, quia hoc videtur major perfectio, cum id Christus Dominus Apostolis itinerantibus præcepit, ut ederet quæcumque illis apponerentur: & ita Divus Franciscus 3. Cap. sua Regula præpedit finem, suos fratres per mundum euntes monet, ut secundum sanctam Evangelium, de omnibus cibis eis apposis liceat manducare.

Respondetur, quod illa à Domino nostro JESU Christo in Evangelio Apostolis prædicatum in mundo, præcipua forma, non præceptum, sed indulgentia (necessaria tamen pro ratione status) fuit. Nam ut optime D. Bonaventura in *Apologia pauperum, in 2. responsione 2. particula art. 1.* obliat: Quia discipuli pauperes erant, & laboriosis prædicationis exponerentur discipulis, ne pro penuria, & difficultate laboris in seipsis deficerent, vel pro diversitate victus onerosi redderentur suscipiendis ipsos, hujusmodi fuit eis à Domino forma præscripta, tam piè, quam provide, ut & aliis condescenderent, & injunctam sibi laborem vituliter tolerare valerent. Ex quo elucet, quod tam abstinere à carnisibus & vino, quam his uti, fieri possit perfectè & imperfectè: sed unum (scilicet abstinere) fit perfectè ex proprio genere: alterum verò ratione circumstantiæ adjunctæ, cum ex se magis declinet à perfectione. Hæc Bonaventura. Ex quibus colligitur, de se perfectus esse, servare abstinenciam à carnisibus, quam eis uti. Et licet prædicantibus Apostolis, tum ne recipientibus ipsos fierent onerosi, tum ob prædicationis laborem, permittit sit carnisibus uti: ad huc tamen itinerantibus fratribus Regula tantum concessit uti pulmentis, quia non erat tantus labor, ac prædicationis Evangelii: & hoc sufficiebat, ut Fideles eorum susceptione non gravarentur: quod magnè fuit perfectio.

Quid verò sibi Regula velit pulmenti nomine, non facile est aperitè discernere: pendet enim hujus declaratio ex nozione propriæ significationis hujus vocis, *Pulmentum*, quæ non apud omnes eodem modo sonat. Pulmentum ergo à pulite apud Varonem *lib. 4. de lingua Latina*, & alios probatos auctores invenies. Puls autem eodem Varone teste sic dicta est; quia ut scribit Apollodorus, tonitruum edit, cum ferventi aqua infusum: quod insinuat: his verbis: *Pulsem esse cibum ex farre comminuto, in farinam redactum, & aqua respersum* (que es lo que dezimos en Romance puchas, o poltadas.) Hoc cibo quondam Romani pro pane utebantur. Plinius *lib. 18. Cap. 8.* Puls autem (inquit) non pane vixisse longo tempore Romanos, manifestum est. Unde & pulmentaria hodie dicuntur, sive puls ipsa, sive quodvis aliud ad modum puls confectum. Huic puls acceptio favet Alexander ab Alexandro *lib. 3. diernum genialium Cap. 11.*

Secundo apud Athenæum, *lib. 14. Dipnosophilistarum*, puls non pro cibo liquido, (quem prædicti Authores pulmentem seu puchas vocant) sed pro solidiori quodam cibo potius accipitur. Eius verba referam: *Pultis* (inquit) *meminit sic Alimæ. Jam Pyaniam pulmentem præbebit, cibidron candidum & cereum fructum.*

Est autem Pyanion, ut inquit Sossibius, omnium seminum congeries, in passo cocta. Et paulò post: *E frefis leguminibus puls.* Sentit igitur Athenæus ex mente Sossibii & aliorum, pulmentem esse cibum ex variis seminibus vel leguminibus fractis, & coctis

Abstinere à carnisibus & vino, quam his uti, fieri possit perfectè & imperfectè: sed unum (scilicet abstinere) fit perfectè ex proprio genere: alterum verò ratione circumstantiæ adjunctæ, cum ex se magis declinet à perfectione.

Quid nomine pulmenti sit intelligendum.

Variaz jai hie cics.

coctis, in qua significatione pulmentum apud Plautum in Aulul. invenies, dum inquit:

Pulmentum pridem eidem eripuit milvus, Homo ad Prætorum plorabundus devenit.

Unde solidior cibus pulmentum erit. Nam si puls esset ex aqua, & farina tantum, unguibus milvi rapi non posset. Pulmentum igitur est quodvis olerum sive leguminum genus, quod cum carnibus elixari solet.

Tertiò modo sumitur pulmentum latiori significatione: non enim certum cibum ex herbis, vel ex pulve, aut farina confectum, sed utrumque horum comprehendit. Et sic ejus significatio secundum varietatem materiz, ex qua fit, attendi debet. Unde Isidorus lib. 2. *Erymolog. Cap. 2. Pulmentum à pulve dicitur: sive enim sola puls, sive quid aliud participationis sumatur, pulmentum dicitur.*

Quarta ratione pulmentum etiam sumitur pro jure, sive pro re potabili, teste Ambrosio Calepino, verbo (*pulmentum.*) Quod ex Apuleio confirmat. Quam etiam significationem apud Cælium Rodiginum lib. 9. *lectionum antiquarum Cap. 16.* post medium, approbatam invenies. In proposito ergo pulmenta cocta cum carnibus intelliguntur, legumina, aut olera ipsa, quæ simul cum carnibus elixari solent, sive quodcumque aliud, dummodo carnes non sint, neque ex eis sementiam originem trahant, quòd tamen cum carnibus decoqui solet: sub quo etiam palmento jus ipsum comprehenditur.

Ex his clare constat, quid nomine, *pulmenti* Reg. p. 3. Regula velit. Et præterea constat, quando his C. 7. §. 3. pulmentis uti liceat, nempe, itinerando, & extra domos nostras. Ex quo fit, quod Fratres itinerantes, dum ad alios Ordinis Conventus perveniunt pulmentis his vesci non possint ratione illorum verborum. *Extra domos vestras.*

Nec sufficit, manducare extra domos, nisi in aliquo itinere sint, ut pulmenta edere liceat: quia hoc tantum concessum est pro itinerantibus. Tandem colligo, quod licet hospitibus onerosi Fratres non sint (quia alias divites sunt) prædicta concessione uti apud quoscumque possint: quia licet cesset ratio Regulæ in particulari, non tamen cessat in universalibus: & hoc sufficit ut possint pulmenta cum carnibus cocta edere.

Francisc. à S. Elia & Stephanum à S. Paulo; ac tandem in fine subjungit ex Constitut. Congreg. nost. Italicæ x. p. cap. 9. nu. 9. hæc verba: *Hormannus Fratres nostros extra claustra justa de causa vescentes, ne facile usentur indulgentia Regula, que pulmenta cum carnibus cocta permittit, ne sint hospitibus onerosi, quod efficiant, si levi de causa non credant, se fore hospitium onerosos.*

D V B I V M IV.

An possit dari aliquis casus, in quo, si quis carnibus sine necessitate utatur, peccet mortaliter?

Non quærimus hic de eo, qui ex contemptu hoc Regulæ præceptum transgreditur, de quo satis clare constat peccare mortaliter: sed solum, dubium est de eo, qui quidem ob delectationem, sive aliam non justam causam carnibus vescitur. Et ut breviter hanc dubitationem resolvam, primò certum est, eum qui carnes sine scandalo ederet, non peccare mortaliter: quia

Thom. à Ista Oper, Tom. I.

cum hoc Regulæ statutum de se solum obliget ad venialem culpam, & ex alia parte non appareat aliquod aliud præceptum, sine dubio ejus transgressio non est de genere lethalis culpæ: quamvis non dubitem, intra venialem offensam, esse gravissimam, & dignam, ut à Prælati severè & acriter puniatur.

Secundò certum est, eum, qui hoc præceptum cum scandalo transgreditur, peccare mortaliter.

Pro quo notandum est ex D. Thom. 2. 2. q. 43. art. 1. scandalum esse duplex, aliud activum, aliud passivum. Scandalum activum nihil aliud est, quam dictum vel factum minus rectum, (hoc est, malum vel habens speciem mali,) præbens alteri occasionem peccandi. Et hoc scandalum nulla ratione licet. Alterum est scandalum passivum, quod tantum est in eo, qui scandalizatur: & dici solet scandalum Phariseorum, ut docet idem D. Thomas ut supra art. 2. Est autem discrimen inter utrumque scandalum, primò, quia scandalum activum semper sequitur ex aliquo peccato: scandalum verò passivum ex opere ex se bono.

Præterea, quia scandalum primo modo (scilicet activum) semper tenemur vitare: ac proinde si ex nostris dictis aut factis pessimis sequatur, modo erit peccatum mortale, nisi quis omittat ea, ex quibus scandalum sequitur. Secundo verò modo, nempe, propter scandalum passivum, hoc est, propter peccatum scandalizati vitandum, non sunt dimittenda quæcumque bona, sed tantum ea, quæ sunt de consilio, aut bona temporalia non necessaria, ut tradit D. Thomas art. 7. & 8. *ejusdem questionis.* Nec tamen semper omittenda sunt ea, quæ sunt in consilio, & temporalia bona: sed tantum quando alius sumit occasionem peccandi ex bono opere non habente speciem mali, ex infirmitate, hoc est, ex passione & ignorantia. Nam quando ex malitia occasionem sumit, nulla ratione tenetur aliquis dimittere bona, aut temporalia, aut spiritualia etiam ea, quæ in consilio sunt, ut ex doctrina D. Thom. dist. 9. q. 43. aperè colligitur.

Constat igitur ex dictis, quando erit peccatum scandali, edere carnes sine necessitate, aut cum illa. Nam quoties quis absque morbo, vel debilitate aliqua, transgreditur hoc præceptum, & ex ejus transgressione aliis Fratribus præbetur occasio, ut si quoque passim, & sine justa causa carnibus utantur: tunc, qui cum hoc scandalo carnes manducat, peccat mortaliter: quia ex hac comestione datur aliis occasio ruinæ spiritualis, & solet esse in causa, ut rigor ac Regularis disciplina tepescat: quod respectu totius Religionis maximum damnum & scandalum est. Hoc scandalum activum appellatur, & omnes Authores ob prædictam rationem affirmant, Carthusienses cum scandalo carnibus vescentes peccare mortaliter.

Qui verò cum necessitate carnibus vesceretur (maximè si necessitas argens sit) etiam si alii scandalizentur, non peccat mortaliter. Hoc dictum pugnat contra communem sententiam Authorum, quos adduximus *Dubio primo hujus capituli* qui asserunt, Carthusiensem, etiam in extrema necessitate constitutum, cum scandalo carnibus vesci non posse: cujus contrarium nobis verius videtur, nempe, quod si Carthusienses tenentur in tali casu necessitatis, ut ipsi affirmant, carnibus vesci, abstinere non debeant

Aaa 3

propter

Quali pulmento, juxta Regulæ vesci liceat.

Vid. nost. Hieron. Gratian. in discipl. Reg. p. 3. C. 7. §. 3. Lezana Tom. 5. in Mariam. Reg. Carm. nu. 141. Anton. à Spiritu S. l. 1. supra cit. n. 426 juxta editionem Colon. qui citat nost.

Francisc. à S. Elia & Stephanum à S. Paulo; ac tandem in fine subjungit ex Constitut. Congreg. nost. Italicæ x. p. cap. 9. nu. 9. hæc verba: *Hormannus Fratres nostros extra claustra justa de causa vescentes, ne facile usentur indulgentia Regula, que pulmenta cum carnibus cocta permittit, ne sint hospitibus onerosi, quod efficiant, si levi de causa non credant, se fore hospitium onerosos.*

Qualis est casus, in quo, si quis carnibus sine necessitate utatur, peccet mortaliter?

Non quærimus hic de eo, qui ex contemptu hoc Regulæ præceptum transgreditur, de quo satis clare constat peccare mortaliter: sed solum, dubium est de eo, qui quidem ob delectationem, sive aliam non justam causam carnibus vescitur.

Et ut breviter hanc dubitationem resolvam, primò certum est, eum qui carnes sine scandalo ederet, non peccare mortaliter: quia

Thom. à Ista Oper, Tom. I.

IN IESU

Spirit. II

III

IV

onem, id Chri- præcept- entur: & la propè a mober, omnibus o nostro s prædi- on præ- men pio D. Bona- sione 2. qui pau- is expo- difficul- diverfi- caribus na præ- conde- vilitate od ram i, fieri scilicet alre- cum Bona- tis ef- re à re- cubi à se pro- dicitur: ad quam tan- suffi- tava- mine, Qual- nois pulmen- tate, sicut legitur dem pol- er- dum qua pu- ani- sibi Ro- o- ad io- um

propter scandalum, imo etiam si non teneantur, dummodo eis licitum in tali casu sit, vesci carni- bus. Quia eum præceptum sit tuendi propriam vitam, non omittenda eius adimpletio, ratione scandali passivi, quod tantum obligat, ut ratione ipsius temporalia bona solum, & ea, quæ sub consilio sunt, præmittantur. Eodem modo judicandum est de eo, qui inter nos cum scanda- lo aliorum passivo carnes edit: quia non vi- deo, quare abstinere teneatur, si alias ei pro in- firmitate, vel debilitate reparanda necessariz sint. Dixi (*urgens necessitas*) quia certe non qua- libet necessitas sufficeret: quia cum subvenire huic non sit sub præcepto, & ex alia parte sequa- tur pusillorum ruina, charitate id postulante, præmittendus tunc est carniū usus. Maxime verò inter seculares hæc doctrina locum habet, qui faciliè ad scandala proni sunt. Quare coram eis maxima cum cautela carnibus utendum est.

IN TEXTU

Ibidem.

Sed & carnis suprà mare vesci licebit.

Hæc etiam exceptio communi Regula, quæ de carniū abstinentia ab Alberto tradita est, addita fuit ab Innocentio IV. in mitigatione, nempe, quod *suprà mare carnis vesci licet*. Quod ideo permillum videtur, quia navigantes, si hoc remedio non uterentur, regere possent su- stentari.

Dubio
satisfit
incidenti

Circa hanc partem dubitabit aliquis, an in locis maritimis, in quibus Religiosi legunt, si aliquando recreationis gratia mare ingredian- tur, possent hac Regulae concessione uti? Re- spondeo, id minimè licere: quia licet Regulae verbis hoc factum consonet, aperte tamen est contra ejus intentionem & mentem, quæ plus inspicienda est, quam verba: quia finis sive mens Regulae id permittentis fuit, quia plerumque su- pra mare alia à carnis alimentis non inveniun- tur: finis autem hic omnino cessat tam in parti- culari, quam in communi in nostro casu: & sic cessat etiam permillio, quæ ob hunc finem data est. Nec utcumque navigantibus hoc permitti- tur, sed tantum illis, qui supra mare. Quare in fluminibus navigantibus hæc indulgentia non gau- dent: quia in illis etiam cessat ratio hujus per- missionis.

Dubitari tamen potest, an in mensis Episco- porum vel Principum, vesci carnis liceat?

Glossin C.
Carnem
de consec.
d. 7.

Cujus affirmativa pars videtur communi: et re- cepta, & non obscure insinuat in glossa in Cap. Carnem, de consecratione, distin. 5. ubi hic habe- tur: *Si autem à Principe, vel Episcopo invitentur, pro benedictione & obedientia degustare non metuant.*

Vid. su-
pra cir.
Anton.
nu. 428.
& seqq.
& Com-
ment.
nost. Frä-

Hæc tamen sententia, licet communiter apud Religionum vulgus circumferatur, sine funde- mento, & sine ratione excogitata est. Nam ne- que in jure fundata, neque ab Authore aliquo gravi approbata hæcenus reperitur, ut ne ipsa quidem glossa in dicto Capitulo *Carnem* eam te- neat. Nam tantum ibi docet, Gratianum præ- termississe in dicto Capitulo *Carnem* prædicta verba, nempe, *Si autem à Principe, vel Episcopo*

invitentur, quæ habebantur apud Frædoo- sum Episcopum, ex quo desumptus fuit ille te- xtus; Quare, cum illa verba in corpore juris non sint inserta, nullam facultatem, nec licentiam monachis præbent: præsertim eum post Pium IV. & Pium V. Gregorium XIII. (ut habetur in initio decreti) declaraverit, ut omnia in corpore decreti emendata, & apposita, quam diligentis- simè retineantur, ita, ut nihil addatur, aut immi- nuatur. Imò, quamvis dicto Cap. *Carnem*, illa verba adderentur, ridiculum esset, existimare, ex vi illius capitis, nobis contra nostram Regulam indulgentiam concedi, apud Episcopos vel Principes comedendi Carnes. Primò, quia si addantur in dicto Cap. omnia verba à Gratiano prætermissa, invenies etiam monachis longè proficiscentibus concedi, ut ex volatilibus sus- tententur: unde simili ratione nobis id liceret, quod est absurdum.

His addo, quod etiam extra Refectorium nobis liceret Carnium usus. Nam hoc permitti- tur monachis in Cap. *Cum ad monasterium* §. in Refectorio, de statu monachorum: imò, & in ca- mera vel mensa Prælati, ut ibidem etiam decer- nitur. Quæ omnia absurda, & ridicula sunt. Se- cundo, quia etiam si daremus id expressè decreti in dicto Cap. *Carnem*; nullatenus nobis liceret, ea solum facultate carnes manducare. Quia de- creti decisiones tantum sunt, veluti quidam ca- nones vel admonitiones, nec sunt (ut ita lo- quar) præcepta, aut decreta jure observanda. Quare non liceret eis contra Regulam uti. Ex quamvis adhuc sint vera Pontificum decreta, quæ Carnium usum, vel extra Refectorium monachis, vel apud Prælatos indulgent, (ut habetur dicto Cap. *Cum ad monasterium*): lo- quuntur tantum de monachis nigris, circa quos olim antiqua juris decreta tenebantur. Et sic non sunt extendenda ad alias Religiones. Quis enim audeat dicere, Carthusiensibus, Camaldulensi- bus, aut Fratibus Minorum Ordinis vel aliis, quibus ex vi suæ Regulae, vel Constitutionum, usus carniū interdicitur, licere apud Episcopos vel Principes carnis vesci? Loquuntur igitur ea jura (si quæ sunt) de monachis Regulam D. Benedicti observantibus. Et adhuc etiam de his, aut aliis in nullo textu juris cautum invenitur, eis licere apud Episcopos vel Principes comede- re Carnes. Quod si alicubi hoc reperitur, hoc ideo à jure olim permittebatur, quia Episcopi tunc Religionibus præsidebant. Quare ut Præ- lati in usu carniū poterant cum monachis dis- pensare, ut habetur in dicto Cap. *Cum ad mona- sterium*.

Quid ergo dicendum erit, si Episcopus, vel Princeps aliquis speciale privilegium habeat à summo Pontifice in prædicto casu concessum? Licet tunc sine transgressione Regulae, hu- jusmodi privilegio gaudere? Respondeo, adhuc mihi dubium esse, id licere: quia nunquam Pon- tifices specialibus his privilegiis intendunt, fan- ctissimis Religionum Regulis in Ecclesiâ appro- batis derogare.

Finis tertiæ Partis.

PARS

Legend.
Committ.
nost. Frä-
cific. in
hoc Re-
gul. Cap.
qui enu-
cleatus,
uberius
que can-
ta ex-
ponit
multis
adduct.
SS. P.
docu-
mentis
hæc Joa-
à JES
MAR